

Møte mandag den 30. november kl. 09

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr.23):

1. Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 1999 i Stortingets møte 5. oktober 1998
2. Tilleggsinnstilling og innstilling frå finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 1999 og forslaget til statsbudsjett medrekna folketrygda for 1999 (Endra konklusjon)
(Budsjett-innst. S. I (1998-99) og Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 (1998-99), jf. St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-13 (1998-99))
3. Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 1999, nytt vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 1998, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner for 1999, tilfældige utgifter/inntekter i statsbudsjettet for 1999 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte m.v. for 1999 (Endret konklusjon)
(Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) og Budsjett-innst. S. nr. 1. Tillegg nr. 1 (1998-99), jf. St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 12 og 13 (1998-99))
4. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 1/98 av 30. januar 1998 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester) og vedlegg XIX (Forbrukervern)
(Innst. S. nr. 16 (1998-99), jf. St.prp. nr. 84 (1997-98))
5. Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om tiltak mot valutaspekulasjon
(Innst. S. nr. 31 (1998-99), jf. Dokument nr. 8:124 (1997-98))
6. Referat

Presidenten: Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: André Kvakkestad og Rikke Lind

For Buskerud fylke: Unni Hennem Lie

For Møre og Romsdal fylke: Ottar Kaldhol og Kjell Terje Fevåg

For Oslo: Sissel Dagslet

For Telemark fylke: Vivian Knarvik Bugge

For Sør-Trøndelag fylke: Bjørg Brusset

For Vestfold fylke: Karin Lian

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Ola D. Gløtvold fra og med mandag 30. november og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Ida Marie Løvlien, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Ida Marie Løvlien innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Ola D. Gløtvold.

Presidenten: Ida Marie Løvlien er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå Per Ove Width og Ursula Evje.

Presidenten: Ursula Evje og Per Ove Width er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Ursula Evje og Per Ove Width anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Statsråd Marit Arnstad overbrakte l kgl. proposisjon (Se under Referat).

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 – 5 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 1

Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 1999 i Stortingets møte 5. oktober 1998

S a k n r . 2

Tilleggsinnstilling og innstilling frå finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 1999 og forslaget til statsbudsjett medrekna folketrygda for 1999 (Endra konklusjon) (Budsjett-innst. S. I (1998-99) og Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 (1998-99), jf. St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-13 (1998-99))

S a k n r . 3

Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 1999, nytt vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 1998, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner for 1999, tilfældige utgifter/inntekter i statsbudsjettet for 1999 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte m.v. for 1999 (Endret konklusjon) (Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) og Budsjett-innst. S. nr. 1. Tillegg nr. 1 (1998-99), jf. St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 12 og 13 (1998-99))

S a k n r . 4

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 1/98 av 30. januar 1998 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Fi-

nansielle tjenester) og vedlegg XIX (Forbrukervern) (Innst. S. nr. 16 (1998-99), jf. St.prp. nr. 84 (1997-98))

S a k n r . 5

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om tiltak mot valutaspekulasjon (Innst. S. nr. 31 (1998-99), jf. Dokument nr. 8:124 (1997-98))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten føres over én dag med en samlet taletid på 4 timer og 15 minutter, eksklusive replikker og treminuttersinnlegg.

Taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 95 minutter, Fremskrittspartiet 35 minutter, Kristelig Folkeparti 35 minutter, Høyre 35 minutter, Senterpartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 20 minutter, Venstre 10 minutter og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter.

Replikkordskiftene foreslås ordnet slik: Det blir adgang til fem replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere, parlamentariske ledere, statsministeren og finansministeren og tre replikker med svar etter innlegg fra øvrige statsråder innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Lars Gunnar Lie (KrF) (leiar for komiteen): Det har vore ein tøff budsjethaust. Som leiar for finanskomiteen, der handsaminga av budsjettet har gått føre seg, vil eg seia litt om dette arbeidet.

Medlemene i finanskomiteen er ei fin, variert og kreativ forsamling menneske å arbeida saman med. Likevel må eg medgje at arbeidet med å leia komiteen gjennom denne budsjettinnstillinga har vore krevjande. Som ein veit, klarte vi ikkje å få fleirtal i den første innstillinga for nokon av dei budsjettforslaga som vart fremja. No er situasjonen ein annan. Derfor vil eg innleiingsvis gje uttrykk for glede over at Framstegspartiet og Høgre har synt stor vilje til kompromiss og kome sentrumspartia i møte ved å visa positiv haldning til initiativet frå statsministeren. Derfor ligg det no føre ei fleirtalstilråding ved at Framstegspartiet og Høgre har gjeve subsidiær støtte til det endra framlegget.

Sentrumspartia er sikra tilslutnad til hovudprioriteringane i Regjeringa sitt budsjettframlegg – eit stramt budsjett:

- satsing på helse og omsorg
- ein aktiv og offensiv distriktspolitikk
- ei stor familiepolitisk satsing
- betra vilkår for næringslivet, og særleg for dei små verksemdene

Samstundes har vi i sentrumspartia etter vår vurdering strekt oss langt – meir enn 3,5 milliardar kr i den første innstillinga frå finanskomiteen og no ytterlegare om lag 2 milliardar kr i den tilleggsinnstillinga som komiteen kom med seint fredag kveld. Vi meiner dei endringane

som er gjorde i framlegget til Regjeringa, er fullt forsvarlege. For det første fordi sentrumspartia i det endra framlegget har vidareført dei nemnde hovudprioriteringane. Og når det er gjort, må ei mindretalsregjering vera villig til å inngå kompromiss. For det andre la vi stor vekt på å få ei avklaring før finansdebatten av omsyn til den politiske prosessen, av omsyn til arbeidet i fagkomiteane og av omsyn til valuta- og finansmarknaden.

Det vert ofte sagt at Noreg er inne i ei økonomisk krise. Eg vil understreka at norsk økonomi framleis er sterk, men sårbar gjennom store endringar i oljeprisen. Det er viktig å merka seg at alle framlegga til budsjett har overskot avsett til oljefondet, jf. tabell 2.4 i Budsjett-innst. S. I Tillegg nr. 1. Det er feil å tala om krise, det er feil å tala om manglande styring i finanspolitikken. Eg meiner dette budsjettforliket er den beste medverknad vi frå Stortingets si side kan gjera med tanke på landet sin økonomi.

Mange vil nok tenkja: Kva med dei auka rentene og den svekte tilliten til krona som har funne stad dette siste året? Høg rente gjev ingen god sosial fordelingsverknad, den råkar blindt, og den går hardt ut over næringslivet. Derfor er det viktig at penge- og valutamarknaden no kan konstatera at det i Stortinget vil verte vedteke eit stramt budsjett.

Ein av hovudgrunnane til at vi i Noreg har opplevd svakare kronekurs og høgare renter, er at vi har ein liten, men open og derfor svært sårbar økonomi. Dette inneber at vi lett vert påverka av tilhøve utanfor vår eiga rekkjevidd. Krisa som har spreidd seg frå land til land i Asia, for så å fortsetja til Russland og vidare til Brasil, får innverknad også for Noreg. I tillegg er vi storeksportør av olje. Den internasjonale krisa har hovudsakleg råka oss gjennom fallet i oljeprisen, og utsiktene framover er også uvisse.

I dette situasjonsbiletet som eg her har skissert, var det at sentrumsregjeringa la fram sitt første sjølvstendige budsjett. Budsjettet hadde ein god fordelingsprofil som svært mange ville nytt godt av ved at folk med inntekter under om lag 280 000 kr ville fått mindre skatt. Og hovudsatsingsområda som Regjeringa prioriterte, helse- og omsorgssektoren, distriktspolitikken og familiepolitikken, ville medverka til ei god utvikling for samfunnet.

Finanspolitikken er eit av hovudelementa i den økonomiske politikken. Derfor har Regjeringa lagt opp til at vi skal bruka så lite av oljeinntektene som mogleg, og i statsbudsjettet for neste år vil det verta brukt mindre av pengane frå oljeressursane enn på mange år. Dette er naudsynt for å unngå sterkt press i den norske økonomien. Dessutan er det viktig å forvalta petroleumsressursane med eit langsiktig perspektiv, av omsyn til dei som kjem etter oss. Sentrumspartia meiner det er viktig med eit stramt budsjett for neste år, og i det justerte framlegget har vi funne det forsvarleg med ei innstramming på om lag 7,7 milliardar kr ut frå to grunngevingar:

For det første har det kome klåre signal frå bygge- og anleggssektoren om at det no tek til å verta noko lågare aktivitet. Ved høyringar i komiteen i samband med budsjettet var det fleire instansar som peika på at innstramminga kunne vera på eit lågare nivå enn 9 milliardar kr. Desse synspunkta har sentrumspartia også lytta til.

For det andre har vi sett det som eit viktig stabiliserande moment i seg sjølv at vi kunne få tilslutnad til eit justert budsjett. Derfor endra vi på nokre av områda i Regjeringa sitt framlegg, særleg på skatte- og avgiftssida. Korkje Arbeidarpartiet, Framstegspartiet eller Høgre ville vera med og gje støtte til å inndra privat kjøpekraft ved auke i skattar og avgifter for å dempa presset i økonomien. Derfor var det naudsynt å endra på dette for å kunna skaffa fleirtal bak ei budsjetttilråding. Desse endringane fører til mindre inntekt for staten, som må kompenseras med ytterlegare nedskjeringar. Dette var svært vanskeleg, då Regjeringa alt hadde gjennomført ei nedskjering på over 5 milliardar kr. Etter å ha teke ein ny runde med kutt og nedskjeringar på budsjettet, har vi enda opp med ei innstramming på om lag ¾ pst. Dessutan vert den underliggjande utgiftsveksten redusert med ¼ pst. Samstundes er vilkåra for næringslivet endra noko, m.a. ved at skatteprosenten vert sett til 28, og at framlegget om å auka arbeidsgjevar sitt ansvar for sjukeperioden med tre dagar vert fråfalle.

Ingen leiande økonomar kan med stor visse gje noko fasitsvar på kva som er rett innstramming, men fleire har peika på faren ved eit for stramt budsjett. Det avgjerande etter mi meining er at det ikkje kan vera tvil om at Regjeringa både vil og kan styra økonomien.

Sentrumsregjeringa har lagt stor vekt på at den økonomiske politikken skal verka til at arbeidskraft, kapital og naturressursar vert forvalta best mogleg, og at den medverkar til å halda oppe spreidd busetnad. I denne samanhengen står den økonomiske situasjonen for kommunane og fylkeskommunane sentralt. Framlegget for kommunesektoren inneber at Regjeringa sitt opplegg i hovudsak vert gjennomført i samsvar med fleirtalstilrådinga i vår. Eg er klår over at det er svært store skilnader mellom kommunane, og med dei store endringane som har vore gjorde dei siste åra, er det viktig for meg å understreka at det over tid må jamnast ut. Regjeringa la i statsbudsjettet opp til spesiell satsing på distrikta, der løyvingane vart auka med 620 mill. kr på ulike område. Vidare er handlingsplanen for kjøp av sjukehusutstyr vedteken og vert følgd opp. Det same gjeld handlingsplanen for kreftomsorga, som vil medføra ei satsing på 2 milliardar kr i løpet av fem år, både til førebygging, behandling og kjøp av utstyr. Dette handlar om verdiar som folk flest er opptekne av – tryggleik og visse om å få hjelp når dei treng det.

Pengepolitikken ligg fast, slik den har gjort med fleirtal i Stortinget over lengre tid. Innverknaden på valutaemarknaden ved innføring av den nye EU-valutaen euro frå januar vil verta følgd kontinuerleg, og dei «kanalar» som kan brukast, vert nytta frå Regjeringa si side. Eg ser ikkje nokon stor motsetnad mellom framlegga frå Arbeidarpartiet og Høgre og regjeringspartiet, men dei gjev på ulik vis uttrykk for at dette er eit svært viktig område.

Sentrumspartia vil i tida som kjem, prioritera dei områda som det har vore fokusert på i samband med statsbudsjettet: helse og omsorg, aktiv og offensiv distriktpolitikk, familiepolitikk og gode rammevilkår for næringslivet. Det budsjettvedtaket vi seinare i dag skal gjera, vil leggja til rette for at desse prioriteringane vert følgde opp i året som kjem. Samstundes ønskjer vi i sentrumspartia å

medverka til at også andre verdiar enn dei reint materielle får merksemd i det politiske arbeidet. Det kan gje grunnlag for eit tryggare samfunn for oss alle.

Vi har uløyste oppgåver i landet vårt. Samstundes må det leggjast til at vi lever i eit godt land med eit høgt velferdsnivå. Derfor er det også viktig at vi er med på å prioritera internasjonal rettferd.

Til sist vil eg ta opp framlegga frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre i innstillingane.

Presidenten: Lars Gunnar Lie har tatt opp de forslag han har referert til.

Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Sentrumspartia gjekk til val i fjor på at dei ville ha ny kurs i politikken. Dei ville vera uavhengige av alle sider.

42 representantar kan aldri få til noko aleine, heller ikkje denne regjeringa. Så for tredje gong har Regjeringa gått til Framstegspartiet og til Høgre, og kursen er lagd om. Det er flytta på nesten 6 milliardar kr, som det har vore sagt, og det vil bety:

- kutt i bistanden til dei fattige landa
- kutt i spesialundervisning
- kutt i grunnskulen til Reform 97
- kutt i skulefritidsordninga, som òg er lovfesta
- reduksjon i barnehageutbygginga – det har aldri vorte bygt så få barnehagar på 1990-talet som i år, og ein skal redusera ytterlegare til neste år.

For Arbeidarpartiet har det viktigaste med dette budsjettet vore, som det har vore tidlegare, å få ned renta og tryggja arbeidsplassane. Og så må vi gje tilbod til dei som treng storsamfunnet best og mest. Det er faktisk barn, unge og eldre.

Det er her eg synest at Kristeleg Folkeparti sviktar – både barn, unge og eldre. Det var nokon som ropte høgare, som hadde meir pengar, og som fekk Kristeleg Folkeparti si støtte ved dette budsjettet. Eg er veldig skuffa over at Kristeleg Folkeparti, i lag med alle dei andre her i Stortinget som var med og sa at vi skulle satsa på eldreforma, no går bort frå det. Det gjer altså at kommunane ikkje kan følgja opp den satsinga som Stortinget vedtok på 30 milliardar kr på fire år. Vi har høyrte frå alle kommunar rundt omkring at no har dei problem med å gjennomføra skulefritidsordninga, dei legg ned barnehagar og legg ned grendeskular.

Spørsmålet mitt til representanten Lie er: Ser ikkje Kristeleg Folkeparti at dette no er problem for kommunane? Det går ikkje an å seia at kommunane sparar pengar når dei ikkje får innført ei elavgift som det berre er 42 representantar som står bak her i Stortinget.

Lars Gunnar Lie (KrF): Det var litt av ein jeremiade! Vi har det ikkje så ille som representanten Frøiland no gjev uttrykk for. Regjeringa har gjennom det budsjettframlegget som vi no skal vedta, makta å vareta dei prioriteringane som Regjeringa la opp til.

Eg trur ikkje det viktigaste for småbarnsforeldre er tallet på barnehagar, men at det er eit tilbod om barnehagar.

For meg er det viktigaste å ta omsyn til barna og ikkje til talet på plassar i og for seg. Dersom der er nok plassar, er det det som er det viktigaste. Ved innføringa av konstantstøtta visste vi alle at det ville ha innverknad på etter-spurnaden etter barnehageplassar. Den sida vert følgd opp.

Når det gjeld bistand, kan eg roa representanten Frøiland med at bistandsbudsjettet vert halde oppe på det nivået som var planlagt, nemleg 0,88 pst. av bruttonasjonalbudsjett. Det er eit godt budsjett vi no skal vedta. Det har ein god profil, og eg trur at det er til det beste for landet vårt det vi no skal gjennomføra.

Per Erik Monsen (Frp): Det budsjettet som blir vedtatt i kveld, er historisk, i hvert fall på én måte. Det er, så vidt jeg vet, det første budsjett som inneholder en reell nedgang i alkoholavgiftene – en fornuftig politikk hvis man ønsker å demme opp for en stadig økende grensehandel, hjemmebrenning og smugling. Særlig det siste er viktig, fordi det danner en økonomisk basis for tung kriminalitet og tunge kriminelle miljøer i Norge.

Det var kanskje overraskende at det var en sentrumsregjering og sentrumspartiene med Kristelig Folkeparti i spissen som skulle legge fram et slikt opplegg, men ikke desto mindre gledelig av den grunn. Det spørsmål som jeg vil stille til representanten Lie, er følgende: Er dette tegn på en ny erkjennelse i Kristelig Folkeparti, slik at vi kan forvente liknende fornuftige forslag ved neste korsvei?

Lars Gunnar Lie (KrF): Ja, det var eit spørsmål å få for den tidlegare leiarane av fråhaldsgruppa på Stortinget!

Når vi har endra satsane for alkohol, er det som ein del av eit forlik. Eg trur ikkje at det er nokon i denne sal eller rundt omkring som trur at dette er ein ide som er komen frå representanten Lie eller Kristeleg Folkeparti. Det er ein del av eit forlik, og vi må vera villige til å kompromissa skal vi få gjennom eit budsjett. Utfordringa til Framstegspartiet blir då i neste omgang å vera med på å auka avgifta på øl, for då ville vi få ei rett fordeling av dette.

Inge Lønning (H): Finanskomiteens leder er en trofast arbeider i vingården, og i høst må man vel si at han har båret dagens byrde og hete. Jeg antar at han også er så velkjent med Den hellige skrift at han ikke har noe imot at andre kommer inn i tolvte time og får full uttelling.

Imidlertid mente jeg å høre ut mellom linjene i innlegget fra finanskomiteens leder et budskap som lød slik: Aldri mer. Det er en arbeidsform vi har hatt i høst som ikke inviterer til gjentakelse. Det er vel nokså åpenbart for de fleste i denne sal at der er behov for et tettere samarbeid mellom regjering og storting, og at der er behov for tettere former for kontakt før Regjeringen presenterer sine forslag for Stortinget. Jeg ville derfor gjerne spørre finanskomiteens leder hvorledes han ser på lærdommen som kan trekkes av budsjettbehandlingen i høst, med tan-

ke på å etablere mer forutsigbare politiske samarbeidsformer mellom regjering og storting.

Det er enkelte som i kommentarene til høstens forløp har fremstilt det som om det viktigste ved et statsbudsjett er å holde noen utenfor regjeringskontorene, respektive å holde noen inne i regjeringskontorene. Det må være en misforståelse når det gjelder hva et statsbudsjett dreier seg om. Derfor vil jeg også gjerne interpellere finanskomiteens leder om hvorledes han ser på de lange linjer og fremtidens utfordringer for norsk økonomi. Vi har ingen krise, det er jeg enig med finanskomiteens leder i, men norsk økonomi er, som han sa, sårbar. I den sammenheng har Høyre hele tiden lagt vekt på at det er de langsiktige utfordringene som en lav oljepris stiller oss overfor, som er den egentlige utfordring. Hvilke visjoner har den sittende Regjering når det gjelder behovet for fornyelse, behovet for å lage en nyskappingsøkonomi i Norge?

Lars Gunnar Lie (KrF): Eg har ingen ting imot at nokon kjem inn i tolvte time og får full uttelling. La det vera sagt. Eg vil også seia at representanten Lønning må ha høyrte noko som eg ikkje har sagt og heller ikkje har meint, når han tolkar meg dit at det i mitt innlegg låg noko om aldri meir. Det gjorde det ikkje.

I den sammenhengen har eg lyst til å visa til den avtalen som dei fem parlamentariske leiarane har inngått. I den avtalen ligg det også retningslinjer for korleis ein skal snakka saman vidare.

Representanten Lønning var også inne på korleis vi skal møta framtida, og det er klart at vi er nøydd til å sjå samanhangen mellom det vi brukar i offentleg sektor, og det vi brukar i privat sektor. Det vert eit spennande område å gå inn i også i dei samtalene som må først i tida som kjem.

Rolf Reikvam (SV): «Det er feil å tala om krise», sa komitelederen. Jeg er ikke sikker på at alle de som nå får økte egenandeler, er enig i denne beskrivelsen av dette budsjettet.

I forrige uke ble vi presentert for en rapport der det ble anslått at 150 skoler vil bli nedlagt neste år. Rapporten bygger på rådmennenes forslag til budsjett rundt om i kommunene. Begrunnelsen denne gangen er utelukkende de økonomiske forhold. Det nye er at nå ser vi skolenedleggelse også i de større byene. Dette er nytt og i motsetning til tidligere, da skolenedleggelse stort sett har vært konsentrert til distriktene – dette har vært et distriktsproblem. Så kan man håpe på at politikerne rundt om i kommunene vil gjøre andre vedtak enn det som rådmennene innstiller til. Likevel er situasjonen ganske dramatisk. Og i og med at begrunnelsen er økonomisk, har vi muligheten til å gjøre noe med dette.

I dette budsjettet er utdanning den store budsjett-taperen. Vi har kutt på opptil 40 pst. for skolefritidsordninger. Vi ser kutt på inntil 10 pst. i undervisningen til fremmedspråklige elever. Vi ser også at en nå har nullet ut bevilgningen til utstyr, til læremidler i grunnskolen. Det vil si at en har kuttet 50 mill. kr. De 50 mill. kr var basert på et tidligere stortingsvedtak om at en skulle av-

sette 150 mill. kr over tre år. Det har en nå nullet ut. Mitt spørsmål til komitelederen blir derfor: Mener komitelederen at det er mulig å drive en aktiv satsing på utdanning så lenge Fremskrittspartiet og Høyre skal legge premissene for den økonomiske politikken?

Lars Gunnar Lie (KrF): Det var mange område representanten Reikvam var innom. Eg skal freista å ta opp nokre av dei utfordringane han kom med.

For det første peika han på dette med eigendelar. Til det er jo å svara m.a. at når det gjeld eigendel på medisinar, vert det ein reduksjon, i og med at taket er redusert.

Når det gjeld kostnadene i kommunane, dreier det seg hovudsakleg om løn, pensjonar og renteauke. Dersom vi ved dette budsjettet maktar å få til ei utvikling som gjer at renta går ned, vil det ha mykje meir å seia enn dei eventuelle påplussingane som ligg føre frå enkelte parti her i Stortinget. Resultata og den økonomiske situasjonen i kommunane skuldast ikkje berre det som har skjedd dette året. Det går også tilbake til tidlegare år. Som eg sa i mitt innlegg: Vi må sjå kommuneøkonomien – situasjonen i skulane og utdanninga – over tid. Det er ikkje berre eitt års budsjett som vil avgjera dette.

Tore Nordtun (A): Jeg la merke til at i hovedinnlegget til finanskomiteens leder var sysselsetting ikke hovedtema. Jeg synes alle finansdebatters hovedtema nettopp må være sysselsetting. For Arbeiderpartiet er målet å få renten ned. Det å trygge arbeidsplassene og det å bygge opp velferden er det viktigste. Det bærer også vår innstilling preg av.

Så har det undret meg at den såkalte blokkuavhengige regjeringen nå helt klart ser kontantoverføringer som viktigere enn tjenesteoverføringer. Jeg la merke til at lederen i finanskomiteen sa at det ikke var så farlig om man fikk full uttelling i tolvte time, bare man kom innen tidsfristens utløp. Men føler lederen i finanskomiteen det bekvemt å gå til drastiske nedskjæringer på kommuneøkonomien, på bistand og på arbeidsmarkedstiltak? Dette er jo full uttelling for Høyres politikk. Føler lederen i finanskomiteen seg tilfreds med å føre ren Høyrepolitikk i innstillingene? Spørsmålet mitt er videre: Hva skal vi med en regjering som ikke får ting gjennom i Stortinget? Bekymrer ikke det lederen i finanskomiteen?

Så sier han videre at det ikke har vært manglende styring på debatten her i Stortinget. Men vi har jo nå det tredje framlegget foran oss. Det skal ikke skje mer, sier lederen i finanskomiteen videre. Hvordan ser han debattene videre når det gjelder finanspolitikken, og hvordan ser han oppleggene videre? Er dette en mal man skal arbeide etter resten av perioden?

Lars Gunnar Lie (KrF): Eg trudde det var presidenten i Stortinget som styrte debatten her i huset, ikkje dei i komiteane.

Når det gjeld sysselsetting, er det klart at det er eit sentralt tema. Vi vil følgje utviklinga nøye når det gjeld sysselsettinga. Eg er samd med representanten Nordtun i at dette må vi følgja nøye. I brev frå Finansdepartemen-

tet av 26. november til Sosialistisk Venstreparti, som er tilgjengeleg i komiteen, er det vist til at det er stor uvisse knytt til den framtidige utviklinga i økonomien, her medrekna utviklinga på arbeidsmarknaden. Det betyr at vi er nøyddle til å følgja det nøye.

Men når det er sagt, har eg lyst til å streka under at det ikkje er nedskjeringar i kommuneøkonomien. Kommuneøkonomien vil auka neste år – ikkje så mykje som enkelte ønskjer at den skal auka, men det vil vera ein klar auke i kommuneøkonomien.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hill-Marta Solberg (A): Det viktigste siktemålet med Arbeiderpartiets økonomiske opplegg for 1999 er å bidra til å skape stabilitet i økonomien slik at renta kan gå ned, bidra til å gjøre arbeidsplassene trygge og sikre viktige velferdsoppgaver.

Situasjonen i norsk økonomi har gjort det nødvendig å gjennomføre betydelige innstramninger gjennom statsbudsjettet for neste år. Da det borgerlige flertallet sist høst svekket budsjettet med 5 milliarder kr, advarte Arbeiderpartiet mot dette. Et svekket budsjett, internasjonal valutauro og synkende oljepris har bidratt til at innstramning nå er nødvendig.

Vi har bak oss en periode med sterkt press mot den norske kronen og en kraftig økning av rentenivået. Dette skaper betalingsproblemer både for husholdninger og for næringslivet. Innstramningen gjennom høye renter rammer urettferdig. Det høye rentenivået slår alltid hardest ut hos dem som har lite å klare seg med.

Regjeringen har fått mye kritikk for måten budsjettprosessen er håndtert på denne høsten. Det er ikke ufortjent. Med sviktende tillit til norsk økonomi og styringen av den ble ryddighet i håndteringen av statsbudsjettet særlig viktig for å skape stabilitet. Opposisjonen i Stortinget oppfordret Regjeringen til å ta hensyn til situasjonen og fremme et statsbudsjett som viste vei ut av uføret. For Regjeringen ble blokkuavhengigheten viktigere enn den økonomiske og politiske uklarhet som rådet. Nå kjenner alle historien. Helt fram til tolvte time var det uklart om Regjeringen ville makte å sikre flertall for sitt budsjett.

Da regjeringspartiene bøyde kne for Høyre og Fremskrittspartiet i forrige uke, noen timer før finansdebatten skulle ha startet, var avklaringen som alle ventet på, et faktum. Den burde ha kommet før. Blokkuavhengigheten ble kjapt erklært død gjennom en kort nekrolog fra senterpartilederen. Men Arbeiderpartiet vil i denne situasjonen gjerne understreke at det er positivt at vi slapp å starte behandlingen av budsjettet her i salen uten å vite om debatten kunne avsluttes med at Stortinget fikk vedtatt et budsjett for landet.

Regjeringen la opprinnelig fram et budsjettforslag med svært sterke skatte- og avgiftsøkninger. I en situasjon med tiltagende prisvekst bidro avgiftsøkningene ytterligere i feil retning. Når pris- og kostnadsveksten er nesten det dobbelte av hva som er tilfelle i land vi handler med, vet vi at det raskt blir en trussel mot norske ar-

beidsplasser. Opposisjonen i Stortinget avviste en politikk som bare ville forsterke allerede eksisterende problemer. Avgiftsøkningene ble redusert i regjeringspartiernes andreutkast og fjernet i kompromisset med Høyre og Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiet mener det er riktig å fjerne prisdrivende avgiftsøkninger, men igjen ser vi at de borgerlige partiene finansierer sitt forlik – i hvert fall store deler av det – ved å hente penger i oljefondet. Over 1,3 milliarder kr av sparepengene er brukt for å komme Høyre og Fremskrittspartiet i møte. Det styrker i seg selv ikke tilliten til styringen av norsk økonomi, og det gjør oss i virkeligheten enda mer avhengig av de synkende oljeinntektene.

Det er viktig å sikre en god innretning når vi skal stramme inn i økonomien. Mens enkelte sektorer opplever press, er det tiltagende ledighet på andre områder. I en slik situasjon er det nødvendig å ha muligheten til en aktiv arbeidsmarkedspolitikk.

Den mest alvorlige utfordringen kommende år er faren for økt arbeidsledighet. Vi ser allerede tegn til at veksten i sysselsettingen stanser opp. Arbeidsdirektoratet anslår at vi allerede neste år vil få økt arbeidsledighet, ja direktoratet mener vi må være forberedt på at ledigheten vil øke fra 50 000 til 70 000 i 1999. I Regjeringens egne dokumenter er faren for økt arbeidsledighet klart beskrevet. Arbeiderpartiet mener at de borgerlige partiene i sitt forlik mangler grep for å møte en slik utvikling. Et forsterket samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter er nødvendig for å sikre arbeidsplassene, og for å kunne fornye arbeidslivet.

Myndighetene bør derfor bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komite med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet. Komiteen bør være ferdig med sitt arbeid før neste års lønnsoppgjør. Sentrumspartiene har i sine merknader vært positive til intensjonen i dette forslaget, og Regjeringen bør nå gripe fatt i dette.

Dessverre innebærer budsjettforliket et ytterligere kutt på arbeidsmarkedstiltakene. Her gir Regjeringen fra seg muligheten til å møte vanskelighetene på arbeidsmarkedet og tiltagende ledighet i enkelte sektorer med en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Vi vet at dette vil ramme dem som har vanskeligst for å omstille seg, og som kan bli stående uten arbeid. Dette er kanskje god høyre- og fremskrittspartipolitikk, men det er dårlig fordelingspolitikk.

Arbeiderpartiet foreslår å øke antall tiltaksplasser fra 8 000, som ligger i Regjeringens forslag til budsjett, til 12 000. Det vil etter vår oppfatning være nødvendig for å kunne drive aktiv arbeidsmarkedspolitikk, og for å unngå økende arbeidsledighet.

Det er krevende å stramme inn i offentlige utgifter uten at det rammer viktige tilbud til befolkningen. Dette blir enda mer krevende når en slik innstramning skal begynne med å øke utgiftene med nærmere 3 milliarder kr til utdeling av kontantstøtte. Arbeiderpartiet går imot kontantstøtten og prioriterer andre viktige velferdstilbud.

Et enstemmig Storting har vedtatt en helt nødvendig forbedring av omsorgen for de eldre. Arbeiderpartiet vil følge dette opp. Vi er skuffet over at sentrumspartiene

sammen med Høyre og Fremskrittspartiet nå skyver på utbyggingen. Det innebærer at 2 100 eldre som skulle ha fått et nytt tilbud til neste år, ikke får det. Her sviktes de eldre, og et enstemmig stortingsvedtak settes til side.

Arbeiderpartiet har gått inn for full barnehagedekning innen år 2000. Vi mener det må bygges 12 000 nye barnehageplasser neste år. Når budsjettet blir vedtatt i kveld, vil det kanskje være rom for 2 500 nye barnehageplasser. Jeg sier kanskje, fordi kuttet som de borgerlige gjør på barnehagesektoren, innebærer stor usikkerhet om hvorvidt det overhodet er dekning for nye barnehageplasser i 1999.

Arbeiderpartiet er sterkt uenig i den dramatiske nedskjæringen som de borgerlige partiene nå foretar på skolefritidsordningen. En god skolefritidsordning er godt forebyggende arbeid. Nå blir tilbudet vesentlig dyrere. De familiene som har aller mest behov for at barna har et slikt tilbud, vil kanskje være de første som ikke vil se seg råd til å bruke det i 1999.

Det nytter ikke for de borgerlige partiene å gjemme seg bak kontantstøtten. Med kutt på utdanning, med kutt i skolefritidsordningen og med nærmest stans i barnehageutbyggingen ble barna de store taperne ved dette budsjettforliket.

I løpet av 1998 har kommunesektoren opplevd en betydelig økning i sine kostnader. Dette skyldes bl.a. økte lønnsutgifter, økte pensjonsutgifter og renteøkninger. Arbeiderpartiets forslag til alternativt statsbudsjett vil samlet sett gi om lag 1 milliard kr mer til kommunesektoren i form av økte overføringer og reduserte kostnader enn det som ligger i budsjettforliket mellom sentrum og høyresiden. Arbeiderpartiets opplegg innebærer også at kommunenes frie inntekter øker med ca. 1,2 milliarder kr mer enn i budsjettforliket. Dette ville gitt kommunene bedre mulighet til å sikre god eldreomsorg, gode barnehager og en god skole.

Arbeiderpartiet mener det nå er viktig å tenke langsiktig. I dag skal vi vedta et budsjett for 1999. Den ustabile situasjonen vi har vært og er i, tilsier at vi må tenke på hvordan vi skal bringe tilbake mer stabilitet i den økonomiske utviklingen også utover neste budsjettår. Vi kan ikke forhindre internasjonal valutauro eller sviktende oljepriser. Men vi kan gjennomføre langsiktige tiltak som vil være viktige for hvordan norsk økonomi skal utvikles. Jeg har allerede vært innom nødvendigheten av å gjenopprette den gode dialog mellom partene i arbeidslivet og myndighetene. Arbeiderpartiet har foreslått flere tiltak som vil være viktige for å skape større stabilitet på lengre sikt.

Vi mener det må føres en mer aktiv Europa-politikk. Norges forhold til EU er avgjørende for norske arbeidsplasser og for velferden vår i framtiden. EU er inne i en svært dynamisk utvikling som følge av forhandlinger om utvidelse østover og etableringen av en felles valuta fra 1. januar 1999.

Dette skaper nye utfordringer for Norge. Det må settes ny kraft inn i Europa-politikken. Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samar-

beidsprosjekter. I en slik dialog kan man også undersøke muligheten for å knytte den norske kronen nærmere til euroen.

Det er nødvendig med strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til eldreomsorg, til helse og til utdanning. Vi må sette ny kraft i fornyelsen av statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat. Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon. Frivillige kommunesammenslutninger må oppmuntres.

En statlig moderniseringskomite der arbeidstakere og brukerinteresser trekkes inn, oppnevnes for å bistå et slikt arbeid – dette foreslår Arbeiderpartiet i innstillingen.

Arbeiderpartiet mener det må satses på kunnskap og forskning. Det må være en hovedoppgave å gjøre Norge mindre avhengig av olje- og gassinntektene. En bred satsing på kompetanse er nødvendig. Kvaliteten i grunnskole og videregående skole må økes. Distriktshøgskolene og universitetene må få økte ressurser, og det må utvikles en etter- og videreutdanningsreform.

Forskningen er basisen for kunnskapsutvikling og næringsutvikling. Det er nødvendig å sikre at forskningen får stabile og økte ressurser i årene framover. Derfor foreslår vi at det etableres et Norges Forskningsfond. Fondet bør tilføres midler fra salg av statens aksjer, som er vedtatt. På den måten sikres at statens formue omplasseres til framtidsrettet virksomhet og ikke går med til mer forbruk.

Finansinnstillingen viser at det er etablert flertall for disse forslagene. Det er av stor betydning at et flertall i Stortinget kan stå sammen om viktige langsiktige strukturtiltak.

Denne høsten har debatten rundt statsbudsjettet også vært en debatt om Regjeringens rolle og håndtering. Med 42 representanter bak seg i Stortinget kunne man ha ventet at Regjeringen tidligere ville lyttet til og vektlagt noen av opposisjonens klare råd.

Da vi behandlet finansinnstillingen sist høst, valgte regjeringspartiene med statsministeren i spissen å kalle Arbeiderpartiets advarsler for svartmaling av situasjonen. Statsministeren uttrykte det slik:

«Arbeiderpartiets leder holdt ... et innlegg som var ganske preget av en svartmaling av situasjonen.»

Og han sa videre:

«For hva er fakta?»

- Vi har en lavere arbeidsledighet enn på mange år, og sysselsettingen fortsetter å stige.
- Prisstigning og rente er lav».

Parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti hadde tidligere på dagen uttalt følgende:

«Men det som både skuffer og forbauser meg, er at ledende arbeiderpartipolitikere driver med den slags svartmaling av situasjonen stikk i strid med alle indikatorer i økonomien».

Her tok både statsminister og parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti grundig feil. Normalt skulle man lære av slikt.

Men nå opplever vi at regjeringspartiene, med statsministeren i spissen, igjen kaller Arbeiderpartiets innvendinger for svartmaling. Senest i en debatt i forrige uke skjedde det. Når Arbeiderpartiet framhever faren for økende ledighet, eller påpeker det faktum at velferdstilbud nå reduseres ute i kommunene, kalles det svartmaling. Det er dristig. Vågestykket ligger i og for seg ikke i det å si Arbeiderpartiet imot. Nei, vågestykket ligger i at Regjeringen igjen kan komme til å ta feil. Det fortjener ikke de som vil rammes av Regjeringens feilvurderinger.

Og om det i en debatt som denne skulle være anledning til å ønske seg noe, måtte det være at landets regjering stod fram og selv tok helt og fullt ansvar for den politikk den fører, og konsekvensene av den. Når budsjettforliket innebærer at Høyre og Fremskrittspartiet har fått betydelig innflytelse, burde Regjeringen ha rygg til å erkjenne det uten å skylde på andre partier. Arbeiderpartiet tar helt og fullt ansvar for den politikk vi står for. Å ønske det samme fra Regjeringen er mer enn et fromt juleønske – det er etter min oppfatning en helt rimelig forventning.

Helt til slutt skal jeg få lov å ta opp de forslag som Arbeiderpartiet gjennom innstillingen fremmer alene eller sammen med andre.

Presidenten: Hill-Marta Solberg har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Simonsen (Frp): Arbeiderpartiet har i sitt forslag til politibudsjett støttet Regjeringens opprinnelige forslag som gikk ut på en løsnings på 5,5 pst., som er mindre enn forventet lønnsvekst og forventet prisstigning, og som i virkeligheten betyr en klar nedgang i støtten til politiet.

VG skriver i dag at landet trenger 900 nye polititjenestemenn. I Arbeiderpartiets forslag ligger det ikke inne en eneste ny stilling, og på toppen av dette betyr det mindre penger til overtid. Så mitt spørsmål til Arbeiderpartiet blir: Hvordan kan man forsvare å svekke politiet nå, med den voldsbølgen vi ser i storbyene våre og den kriminalitetsutviklingen landet er inne i? Jeg forventer et klart svar på dette spørsmålet, og ikke noe svada om at Oslo Arbeiderparti foreslår flere fritidsklubber enn Fremskrittspartiet, for fritidsklubber kan man bygge uavhengig av politibudsjettet. La meg også slippe en utredning om Fremskrittspartiets alkoholpolitikk, som vi alltid får som svar når vi kjemper for økt politi, for det er en annen debatt. Og la meg slippe en ny runde om økonomiske problemer i landet vårt, for dette er et spørsmål om hvordan man ønsker å prioritere de midlene man har. Og når Arbeiderpartiet kan sende 10 milliarder kr ut av landet, burde man kanskje kunne overført bare én liten prosent av disse pengene til å styrke politiet og styrke vår alles trygghet.

Mitt spørsmål blir ganske enkelt dette – det er et enkelt spørsmål, og jeg forventer et enkelt svar: Hvordan kan Arbeiderpartiet forsvare å svekke politiet når det åpenbart vil føre til mer vold, flere innbrudd og større utrygghet for oss alle, ikke minst barn og eldre?

Hill-Marta Solberg (A): Det er slik at spøreren, representanten Simonsen, formulerer spørsmålet, men svaret er det opp til svarenen å formulere.

Jeg må si at det er ganske oppsiktsvekkende – eller kanskje er det ikke så oppsiktsvekkende, men det bør vekke ettertanke hos mange – at en representant for Fremskrittspartiet går fram på denne talerstolen og karakteriserer omtrent alt som har med forebyggende arbeid å gjøre, som svada. Det synes jeg er i overkant. Når andre partier er opptatt av hvordan utdanningstilbudet, hvordan skolefritidsordningen, hvordan ungdomstilbudene, hvordan alt som har med forebygging å gjøre, spiller inn for å unngå en del av de problemene vi dessverre står oppe i, velger Fremskrittspartiet å kalle denne typen sammenhenger for svada. Litt av hovedproblemet med Fremskrittspartiet politikk, er at det ikke finnes noen slike sammenhenger; man ser bort fra den helhet som et samfunn utgjør.

Arbeiderpartiet ser faktisk med stor bekymring på den utviklingen vi har sett den senere tid med økende volds-tendenser, ikke minst blant de yngste. Men når det gjelder vårt forslag til budsjett, la meg si: Det er riktig som Simonsen påpeker, at Arbeiderpartiet viderefører det som lå i regjeringen Bondeviks forslag til nasjonalbudsjett. Det var fra Regjeringens side vurdert som et forsvarlig nivå, og det har Arbeiderpartiet støttet. La meg også si at Arbeiderpartiet skal følge utviklingen nøye framover når det gjelder disse tendensene som ingen synes er gode, men det vil aldri være slik for oss at svaret på det alene, og helt alene, er politi, slik det er for Fremskrittspartiet. Det kan sågar hende at også en styrking av politiet er nødvendig – jeg ser slett ikke bort fra det – men det alene er ikke svaret på de problemene vi står oppe i.

Lars Gunnar Lie (KrF): Argumentasjonen i representanten Solberg sitt innlegg om høgredreining i budsjettet har dårlig gjennomslagskraft. Kvifor? Jau, fordi Arbeidarpartiet på landsmøtet sitt ikkje kritiserte Høyre, men inviterte til samarbeid. Korleis meiner representanten Solberg at dette samarbeidet skulle koma ut når det gjeld skattar og avgifter og nedskjeringar i budsjettet?

Den økonomiske politikken som ligg til grunn for kvart budsjett – og alternativt budsjett for den saks skuld – er eit verkemiddel for å nå viktige samfunnspolitiske mål. Stabil utvikling i økonomien, sysselsetjing og arbeidsplassar er viktige stikkord i en slik samanheng. Her kan nok Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti ha felles interesse. Men når vi kjem over til korleis skattlegging av næringslivet skal vera, vert skilnadene større.

Korleis kan representanten Solberg forsvara målsetjinga om høg sysselsetjing, samstundes som Arbeidarpartiet skal innskjerpa delingsmodellen, ta bort aksjerabatten og reversera rederiskattlegginga?

Hill-Marta Solberg (A): Det kunne nesten forstås slik av representanten Lies spørsmål at det var blitt et problem for sentrumsregjeringen at Arbeiderpartiet ikke i større grad kritiserte Høyre på Arbeiderpartiets lands-

møte. Samtidig har representanten Lie gjennom sitt innlegg tidligere i dag sagt at Høyre har fått full uttelling – det var faktisk heller ikke noe problem, bare resultatet kom i tide. Så her er det lite sammenheng i argumentasjonen.

Så er representanten Lie opptatt av sammenhengen mellom Arbeiderpartiets skattepolitikk for næringslivet og vår opptatthet av arbeidsplasser. Ja, det er meget klar og god sammenheng, for Arbeiderpartiets budsjettforslag inneholder *ikke* generell skatteøkning, slik som Regjeringens opprinnelige skatteopplegg innebar. Denne regjeringen har altså foreslått å øke skattene for alle virksomheter, innføre elavgift, innføre konjunkturavgift, innføre økt arbeidsgiveransvar for sykkelønsperioden. Da harmonerer det dårlig når representanten Lie går på denne talerstolen og anklager Arbeiderpartiet for dårlig sammenheng mellom skattepolitikk og sysselsetting. Våre skatteforslag er ene og alene forslag som bidrar til å tette hull i skattesystemet. Det mener vi er helt nødvendig og rimelig, både for å skape et effektivt og godt skattesystem og ikke minst for å bidra til rettferdighet.

Regjeringen var så vidt inne på tanken da de foreslo å reversere en liten del av rederibeskatningen, men også den gav de opp i møte med Høyre og Fremskrittspartiet, til tross for at Regjeringen i sine egne dokumenter hadde beskrevet nødvendigheten av den lille justeringen, for i det minste å fjerne litt av den uheldige skattetilpasningen som det er lagt til rette for i dagens skattesystem for rederiene.

Per-Kristian Foss (H): Det har ikke manglet på friere for Høyre i denne runden av Stortingets budsjettdebatt. Vi er kanskje noe mer i tvil om stedigheten på enkelte av oppleggene, for å si det slik, eller kanskje helst dem det ikke ble noe av?

Arbeiderpartiet skal ha ros for at de i innstillingen sier en del fornuftige ting, og at de gjennomførte et landsmøte som kanskje bar preg av større realitetssans enn på lenge. De sier bl.a. i innstillingen:

«Usikkerheten knyttet til utviklingen i internasjonal og norsk økonomi taler for større stabilitet i forhold som påvirker næringslivet.»

Det er jeg veldig enig i. Det har også lenge vært Høyres politikk. Men jeg savner oppfølging av dette i praksis, for hvordan kan man på den ene side snakke om behov for større stabilitet og samtidig true det samme næringslivet – iallfall store deler av det – med skjerpet skatt, den såkalte delingsmodellen, som er en beskatning av eierne, og som gjør at eierne må ta ut mer penger av bedriftene for å sitte igjen med det samme? Hvordan kan man forsvare stødighet og forutsigbarhet når man skal inn å forandre formuesskatten? Ikke de store selskapene, for Arbeiderpartiet har på mange måter fredet disse, men de mindre virksomhetene, de ikke-børsnoterte selskapene skal man altså dra ekstra mye ut av.

Jeg etterlyser derfor svar på to spørsmål: Hva er egentlig tanken bak denne bevisste måte å trekke penger ut av de mindre bedriftene på? De store børsnoterte lar man være i fred, men de mindre skal man nå kaste seg

over. Jeg forstår det slik at man var villig til å legge dette til side hvis Høyre hadde kommet Arbeiderpartiet i møte med et budsjettopplegg. Mitt andre spørsmål blir da: Hvor lenge ville denne tilsidesettingen av fordelingsprogrammet, som Hill-Marta Solberg selv presenterte på landsmøtet, vart? Var det kortsiktig, bare for 1999, med beskjed om at det ville bli enda tøffere i 2000, eller var det for hele perioden?

Hill-Marta Solberg (A): Som alle skjønner ut fra de spørsmålene som representanten Foss nå stiller meg, har det ikke funnet sted forhandlinger mellom Arbeiderpartiet og Høyre i denne budsjettprosessen. Det bærer spørsmålene preg av, og det vil antakelig også svaret bære et visst preg av.

Men det er helt riktig som Per-Kristian Foss understreket, at Arbeiderpartiet og Høyre i mange generelle merknader når det gjelder den økonomiske situasjonen, har forholdsvis lik oppfatning med hensyn til nødvendigheten av å skape stabilitet, og vi snakker om stabilitet også på lengre sikt. Det er begrunnelsen for at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen har fremsatt konkrete forslag som skal bidra til å skape stabilitet også i et lengre perspektiv enn ut 1999. Det er også gledelig at Høyre har vært et av de partiene som har gått inn og støttet dette i innstillingen.

Men jeg er ganske uenig med Per-Kristian Foss i hans beskrivelse av Arbeiderpartiets skatteforslag. Som jeg var inne på i mitt forrige svar, mener Arbeiderpartiet at det er helt nødvendig og riktig til enhver tid å sørge for at vi har et skattesystem som ikke har hull, som ikke har rom for tilpasninger. Det var egentlig det store formålet med skatteforliket da skattereformen kom i 1992 – det å sørge for at mest mulig kommer til beskatning og minst mulig legge til rette for tilpasninger. Og det er et ufravikelig faktum at slik bl.a. skattesystemet i dag er, med taket i delingsmodellen, gir det rom for tilpasninger. Det bør vi komme bort fra. Det samme er tilfellet med rederibeskatningen i dag, så det bør vi også komme bort fra. Men Arbeiderpartiet, og jeg understreker det, har ikke foreslått generelle skatteøkninger for 1999. Det har vi heller ikke presentert i det fordelingspolitiske programmet, som Per-Kristian Foss viste til. Vi har sjelden kort holdbarhetsstempling på vår politikk – tvert imot. Arbeiderpartiet er også i skattepolitikken kjent for at det vi står for, står vi for også på sikt.

Jørgen Holte (Sp): Representanten Hill-Marta Solberg brukte mykje tid i innlegget sitt til å beskrive situasjonen i norsk økonomi og omtalte i så måte ei rekkje tiltak gjennom budsjett- og finanspolitikken som kunne trekke i riktig retning. Og mykje av det er det ikkje vanskeleg å slutte seg til.

Men det blir liksom med dei store tårene. Ja, det blir faktisk både litt hjelpelaust og tafatt å meine så mykje etter at innstillinga er avgitt. Saka er at Stortinget er invitert til å finne gode løysingar på det som ei mindretalsregjering har lagt fram. Og det å vere løysingsorientert vil seie i kva for grad ein har tenkt å påverke desse forslaga

og finne fram til gode løysingar. Det har sjølv sagt med ansvarlegheit å gjere.

Og ser vi på Arbeidarpartiet si ansvarlegheit gjennom denne budsjettprosessen, er den knytt til å omgjere både stortingsvedtak og odelstingsvedtak. Eg skal nemne to. Dei skatteforslaga som Arbeidarpartiet har lagt fram, er lagt fram med sikte på at dei skal ha tilbakeverkande kraft for dei det gjeld, for at inntektene skal komme på plass i 1999. Eg tenkjer på identifikasjonsreglane i delingsmodellen, på rederiskattlegginga og på skattlegginga av dei minste familiebedriftene. Dersom eit fleirtal i Stortinget ville gjere om skattevedtaka og gi dei tilbakeverkande kraft, kunne sjølv sagt Arbeidarpartiet få desse inntektene som dei slett ikkje har.

Eg skal nemne sak nummer to. Odelstinget har vedtatt å innføre eit kontantstøttebeløp på 2,8 milliardar kr. Desse inntektene skaffar Arbeidarpartiet seg ved at Odelstinget og Stortinget må gjere om vedtaka sine. Dermed blir ansvarlegheita i Arbeidarpartiet sine forslag minimal.

Hill-Marta Solberg (A): Det kunne nesten høres ut på representanten Holte som om vi ikke hadde behøvd å gjennomføre denne debatten, og at partiene som ikke inngår i innstillingen, nærmest burde trekke sine merknader. Det er en merkelig politisk tenkning, og det er en merkelig måte å tenke på i et parlamentarisk, demokratisk styresett. Selvfølgelig skal Arbeiderpartiet fremme sine synspunkter også de gangene vi ikke er enig med Senterpartiet, og også de gangene vi ikke er enig med Senterpartiet når Senterpartiet er enig med Fremskrittspartiet. Selvfølgelig skal vi fremme vår politikk også i tiden framover – det kan representanten Jørgen Holte være ganske viss på.

Så er representanten Holte opptatt av Arbeiderpartiets skatteforslag som er gitt tilbakevirkende kraft for etter-skuddspliktige. Ja, det kjenner sentrumspartiene godt til. Da sentrumspartiene innførte rederibeskatningen, ble den gitt med tilbakevirkende kraft. Den ble gitt virkning for det året da den ble vedtatt om høsten, slik at metoden for å gjennomføre skattevedtak og gi dem virkning for etter-skuddspliktige for inneværende år er velprøvd.

Så må jeg få minne representanten Holte om at det er foreslått en liten justering i rederibeskatningen i nasjonalbudsjettet fremmet av sentrumsregjeringen. Den ble gitt virkningsdato den 5. oktober 1998 – den dagen budsjettet ble lagt fram – for å hindre at det skulle skje skatetilpasning underveis. Det er ganske sterk kost! Da er det ikke mye hold i fra denne talerstolen å kritisere Arbeiderpartiet for å fremme skatteforslag og gi dem tilbakevirkende kraft.

Ellers har sentrumsregjeringen på en rekke punkter i det økonomiske opplegget for 1999 gått inn på å endre saker som er vedtatt i Stortinget. Forslaget om feriedagen var et slikt eksempel. Det samme er den vedtatte eldrereformen som nå skyves på, til tross for at et enstemmig storting har fattet vedtak om framdriften.

Øystein Djupedal (SV): Jeg må tillate meg å si når jeg hører tonen mellom Senterpartiet og Arbeiderparti-

et, at det ikke lover godt for å få til et alternativt flertall her i Stortinget gjennom denne perioden.

Hill-Marta Solberg henviste i sitt innlegg til arbeidsledigheten og mente det var en av de store utfordringene for det norske samfunn, og det er jeg veldig enig i. Men det som da blir påfallende, er at Arbeiderpartiet i sitt budsjett faktisk har en sterkere innstramming enn den sentrumpartiene sammen med høyrepartiene nå har foretatt. Sammenhengen mellom innstramming og et lavere rentenivå er jo ikke gitt. Det har vi allerede sett ved at man nå har strammet inn betydelig uten at renten har gått ned, eller at kronekursen er styrket. Men det vi med sikkerhet vet, er at store innstramminger vil føre til høyere arbeidsledighet.

Og mitt første spørsmål til Hill-Marta Solberg er følgende: Mener virkelig Arbeiderpartiet at det er nødvendig å skjære ned med 9 milliarder kr, og også gi kommunene mindre handlefrihet til å løse de mange viktige oppgavene som vi mener norske kommuner skal ha? I så måte er SV og Arbeiderpartiet på linje, men også Arbeiderpartiet skjærer dypt i kommunenes mulighet til å løse velferdsoppgaver, som Hill-Marta Solberg var opptatt av. Og mitt spørsmål er da: Hvis vi står overfor en slik situasjon til neste år som arbeidsdirektøren beskriver – at vi kanskje får 20 000 nye arbeidsledige – ville det ikke da være riktig å stimulere kommunene til å løse velferdsoppgavene for å sikre sysselsetting og for å sikre ringvirkningene som offentlig sektor har til det private næringsliv.

Arbeiderpartiet gjennomførte et landsmøte midt i budsjettprosessen som sendte doble signaler til velgerne og til Stortinget. På den ene siden ønsker man altså å samarbeide med de borgerlige partiene for å skape en stabilitetspakt og en regjering utgått fra Arbeiderpartiet, men på den andre siden kritiserer man de samme partiene. Det som kunne vært interessant etter det budsjettforliket som nå er inngått mellom den borgerlige regjering og de to borgerlige partiene på ytre høyre, er å få vite om Arbeiderpartiet her gjorde en taktisk vurdering eller om det var et strategisk valg. Mitt spørsmål er da: Mener Arbeiderpartiet virkelig at et samarbeid med høyrepartiene er bedre enn å prøve å skape et alternativt samarbeid som ligger til venstre?

Hill-Marta Solberg (A): Helt fra nasjonalbudsjettet ble lagt fram tidlig i oktober og til etter at alle forhandlinger omkring statsbudsjettet var avsluttet i Stortinget, var alle partiene i denne salen, med unntak av SV og Fremskrittspartiet, enige om behovet for tilstramming. Vi var enige om at det nivået for innstramming i nasjonalbudsjettet som Regjeringen hadde beskrevet, var riktig. Dessverre er det noen som har sklidd underveis på sine meninger og mål. Det gjelder sentrumpartiene og Høyre. Fremskrittspartiet nevner jeg ikke i den sammenheng, fordi de har hele tiden ment at det ikke er så nødvendig å stramme inn, på samme måte som SV har gjort.

Arbeiderpartiet mener det som har skjedd gjennom forliket, er svært uheldig, ved at man nå faktisk har gått bort fra det som Regjeringen selv har beskrevet. Det er

faktisk slik at finansministeren i brev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe har sagt at det ikke er noen nye forhold i økonomien som tilsier andre vurderinger av innstrammingsbehovet enn de som er beskrevet i nasjonalbudsjettet. Likevel har man altså gått bort fra det gjennom forliket. Arbeiderpartiet har faktisk støttet sentrumsregjeringens forslag. Vi mener det var en riktig og klok dosering. Derimot er vi uenig i innretningen, og det kommer også fram i innstillingen. Arbeiderpartiet mener det er svært viktig i en slik situasjon som vi nå går inn i, å drive aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Det har jeg også lagt stor vekt på i mitt innlegg.

Representanten fra SV er opptatt av «dobbeltsignalet» fra landsmøtet til Arbeiderpartiet. La meg si følgende: Det er på mange måter en merkverdighet at det er mulig å hamre på et parti – og jeg hadde nær sagt ikke hvilket som helst parti, faktisk det største i landet, med 65 representanter i Stortinget – fordi det har vært villig til å stå fram og ta ansvar dersom alt annet skulle bryte sammen, som det faktisk så ut til under forløpet til forhandlingene. Jeg tror faktisk Arbeiderpartiet hadde gjort en fundamental feil om vi da hadde sagt at vi unnlater å ta ansvar uansett hvilken situasjon som oppstår i Stortinget.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Siv Jensen (Frp): Jeg vil begynne med å ta opp Fremskrittspartiets forslag til fastsettelse av rammer for bevilgninger over statsbudsjettet for 1999.

Fremskrittspartiet tror at de fleste mennesker vil og kan ta ansvar for sitt eget liv. Derfor respekterer vi også enkeltmenneskets rett til å bestemme over eget liv. Siden vi tror at folk klarer å treffe gode beslutninger på egne vegne, trenger vi heller ikke et system hvor politikerne bestemmer over dem og alle deres gjøremål. Hvorfor skal det norske folk betale skatt og avgift på hver eneste ting de foretar seg? Ja, hvorfor skal f.eks. bensinprisen i oljeproduserende Norge være høyest i Europa? Det skjønner ikke Fremskrittspartiet, og vi har derfor i vårt alternativ foreslått å redusere bensinavgiften med 2 kr pr. liter. Vi har i vårt alternative budsjett foreslått skatte- og avgiftslettelser på 25 milliarder kr, og det betyr en kraftig omfordeling av penger og større handlefrihet for enkeltmennesket. Ikke minst betyr det at staten får mindre penger å sløse bort på unødvendige oppgaver.

Jeg har registrert at våre politiske motstandere i både Arbeiderpartiet og Høyre trekker litt på smilebåndet av Fremskrittspartiets alternative budsjett og kaller oss både rabiate og uansvarlige. Høyres Børge Brende har sågar uttalt at han ville bruke vårt alternative statsbudsjett mot oss i valgkampen. Ja, det er han i så fall ikke alene om, for de fleste partiene velger å drive valgkamp mot Fremskrittspartiet i stedet for å snakke om sin egen politikk.

Jeg skjønner at det er vanskelig for andre partier, som har grodd fast i vanetenkning rundt statsbudsjettbehandlingen, å se at det faktisk er mulig å gjøre større endringer over statsbudsjettet enn de selv klarer. Men vi har aldri lagt skjul på at med våre prioriteringer vil enkelte ting måtte vike. Det er realt, og det er ærlig, å erkjenne at ikke

alle budsjettposter i budsjettet står på samme prioriteringsnivå. Vi prioriterer de oppgavene vi mener må løses av det offentlige, og deretter gir vi folk og næringsliv penger tilbake gjennom skatte- og avgiftslettelser, slik at de selv kan ta hånd om de ytelser de måtte ha behov for.

Det er åpenbart ikke god musikk i Høyres og Arbeiderpartiets ører at f.eks. opera ikke er en prioritet sett med Fremskrittspartiets øyne. Selvfølgelig blir operabillettene dyrere hvis subsidiene fjernes, men hvorfor skal hele det norske folk betale for noe som bare et lite mindretall benytter seg av? Hvorfor er det så galt å betale mer for operabilletten når man har mer å rutte med fordi man sitter igjen med mer penger gjennom skatte- og avgiftslettelser? Det er litt forstemmende at politikere flest er så opptatt av at staten skal drive med så utrolig mye rart at de ikke har penger til å finansiere de oppgaver som er viktigst for oss alle.

Fremskrittspartiet velger å prioritere de oppgavene vi har gått til valg på, og vi har aldri prøvd å late som vi skal være minst like god som de andre partiene til å sløse med skattebetalernes penger. Skal vi få bort helsekøene, ja da må vi gjøre noe med det – ikke bare prate om det. Da må vi stykkprisfinansiere mer, og vi må sørge for at vi får mest mulig behandling for hver krone vi investerer i helsesektoren. I en overgangsfase betyr det at vi også må bevilge mer penger.

Skal vi redusere kriminaliteten og gjøre folks hverdag tryggere, må vi gjøre noe med det også. Vi må ikke bare prate om det. Hva hjelper det bare å snakke om forebyggende arbeid når folk blir plaffet ned på åpen gate, fullstendig umotivert? Det første vi må gjøre da, er nettopp å styrke sikkerheten gjennom mer politi, som ikke minst befinner seg der hvor volden blir begått. Hva er poenget med å nyutdanne mange politifolk hvis vi ikke bevilger nok penger slik at de har en jobb å gå til når de er ferdig utdannet? Når vi har gjort det, kan vi begynne å snakke om forebyggende arbeid. Men jeg reagerer på at en drøss med politikere bruker mer tid på å forstå de kriminelle enn på å gjøre færre mennesker til offer for kriminaliteten. Derfor velger Fremskrittspartiet å satse mer penger på disse områdene fremfor å klatte litt rundt til alle formål.

Så til diskusjonen om innstramminger i budsjettet. Hvem har sagt at grensen for et forsvarlig statsbudsjett går ved en innstramming på 9 milliarder kr? Vi ser at det allerede strammes betydelig inn i næringslivet, og det er allerede strammet betydelig inn i folks vanlige forbruk fordi rentenivået er så altfor høyt. Arbeiderpartiet har i den senere tid forsøkt å skape et inntrykk av at det bare er de som kan styre norsk økonomi godt. Ja, når ble Thorbjørn Jagland så spesiell at han kan styre utviklingen i oljeprisen, som faktisk er en av hovedårsakene til at vi har høy rente i Norge? Hvorfor snakker Arbeiderpartiet så mye om innstramminger når de samtidig er opptatt av å hindre økt arbeidsledighet neste år? Det er faktisk slik at innstramminger betyr færre arbeidsplasser. Det er grunn til å minne om hva som skjedde med norsk økonomi på slutten av 1980-tallet under Gro Harlem Brundtland, da vi også strammet inn for mye i en vanskelig tid. Da ble

problemene forsterket, og det gikk ganske galt med økonomien.

Så er det noen som har påstått at Fremskrittspartiet ikke vil syne kuttene sine, men det er ikke riktig. De er offentlig tilgjengelig. La meg redegjøre for noen av våre kutt. Vi reduserer partistøtten fordi vi mener de politiske partiene skal være avhengig av velgernes gunst, ikke av deres skattepenger. Og Fremskrittspartiet vet faktisk litt om hvordan det er å kjempe seg fram i kampen mot etablerte partikollosser uten selv å ha penger. Det går, klart det går! Man skal ikke være avhengig av subsidier for å kunne drive valgkamp på en troverdig måte.

Vi reduserer pressestøtten fordi vi ønsker en fri og selvstendig presse som er uavhengig av offentlige subsidier.

Vi reduserer u-hjelpsbudsjettet fordi vi mener at den tvungne skattebetalerfinansierte u-hjelpen i altfor stor grad ikke fungerer etter hensikten. U-hjelp er ikke blitt hjelp til selvhjelp, som man mente det skulle være, men det er blitt pengesløsning som ikke bringer mottakerlandene til en ønsket utvikling. Vi mener derfor at vanlige folk selv må få bestemme om de vil, på hvilken måte de vil og hvor mye de vil yte i bistand. Derfor er det én viktig måte å få til bistand til disse landene på, og det er bl.a. å bygge ned handelsbarrierer – stimulere til frihandel. Vi kan ikke drive en u-hjelpspolitik som på veldig mange områder er en ren understøttelse av diktaturer rundt om i verden.

Vi kutter i integreringstiltak fordi vi legger til grunn et lavere mottak av flykninger, og vi forutsetter at vi maksimalt skal ta imot tusen kvoteflykninger i 1999. Fremskrittspartiet mener faktisk at Norge har mer enn store nok utfordringer med å integrere de flykninger og innvandrere som allerede er i Norge.

Så kutter vi i kulturbudsjettet fordi vi ønsker et fritt og uavhengig kulturliv. Vi kutter i skattebetalertilskuddet til opera, til teater og ballett. Det er jo noe rart at når det avholdes store konserter som ungdom særlig tiltrekkes av, er det ikke statssubsidier på gang, men konsertene går av stabelen for fulle hus. Dette er markedstilpasning. Vi halverer kunstnerstipendene, og vi halverer garantiinntektene for kunstnere fordi kunstnere som alle andre lønns-mottakere må tjene til livets opphold på vanlig måte.

Det er stor forskjell på Fremskrittspartiets alternative budsjett og det statsbudsjettet som blir vedtatt med vår subsidiære tilslutning.

Vi beklager selvfølgelig at det ikke er mulig å få til skatte- og avgiftslettelser, og at det heller ikke er flertall for å få til en sterkere satsing på kjerneoppgaver. Men vi er også opptatt av å ta ansvar, ta det ansvaret som hviler på oss som landets nest største parti. Da må vi få vedtatt et ansvarlig budsjett, og det har vi forsøkt å bidra til. Budsjettforliket er derfor langt fra perfekt sett med våre øyne, men det er noen ting som går i riktig retning. Selv om det tok tid å få på plass et forlik, er det grunn til å berømme sentrumspartiene for de innrømmelser de til slutt kom med. Da ble det mulig å få til en enighet, og det bør flere være glad for i dag.

Det betyr også at ikke vi har satt som krav i forhandlingene at sentrumsprofilen skulle fjernes. For selv om vi

er uenig i mange av profilsakene til sentrumpartiene, skjønner Fremskrittspartiet at et forlik betyr gi og ta fra alle parter. Men det vi satte som krav, var at også Fremskrittspartiet skulle syns, og da blir det urimelig å anta at Fremskrittspartiet vil være med på å støtte et budsjett som innebærer skatte- og avgiftsskjerpelser når vi selv ønsker skatte- og avgiftslettelser. Da måtte vi i hvert fall møtes på et nullpunkt, og det har vi klart. Det var også urimelig å anta at vi ville gå med på å støtte et budsjett som ikke prioriterte Forsvaret, politiet eller helsevesenet. Men det skjønte sentrumpartiene og kom med nødvendige innrømmelser.

Vi har gjennom dette budsjettforliket klart å gjenopprette særfradraget for eldre, og det er Fremskrittspartiet innmari glad for. Det ble redusert i fjor, nå er det tilbake på det nivået det var, og det kan vi være meget stolte av.

Vi har klart å sikre refusjonsordningen for sjøfolk, og vi har klart å opprettholde rederibeskatningen. Vi har fått økt den innsatsbaserte finansieringen av sykehusene, eller stykkprisfinansieringen som det de facto er. Det er ikke slik at Fremskrittspartiet har løpt fra sitt viktigste mål om skatte- og avgiftslettelser, men vi har prøvd å gjøre det beste ut av en situasjon som ellers ville blitt verre. Nå skal det også sies at det ikke kryr av partier på Stortinget som ønsker å redusere skatte- og avgiftsnivået i Norge, men vi har i hvert fall bidratt til at vi får et budsjett, og at vi ikke får en regjeringskrise. Vi slutter oss derfor subsidiært til den fremforhandlede avtalen.

Vi fikk stoppet skatte- og avgiftsøkningene som ellers ville ført til at det gode lønnsoppgjøret vi har bak oss, ville blitt trukket inn nettopp gjennom skatte- og avgiftsøkninger. Vanlige folk, næringslivet og kommuner har allerede store utgifter som følge av det høye rentenivået. Vår viktigste oppgave blir nå fremover å få renten ned. Dessverre er ikke Fremskrittspartiet overbevist om at det vil skje som følge av budsjettet, for rentenivået er i dag styrt av kronekursutviklingen, som igjen påvirker svært mye av oljeprisutviklingen. Og siden norsk økonomi er svært oljeavhengig, blir den også svært sårbar spesielt i en tid med svært lave oljepriser, som dessverre også ser ut til å vedvare. Samtidig er det faktisk også en del politikere som har bidratt til å rive ned inntrykket av en solid og god økonomi, som den norske faktisk er, og dette bidrar i sum til å påvirke kronekursen og dermed også rentenivået. Skal vi få rentenivået ned, må vi ta i bruk virkemidler som vi selv kan kontrollere, og ikke bare sitte og håpe på at oljeprisen blir høyere. Et slikt virkemiddel er å legge om pengepolitikken: Bort fra dagens fastkurspolitikk og over til et inflasjonsmål.

Mye av det grepet som er gjort med statsbudsjettforliket, har ført til at en del av inflasjonsøkningen gjennom skatte- og avgiftsskjerpelsene er borte. Samtidig er det etter hvert en del indikatorer som taler for at inflasjonsprognosene neste år er for høye. Det betyr altså at grunnlaget for en snarlig rentenedgang ved pengepolitisk skifte bør være til stede. Vi har faktisk den senere tid kunnet lese uttalelser fra Norges Bank som slår fast at det ikke lenger er aktuelt å bruke renten som et ytterligere virkemiddel for å stabilisere kronekursen. Da må Norges Bank

drive omfattende støttekjøp av norske kroner for å prøve å stabilisere kronekursen den veien, og da er det grunn til å bli litt bekymret over at de norske valutareservene stadig minker. Det betyr også at over tid kan ikke en liten nasjon som Norge makte å stå imot det vedvarende presset mot den norske kronen som vi nå over tid har sett. I sum er den fremforhandlede budsjettavtalen god nok til at Fremskrittspartiet kan stemme for den subsidiært, selv om den ligger svært langt fra vår politikk på en rekke områder.

Vi har nå de siste ukene kranglet om ca. 1 pst. av statsbudsjettet. Det vil altså si mellom 4 og 5 milliarder kr av et budsjett på over 500 milliarder kr. Og det er brukt sterke ord, som krise og uansvarlig styring, fra flere hold. Men bare ved å se at Norge kan risikere å tape bortimot 30 milliarder kr på grunn av den lave oljeprisen, burde dette bli satt i et helt annet perspektiv. Det statsbudsjettet som nå blir vedtatt, skaper ikke krise for noen, selv om Arbeiderpartiet gjør alt de kan for å påstå det motsatte. Det er ikke slik, som i Arbeiderpartiets opplegg, at alle landets problemer blir løst bare man får lov å øke skattene for de såkalt rike i samfunnet. Denne misunnelsespolitikken burde vi ha blitt kvitt i et av verdens rikeste land. Det er noe rart ved at vi er villig til å akseptere Lotto-millionærer og idrettsmillionærer, men så fort folk blir millionærer ved hardt arbeid, er det liksom noe skurkaktig over det. Jeg fatter og begriper ikke hvorfor disse menneskene skal bli pålagt et ytterligere ansvar når de både betaler skatt og skaper arbeidsplasser i det norske samfunn.

U r s u l a E v j e hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Berit Brørby (A): Fremskrittspartiets politikk har en ganske stygg bakside, som jeg syns Siv Jensen nå fikk veldig godt fram, men her er noen smakebiter til: Hele Kommune-Norge vrir seg for å finne nok penger til å løse pålagte velferdsoppgaver! Fremskrittspartiets svar er å gi kommuner og fylkeskommuner flere milliarder mindre! Og nå hørte vi akkurat representanten Jensen kalle det for «pengesløsning». Det er altså sløsning å gi kommunene det de trenger. Skoler, utdannings- og forskningsinstitusjoner roper på mer penger for å kunne levere et høyt kunnskapsnivå både for elever og lærere. Fremskrittspartiets svar er å gi dem nærmere 1 milliard kr mindre. Med andre ord: Fremskrittspartiets politikk er mye mer enn mer til politi og ut med innvandrere.

Fremskrittspartiets faste livredning av Bondevik-regjeringen har gitt resultater i den retningen Fremskrittspartiet vil: mer fremskrittspartipolitikk. Hva vil representanten Jensen og Fremskrittspartiet prioritere neste gang de skal gi liv til Bondevik-regjeringen? Kan det være innenfor området arbeidsmiljøet/arbeidstidsbestemmelser? Skal Fremskrittspartiets program her prioriteres, vil dette innebære en kraftig svekkelse av arbeidstakernes rettigheter. Jeg vil minne om at Einar Gerhardsen en

gang sa at det viktigste i hans tid var at vanlige arbeidsfolk skulle slippe å stå med lua i handa når storfolka kom.

Fremskrittspartiets såkalte frivillighetslinje i arbeidsmarkedet vil sette arbeidervernet tilbake til mellomkrigstidens tilstander. Og jeg spør igjen: Hva vil representanten Jensen og Fremskrittspartiet prioritere neste gang de skal gi liv til Bondevik-regjeringen?

Siv Jensen (Frp): Det vil nok være en fordel om representanten fra Arbeiderpartiet tok seg bryet ved både å lese Fremskrittspartiets alternative budsjetter og legge merke til hvordan vi prioriterer hvert eneste år i budsjettbehandlingen, for vi er dønn forutsigbare når vi legger våre budsjetter. Vi prioriterer de samme viktigste oppgavene hvert eneste år, og vi prioriterer vekk de oppgavene vi syns er mindre viktige. Påstanden om at Kommune-Norge ville lide hvis vi hadde fått gjennomslag for vårt kommuneopplegg, er med respekt å melde feil. Fremskrittspartiet har gjort endringer i kommuneopplegget fordi vi tror det er grunn til å øremerke mer penger nettopp til helsevesen, eldreomsorg og skole, fordi vi har erfaring i å se at en rekke kommuner rundt om i landet prioriterer vekk disse oppgavene og bygger kulturbygg og andre ting i stedet. Det må legges krav på Kommune-Norge. I en tid hvor alle er opptatt av å effektivisere og rasjonalisere, må også kommunene kunne gjøre det samme. Det har vi sett svært lite av rundt om i Kommune-Norge. Det er altså slik at det går an å prioritere det viktigste først uten å drive og klatte rundt til en rekke formål som aldri får effekt.

Så snakket representanten Brørby om arbeidstakernes rettigheter som skulle bli svekket med et fremskrittspartibudsjett. Jeg har i den senere tid syntes å registrere at arbeidstakerne i langt større grad har begynt å stole på Fremskrittspartiet enn de har stolt på Arbeiderpartiet, som har vist hvem det er *de* prioriterer. Ja, for Arbeiderpartiet prioriterer de store næringslivskolossene fremfor vanlig folks interesser. Det viser Arbeiderpartiet svært godt gjennom den pengepolitikken de støtter opp om, som faktisk gjør at det er de vanlige skattebetalerne som må betale byrden gjennom økt rente fordi man altså ikke ønsker at kronekursen skal svinge. Det er for å skjermene næringslivet, ikke for å skjermene vanlige folk.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Me i Kristeleg Folkeparti er tilhengjarar av eit blandingsøkonomisk opplegg der me ser at element frå marknadsliberalismen kan ha ein positiv effekt, men vidare at det av omsyn til fordeling og det å ta vare på svake grupper sine interesser òg er nødvendig med justerande tiltak for å forhindre at den reindyrka marknadsliberalismen slepp til med sine kalde og kyniske resultat. Som eit eksempel meiner me at det finst andre og betre mål på eit godt sjukehus enn berre økonomisk resultat. Etter vårt syn er det heller ikkje heilt av vegen korleis pasienten opplever sjukehusopphaldet. Me er òg skeptiske til ei samfunnsutvikling som har gjort at det er god latin at det første argumentet som vert nemnt når ei bedrift kjem i vanskar, er at den har for

mange tilsette, den må slanka organisasjonen. Når dette vert sagt samtidig som det vert avdekt ledarfallskjermar i millionklassa, burde det ringa varselklokker for oss alle.

Framstegspartiet har ei marknadsliberalistisk grunnhaldning som går ut på at alle bransjar skal drivast i fri konkurranse på grunn av at dette etter deira meining gjev den beste samfunnsøkonomiske løysinga. Parallelt med dette er det i Framstegspartiet òg sterke talsmenn og talskvinner for valfridom, rettar, plikter og ikkje minst fridom for enkeltmenneske. Ser representanten Jensen at desse to områda kan vera gjensidig utelukkande i forhold til kvarandre?

Me ser vidare at Framstegspartiet i mange saker og på mange område har eit varmt og ekte engasjement for å ta vare på enkeltmenneske og utsette grupper sitt ve og vel. Og for å halda meg på makroplanet: Ser representanten Jensen og Framstegspartiet at det er nødvendig å korrigera den reindyrka frie marknadsliberalismen med justerande grep for å unngå eit iskaldt samfunn prega av at overordna mål er høgast mogleg kapitalavkastning og den sterkaste sin rett – eit samfunn med dårlege vilkår for det enkeltmennesket eller den gruppa som av ein eller annan grunn ikkje greier å hevda seg i eit sterkt konkurranseprega samfunn?

Siv Jensen (Frp): Det blir nesten litt underholdende å høre på representanten Sørfonn når han snakker om kynismen og det iskalde samfunn knyttet til markedsliberalisme, særlig når representanten snakker om pasientenes opplevelser av sykehusbehandling i et markedstilpasset system. Ja, hva slags helsevesen har vi hatt i Norge fram til i dag? Det har overhodet ikke vært markedstilpasningene som har fått råde, men ene og alene politikernes evne, eller manglende evne, til å prioritere. Hvorfor er det f.eks. slik at Kristelig Folkeparti og de andre partiene ikke er villige til å være med og lovfeste pasientenes rettigheter i det norske samfunn? Det ville satt pasienten i fokus. I stedet setter man i dag sykehusenes budsjetter i fokus, og man er altså ikke opptatt av å behandle pasientene. Ja, en av grunnene til at vi stadig får behandlet flere pasienter, er at vi gradvis øker den innsatsbaserte finansieringen hvert eneste år. Sykehusene sier jo selv at dette er det viktigste virkemiddelet for å få behandlet flere pasienter på kortere tid og til en rimeligere penge, og da syns jeg det blir litt lettvent å beskyldes Fremskrittspartiet for å ønske et kaldere samfunn. Det er jo ikke slik at samfunnet blir kaldere fordi vi utnytter ressursene våre på en mer effektiv måte. Ja, nettopp ved å gjøre det blir det mer penger igjen til andre gode formål, og det burde være i alles interesse at vi bruker hver eneste skattekrone på en fornuftig måte i stedet for å late som om vi har arvet dem fra et eller annet sted. Det syns jeg bør være overordnet, ikke at politikerne til enhver tid skal kontrollere alt og tro at de skal være overdommere over folks vett.

Børge Brende (H): Først vil jeg benytte anledningen til å takke for et godt samarbeid gjennom budsjettforhandlingene i høst. Jeg vil også rose Fremskrittspartiet

og representanten Jensen for stor fleksibilitet, tatt i betraktning at partiet lanserte skatte- og avgiftslettelser på 25 milliarder kr og til slutt på ett tidspunkt var villig til å akseptere økninger. Men etter at vi har gått på Fremskrittspartiet en tid for å få se på kuttlisten deres, har vi nå fått den på bordet. Der er det kutt på 30 milliarder kr, og da ser vi virkelig at alle de fine ordene har en bakside. Det kuttes ikke bare i opera og bistand, som representanten Jensen skulle ha det til. Tvert imot kutter man i livsnerven til det som skal være fundamentet for vår fremtidige velferd, bl.a. forskning og utdanning. Hvilke konsekvenser tror representanten Jensen at det får for Norge hvis Fremskrittspartiets kutt på nærmere 1 milliard kr til forskning og utdanning vedtas? Universitetet i Oslo mister 70 mill. kr, Universitetet i Trondheim mister 30 mill. kr, det samme gjelder Universitetet i Bergen, tilskudd til grunnskolen blir kuttet med 400 mill. kr, videregående opplæring med 40 mill. kr og kvalitetsutviklingen i den videregående opplæringen, som Fremskrittspartiet ikke mener er god nok, skal kuttes med 10 mill. kr. Dette er et knippe forslag til kutt som Fremskrittspartiet har fremmet innenfor utdanning og forskning, som betyr at norsk næringsliv blir satt tilbake, og den utdanningen barna våre får, blir dramatisk svekket.

Så hørte jeg at representanten Jensen i sitt innlegg sa – og det var adressert til meg – at vi prioriterer i vårt budsjett det som betyr noe. Og da er mitt spørsmål: Skal vi da trekke den konklusjonen at forskning og utdanning ikke betyr noe ettersom en her velger å kutte med 1 milliard kr? Jeg vil ha en forklaring på kuttene, og ikke bare utenomsnakk.

Siv Jensen (Frp): Jeg får vel også benytte anledningen til å takke representanten Brende for et relativt konstruktivt samarbeid i budsjettforhandlingene.

Men når representanten Brende snakker om avviket mellom Fremskrittspartiets forslag til skatte- og avgiftsopplegg kontra det som nå er blitt vedtatt, vil jeg få minne om at det ikke var Fremskrittspartiet som gjennom VG lovet alle skattebetalerne ikke én krone i skatte- eller avgiftsøkning neste år. Det var Høyre. Så hvis Høyre nå er komfortabelt med det budsjettforliket som foreligger, er det vel grunn til at flere partier kan være det. Men vi gikk ikke ut med ultimative krav, for vi var klar over at forhandlinger betyr å gi og ta. Fra Fremskrittspartiets side var det avgjørende at skattene og avgiftene ble nullet ut slik at ikke vanlige folk fikk en økt skatte- og avgiftsbyrde neste år, og det håper jeg da virkelig at representanten Brende også er fornøyd med.

Så til kutt. Ja, det er riktig at vi kutter på en rekke områder som vi mener er mindre viktig, men det er feil at Fremskrittspartiet kutter i utdanning. Tvert imot skjermer Fremskrittspartiet utdanning fordi vi mener det er et svært viktig satsingsområde. Men vi kutter på en del områder som er knyttet til utdanningsbudsjettene, fordi vi mener det er på tide å få effektivisert en del administrasjon rundt omkring. Og vi kutter i skolefritidsordningen akkurat på lik linje med Høyre, fordi vi mener at det ikke er en viktig del av utdanningstilbudet i Norge. Så vi står

inne for hvert eneste kutt vi har foretatt i budsjettet fordi vi mener det er en nødvendig måte å bruke penger på, og fordi vi trenger å omfordele penger over budsjettet for å få styrket andre innsatsområder.

Øystein Djupedal (SV): Representanten Jensen sa at man kanskje kunne trekke på smilebåndet av Fremskrittspartiets politikk. Det skulle jeg gjerne ha gjort, men situasjonen er den at det kan man ikke lenger, fordi Fremskrittspartiet dessverre har hatt avgjørende innflytelse på det budsjettet som Stortinget nå skal vedta. Det er forstemmende, for det er helt riktig som representanten Børge Brende sier, at Fremskrittspartiet skjærer nesten 1 milliard kr til undervisningsformål, bare for å ta ett eksempel, man skjærer 7 milliarder kr til landbruk, man skjærer 7 – 8 milliarder kr til kommunene og man skjærer 7 milliarder kr til u-hjelp. Det kan man sikkert rettferdiggjøre og forsvare, men realiteten er jo den at her snakker vi ikke om å barbere seg, her snakker vi om å skjære av seg hele hodet. Det er jo ikke realisme i et slikt budsjett som Fremskrittspartiet legger fram.

Noe av det som er mest urealistisk med det som Fremskrittspartiet nå legger fram, er at man later som om man har en kriminalpolitikk som henger sammen. Man snakker om at man skal styrke politi- og lensmannsetaten, og man snakker om at nå må man bekjempe kriminaliteten. Det er da ingen som er uenig i at vi skal bekjempe kriminaliteten. Men hva er det Fremskrittspartiet da gjør? Man skjærer altså på samtlige av de tiltak som det er mulig å tenke seg skal begrense kriminalitet; man skjærer på barnevern, man skjærer på skoler, man skjærer på skolefritidsordning, man skjærer på barnehager, man skjærer på alle mulig tenkelige tiltak som kunne ha bidratt til å skape tryggere og bedre oppvekstvilkår for barn og unge i Norge. Så ønsker man da å styrke politi- og lensmannsetaten! Men det er ikke mulig å styrke politi- og lensmannsetaten så mye at man kan kompensere for alle de gode tiltak som foregår i de tusen lokalsamfunn i Norge for å få barn som er kommet litt galt ut, inn på en bedre kurs. For det er jo faktisk på den måten man kan hindre kriminalitet over tid. Å fylle gatene opp med politi kan være vel og bra. SV er enig i at vi også skal styrke politi- og lensmannsetaten, vi er enig i at vi skal ha mer politi i Oslo, men vi er dypt og inderlig uenig i den prioritering som Fremskrittspartiet her gjør, for det er Fremskrittspartiets politikk som faktisk skaper kriminaliteten.

Siv Jensen (Frp): For det første tror jeg det er grunn til å minne om at barnevern er en kommunal og ikke en statlig oppgave, slik at å si at vi kutter så drastisk i barnevern, tror jeg er å ta i litt.

Men så er det faktisk ikke slik at vi ikke er opptatt av forebyggende arbeid. Tvert imot er vi også opptatt av det, men når vi står i en situasjon – som jeg også sa i innlegget mitt – hvor folk blir plaffet ned på åpen gate og hvor de ikke lenger kan gå trygt på gaten etter mørkets frembrudd, ja, da holder det ikke å bruke tid på å snakke om forebyggende arbeid og gjøre slik som SV har gjort i alle år, bruke mest tid på å forstå i hjel de kriminelle. Da

må det hardere skyts til, og da er det også der bevilgningene må komme. Derfor er det hyggelig å observere at SV nå plutselig har blitt opptatt av at det skal bevilges mer penger til politi. Men å komme med en beskyldning om at det er Fremskrittspartiets politikk som avler vold, det vil jeg ha meg frabedt!

Det er heller ikke slik, som representanten Djupedal hevder, at vi rammer barnefamilieene med vårt opplegg. Tvert imot. Og bare det at vi nå har fått innført kontantstøtten, som kan skape mulighet for barnefamilieene til å tilbringe mer tid sammen, og hvis ikke det er forebyggende arbeid, da vet jeg ikke hva som er det, for det er nettopp der kjernen til en solid oppvekst ligger – dette at barn og foreldre har tid til å være sammen, i stedet for at barna blir stuet vekk i barnehager eller andre institusjoner hele dagen. Det er samvær med foreldre som skaper trygge oppvekstmiljøer og en god etikk og moral i et oppvoksende ungdomsmiljø. Det er det vi må satse på, ikke kommunale barnehager og statlig styring av barns oppvekstvilkår. Derfor har kontantstøtten vært viktig for oss, og derfor prioriterer vi også den type virkemidler som skaper rom for mer samvær mellom barn og foreldre.

Trond Giske (A): Jeg synes dette er blitt en veldig nyttig debatt. Det virker alltid som Fremskrittspartiet har så mye mer penger enn alle oss andre. De gir 24 milliarder kr i skattelette, samtidig som de satser på forsvar, politi og veier, og vi hører aldri hvor kuttene skal tas. Opera, sier Siv Jensen. Ja, der har vi kanskje 20 mill. kr, og da mangler vi bare 23 980 mill. kr! Vi prioriterer det som er viktigst, sier Siv Jensen. Ja, da kan vi av budsjettet til Fremskrittspartiet lese hva som ikke er viktig: Barnevern er ikke viktig, det kuttes, Arbeidstilsynet, utleieboliger, funksjonshemmede kuttes med 100 mill. kr, ungdomstiltak i byene kuttes med 5 mill. kr, støtte til enslige forsørgere som ønsker å ta utdanning, kuttes med 100 mill. kr, bostøtte, støtte til FN-organisasjonene utraderes, atomikkerhet i Øst-Europa, barnehager og arbeidsmarkedstiltak. Alt dette er områder som etter Fremskrittspartiets budsjett ikke er viktig. Og det er viktig å synliggjøre dette, for jeg føler av og til at det liksom ikke blir tatt helt alvorlig. Det blir ikke de store oppslagene av at Fremskrittspartiet skal utradere støtten til FN eller kutte i bostøtten eller barnehagene, fordi det blir ikke tatt helt på alvor. Men det er tross alt Stortingets nest største parti som foreslår dette, og hvis de hadde hatt flertall, hadde det blitt vedtatt, og det er de som drar sentrumsregjeringen i den retningen.

I budsjettkompromisset med sentrum er også Fremskrittspartiet med på å kutte 2 100 sykehjemsplasser i forhold til den eldreplanen som Stortinget har vedtatt. Selv ikke de områdene som de sier er viktige, prioriteres. Mitt spørsmål er: Synes ikke representanten Jensen at også Fremskrittspartiet har et ansvar for å fortelle hva som er virkeligheten i Fremskrittspartiets politikk, hvem det egentlig er som rammes, og ikke bare snakke om opera, bistand og pressestøtte, men snakke om alle de kjerneområdene i velferdsstaten vår som ville bli kuttet hvis Fremskrittspartiets politikk skulle bli gjennomført?

Siv Jensen (Frp): Jeg er helt enig i at vi har et ansvar for å synliggjøre hvordan budsjettet vårt ser ut. Derfor brukte jeg også ganske mye av mitt innlegg på nettopp å forklare om en del av kuttene. Da forklarte jeg særlig om de kuttene som er av betydelig størrelse. Det er klart at det også er en rekke mindre kutt – det er det også i Arbeiderpartiets budsjett – for å finne finansiering til de oppgavene og de formålene som er viktige. Men det er altså feil når representanten Giske hevder at det vil bli 2 100 færre sykehjemsplasser til neste år på grunn av budsjettforliket. Det er de facto feil. Det som er riktig, er at man ønsker at fremdriften av sykehjemsutbyggingen skal gå som planlagt. Men fordi en rekke kommuner i Norge har bedt om å få muligheten til å trekke ut dette ytterligere to år fordi de har vanskeligheter med sin egen økonomi, synes ikke Fremskrittspartiet at det er urimelig imøtekommelse overfor de kommunene som sliter økonomisk. Det er faktisk den beste måten å sikre en fremdrift for utbygging av sykehjemsplasser på, og det burde også være i Arbeiderpartiets interesse at vi fikk det til.

Det er heller ikke slik at vi har så mye mer penger enn alle andre. Vi har akkurat like mye penger til disposisjon når vi skal behandle statsbudsjettet, som Arbeiderpartiet har, men vi velger å prioritere annerledes. Og vi har, som sagt, aldri lagt skjul på at vi kutter på en rekke områder for å prioritere andre. Men det må jo være litt forstemmende å sitte og behandle et budsjett hvor man aldri klarer å satse ekstra på de områdene som vi alle sammen er ute og snakker om i valgkampen. Jeg har hørt Arbeiderpartiet i hele valgkampen før stortingsvalget snakke om helse og eldre først. Når ser vi at Arbeiderpartiet bevilger penger til helse og eldre? Det er svært sjelden. Og da er det snakk om å løpe fra valgløftene sine rett etter at valget er over, og det er i hvert fall ikke redelig politikk.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Per-Kristian Foss (H): For tredje gang er det nå inngått et budsjettforlik mellom sentrumspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre. Dermed er iallfall Regjeringens blokkua hengighet en saga blott, og gradvis har det også blitt mer høyrepolitikk over det som vedtas, iallfall i den økonomiske politikken. Det er nettopp på dette området, i økonomien, i praksis umulig for en regjering å tro at den kan gå fra side til side. Da etterlater den i så fall et inntrykk av total mangel på kurs. Det i seg selv er skadelig for tilliten til norsk økonomi. Forutsigbarhet og et visst minimum av stabilitet er viktig i den økonomiske politikken. Det gjelder spesielt i en liten, men åpen økonomi som den norske. Regjeringen Bondevik har fortsatt, på tross av forliket nå, et meget svakt parlamentarisk grunnlag, men kan selv, hvis den ønsker det, skape større forutsigbarhet i økonomien ved å videreføre samarbeidet med Høyre og Fremskrittspartiet. Regjeringen blir ikke borgerlig på denne måten, men det ville i alle fall bidra til å fjerne inntrykket av rot og kaos i økonomi og budsjettpolitikk. Det kan på sikt også bidra til å styrke tilliten til norsk økonomi, og dermed lette byrdene for folk flest, bl.a. de høye renteutgiftene.

Regjeringen Bondevik har, som jeg var inne på, et meget svakt parlamentarisk grunnlag og har selv ikke ønsket å inngå langsiktige avtaler med noen blokker eller partier i Stortinget. Dermed har den selv skaffet seg den usikkerhet som den stadig må leve med. Derfor må også Regjeringen finne seg i i en del spørsmål å bli nedstemt av Stortingets flertall, og det lever regjeringen Bondevik åpenbart med, ikke minst i Europa-politikken. Det er muligens en overlevelsesstrategi for Regjeringen, men det gir i sum lite helhet, liten langsiktighet og sparsomme visjoner over politikken.

Gjennom forliket med Høyre og Fremskrittspartiet er budsjettet som helhet blitt bedre tilpasset de utfordringer norsk økonomi står overfor.

Det er bedre egnet til å få ned rentenivået og unngå at vi i Norge får varig høyere inflasjon enn konkurrentlandene våre.

Konjunkturavgiften vedtas ikke, og de bedriftsfiendelige forslagene som lå i Bondevik-regjeringens opprinnelige budsjett, er fjernet. Da unngår vi forhåpentligvis at budsjettet for 1999 forsterker de begynnende nedgangstendenser i norsk næringsliv.

Det er også bra at folk flest ikke får økte skatter og avgifter på toppen av renteregningene, og at folk ikke får kortere ferie, slik Bondevik-regjeringen opprinnelig foreslo.

Helst ville Høyre gått enda lenger og gitt familiene og bedriftene skattelettelse i dagens situasjon. Men den løsningen vi nå har fått, er til å leve med, og vi møtes i et slags nullpunkt, som også gjør budsjettet bedre egnet til å løse problemer i norsk økonomi.

Bare skatte- og avgiftsøkningene som Bondevik-regjeringen foreslo, ville nemlig gitt en prisstigning på ca. ½ pst. Nå blir ikke det vedtatt, det er et godt grunnlag for bl.a. et fornuftig, moderat lønnsoppgjør neste år.

Veksten i de offentlige utgiftene vil bli lavere enn Bondevik-regjeringen foreslo. Det er i tråd med Høyres politikk. Vi ville hatt en enda lavere vekst på utgiftssiden, men det går i riktig retning.

De lave oljeprisene vi nå ser, viser hvor stor betydning det har å ta vare på verdiskapningen i Fastlands-Norge. Det er faktisk dette som skal sikre et rikt Norge også i fremtiden, etter at vi har brukt opp olje- og gassformuen på sokkelen.

Det budsjettet som nå blir vedtatt, er noe mindre stramt enn Høyres budsjettforslag. Samtidig er imidlertid stramheten oppnådd på en langt bedre måte enn i Regjeringens opprinnelige forslag. Det vil si at skatte- og avgiftsøkningene er borte, og veksten i offentlige utgifter er redusert. Derfor mener jeg at budsjettet som helhet samlet sett er forsvarlig.

Men budsjettet som nå vil bli vedtatt, har også klare svakheter. Veisatsingen i statsbudsjettet for 1999 er ikke bra nok. Det er dårlig distriktpolitikk, og det er dårlig næringspolitikk at det ikke satses mer på en effektiv infrastruktur over hele landet.

Forsknings-, utviklings- og utdanningsinnsatsen står også tilbake i forhold til hva som hadde vært ønskelig. Det er viktig på dette området både å utvikle den offentli-

ge innsatsen i samarbeid med bedriftene og å stimulere den private forsknings- og utviklingsinnsatsen. Det er den delen som foregår i bedriftene. Her ligger Norge lenger etter andre land enn vi gjør på den offentlige sektor. Dette er bakgrunnen for det fellesforslag som Arbeiderpartiet og Høyre fremmer i innstillingen, som pålegger Regjeringen å utrede både en mulig ny økonomisk stimuleringsordning for bedriftene, og et forslag om et mulig offentlig fond for forskning innenfor de offentlige instituttene. Disse er jo i stor grad i samarbeid med bedriftene, og jeg ser disse to forslagene i sammenheng.

Det er liten tvil om at det i dag er stor usikkerhet om den økonomiske utvikling fremover. Økonomene, ekspertene, er mer uenig seg imellom enn på lenge. Derfor er det viktig at også utviklingen følges nøye i tiden fremover, og at det blir gjort nødvendige justeringer gjennom året dersom det er behov for det. Jeg vil advare mot å tro at man nå bare kan vente til norsk økonomi er blitt noe kjølt ned, for så igjen å øke offentlige utgifter. De langsiktige hensynene tilsier at vi uansett må vise moderasjon. Alternativet er faktisk at vi ikke klarer å betale folk de pensjonene de er blitt lovet i tiårene som kommer.

Folketrygdens fremtid og en eventuell fondsbasering av tilleggspensjonene er temaet for Moland-utvalget, som i sommer la frem sin innstilling, som nå er ute på høring. Jeg vil oppfordre Regjeringen til å prioritere arbeidet med disse langsiktige spørsmålene som både dreier seg om tryggheten for pensjonene, som folk er særdeles opptatt av, og om hvordan kapitaldannelsen skal fungere i Norge i fremtiden. Og god norsk kapitaldannelse er en forutsetning for at verdiskapningen skal ha noe å basere seg på også etter at oljealderen er over.

Min viktigste kritikk mot regjeringen Bondevik er den totalt manglende strategi for verdiskapning, omstilling og fornyelse av Norge, som jeg synes preger Regjeringens politikk. I en stadig mer globalisert økonomi har Norge en regjering uten strategi og visjon for internasjonalt og europeisk samarbeid. Man kan selvfølgelig, som Regjeringens representanter så ofte gjør, beklage seg over at markedet og kapitalen tar mye av styringen både nasjonalt og internasjonalt. Men i Europa, og i EU, har man også de samme utfordringene, og i disse landene – EU-landene – bygger man videre ut et samarbeid både på det økonomiske og politiske området, nettopp for å møte de frie kapitalbevegelser og de utfordringer det har stilt politikerne overfor. Her står Norge på sidelinjen og har en regjering som uten særlig entusiasme iverksetter stortingsflertallets politikk. Det er noe av bakgrunnen for at Høyre og Arbeiderpartiet står sammen om et forslag som pålegger Regjeringen en mer aktiv Europa-politikk, både når det gjelder å utdype og eventuelt å utvide EØS-avtalen og forholdet til det nye eurosamarbeidet. Jeg peker på at bl.a. viktige næringsorganisasjoner i en henvendelse til Regjeringen har bedt om en mer aktiv politikk nettopp for å sikre den norske krone, norsk valutapolitikk, i skyggen av den nye, store økonomiske og monetære unionen som opprettes fra 1. januar. Dette plikter Regjeringen å ta på alvor. Dette gjelder virkelig tryggheten både for husholdningene og for bedriftene i Norge.

(Foss)

Jeg savner også Regjeringens visjon for Fastlands-Norges fremtidige verdiskapning. Bondevik-regjeringen nøyer seg med å tukle med oljepolitikken og glede seg over lavere investeringsnivå i oljesektoren. Det i seg selv er ingen bærekraftig strategi for å styrke Fastlands-Norges verdiskapning og dermed gjøre oss mindre oljeavhengig. Da trengs det en langt sterkere satsing på forskning, høyere utdanning og mer konkurransedyktige betingelser for investeringer i Norge. Regjeringen burde tatt utfordringene fra bl.a. NHO, som bad om en uavhengig analyse av Norge som investeringsland sammenliknet med utviklingen i andre land.

De store oljeinntektene på 1990-tallet skjuler faktisk en del alvorlige problemer, nemlig at den kostnadsmessige konkurranseevnen snart er like dårlig som den var på begynnelsen av 1990-tallet. Bare det siste året er det blitt ca. 11 000 færre ansatte i konkurranseutsatte bedrifter i Norge. Høyre er for sin del beredt til å gå inn i samarbeid med andre partier fra sak til sak om alle forslag som kan styrke verdiskapningen og dermed den fremtidige trygghet i Norge.

Jeg tar avslutningsvis opp de forslag som Høyre har fremmet, alene eller sammen med andre partier.

Presidenten: Per-Kristian Foss har tatt opp de forslag han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Erik Dalheim (A): Høyre har lagt vekt på å føre en ansvarlig politikk. Viktigheten av stramhet i budsjettet er derfor understreket gang på gang, ikke bare av Per-Kristian Foss, men også av Høyre-leder Jan Petersen.

I sentrumpartiens fellesinnstilling er ymseposten betydelig redusert, samtidig som en vesentlig del av de økte utgiftene som fulgte av høstens tilleggsproposisjoner, skal dekkes der. Denne form for inndekning var Høyre i finansinnstillingen meget kritisk til. Hva er da begrunnelsen for at Høyre ikke bare glir på balansen gjennom sitt budsjettforlik med Regjeringen, men også legger til grunn en inndekning gjennom ymseposten, som partiet i finansinnstillingen har omtalt som – ja nettopp – useriøst? Det budsjettforlik Høyre nå er med på, vil kreve mer penger i revidert nasjonalbudsjett. Hvordan kan Høyre akseptere en slik budsjettpolitikk når ymseposten i utgangspunktet er sterkt redusert? Og vil Høyre til våren kreve at inndekning av utgiftsløftene i budsjettforliket da skjer på en mer forsvarlig måte?

Per-Kristian Foss (H): Ja, jeg kan bekrefte at Høyre kontinuerlig arbeider for mer ansvarlig inndekning. Det gjelder i og for seg i forhold til alle regjeringer, for jeg må si at denne kritikken vi nå retter mot å kutte på ymseposten, jo ikke er helt ny. Det å kutte på ymseposten bør man ledsage med forslag som viser hvordan man vil gjøre det, og hvorfor man vil gjøre det. Det mangler vi, men vi har Regjeringens forsikring om at den vil være særlig kritisk til tilleggsbevilgninger, fordi ymseposten nå er redusert. Det står i brev fra finansministeren, og det legger jeg vekt på. Det henger jeg opp over pulten min, så vi

skal huske det sånn fra 1. januar og utover. Det kan komme til nytte.

Men jeg må også si at jeg synes Arbeiderpartiet nå skal være litt forsiktig med å gjøre seg – unnskyld uttrykket – for skinnhellig, for når de selv har vært i regjeringsposisjon og inngått kompromisser med sentrumpartiene, har de jo dekket inn økte utgifter til f.eks. forbruk med å ta av kapitalen. Ved forliket i 1996 – det har jeg fortsatt liggende på pulten min, det henger ikke direkte over, men det ligger lett tilgjengelig, også i debatten her – deket man inn ved å ta 1,6 milliarder fra fond i diverse statlige virksomheter, altså ren formuestapping, for å finansiere økt forbruk. Det har vi ikke hørt har vært blant de ting daværende finansminister, nåværende stortingsrepresentant Stoltenberg, har skrytt av i ettertid, og det forstår jeg godt.

Jeg synes at vi er kommet meget langt på vei, jeg, for vi har faktisk fått en sentrumsregjering til å klare å stramme inn ca. 8 milliarder kr uten å øke skatter og avgifter. Ja, skattetrykket er sågar lettet, om ikke med mange hundre millioner, men det er iallfall en lettelse. Noen ville for få uker siden karakterisert det som et politisk under, men det viktigste er iallfall at det også fungerer godt i økonomien. For innstramming uten å øke skatter og avgifter fungerer bedre enn innstramming med økte skatter og avgifter, for det drar jo også med seg økt inflasjon og bidrar til dyrere lønnsoppgjør og setter i gang en uheldig spiral.

Kenneth Svendsen (Frp): Høyre har gjennom flere år markert seg som et parti som først og fremst ønsker skattereduksjoner for dem som tjener best. Dette ser vi klart i Høyres budsjettforslag, der grensen for toppskatt-innslaget er foreslått hevet, samtidig som minstefradrag og klassefradrag er redusert i forhold til Regjeringens forslag, noe som har som følge at de med lavest inntekt kommer dårligere ut. Dette bekrefter at Høyre først og fremst er et høyinntektsparti.

For Fremskrittspartiet er en reduksjon i skatter og avgifter særdeles viktig. Men for Fremskrittspartiet er det også viktig at alle skattebetalere skal få ta del i en reduksjon i skattene, og ikke bare de som tjener best. Fremskrittspartiet støtter Regjeringens forslag til høyere innslagspunkt og lavere sats i toppskatten enn i dag, men Fremskrittspartiet ønsker i motsetning til Høyre å øke klassefradraget, slik at alle skattebetalere skal få ta del i en reduksjon i skattene. Og mitt spørsmål til representanten Foss og Høyre blir: Hvorfor ønsker Høyre at de med lavest inntekt ikke skal få ta del i en reduksjon i skattene?

Per-Kristian Foss (H): Jeg vet ikke hva representanten Svendsen har lest, men det kan ikke være Høyres alternative statsbudsjett iallfall, for det han spør om nå, er riv ruskende galt. Det er snudd fullstendig på hodet. Det er så snudd på hodet at representanten nå står og angriper Høyre for for lite minstefradrag, men selv stemmer han for et enda mindre minstefradrag i det som nå trolig vedtas. Så det er jo en måte å snu tingene på hodet på.

Så må jeg også si at det er litt pussig å bli angrepet av en representant for Fremskrittspartiet fordi vi faktisk gir skattelettelse over hele linjen. I vårt opplegg gir vi skattelettelse til alle inntektsgrupper. Men hvis man skulle ta Fremskrittspartiet på alvor – iallfall fra gamle dager – er det slik at hvis man vil gjøre noe med progresjonen i skattesystemet, må man gjøre noe med progresjonen. Og da vil det bety at de som betaler mest skatt, ved en skattelettelse også får mest skattereduksjoner. Faktisk er det sånn. Og det er slik i Fremskrittspartiets opplegg også, så jeg skjønner ikke hvor denne misforståelsen kommer fra.

Så har jeg også lyst til å si at det å begynne å snakke om at grupper med inntekt på 250 000 kr – 275 000 kr skulle være høyinntektsgrupper, er en meget snever observasjon, for å si det slik. Det betyr faktisk at representanten Svendsen karakteriserer folk med utdannelse som begynner i offentlig sektor og kanskje får noe over snittet de første årene, men som i løpet av sitt liv også skal nedbetale studiegjeld, som å være blant de rike. Det er livsløpsinntekten som er avgjørende, og det er viktig at vi etter hvert også gir de grupper som nå har betalt lang utdannelse, har høye studielån og høy boligkjøp, muligheter for å skaffe seg en levestandard som er på linje med andres. Og da må man gi visse lettelse i beskatningen også for disse gruppene.

Jørgen Holte (Sp): Høgre skriv i innstilling og uttaler ved fleire høve at det å legge til rette for gode rammevilkår for næringslivet, syte for at verdiskapinga blir jamt fordelt og at vi også har næringsutvikling i heile landet, er viktig. Og det kan vi stort sett slutte oss til. Men ikkje alle verkemiddel er vi einige med Høgre eller Høgre einige med oss i sentrumspartia i er tenlege for å fremme ei næringsutvikling over heile landet. For vi i Senterpartiet synest det er viktig at vi gjennom kommunale næringsfond og gjennom Statens nærings- og distriktsutviklingsfond etablerer ordningar som både er generelle og legg vekt på distriktspolitisk satsing. Desse tiltaka blir av Høgre ofte framstilte som klattvise tiltak trass i at Høgre sine representantar rundt om i næringsstyra i stort sett alle fylke ser på dette som viktige bidrag for å fremme næringsutvikling.

Vi kjenner jo til at for den som driv næringsutvikling i distrikta, dreier det seg om å dele på risikoen. Lokale investerar og lokale bankar ser på Statens nærings- og distriktsutviklingsfond som ein nyttig bidragsytar i det spleiselaget som trengst for å skape ny næringsutvikling også i Distrikts-Noreg.

Mitt spørsmål til representanten Foss er: Ser han ikkje at det er nødvendig at Stortinget støttar opp om tiltak som Høgre-representantar rundt omkring i distrikta ser som veldig nyttige?

Per-Kristian Foss (H): Jo, jeg lytter til Høyre-representanter rundt om i hele landet som driver aktivt med næringsutvikling, både fordi de er politikere og fordi de er aktive i næringslivet selv. Og de gir meg én klar beskjed: Vi trenger ikke flere fond. Vi trenger bedre ar-

beidsbetingelser, og vi trenger bedre kommunikasjoner. Det er entydig over hele landet.

Satsingen på veier er kanskje den største skuffelsen denne regjeringen har stått for så langt. Vi stod sammen med sentrumspartiene før stortingsvalget i fjor for å legge oss på det høyeste alternativ i veiplanen, Norsk veg- og vegtrafikkplan. Men det var ikke gått mange månedene før alt var forsvunnet, og veisatsingen var borte. Nå ligger de sågar under Arbeiderpartiet – det gjør de jo selv også i og for seg, men det er jo i denne sammenheng ikke så viktig. Det viktige er hva som vedtas. Det er den største skuffelsen, som jeg også berørte i mitt innlegg.

Det vi også får beskjed om fra dem som jobber med næringsutvikling og i næringer, er at rammebetingelsene må være stødige og bedre. Da må jeg si at jeg gjerne vil utfordre sentrumspartiene til å ta beskjeden fra småbedriftene på alvor, nemlig å få ned formuesskatten, den særnorske formuesskatten som rammer familieeide norske bedrifter; ikke utlendinger, ikke storkonsernene i praksis, men de små. Og så må jeg si at jeg også tror at mange senterpartipolitikere er skuffet over Senterpartiet når det gjelder selskapsskatten, for det å ta selskapsskatten bort fra kommunene er jo ikke noe incitament for kommunepolitikere til å satse mer på næringsutvikling. Dette går i gal retning, og jeg er skuffet over at Senterpartiet er med på denne retningen. Jeg håper at det nå kanskje er en snuoperasjon i Senterpartiet tilbake til den gamle, noe mer nøkterne næringsrettede holdningen, med mer tro på bedrifter enn tro på fond og offentlige rådgivere.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Først vil eg uttrykke glede for at Høgre støttar det justerte budsjettframlegget frå sentrumspartia.

Representanten Foss peikte i sitt innlegg på at Regjeringa hadde eit svakt parlamentarisk grunnlag med sentrumspartia sine 42 representantar på Stortinget. Men trass i at vi har ei mindretalsregjering, har vi fått gjennomslag for viktige saker. Vi har fått tilslutning til kontantstøtte, auka minstepensjon, Verdikommisjonen har blitt oppretta, viktige helsereformer innen psykiatri og krefstomsorg og gjeldsplan for utviklingsland har blitt vedtatt. Tiltaksplan for nedkjemping av vald, ein del ulike handlingsplanar for å få redusert alkoholforbruket, tiltak for funksjonshemma, handlingsplan for små og mellomstore bedrifter, handlingsplan for næringsretta IT og handlingsplan mot rasisme og diskriminering har blitt fremma. Dette viser at vi har ei offensiv regjering som står på for mange gode saker.

Det justerte budsjettframlegget prioriterer bl.a. helse, barnefamilial, næringslivet, distrikta og justissektoren. Eg er glad for at kontantstøtta no blir trappa opp frå januar til å gjelde både 1-åringar og 2-åringar.

Arbeidarpartiet har hatt ein ideologisk kile mot kontantstøtta. Høgre har derimot vore med og kjempa for kontantstøtta, og det er vi i Kristeleg Folkeparti glade for. Det gir ein etterlengta valfridom for barnefamiliane: å kunne velje mellom barnehageplass eller kontantstøtte. Og målet om full barnehagedekking står sjølvstøtt fast.

Kontantstøtta vil gi ein valfridom som burde ha vore gitt for mange, mange år tilbake. Eg er glad for at den no blir ein realitet.

Det blir ingen skatte- og avgiftsauke. Det er viktig at det er eit stramt budsjett for å få renta ned. Det vil kome alle til gode. Men Høgre har i sitt alternative budsjett ein skattelette på 2,3 milliardar kr, og er det det riktige å prioritere i ei tid med så mange uløyste oppgåver? Pressestøtta har blitt litt redusert i det justerte budsjettopplegget. Høgre foreslo å fjerne heile pressestøtta på 250 mill. kr. Ville ikkje det få dramatiske konsekvensar for avis-mangfaldet?

Per-Kristian Foss (H): Kuttet i pressestøtten er en meget beskjeden del av det samlede kuttbeløp, men det vil sikkert få behørig oppmerksomhet i pressen. Det er faktisk slik at jeg deler det hovedsynspunkt at folk skal betale for hva de kjøper, enten de kjøper den ene eller den andre avis. Jeg synes man er inne på relativt betenkelige sider ved utviklingen når det er opp til politikerne å veie hvilken avis som skal få støtte eller ikke få støtte, slik vi har sett enkelte eksempler på.

Men til Molvær Grimstads hovedpoeng må jeg bare si at jeg også deler gleden over at vi har fått gjennomført kontantstøtteavtalen, og at den sågar også videreføres med forpliktelse mellom de fem partiene også med sikte på budsjettet i år 2000. For det er jo ikke bare å vedta en kontantstøtte, man må også betale for den. Det er jo det bl.a. drøftelsene om statsbudsjettet nå har dreid seg om, ikke bare vilje til å erklære en kontantstøtte, men å ha vilje til å innpasse den innenfor et helhetlig budsjett. Forskjellen på oss og regjeringspartiene er at regjeringspartiene vil dele ut kontantstøtte og så ta deler av den tilbake igjen fra de samme familiene gjennom skatte- og avgiftsøkninger og gjennom elavgiftsøkning, mens vi mener at det er mulig å innpasse den innenfor et budsjett som ikke tar pengene tilbake igjen. Det har vi fått til, og det er jeg meget fornøyd med. Man kan gjerne kalle det tilslutning til en sentrumsjustert plattform, men da blir det talemåter. Men for vennskapets skyld, la nå det stå.

Jeg gleder meg også over veldig mye av det som man ellers har fått til når det gjelder psykiatri og handlingsplaner for forskjellige områder. Satsingen på eldreomsorgen nevnte ikke representanten – den ble jo vedtatt i forrige periode. Veldig mye av dette er vedtatt nesten enstemmig i Stortinget. Det er ikke noe som særmerker sentrumsregjeringen. Det som særmerker den, er veldig lite. Det som særmerker den, er veldig liten djervhet, veldig kortsiktighet, at den er veldig administrasjonsorientert fra dag til dag uten langsiktige visjoner. Det etterlyste jeg i mitt hovedinnlegg, og jeg registrerer at man ikke i noen replikker så langt fra sentrumspartiene har tatt opp denne utfordringen. Det bekrefter på mange måter mye.

Hill-Marta Solberg (A): Det er for så vidt prisverdig at representanten Per-Kristian Foss i sitt innlegg ikke gjør noe forsøk på å glatte over det Høyre ser som svakheter i det budsjettet som kommer til å bli vedtatt en gang senere i dag. Det er jo et gammelt kjennemerke på Høyre

at de opptrer med ansvarlighet og pålitelighet i den økonomiske politikken, i hvert fall har det alltid vært en av Høyres fanesaker. Når man leser merknadene Høyre skriver i finansinnstillingen til budsjettet for 1999, ser det ut som om Høyre fortsatt står på denne ansvarlighetslinjen. Høyre sier sågar i sine merknader at det kunne vært ønskelig med en enda sterkere innstramming enn det som faktisk lå i nasjonalbudsjettet, altså forslaget der innstrammingen var 9 milliarder kr, for å kunne dempe aktivitet og sikre at renten går ned.

Høyre har to år på rad inngått budsjettkompromiss med sentrumsregjeringen. I fjor ble kombinasjonen av sentrumsregjeringens løfter og Høyres skattepolitikk ganske dyr. Da måtte man hente om lag 5 milliarder kr i oljefondet for å finansiere de skattelettelsene, og også i år har det vært nødvendig å gjøre litt av samme øvelsen for å komme i mål – dog ikke riktig i samme omfang.

Representanten Foss sa i en tidligere replikkveksling at Høyre var lettet over at sentrumsregjeringens forslag om økte skatter og avgifter nå ikke blir vedtatt. Betyr det at Høyre også i framtiden er villig til å skaffe seg den typen lettelser ved i realiteten å hente ytterligere penger på det som er våre barns sparekonto for framtiden? Eller sagt med andre ord: Er Høyre villig til også gjennom framtidige budsjettkompromisser å gjøre seg enda mer avhengig av oljeinntekter, til tross for at Høyre i sine politiske målsettinger sier det motsatte?

Per-Kristian Foss (H): Når jeg regner med at Hill-Marta Solberg skal ta replikk, utstyres jeg meg alltid med manuset til Thorbjørn Jagland fra landsmøtet, fordi det liksom gir stødighet og balanse. Jeg synes nok likevel at rosen til Høyre om at vi alltid har vært ansvarlige, ikke er helt ajourført i forhold til manuset, for her står det «er», og til og med med sikte på fremtiden – men det var jo under Arbeiderpartiets landsmøte.

Vi har faktisk alltid lagt vekt på at det i et samarbeid må gis og tas, og det er riktig som Hill-Marta Solberg sier, at det er deler av det justerte sentrumsopplegget som nå vedtas med vår støtte, som vi ikke liker. Vi hadde foretrukket å unngå å skli på balansen med 1,3 milliarder kr, men jeg må også si at Arbeiderpartiet der bør gå litt stille i dørene, for det er deler av deres eget opplegg som bærer preg av urealisme. Og i Finansdepartementets brev fremgår det meget klart at å foreta innstramminger i desember i skattleggingen for året som da nesten er over, er på grensen til ikke å være mulig. Det er iallfall en useriøs måte å behandle næringslivet på. Så kan man si at er det småjusteringer, er jo de til å leve med, men her snakker man altså fra Arbeiderpartiets side om å forandre hele skattesystemet for en næring, og å gjøre det i desember med virkning for de foregående 11 måneder, inkludert den måneden man er midt inne i.

Det kan også diskuteres hvor reell Arbeiderpartiets inndekning på andre områder er. Så summa summarum må man si at Arbeiderpartiet skal være glad for at deres eget budsjett ikke ble undergitt større analyser, for i praksis ligger man på en innstrammingseffekt om lag på linje med det sentrumsregjeringen ligger på i det justerte opplegget.

Jeg synes nok også at man skal være litt forsiktig med å skryte for mye av langsiktighet og satsing på verdiskaping når man faktisk skal straffe det samme næringsliv med nye skatter på delingsmodell og formuesskatt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Jørgen Holte (Sp): Regjeringa sitt budsjett for 1999 har som mål å sikre dei offentlege fellesgoda og gjennom finanspolitikken dempe veksten i norsk økonomi, for slik å legge grunnlaget for lågare rente og moderat pris- og lønsvekst.

Trass i eit stramt budsjett er det funne plass til viktige oppgåver når det gjeld fordeling, noko som har mykje å seie for alle si velferd. Eg kan kort nemne auka satsing i helse- og omsorgssektoren gjennom dei planar Regjeringa har fått tilslutnad til, auka satsing innan kreft- og psykiatribehandling og oppfølging av utstyrsplanar for sjukehusa.

Distrikts- og næringspolitikken er prioritert gjennom auka løyvingar innan regional- og næringsforskning. Rammene til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond gjennom grunnfinansiering, lågrisikolån og distriktsretta risikolån er utvida, likeins er Landbruksbanken og Husbanken sine rammer utvida. Det er gitt lette gjennom fritak for investeringsavgift for landbruket og redusert arveavgift og dokumentavgift ved eigarskifte i familiebedrifter.

Barnefamiliane er gitt større valfridom gjennom innføring av kontantstøtte også for 2-åringar frå 1. januar 1999, og løyvinga til barnehageutbygging er auka med sikte på å nå målet om behovsdekking i år 2000.

Det har dei siste åra vore regelen meir enn unntaket at vi har hatt vekslende mindretalsregjeringar. Situasjonen er såleis mykje lik den som har vore dei siste ti åra.

Landet har ei mindretalsregjering danna av dei tre sentrumspartia, etter at mindretalsregjeringa til Thorbjørn Jagland frivillig gjekk ifrå regjeringsansvaret.

Med dette som utgangspunkt må alle parti i Stortinget føle ansvar for å finne gode løysingar på dei sakene Regjeringa legg fram for Stortinget til avgjerd. Dette er eit felles ansvar alle parti har på vegner av dei vi er valde til å styre for.

Eit særleg ansvar har regjeringspartia for å gi opposisjonen plass i dei løysingane som blir valde, slik at dei som stiller seg bak ei avgjerd, kan kjenne sitt syn igjen og såleis føle at ein har innverknad ved å ta politisk ansvar. Sentrumspartia har gjennom budsjettarbeidet vist den naudsynte samarbeidsviljen og i lag med forhandlingsdyktige parti her på Stortinget funne dei løysingane som situasjonen krev.

Ei regjering med smalt parlamentarisk grunnlag i Stortinget og ein tilsvarande brei opposisjon må rekne med langt større motbør frå fleire hald enn ei regjering basert på eit breiare grunnlag. Dette er ei mindretalsregjering sin normale kvardag og lagnad, men også prøve på ei mindretalsregjering sin styrke.

Regjeringa sitt budsjett har ei samla inntektsramme på om lag 560 milliardar kr. I det endra justerte sentrums-

opplegget er delar av denne ramma redusert med vel 4 milliardar kr. Andre utgifter er auka med vel 2 milliardar kr. Det er i hovudsak funne dekning for desse endringane gjennom reduserte løyvingar på andre område, slik at balansen framstår med ei innstramming tett under 8 milliardar kr. Dette er i lys av den konjunktursituasjonen vi ser i 1999, eit forsvarleg opplegg.

Den sterke auken i rentekostnadene har ført til dempa vekst i bygge- og anleggssektoren. Fleire store nasjonale byggeprosjekt er avslutta. Omsetnaden av bustader er redusert. Dette skaper i tillegg til den internasjonale lågkonjunkturen noko uvisse omkring anslaga for utviklinga i bygge- og anleggssektoren. Senterpartiet vil etter ei samla vurdering derfor gå inn for at konjunkturavgifta for bygge- og anleggssektoren ikkje vert iverksett for 1999.

Aktivitetsnivået i Fastland-Noreg er òg avhengig av på kva nivå oljeprisen vil bli i 1999. Oljeselskapa ser for seg låg oljepris ei tid framover, som igjen betyr reduserte investeringar. Med desse svingingane er det viktig at Regjeringa til kvar tid vurderer situasjonen og spesielt i verftsindustrien, og om mogleg set inn tiltak for å motverke den ulikskapen som t.d. er mellom verfta i dei ulike landa.

Det justerte sentrumsbudsjettet legg til grunn Regjeringa sine prioriteringar av tiltak retta mot helse og omsorg, region- og distriktspolitikken, næringslivet og dei små familiebedriftene og barnefamiliane. Med ei innstramming på om lag 8 milliardar kr vil budsjettet legge til rette for ei moderat pris- og lønsutvikling og eit lågare rentenivå.

Eg vil minne om at ei innstramming på om lag 8 milliardar kr ikkje let seg gjere utan at det råkar ein eller fleire som budsjettet er til for. Det at byrdene er rimeleg fordelte mellom det offentlege, hushaldningane og næringslivet, viser at vi har makta å ta vare på ein fordelingsprofil vi kan bli attkjende i.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A): Representanten Holte nevnte på slutten av sitt innlegg at det var lagt grunnlag for en moderat lønns- og kostnadsutvikling, og at det burde kunne gi lavere rente. Representanten uttalte seg om det samme spørsmålet i finansdebatten i fjor, altså for ca. et år siden, og da sa han:

«Det justerte budsjettopplegget frå sentrumspartia er ikkje slik Arbeidarpartiet forsøker å framstille det, eit politisk eksperiment som vil true ein moderat lønnsvekst, svekke vår konkurransevne og gjere det vanskeleg å føre ein stabil kronekurs.»

– Det sa altså representanten Holte om det budsjettet som gjelder for i år, og på alle områder var altså spådommene gale.

Til tross for det prøver ikke minst Holte å framstille det som om det i hvert fall ikke er det budsjettet som da ble vedtatt – og som altså sprakk med 5 milliarder kr i forhold til det budsjettforslaget Arbeiderpartiet la fram i fjor – som har skylden for at renten har gått opp. Det er

alle andres skyld. Det er internasjonale konjunkturers skyld, og de vet vi påvirker oss. Det er oljeprisens skyld, og den vet vi påvirker oss. Men ifølge Regjeringen og regjeringspartiene har ikke Regjeringen noe ansvar for at rentene har gått opp fordi budsjettet ble for omfattende i år. Men nå påstår altså Regjeringen at hvis vi får en innstramming – som de til å begynne med sa skulle være 9 milliarder kr, men som nå er godt under 8 milliarder kr – ja, da vil renten gå ned. Da er spørsmålet mitt om representanten Holte kan forklare hvordan i all verden det kan ha seg når Regjeringens budsjett for i år ikke har bidratt til den renteøkningen vi har fått, at når vi skal lage et strammere budsjett for i år, så vil det bety noe for at renten skal gå ned.

Jørgen Holte (Sp): Det som i grunnen mangla i Dag Terje Andersen sitt innlegg, var sjølvsagt stadfestinga av at Dag Terje Andersen og Arbeidarpartiet i fjor føresåg Asia-krisa, oljeprisfallet og stort sett det meste som skjedde i internasjonal økonomi, som attpåtil Arbeidarpartiet sin leiar Thorbjørn Jagland i landsstyretalen sin sa var faresignal som opplagt ville kome på toppen av alt det andre og som ein ikkje føresåg. Derfor verkar det litt underleg at ein fotgår alle vegar for å finne sitat som eventuelt måtte passe for å forklare ein situasjon, ein situasjon der Arbeidarpartiet har vore totalt fråverande når det gjeld å kjempe for saker gjennom budsjettprosessen som ein er for.

Denne Regjeringa har tatt ansvar. Denne Regjeringa har lagt fram eit stramt budsjett. Og som eg sa i innlegget mitt, vil eit stramt budsjett i ein storleik på 8 milliardar kr verke slik at nokon blir råka. Det tek vi ansvar for. Det som også er viktig, er at vi har regjeringsparti i Stortinget som er i stand til gjennom samarbeid å få til ei avklaring.

Berre det er viktig av omsyn til å skape den stabiliteten som økonomien treng, og som er til det beste for landet.

Eg hadde gjerne sett at representanten Dag Terje Andersen gjennom Arbeidarpartiet kunne ha vist ei større interesse, men dette er det faktisk Arbeidarpartiet sjølv som må avgjere.

Kenneth Svendsen (Frp): Senterpartiet har over lang tid arbeidet for å bli oppfattet som et distriktparti. Ser man på resultatene fra siste valg og meningsmålingene ute i Distrikts-Norge, kan man med stor sikkerhet konstatere at det stort sett er de innvalgte representantene fra Senterpartiet i kommunestyre, fylkesting og Storting som fremdeles tror at Senterpartiet er et distriktparti.

Hva er det som kjennetegner et distrikt? Jo, det er først og fremst avstander, avstander til sentra og avstander til markedene. Og ulempene ved å bo og etablere seg i distriktene er jo kostnadene med disse avstandene, kostnader med å sende produkter til markedet og kostnader med å komme seg til og fra et senter. Senterpartiet har hele tiden vært en pådriver for å øke avgiftene som gjør at avstandskostnadene blir høye, og en siste hilsen til distriktene er å fjerne diesellavgiftsfritaket for turistbuss, som gjør at det blir dyrere for bussreiseturister å feriere i Distrikts-Norge. Mitt spørsmål til representanten for

Senterpartiet blir: Hvilken avansert logisk tankegang ligger bak at et distriktparti, som Senterpartiet ønsker å være, vil forsterke ulempene med å bo og leve i distriktene ved å øke avgiftene?

Jørgen Holte (Sp): Det er ei riktig oppfatning Kenneth Svendsen har gjort seg, at Senterpartiet er eit viktig parti for distrikta og distriktsnæringane og for dei som er opptekne av å skape næringsverksemd og å leve, bu og bygge i bygdene våre. Eg er derfor glad for at Framstegspartiet no ved slutten av handsaminga av statsbudsjettet subsidiært vil slutte seg til dei forslaga som denne regjeringa har fremma med omsyn til distriktssatsing. Eg vil legge til at det ikkje tidlegare i dette tiåret er satsa så mykje på tiltak for å motverke fråflytting, stimulere til næringsaktivitet og til at dei som vil bygge og bu i distrikta, skal få vilkår for det. Det er berre å vise til dei utvida rammene som ligg i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, det at vi no tar bort investeringsavgifta for viktige primærnæringar og reduserer kostnadene for dei, og at vi syter for at kommunane våre får dei midlane som trengst for å oppretthalde det tenestetilbodet som er viktig ute i distrikta.

Når det gjeld tiltak som Framstegspartiet står for i distriktspolitikken, er sjølvsagt Kenneth Svendsen best i stand til å framstille dei. Eg skal ikkje ta frå Kenneth Svendsen æra av å representere det partiet som stort sett står for reduserte skattar og avgifter, men det er no eingong slik at for at det skal vere eit visst grunnlag for å betale skattar og avgifter ute i distrikta, må distrikta ha folk, og desse må ha eit inntektsgrunnlag. Det er viktig for oss å stimulere til at dei som bur i distrikta, vil sjå seg tente med å bu der framleis. Der skil det nok litt på vår og Framstegspartiet sin politikk.

Kjellaug Nakkim (H): Representanten Jørgen Holte sa i sitt innlegg at en regjering med et smalt parlamentarisk grunnlag i Stortinget og en tilsvarende bred opposisjon må regne med langt større motbør enn en regjering med et bredere grunnlag. Senterpartileder Anne Enger Lahnstein er den i Regjeringen og den i Senterpartiet som ivrigst har understreket Bondevik-regjeringens blokkuavhengighet, uavhengighet av den sosialistiske og av den borgerlige blokken i politikken. En følge av en slik uavhengig blokktenkning var at regjeringen Bondevik la fram et budsjett som de visste ikke ville bli akseptert verken av høyre- eller venstresiden. Etter den turbulente budsjettbehandlingen nå må Senterpartiet ha innsett at blokkuavhengigheten er parkert på sidelinjen. Det er et ugjendrivelig faktum når Bondevik tre ganger har søkt støtte for sitt økonomiske opplegg hos Høyre og Fremskrittspartiet. Det politiske landskapet er blitt vesentlig forandret i høst. Senterpartileder Anne Enger Lahnstein sa til Dagens Næringsliv sist torsdag:

«- Når jeg merker at presse og andre nå igjen skal prøve å binde oss til en mast knyttet til en blokk, så er det viktig for meg å si: La oss glemme blokkene.»

Det kaos og rot som har vært rundt budsjettet i høst, kan ikke gjenta seg.

Det sentrale for Høyre har i hele høst vært at det som er riktig økonomi for landet, er også riktig for Høyre: primært skatte- og avgiftslette, subsidiært null i skatte- og avgiftsøkninger. Men jeg ser og hører at Senterungdommens ledere og flere av fylkeslederne trøster seg med at budsjettforliket gjelder bare for neste år. Tre budsjettforlik av tre mulige er inngått med høyresiden. Hver gang har Regjeringen håpet på å oppnå en avtale med Arbeiderpartiet. Håper Senterpartiet fortsatt på det også ved neste korsvei? I så fall vil det være å late som om drømmen om uavhengighet fortsatt lever.

Det er ille å måtte stille en så hyggelig mann som Jørgen Holte dette spørsmål: Har årets budsjettfarse fått sentrumspartiene og i særdeleshet Senterpartiet til å forstå at såkalt blokkuavhengighet for en regjering med 42 mandater i Stortinget, ikke bare er et politisk påfunn, men også et hasardspill med landets økonomi?

Jørgen Holte (Sp): Representanten Kjellaug Nakkim tok opp eit viktig tema som Stortinget kanskje oftare burde ta innover seg. Det er forholdet til mindretalsregjeringar, som, slik eg sa i hovudinnlegget mitt, har vore regelen meir enn unntaket dei siste ti åra – vi treng ikkje å gå lenger tilbake. Og ei mindretalsregjering må sjølvsagt fungere slik i høve til dei partia som er på Stortinget, at ho søker samarbeid, søker mot gode løysingar slik at Regjeringa sin politikk blir gjenkjend.

Sentrumspartia har gjennom budsjettprosessen vist forhandlingsvilje, dei har vist forhandlingsevne, og dei har vist vilje til å endre på Regjeringa sitt budsjettopplegg, ved å agere akkurat slik Arbeiderpartiet, som også sat i mindretalsregjering, gjorde i førre periode, da dei måtte gå til Stortinget for å få støtte for sin politikk.

Så snakka Kjellaug Nakkim om omgrepet «blokkuavhengighet», og at ein må velje side. Eg har registrert at det med «blokkuavhengighet» er det ikkje berre Senterpartiet og sentrumspartia som har oppdaga. På siste landsmøte i Arbeiderpartiet vart det faktisk også frå det haldet sagt ettertrykkeleg frå at no kunne ein tenke seg samarbeid inn mot dei som tradisjonelt stod i den andre leiren i blokkpolitikken. Det må tyde på at det er fleire enn oss som no ser det politiske landskapet, og eg trur faktisk at Høgre kjem etter.

Karin Andersen (SV): Representanten Holte sa nå i sitt svar at det var en rettesnor for Senterpartiet å oppføre seg slik i regjering som Arbeiderpartiet hadde gjort, altså at de kunne svinge hit og dit. Da må jeg spørre: Vet ikke representanten Holte at vi nå har gjennomført et budsjett-system som gjør dette umulig, og kan representanten Holte beskrive innholdet av de avtalene som er inngått med Fremskrittspartiet og Høyre, på en slik måte at det sannsynliggjør at det er mulig å finne noen andre forlikspartnere ved neste korsvei? Det er ikke så lett for oss andre å se, men det hadde vært veldig fint om Senterpartiet nå kunne avklare en gang for alle at de ser denne åpningen, at de har lyst til å bruke den.

Så sier Holte at Senterpartiet opprettholder tjenestene i kommunesektoren. Da må jeg spørre om representan-

ten Holte ikke vet at det mangler i hvert fall 4 milliarder kr i kommunesektoren for å opprettholde tjenestene. Og det som skjer når vi øremerker til helse og omsorg, slik Regjeringen har gjort, og slik flertallet ønsker, er at kommunesektoren må kutte systematisk på barn og unge og på skolesektoren, fordi pengene ikke er øremerket på samme måten. Da må jeg spørre om dette er god senterpartipolitikk. Er dette villet politikk, eller er det slik at Senterpartiet nå bøyer seg for alt som kommer, uansett hva det er, og bare lar det skje, fordi de er mer glad i regjeringssposisjonen enn de er i alle de hjertesakene som de stod for før forrige valg?

Jørgen Holte (Sp): Eg registrerte gjennom innlegget til Karin Andersen at ein var litt uroa over at SV ikkje hadde innverknad på dei løysingane som vart valde her i Stortinget. Dersom SV ville meldt seg gjennom dei organa som har gitt signal om korleis dei ser på denne regjeringa, er det klart at det i seg sjølv kunne lagt føringar for korleis vi ville oppfatte SV her i Stortinget. Men det som SV sitt landsstyremøte har sagt, og som er skildra som det viktigaste for SV, er å avvikle denne regjeringa og sette inn att representanten Thorbjørn Jagland og Arbeiderpartiet, som i innstillinga går i lag med Høgre når det gjeld unionspolitikk, som SV vel må vere imot. Det har ikkje kome nokon klare signal om at SV har hatt andre mål og oppfatningar av denne regjeringa enn at den snarast mogleg bør bli avvikla. Denne sentrumsregjeringa står som forsvarar for ein kommuneøkonomi som er i samsvar med kommuneøkonomiproposisjonen som Stortinget slutta seg til her i vår, og som vi også trur at SV stiller seg bak. Vi har til og med gjennom dei grepa som har skjedd her i Stortinget, greidd å forsvare kommuneøkonomien trass i at vi har samarbeidd om ei subsidiær løysing med parti som har lagt inn langt mindre til kommunane. Men dette er altså snakk om respekt for kvarandre, der vi har gjort det klart at kommuneøkonomien for oss er viktig å ta vare på gjennom den budsjettprosessen som vi har hatt i haust.

Eirin Faldet (A): Etter at Regjeringen har lagt fram diverse rådslag og debattopplegg og mye rot, foreligger nå endelig en revidering av revideringen. Og Senterpartiet valgte altså Fremskrittspartiet som sin nære samarbeidspartner. Hvordan harmonerer dette med Senterpartiets verbale omsorg for de svakeste i vårt samfunn? Arbeiderpartiet har kjempet for å redusere arbeidsledigheten og lyktes med det. Nå ser vi at arbeidsledigheten igjen er på tur oppover. Verbalt har Senterpartiet snakket om kommuneøkonomi og lovet mer penger og ny kurs. Allikevel velger altså Senterpartiet å samarbeide med Fremskrittspartiet. Innstramminger i budsjettet og reduserte arbeidsmarkedstiltak vil ramme dem som trenger det mest, nemlig innvandrere, ungdom og langtidsledige, akkurat de gruppene som Senterpartiet verbalt har vært opptatt av.

Nå har jeg registrert at Senterpartiet har lært seg en lekse, nemlig: Arbeiderpartiet har skylda, det er Arbeiderpartiet som har presset stakkars Senterpartiet inn i Fremskrittspartiets favn.

Nå skal jeg gi Senterpartiets finanspolitiske talsmann sjansen til å si hva Senterpartiet egentlig ønsker, altså hva som er Senterpartiets *selvstendige* politikk. Ønsker virkelig Senterpartiet å straffe de barna og familiene som trenger fellesskapsløsninger? Synes Senterpartiet at det er greit at eldreformen utsettes, og at barnas trivsel ofres for en kontantstøtte til de voksne for at Senterpartiet skal få fortsette i Regjeringen?

Hvordan står det til med Senterpartiets samvittighet i dag?

Jørgen Holte (Sp): Til det siste: Jo takk, veldig bra!

Sentrum har her i Stortinget valt å finne gode løysingar også på budsjettet hos dei partia som er forhandlingsdyktige. Så har vi sjølv sagt møtt parti her i Stortinget som ikkje er forhandlingsdyktige, som vel på ei sak å låse seg inne, for så på andre saker å nulle seg ut. Det kan ikkje vi gjere så mykje med. Det er val som andre parti tar. Det å vere løysingsorientert er ikkje noko vi kan tvinge Arbeidarpartiet til. Når dei vel den situasjonen å vere utanfor, utan å ha innverknad, javel, så er det Arbeidarpartiet sitt val og ikkje noko vi kan tvinge nokon til.

Så valde representanten å kome opp med ein del forslag prega av ei viss elendeframstilling, som vi har vore vitne til frå det største opposisjonspartiet i haust. Når det gjeld kommuneopplegget, er det i samsvar med det som Arbeidarpartiet og sentrum var einige om i samband med kommuneøkonomiproposisjonen. Det er viktige tiltak for å halde oppe fellesskaps gode, som er eit ynske også frå Senterpartiet. Når vi vel å strekke ut eldresatsinga, er det fordi kommunar har sagt at det vil tene situasjonen at ein blir gjort i stand til å bygge eldrebustader for den prisen som er avtalt, og ikkje den prisen som ein stram arbeidsmarknad påfører ein.

Eg synest det er veldig interessant å registrere den omsuta Arbeidarpartiet no har for eldresatsinga. Eg hugsar faktisk tilbake til midten av 1980-talet, då det var eit visst arbeidsparti som lova einarom til alle eldre. Eg veit ikkje kor langt det kom før Arbeidarpartiet kasta korta i fjor haust.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Øystein Djupedal (SV): Spillet om statsbudsjettet og hvem som skal sitte i regjeringskontorene, er avsluttet for denne gangen. Det har avklart i det minste ett forhold: at det ikke eksisterer noe uavhengig sentrum. For tredje gang på tre mulige forsøk har Regjeringen søkt støtte hos høyrepartiene. Den såkalte sentrumsregjeringen er altså ikke lenger noen sentrumsregjering, men en borgerlig regjering, støttet av to høyrepartier. Og ikke bare har høyrepartiene hendene på rattet, de har også fått førerretet. De fem borgerlige partiene har inngått en avtale som sågar også skal gjelde revideringen av budsjettet til våren, som meget vel kan bety at det vil være denne alliansen som skal sitte ut hele stortingsperioden.

Og hva er situasjonen? Den sittende regjering har altså ikke lenger noen politisk begrunnelse for å sitte, annet

enn at den vil sitte – selvfølgelig – og det er i seg selv en begrunnelse.

Vi har en regjering som ikke forsvarer eller tror på sin egen politikk, og i den grad man har ambisjoner om å føre egen politikk, får man det ikke til. Og kanskje viktigst: Vi har en regjering som har forlatt den politikk man gikk til valg på. Hva skal vi med en slik regjering?

Sannheten er den at det er mer høyrepolitikk i det budsjettet som nå vil bli vedtatt, enn det Høyre og Fremskrittspartiet hadde fått til hvis de selv hadde sittet i regjering. Å sitte på nåde fra to høyrepartier må være mer enn et paradoks for en regjering som ble valgt for å bekjempe de samme partiene.

Og tenk at det er bl.a. Senterpartiet som nå gir høyrepartiene innflytelse, f.eks. i telepolitikken! I forrige periode stod Senterpartiet sammen med RV i denne sal, og nå er det det samme partiet som skal delprivatisere Telemor, selge unna Arcus og lage aksjeselskap av Kommunalbanken – og dermed redusere de folkevalgtes innflytelse i disse selskapene. At politikken veger er uransakelige, er i sannhet riktig, men å spise ikke bare kameler, men hele karavaner av kameler, det hadde vel få trodd om denne regjeringen.

Og tenk at det er denne regjeringen som utarmer kommunene med 4,5 milliarder kr! Det er denne regjeringen som kutter 250 mill. kr i barnehager og skolefritidsordningen. Og det er denne regjeringen som øker egenandelene for kommuner og sykehjem med mer enn 2 milliarder kr.

Bortsett fra spillet som totalt har dominert den politiske dagsorden, har høstens eneste tema vært hvor store innstramminger skal være i offentlige budsjetter, angivelig for å få renten nedover. Budsjettforslaget har hatt en magisk strek på 9 milliarder kr, som nå er flyttet til 7,8 milliarder kr, men bortsett fra det er budsjettet mottatt med et gjesp på børsen. Renten er like høy, og kronekursen har ikke styrket seg.

Av dette kan vi trekke i hvert fall én logisk slutning: Teorien er feil. Teorien om at store innstramminger i offentlige budsjetter automatisk skulle gi lavere rente, er blåøyd og ensopret – kort sagt feil. Det er minst to andre årsaker, som er minst like viktige, til at vi har et rekordhøyt rentenivå i Norge. Den ene er at vi har en rekordlav oljepris. Den kunne vi gjort noe med, hvis Norge ville ha tatt initiativ til å redusere oljeutvinningstempoen. Og for det andre har vi en svak regjering som har ført oss opp i det kaoset vi nå ser.

Det er påfallende at finanspolitikere på Stortinget fra nesten alle leirer har latt seg dupere eller forlede av den kollektive kriseforståelsen som har preget norsk politikk i høst. Vi har handlefrihet hvis vi ønsker å benytte oss av den. Norske bedrifter går heldigvis godt og har store overskudd i år, og vi har statsfinanser som er bunnsolide. Vi har større overskudd i statsfinansene enn noe annet sammenliknbart land, på tross av den lave oljeprisen.

SV er det eneste partiet som ikke er rammet av den kollektive krisepsykosen som har rammet dette huset. Norge har riktignok en regjeringskrise, men den har pågått siden valget, så det er for så vidt ikke noe nytt.

SV ønsker å benytte den handlefriheten vi har, til å bidra til å løse særlig tre viktige forhold i samfunnet der den borgerlige regjeringen går i feil retning.

Viktigst: Vi vil forsvare fellesgodene, ved et offentlig forbruk som sikrer at kommunene gis mulighet til å satse på skolen, til å satse på skolefritidsordningen, til å satse på barnehagene, til å satse på eldreomsorgen – som betyr å satse på velferdsproduksjonen der velferdsproduksjonen skal foregå, nemlig ut i de mange lokalsamfunn. Totalt ønsker SV å bidra til at kommunene får mer enn 7 milliarder kr til ytterligere velferdsproduksjon, slik at vi kan løse de mange store oppgavene vi har foran oss. Dessverre går høyrepartiene med Regjeringens støtte i feil retning. Man reduserer kommunenes økonomi og reduserer kommunenes handlefrihet.

Seks ordførere fra Midt-Norge, fra mitt fylke, Sør-Trøndelag, skriver i et brev til finanskomiteen: Situasjonen vi opplever, har et noe uvirkelig drag over seg. Vi har ikke oppfattet at stortingsflertallet ønsker at velferdstilbudet som møysommelig er bygd opp gjennom 90-tallet, nå skal få lov å forvitte.

De skriver videre at det hadde vært lettere å forholde seg til dette hvis det var en uttalt målsetting. Og det er jo det som skjer. Resultatet kjenner vi. Som det står i henvidelsen fra de seks ordførerne om hvem som rammes av nedskjæringene i kommunal sektor: I hovedsak er det barn og eldre som blir rammet, skriver ordførerne til finanskomiteen.

SV ønsker å ivareta fellesgodene, særlig muligheten til å sikre at vi får en god skole som vi er stolte av. Kommune-Norge står overfor en massiv skolenedleggelse, der grendeskoler i veldig mange kommuner nå vil bli nedlagt. I tillegg har vi i mange skoler et inneliv som vi ikke er stolte av, og som gjør at mange av foreldrene tar ungene sine ut av skolen og går til skolestreik. Fra 1. januar i år skal den nye forskriften om inneliv i skoler og barnehager tre i kraft. Det vil bety at mange, mange skoler og mange, mange kommuner ikke vil ha økonomi til å innfri et helt basalt krav om at man skal ha et klima i klasserommet som vil legge til rette for læring. Det har SV et ønske om å rette på.

I tillegg har vi nå kutt i skolefritidsordningen, som mange av foreldrene er totalt avhengige av. Det vil gjøre at skolefritidsordningen for mange vil bli mange tusenlapper dyrere som følge av det kuttet vi nå har fått i statsbidraget. Skolene er Norges framtid, og det er her det skulle ha vært satset, sånn at kontrasten mellom den private velstanden som mange av oss har, og den offentlige fattigdommen blir mindre. Det signalet vi sender til ungene våre, er: Skolen er ikke så viktig. Det forsterkes dessverre gjennom dette budsjettforliket.

Dette er et av de mange store paradoks ved årets budsjett: Mens lommebøkene til mange av oss blir tjukkere og staten har milliarder på bok, er det fellesforbruket som får lide. Det er en av de aller største utfordringene, som dessverre nesten bare SV er opptatt av. Ønsker vi et samfunn der skolene våre er i dårligere forfatning enn kjøpesentrene, der den private velstanden er viktigere

enn trygge oppvekstvilkår for ungene våre? Er det i den retningen vi ønsker at samfunnet skal gå?

Den andre store utfordringen er at alle skal ha et arbeid å gå til. Nå er vi muligens over konjunkturtoppen, og det vil bety at arbeidsledigheten vil øke igjen neste år. Arbeidsdirektøren sier sågar at det vil bli en økning av arbeidsledigheten med hele 20 000 nye. Arbeidsledighetstallene fra november skremmer. De har for første gang på mange år gått oppover. Når den sittende regjering velger å kutte i arbeidsmarkedstiltakene, og velger å si at det skal være lettere å jobbe mer overtid, er det helt feil signal å sende ut.

SV ønsker å opprettholde sysselsettingen. Det skal vi bl.a. gjøre ved å sørge for at vi har verftsstøtte på linje med våre konkurrenter, som vil gjøre det mulig for norske skipsverft å kontrahere nye oppdrag. Det vil vi også gjøre ved å redusere arbeidsgiveravgiften, sånn at det skal bli lettere for arbeidsgiverne å ansette folk. I tillegg ønsker vi å gi ekstra midler til Husbanken for å sørge for at vi har en stabil boligbygging i Norge, som er veldig viktig for å ha en stabil og langsiktig sysselsetting. For det som er det viktigste, er at alle mennesker har et anstendig arbeid å gå til.

Vi bruker handlefriheten vår til å gå i feil retning også i miljøpolitikken. Fra å være et foregangsland som andre nasjoner så opp til, har vi nå blitt en sinke. Omleggingen til grønn skatte- og avgiftspolitik har dessverre stoppet opp. I det budsjettet som senere i dag vil bli vedtatt, er det ingen grønnfarge igjen overhodet. Når det gjelder miljøutfordringene, kan vi ikke stikke hodet i sanden og late som om de ikke er der. Her er det storting og regjering som må gå foran for å stimulere til miljøriktig atferd.

På alle disse feltene er det Høyre og Fremskrittspartiet som nå skal bestemme, også når det gjelder en mer rettferdig fordeling av godene. De som har mest, skal få mest. De som har minst, skal få mindre. Dagens Næringsliv oppsummerer dette ganske korrekt i lørdagens utgave, der de sier at Regjeringen gir mest til de som er rikest. Fortsatt skal rederne slippe å betale skatt. Fortsatt skal aksjeutbytte være skattefritt, og fortsatt skal vi ha et skattesystem som øker skatten på sykdom, og som gir størst skattelettelser til dem som har mest fra før.

Dette er ikke et budsjett for solidaritet. Dette er ikke et budsjett for å minske forskjellene. Dessverre er dette et budsjett som ikke møter de store utfordringene vi har, inn i det neste århundre.

Jeg vil med dette ta opp de forslag SV har fremmet i innstillingene.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Øystein Djupedal har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sverre Myrli (A): Under arbeiderpartiregjeringene opplevde vi ofte at SV, sammen med Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, kritiserte Arbeiderpartiet for

den politikken som da ble ført. Særlig innafor områda miljøpolitikk, bistandspolitikk og flyktning- og asylpolitikk var disse fire partia rimelig samstemte. Ja, det ble faktisk brukt uttrykk som at politikken som ble ført, var jernhard og uten menneskelig ansikt.

Vi husker alle appeller og demonstrasjonstog også utafør denne bygningen, hvor nåværende sentrale regjeringsmedlemmer deltok. Nå har vi hatt over et år med ny regjering. Vi er midt oppe i den andre statsbudsjettbehandlingen. Nå skulle vi se den nye kursen som SV, sammen med Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, etterlyste innafor miljø-, bistands- og flyktning- og asylpolitikk. Jeg vil da stille spørsmålet til SV og Djupedal: Nå er vel SV endelig fornøyd med den «store» satsinga vi ser i framlegget til statsbudsjett på miljø og bistand?

Øystein Djupedal (SV): Jeg opplevde representanten Myrli replikk mer som et angrep på Senterpartiet og sentrumspartiene enn et angrep på SV. Følgende ligger fast: Vi møtte den nye regjeringen med forventning – rett og slett fordi den sittende arbeiderpartiregjering i forrige periode på veldig mange viktige områder gikk i helt feil retning. Man allierte seg også den gangen med Høyre, som gjorde at vi fikk en dårligere fordelingspolitikk enn vi burde fått. Vi fikk en dårligere miljøpolitikk. Vi fikk en mer hard asyl- og flyktningpolitikk, og vi fikk også etter vår vurdering en miljøpause.

Men representanten Myrli har helt rett – den sittende regjering har etter vårt skjønn sviaket på alle disse viktige områdene. Jeg skal være meget åpenhertig og si at jeg ønsker meg gjerne Thorbjørn Berntsen tilbake i denne salen, for nå har vi en miljøvernminister som vi ikke en gang vet eksisterer, og som er en sinke til og med i forhold til EU. Vi har altså innført en miljøpause, dessverre. Jeg skulle gjerne bidratt til at vi fikk miljøpolitikken mer opp å stå, at vi skulle få en mer aktiv bistandspolitikk og ikke minst en mer aktiv politikk for rettferdig fordeling. Det er jo det som er den store utfordringen i de årene vi har igjen i den nåværende stortingsperioden. Det finnes nemlig mulighet for et alternativt flertall, et flertall som faktisk kan sette miljøpolitikken høyere på dagsorden, som kan føre en mer human flyktningpolitikk, som kan ha en mer aktiv miljøpolitikk, som kan ha en fordelingspolitikk som omfordeler, og ikke sånn som det budsjettforliket vi nå har, som gir mest til dem som har mest fra før. Det må bety at Arbeiderpartiet må velge side, men det må også bety at den sittende regjering sprekker, for det er en kjempebelastning, vil jeg tro, for alle dem som har stått utenfor Stortinget og holdt appeller mot den forrige regjeringen, at de nå skal sitte og administrere en politikk sammen med Høyre og Fremskrittspartiet på miljøområdet, på asylområdet og når det gjelder fordeling. Det finnes jo ikke i det budsjettet vi i dag kommer til å vedta, et snev igjen av alle de hjertesakene som Regjeringen gikk til valg på. Det er ikke et problem for SV, men det er et problem for Regjeringen. Vi utfordrer dem gjerne: Gå i en annen retning.

Kenneth Svendsen (Frp): Sosialistisk Venstreparti har som ett av fem hovedmål arbeid for alle. Dette følger SV opp med en skatteøkning på i overkant av 8 milliarder kr i forhold til forliket mellom Fremskrittspartiet, Høyre og sentrumspartiene. Det fører bare til fjerning av 35 pst.-rabatten ved formuesverdsetting av ikke børsnoterte aksjeselskaper, innstramming i identifikasjonsreglene i delingsmodellen, fjerning av taket på delingsmodellen, fjerning av 80 pst.-regelen, innføring av 29 pst. skatt på utbytte og innføring av ordinær selskapskatt for rederiene. Disse skatteskjerpelsene vil for det meste ramme små og mellomstore bedrifter – de som skaper arbeidsplasser. Forstår ikke Sosialistisk Venstreparti at hvis deres forslag blir vedtatt, fører det ikke til flere arbeidsplasser, men det motsatte? Flere av de små og mellomstore bedriftene som driver med helt marginale overskudd, eller kun er i balanse, vil møte vegg og gå konkurs eller velge å legge ned. Spørsmålet må da bli: Hvor har SV tenkt at de som blir arbeidsledige når disse arbeidsplassene blir lagt ned, skal få jobb? Skal det mer offentlig subsidierte arbeidsplasser til, eller skal de ansettes i det offentlige?

Øystein Djupedal (SV): Det er noen replikker man får hvert år, og i så måte var Svendsens replikk en gjenganger fra i fjor. La meg da si følgende: Jeg har hele mitt yrkesaktive liv vært ansatt i en av de små og mellomstore bedrifter som er helt avhengig av at hjulene går rundt, som er helt avhengig av at man har et lite lokalt marked, som gjør at man faktisk får skapt de arbeidsplassene som er nødvendige. SV har med sitt forslag, som i all hovedsak deles av Arbeiderpartiet i innstillingen, selvfølgelig ikke noe ønske om å slå bena under noe næringsliv – overhodet ikke. Men vi har heller ikke noe ønske om at bare fordi det er en liten bedrift, skal den få spesielt gunstige skatteordninger. Hele poenget med det samfunnet vi har, og som er hele grunnlaget for SVs politikk, er at alle skal bidra. Man skal altså bidra til det solidaritets-samfunnet vi ønsker. Man skal bidra til å få gode skoler, bidra til et godt helsevesen. Vi har et helt sett av skatteregler som gir skatteamnesti for mange i det norske samfunn. Ta skatterabattene, eller aksjerabattene som Svendsen var opptatt av. Hvorfor skal det være sånn at hvis man investerer i aksjer, skal man ikke skattlegges for hele summen av verdien av de aksjene man har? Hvis en hadde satt pengene i banken, skal en skattlegges 100 pst. for hver krone. Hva slags rimelighet finnes i at hvis du ønsker å investere i aksjer, skal de andre skattebetalerne subsidiere dine aksjer? Den ordningen er SV helt imot. Du må gjerne sette pengene dine i aksjer, men ingen skal si at jeg skal subsidiere ditt aksjekjøp på samme måten. Så hvis jeg setter pengene i banken, slipper hr. Svendsen å subsidiere min formue – min manglende formue er vel kanskje mer riktig å si.

SVs avgifts- og skattepolitikk omfordeler, og det er helt feilaktig når Svendsen sier at vi går inn for 8 milliarder kr i økte skatter og avgifter. Det er på den ene siden, ja – men så omfordeler vi, som betyr at vi gir betydelige skatte- og avgiftslettelser. Ikke minst arbeids-

giveravgiften, hvor vi vil gi en lettelse på et halvt prosentpoeng, vil bidra til meget positiv sysselsettingsutvikling i mange av de bedriftene Svendsen angivelig skal være svært opptatt av.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): Representanten Djupedal sa at Regjeringen har forlatt den politikken den gikk til valg på. Det har den selvfølgelig ikke. En viktig familiepolitisk reform som kontantstøtten kommer nå på plass i sammenheng med budsjettet.

Sosialistisk Venstreparti er i likhet med Kristelig Folkeparti opptatt av barns og unges oppvekstvilkår, og ikke minst av at barn faktisk trenger mye voksenkontakt og tid sammen med foreldrene. De er også opptatt av rettferdighet, noe kontantstøtten jo bidrar til. I SVs alternative budsjett står det:

«Kontantstøtteordningen gir ikke først og fremst foreldre større valgfrihet til å være hjemme med egne barn, men belønner alle som ikke velger barnehageplass med kontantstøtte.»

Mener SVs representant Øystein Djupedal at det er mer rettferdig å belønne med statlig tilskudd bare dem som har barnehageplass, velger barnehageplass, får barnehageplass, mens de som ikke får, men velger andre løsninger, straffes økonomisk for dette?

I tillegg: Mener Øystein Djupedal og SV at man ved å sette inn Arbeiderpartiet vil føre en bedre politikk i Europaspørsmål, når det gjelder miljø – eksempelvis utbygging av vassdrag som Øvre Otta – og når det gjelder fordelings- og distriktspolitikk?

Øystein Djupedal (SV): Jeg må først få takke for en hyggelig replikk. Den var så omfattende at jeg ikke vil klare å svare på alt, men la meg starte med småbarnsfamiliene.

Det finnes ingen rimelighet i at de som velger å ha barn utenfor barnehage, men som selv velger ikke å være sammen med barna, skal få kontantstøtte. Ved det omvendte prinsippet som innføres, at de som ikke har barnehageplass, skal få kontantstøtte, premierer man ikke nødvendigvis samvær med egne barn. Man kan altså velge en dagmamma, en bestemor eller hvem som helst, og så får man altså kontantstøtte. Det er et urimelig prinsipp som innføres. Det at man ikke benytter seg av en velferdsordning, skal premieres. Skal det også være sånn at de gamle som heldigvis klarer å bo hjemme og passe seg selv, skal få det tilskuddet vi ellers skulle gitt til sykehjemmet eller aldershjemmet? Det er en merkelig form for tankegang som her føres i politikken.

Og det som er det mest skuffende, er at regjeringen Bondevik har en familiepolitikk som er meget nedslående. Man omfordeler fra sånne som meg til dem som har kontantstøttebarn. Det betyr at alle vi som har barn i skolen – og skolen står nå foran nedskjæringer, både på skolesektoren og i skolefritidsordningen, man kutter i småbarnstillegget, man kutter ned på barnetrygden – på mange felt skal bidra til å finansiere kontantstøtten, som etter vårt skjønn er en helt feil familiepolitikk. Dette har vært kritisert av SV hele tiden. Og de mange småbarnsforel-

drene som nå ser at kontantstøtten blir vedtatt, vil se at det er vi – det er faktisk vi – som betaler kontantstøtten. Det kan man godt mene er riktig, og det vil vel sannsynligvis Regjeringen mene er riktig, men det har vi aldri ment er riktig. Vi mener tvert imot at fellesskapet skal bidra med barnehageplasser, slik at folk får en faktisk valgfrihet i politikken.

Så to ord om Europa-politikken, som representanten Kofoed-Larsen også tok opp. Det som er det viktigste, og som jeg hadde håpet at et samlet storting kunne være enig om, er følgende: Ingen i denne salen, ikke noe parti, ønsker at medlemskapsspørsmålet skal opp i denne perioden. Det betyr at den viktige Europa-debatten nå er følgende: Hvordan bruker vi handlefriheten utenfor EU, hvordan skaper vi full sysselsetting, hvordan skaper vi en aktiv miljøpolitikk? For vi er ikke medlem og kommer ikke til å bli medlem i hele perioden, og forhåpentligvis heller ikke i framtida. Medlemskapsspørsmålet står ikke på dagsordenen, men handlefriheten utenfor EU står på dagsordenen.

Erna Solberg (H): I løpet av høsten har det utviklet seg en lang og intens TV- og radiodekning av forhandlinger og diskusjoner knyttet til finansinnstillingen og mulighetene for et budsjett. I den sammenheng har TV-journalister og andre organer utviklet en stor hyppighet i å bruke mange kommentatorer, som oftest hverandre, ved å snakke om hva man føler og mener skjer fremover, mellom journalister. Men veldig ofte har SV måttet innnta en slik holdning at enten hr. Djupedal eller representanten Halvorsen må kommentere hva de andre partiene driver med.

Jeg har også lyst til å be om en kommentar fra hr. Djupedal på oppførselen til et parti i en enkelt sak som er knyttet til budsjettet og budsjettinnstillingen. Hva synes representanten Djupedal vil være en riktig karakteristikk av et parti som det ene året bruker mye tid og krutt på å kritisere andre partier fordi de subsidiert må gå fra sin primære posisjon for å skaffe landet et budsjett, ut fra et standpunkt som et parti er enig i i utgangspunktet, men som de neste år glatt og enkelt hopper av uten å si noe som helst? Jeg sikter her til den tusenlappen i innstramminger i form av skatt som pensjonistene opplevde etter fjorårets budsjett. I fjor og i vår brukte representanten Djupedal mye spalteplass i norske aviser på å kritisere Høyre for at vi, selv om vi var imot, ikke klarte å forhandle vekk innstramningen overfor pensjonister da, og kritiserte oss for det faktumet. Man leser da med litt forbauselse finansinnstillingen, som viser at SV i år, uten å være under press eller å gå i kompaniskap med noen andre, hopper av sitt eget standpunkt og nå er for en skatte-skjerpelse for pensjonister på en tusenlapp i året. Hvilken karakteristikk vil representanten Djupedal gi av den typen oppførsel?

Øystein Djupedal (SV): Det er riktig som Erna Solberg sier, at SV i altfor stor grad dessverre må kommentere det politiske spillet som andre deltar i. Jeg skal være helt åpenhjertig og si at jeg veldig gjerne skulle sett at det par-

tiet som jeg selv er medlem av, hadde vært i en helt annen posisjon, der andre partier i større grad måtte kommentere det vi gjør. Det er en målsetting, og jeg håper også at det skal la seg realisere i løpet av denne stortingsperioden, at den regjeringen vi nå har med støtte fra to høyrepartier, ikke overlever, og at det skal være mulig å bygge et annet flertall her i Stortinget. Men det gjenstår jo å se.

Så til pensjonistene og eldrereformen. Det som har vært det viktigste for SV i forbindelse med budsjettet, er å sørge for et høyt offentlig forbruk. Det betyr at vi ikke har akseptert en innstramming på 9 milliarder kr, som har vært en gjengs oppfatning her i salen – nå er det riktignok noen som går ned til 8 milliarder kr, men det er en stor innstramming i det offentlige forbruket.

SV har hele tiden sagt at det er mulig at en viss innstramming er viktig for å gi noen signal til finansmarkedene om at man faktisk har styring med økonomien. Men det vi har ønsket, er å bidra til at kommunene skal opprettholde en anstendig eldreomsorg. Vi har ønsket at kommunene skal ha muligheten til å opprettholde ikke bare en anstendig eldreomsorg, men et anstendig velferdstilbud til de mange som faktisk trenger det. Og jeg må si at noe av det mest nedslående med det budsjettet vi nå behandler, er at de partiene som før var enige med oss i det, som inngikk forlik om å få 4,5 milliarder kr til kommunene bare for få år siden, nå glatt sitter der og sier at det er ikke viktig lenger – det er mye viktigere at vi sitter på taburettene, så får kommunene seile sin egen sjø. Det er nedslående.

Så til særfradraget for pensjonister. Det er riktig at vi ikke går opp til 17 650 kr, men vi prisjusterer særfradraget for pensjonister. Det mener vi er riktig i den situasjonen vi nå er i. Vi velger å bruke de andre midlene som vi da har, til å styrke kommuneøkonomien, slik at mange eldre skal få det bedre, så vi slipper det som vi akkurat så på TV forleden dag fra fru Solbergs hjemkommune, nemlig at eldre skal få oppvarmet mat, hvilket vi synes er uverdige. Men det skyldes dårlig kommuneøkonomi og ikke dårlig vilje – selvfølgelig – hos politikerne i Bergen bystyre.

Trond Giske (A): Jeg deler veldig mye av representanten Djupedals moralske forargelse over sentrumsregjeringens løftebrudd. Det er helt uforståelig at de partiene som i valgkampen i fjor kritiserte Arbeiderpartiet for å sulteføre kommunene, nå er med på et langt dårligere kommuneøkonomiopplegg enn det f.eks. Arbeiderpartiet har. Det er helt uforståelig at de regjeringspartiene som utgjorde en miljøopposisjon i Stortinget, nå fører en så dårlig miljøpolitikk at miljøorganisasjonene klager og bærer seg. Det er – jeg ser nå at også bistandsministeren har kommet i salen – uforståelig at det partiet som skjelte ut Arbeiderpartiet, som la fram forslag om 800 millioner ekstra bistandskroner i fjor, nå faktisk reduserer bistanden til de fattige land og skjuler det ved å legge flyktningpenger i Norge inn i ODA-bistanden. Det er egentlig helt ufattelig.

Men på ett punkt skiller vi lag med SV, og det er når representanten Djupedal sier at vi ikke trenger en krise-

forståelse, vi trenger ikke den stramheten som blir foreslått. Er det krise, eller er det ikke krise? Jeg tror at veldig mange unge barnefamilier og folk i etableringsfasen – folk som har kjøpt seg leilighet eller hus, og som nå opplever titusenvis av kroner i ekstra renteutgifter – faktisk opplever det som en krise, faktisk har problemer med å få endene til å møtes.

Så sier Djupedal at det er ikke bare stramhet i budsjettet som er avgjørende i forhold til tiltroen til norsk økonomi og i forhold til rentenivået og kursstabiliteten. Nei, det er ikke bare det, men også den faktoren innvirker. Derfor lurer jeg på hvilket svar Djupedal har, når hans budsjett innebærer en kraftig svekkelse av denne stramheten, til alle dem som nå håper på at tilliten til norsk økonomi skal gjenreises, at kronkursen skal gå opp igjen, slik at rentenivået kan komme ned på det nivået som landene rundt oss har. Jeg tror at mange av dem opplever det som en krise, og jeg synes at representanten Djupedal tar fryktelig lett på den situasjonen alle disse er i.

Øystein Djupedal (SV): La meg først få si til Erna Solberg det jeg glemte når det gjelder forrige replikk, at SV også går imot egenandelene, som nå er forsøkt økt med 700 mill. kr bare innenfor de ulike felt som bl.a. også rammer eldreomsorgen.

Så til representanten Giske. Ingen skal beskyldes oss for å ta lett på at vi nå har et rekordhøyt rentenivå. Men vi har ikke klart å se en eneste faktisk begrunnelse for hvorfor man skal stramme inn med 9 milliarder kr, og hvilken effekt det umiddelbart skal ha på kronkurs eller rente. Og det har jo vist seg å være riktig. Nå har man snakket om det i høst. Nå har vi et budsjett. Kronen har ikke styrket seg, dessverre, og renten har ikke gått ned. Det betyr at det vi sier, at vi skal stramme inn 4,5 milliarder i det private forbruket, men vi skal bruke 4,5 milliarder i det offentlige forbruket, som jo er SVs profil i statsbudsjettet, hadde vært langt riktigere. Det å få opp oljeprisen hadde vært ett tiltak som vi faktisk kunne ha bidratt til for å prøve å styrke kronkursen og dermed få en lavere rente.

Men det er på to felt det er mulig for Det norske storting å sørge for at småbarnsfamiliene eller familiene i sin alminnelighet får et lavere rentenivå, og der er jo Arbeiderpartiet sammen med Høyre, nå også støttet av Regjeringen. Det ene gjelder studielånsrenten, der man altså har valgt at det er markedet som skal styre studielånsrenten, slik at 700 000 norske låntakere fra første kvartal neste år skal få nesten 9 pst. rente i Lånekassen. Etter SVs mening skal ikke Lånekassen være en bank som skal være kommersielt innrettet, den skal være en studiestøtte for at mennesker skal kunne gis en mulighet til å ta utdanning. Jeg hadde gjerne sett at Arbeiderpartiet nå gikk tilbake til det gamle systemet der vi sørget for å ha et lavt rentenivå i Lånekassen, som Stortinget faktisk bestemte.

Det andre feltet gjelder Husbanken. Det å gi folk muligheten til å få seg et sted å bo, betyr at vi må ha rammer i Husbanken som gjør at vi ikke opplever det vi har opplevd i høst, at Husbanken plutselig stod uten midler,

mens det var mange familier som hadde sendt inn lånesøknader. Der kan vi også styre renten til gagn for de mange hundretusen familier.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Terje Johansen (V): Vi i Venstre er fornøyd med budsjettforliket. Jeg unner Fremskrittspartiet og Høyre de seirene de har fått, fordi budsjettet som helhet fortsatt er et godt sentrumsbudsjett. Det kan vi se av avstanden mellom det budsjett som nå får flertall, og de andre partiernes primære forslag.

Sentrums hjertesaker er i behold, uansett hva SV påstår: fortsatt opptrapping innen helse og omsorg og i familiepolitikken. Målet om at det skal være attraktivt å bo i hele Norge, står fast, derfor en halv milliard ekstra til distriktstiltak, og vi fortsetter den lange veien frem mot at småbedrifter og familiebedrifter skal ha like gode kår og samme oppmuntringer som konsernene. Handlingsplanen for småbedrifter er innledningen på en fremtid hvor den som skaper egen arbeidsplass – for ikke å snakke om arbeidsplasser for andre – også skal høste ære. Vi i Venstre har som mål å gjøre det ærefullt å være synlig skaper av arbeidsplasser.

Vi beklager at forslaget om en skatteøkning på 1 prosentpoeng på alle typer inntekter, men hvor alle med lønn under ca. 300 000 kr i året ville fått skattelette, er blitt borte under forhandlingene. Det ville vært et godt tiltak for bedre fordeling. Vi må bare konstatere at i fordelingspolitikken skiller Venstre og høyrepartiene seg fra hverandre.

Like ens er det betydelig avstand i miljøpolitikken. Venstre mener at elavgiften burde vært trappet opp fordi samfunnet må redusere den svære veksten i energiforbruket. Veksten i energiforbruk er den største miljøtrusselen i vår tid. En ettring i økt elavgift er naturligvis altfor liten til å redusere etterspørselen, men den er et signal om at prisene på energiforbruket vårt må opp. Hvis ikke, vil vi bli tvunget til å bygge ned resten av våre vassdrag og til å bygge stadig flere gasskraftverk. Dette burde alle som har begrep om norsk økonomi og om sammenhengen med energi- og miljøpolitikk, innse. Derfor er Venstre særlig skuffet over Arbeiderpartiets manglende vilje til å være med på økt energiprisning.

Siden Bondevik-regjeringens tiltredelse har opposisjonen gjort sitt beste for å skape inntrykk av en regjering uten styringsevne. De toneangivende i dette jammerkoret må bære sin del av skylden for at vi har fått et unødig høyt rentenivå i Norge. Særlig gjør Arbeiderpartiet sitt ytterste for å skape inntrykk av at Norge er uten styring. Dette er et vrengebilde, men det blomstrer i god jord fordi sentrumsregjeringen har utfordret etablerte maktstrukturer i Norge. Det norske samfunn påvirkes i økende grad av korporasjoner og usynlige makthavere utenfor demokratiske og åpne, offentlige rom. For Arbeiderpartiet er det åpenbart enklere å forhandle med noen få storkapitalister enn med de mange små.

Vi i Venstre samarbeider gjerne med Arbeiderpartiet om en bedre fordeling av samfunnsgodene, men kampen

for bedre kår for de svakeste og de minste i samfunnet, for ikke å snakke om kampen for miljøet, blir ikke vunnet ved at storkapitalen får alle fordelene.

Arbeiderpartiet vet bedre enn noen at en mindretallsregjeringes styringsevne er avhengig av en opposisjon som virkelig er opptatt av samarbeid på et saklig grunnlag, og som i mindre grad streber Regjeringen etter livet.

Den største forskjellen på en mindretallsregjering fra Arbeiderpartiet og en mindretallsregjering fra sentrumspartiene er at den første ikke møter et Arbeiderpartiet i opposisjon. Men maktarrogansen er åpenbart usvekket etter ett år i opposisjon. Derfor er det fortsatt viktig at Arbeiderpartiet får fortsette sitt voksenopplæringsprosjekt som opposisjonsparti. Først må Arbeiderpartiet lære litt mer respekt for politiske motstandere. Deretter kan partiet snakke om samarbeid med andre partier, for at vi kan tro på dem.

Ut fra de reelle styrkeforhold i Stortinget er dette budsjettet et godt og balansert kompromiss. Uroen omkring budsjettet har etter min mening blitt skapt fordi etablerte maktstrukturer i Norge føler sine posisjoner truet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A): Da jeg lyttet til Terje Johansens innlegg, trodde jeg virkelig at vedkommende representant skulle forsvare Regjeringens politikk, men det var et gedigent angrep på et opposisjonsparti. La gå med det. Men jeg må si at jeg ble enda mer forundret da Johansen sa at dette er et godt sentrumsalternativ, og gikk videre og snakket om maktarroganse i norsk politikk. Her synes jeg representanten burde være litt mykere i sine formuleringer. Når sentrumsregjeringen representerer 42 personer i Stortinget, må det også gå opp for representanten Johansen at disse 42 må ha en viss respekt for de øvrige partiene som representerer nesten dobbelt så mange som det regjeringspartiet han representerer.

Så kommer representanten med sterke angrep på Arbeiderpartiets fiendtlighet overfor småbedriftene, og var forundret over at vi ikke hever kapitalbeskatningen til 29 pst. Nei, vi gjorde ikke det, nettopp for ikke å angripe småbedriftene. Vi gikk heller ikke inn på konjunkturavgiften for å angripe småbedriftene, og heller ikke elavgiften.

Så må jeg spørre representanten Johansen: Synes ikke representanten at det er en viss rettferdighet i å la eierne av ikke-børsnoterte selskaper betale den samme formuesskatten som pensjonistene med penger i banken? Det er ikke småbedriftsfiendtlig å stoppe spekulantene i å opprette strålselskaper utenom børsen, som står som eiere av børsnoterte aksjer bare for å oppnå lavere formuesbeskatning.

Og helt til slutt: Det er ikke småbedriftsfiendtlig å fjerne en regel som gir næringsdrivende og aktive eiere 7 og 8 pst. skatt på all arbeidsinntekt mellom 680 000 kr og 3,1 mill. kr. Det er blodig urettferdig overfor vanlige arbeidstakere. Ser ikke representanten denne fordelingspolitikken, som nå går totalt i høyre retning? Og fortsatt kaller han dette for et tredje alternativ i norsk politikk, sen-

trumspolitikk. Det er jo regelrett høyrepolitikk – det bør han ta innover seg.

Terje Johansen (V): Jeg har forsvart sentrumsprofilen i budsjettet. Jeg mener at de gode sentrumssakene fortsatt står der, og jeg vil ikke gjenta disse.

Så snakker representanten Nordtun om respekt for andre partier. Det er mulig at Arbeiderpartiet har respekt for de mindre partiene, men la meg si det slik: Jeg har ikke sett så mye til det, og slett ikke i de såkalte forhandlingene som jeg har vært med på å føre med Arbeiderpartiet to ganger tidligere.

Nå har ikke jeg sagt at Arbeiderpartiet har noen som helst fiendtlighet overfor småbedrifter, men det jeg har sagt – og det gjentar jeg gjerne – er at de har gitt alle fordelene til storkapitalen. Representanten Nordtun trekker fram de fordeler som vi vil gi småbedriftene. Når vi f.eks. ikke ønsker å svekke delingsmodellen ytterligere – delingsmodellen som faktisk medfører at småbedriftene får opptil dobbelt så mye skatt som storkapitalen – og når vi ikke ønsker å fjerne aksjerabatten for småbedrifter, er det fordi vi ønsker å gi disse arbeidsplassene, som hører med blant de mest utsatte i Norge, noen fordeler, i alle fall minst like store fordeler som storbedriftene har. Det er et faktum at den renteøkningen som vi alle nå forsøker å bekjempe, har ført til at en rekke småbedrifter i distriktene er utsatt. Dersom vi nå skal høyne formuesskatten for dem også, vil dette føre til at disse utsatte arbeidsplassene går ad undas. Og det vil vel ikke Arbeiderpartiet heller, håper jeg?

John I. Alvheim (Frp): Det er med stor tilfredshet jeg registrerer at flertallets budsjettinnstilling ytterligere har forsterket gjennomslaget for Fremskrittspartiets helsepolitikk.

Jeg kunne i denne anledning tenke meg å be Venstres Terje Johansen kort redegjøre for Venstres helsepolitikk, som jeg tror få kjenner, og da knyttet opp mot følgende spørsmål: Ønsker Venstre å opprettholde et desentralisert sykehusvesen, hvor sykehusdriften nærmest er å betrakte som et sysselsettingstiltak for å opprettholde fylkeskommunen? Kan en vente støtte fra Venstre for å fristille sykehusene i form av stiftelser eller aksjeselskap? Kan en vente støtte fra Venstre i Regjeringen for å øke den innsatsbaserte finansieringen til 60 pst. fra år 2000, slik alle – jeg understreker *alle* – sykehusdirektører ber om for å øke behandlingsskapiteten? Og endelig: Vil Venstre støtte et forslag fra Fremskrittspartiet om at den innsatsbaserte finansieringen skal utbetales direkte til sykehusene og ikke, som nå, til fylkeskommunene?

Terje Johansen (V): Det burde ikke være så vanskelig for Alvheim og Fremskrittspartiet å få øye på Venstres helsepolitikk. Vår helseminister har nå lagt fram flere forslag, slik at det burde begynne å bli ganske klart hva Venstre står for i helsepolitikken. Vi sitter nemlig i regjering, og det er Regjeringens helsepolitikk som er Venstres helsepolitikk.

Jeg vil bare si, som svar på flesteparten av de spørsmålene som Alvheim her stiller, at den store forskjellen mellom Venstres helsepolitikk og Fremskrittspartiets helsepolitikk er at vi fortsatt ønsker et sterkt offentlig helsevesen. Men vi ser med glede på de private supplementer som nå er i ferd med å komme, fordi vi tror at de kan være et nyttig korrektiv til de offentlige helse tilbudene.

Den innsatsbaserte finansieringen synes vi nå er kommet på et nivå der vi gjerne vil se virkningen før vi går videre. Vi er nå kommet opp til 50 pst. Det har vært en betydelig økning i løpet av de to siste budsjettene, og vi synes nå at vi bør flate ut der og se hva som skjer i det norske helsevesen. Det vil vi gjerne komme tilbake til sammen med svar på de andre spørsmålene.

Jan Tore Sanner (H): Når man lytter til Venstres talere, ser kommentarene i media og ikke minst ser på kroppsspråket, er det ikke til å komme forbi at Venstre ser ut til å føle seg mer komfortabel med det forliket man har oppnådd med Høyre og Fremskrittspartiet, enn med sentrumsregjeringens opprinnelige forslag til statsbudsjett. Og det er kanskje ikke så rart. Venstre gikk jo til valg på å skulle bedre vilkårene for små og mellomstore bedrifter, mens Venstre i regjering har fremmet forslag som vil innebære at bedriftene vil få det verre med Sponheim som næringsminister enn de hadde med Thorbjørn Jagland som statsminister.

For 1999 foreslo sentrumsregjeringen en trippelsmell for de små og mellomstore bedriftene: høyere skatt, høyere avgifter og en forlengelse av arbeidsgiverperioden ved sykefravær, noe som ville føre til høyere kostnader. Etter forliket med Høyre og Fremskrittspartiet er disse forslagene begravet. Og hvis Terje Johansen skal være ærlig, tror jeg vel ikke at han beklager at Høyre har bidratt til å redde litt av Venstres ære når det gjelder politikken for små og mellomstore bedrifter.

Høyre er opptatt av stabilitet og forutsigbarhet, særlig i den økonomiske politikken. Bedriftene er ikke tjent med at sentrumsregjeringen vakler videre, fra den ene siden og til den andre. Høyre ønsker å legge forholdene til rette for mer varige forpliktelser mellom sentrum og Høyre, særlig i den økonomiske politikken.

Mitt spørsmål blir: Vil Venstre være med på å bidra til at man kan få et mer varig samarbeid om den økonomiske politikken mellom sentrum og Høyre?

Terje Johansen (V): Det som har vært nødvendig å gjøre så vel overfor næringslivet som overfor offentlig sektor og private forbrukere i de to budsjettene denne regjeringen har hatt ansvaret for, er å forsøke å stramme inn, slik at det skulle bli mulig å få renten ned.

Det Regjeringen har gjort, er å skjære tynt av velferdsveksten for alle, og dermed har det smertet litt for alle. Det er ikke noe å legge skjul på at vår næringsminister, Sponheim, har ytet store bidrag til smerten, for å si det slik. Jeg skal ikke tolke kroppsspråket hans, men at han har vært komfortabel med det, tror jeg neppe. Men la meg si det slik: Når vi har kommet til et kompromiss

med høyrepartiene om deler av den økonomiske politikken, er vi fornøyd med det. Men det som gjør at vi fortsatt holder armlengdes avstand, er at forskjellene i fordelingspolitikken er betydelige. Det vises bl.a. gjennom det skatteforslag som vi opprinnelig hadde, og det vi måtte gå med på. Det er ingen tvil om at fordelingen i sentrumspartienes forslag til skatteendringer var vesentlig bedre enn det vi nå har måttet gå med på. Det er beklagelig.

I miljøpolitikken ser jeg bruken av energiavgifter som kanskje det viktigste av alle tiltak, og forbrukerne kunne faktisk ha unngått disse ved å spare. Men la meg si om disse tiltakene at jeg ikke lover noen varig forbindelse med Høyre før vi i alle fall kan bli enige om de viktige tingene med hensyn til fordeling og miljø. Når det gjelder energiavgiftene, har jeg bare én ting å si: Vi kommer igjen.

Inge Myrvoll (SV): Venstre må i alle fall sørge for å komme igjen i denne perioden, for i neste periode kan det være for sent.

I slutten av disse forhandlingene kom partileder Sponheim med en klar advarsel til Høyre om at hvis Regjeringa måtte gå, ville det bli katastrofalt for regjeringssamarbeidet på den borgerlig siden i lang tid framover. Deretter kaster sentrumsregjeringa klærne og byr seg fram til Høyre og Fremskrittspartiet. Har vi det klart? Sentrumsregjeringa vant anbudsrunder over Arbeiderpartiet om Høyres gunst. Terje Johansen er såre fornøyd. Han unner Høyre de resultatene de har oppnådd, og det er jo ikke forunderlig. Venstre er jo egentlig bare «lille Høyre» – med litt forskjell, de er litt mindre opptatt av bedrifter enn det Høyre er, og så har de i perioder hatt litt miljøferniss, men det er ikke så mye igjen av den heller.

Så sier Terje Johansen at sentrumspolitikken står fast, og at uroen omkring budsjettet er blitt skapt. Han nevner barnepolitikk og distriktspolitikk som eksempler på at det står fast. I erklæringa fra Voksenåsen står det:

«Det er en forutsetning for et styrket lokalt sjølstyre at de økonomiske rammebetingelsene bedres», og det er da kommunene. Hvorfor skal kommunene legge ned skoler og barnehager, hvorfor skal det bli dyrere å ha en skolefritidsordning osv.? Hvis sentrumsregjeringens barnepolitikk står fast, skulle det være helt unødvendig. Hvorfor diskuterer Venstre-ordførere i mitt fylke hvorvidt de skal legge ned vervene sine? Hva slags uro har disse Venstre-ordførerne skapt som det ikke er grunnlag for? Hva har de ikke skjønt? Det virker som om lokalpolitikkerne, også de fra Venstre, føler en uro som det ikke er grunnlag for. I Hamarøy kan de bare roe seg ned og si at det går bra, dette budsjettet får vi i havn, for det står i Voksenåserklæringa at kommuneøkonomien skal bli bedre. Det er bare vi som ikke har oppfattet det.

Terje Johansen (V): La meg i hvert fall først få si at kommuneøkonomien ble atskillig bedre med dette forliket enn om Høyre og Arbeiderpartiet hadde fått lov til å slå seg sammen. Men når jeg hører på SV, er det helt åpenbart at jo lenger ut på sidelinjen de befinner seg, jo

høyere må de kauke for at vi som er inne på banen, skal høre dem. Lydnivået stiger jo med avstanden ut til steden der tingene foregår.

I sentrum har vi bl.a. en flyktningpolitikk, en bistandspolitikk, en miljøpolitikk, en distriktspolitikk, en kulturpolitikk og fremfor alt en Europa-politikk som burde ligge ganske nær SVs. Det er helt uforståelig for meg at SV-representanten raljerer med sentrumspolitikken når jeg vet at de falbyr seg til Arbeiderpartiet nær sagt for enhver pris.

Rune E. Kristiansen (A): Det kunne vært mange spørsmål å stille til Terje Johansens replikkrunder her nå, men for å begynne med det første: Kan vi vente at Regjeringen allerede i revidert kommer med forslag om elavgift igjen, siden Terje Johansen uttrykte så klart at «vi kommer igjen»?

I sitt hovedinnlegg sa representanten Johansen svært lite om små og mellomstore bedrifter, som har vært hans fanesak i lang tid, i hvert fall har han prøvd å uttrykke det fra talerstolen her. Til opplysning for Terje Johansen kan det meddeles at inntjeningsevnen for små og mellomstore bedrifter i 1998 forventes å ha blitt svekket med ca. 11 pst. Jeg vet ikke hvor han legger forklaringen på det. Men det er neppe det små og mellomstore bedrifter venter på akkurat nå, i hvert fall i forhold til en erkjennelse i en handlingsplan fra en næringsminister.

Arbeiderpartiet mener at det å få rentenivået ned er det viktigste bidraget for bedriftene og for å hindre økt ledighet. Vi har tross alt et rentenivå i Norge som er dobbelt så høyt som i Sverige, og Regjeringen hevder at det stort sett er forhold utenfor Norge som er årsaken til det høye rentenivået. Det kunne vært interessant å få et svar fra Terje Johansen på om det da er nødvendig med innstramminger i norsk politikk på nærmere 8 milliarder kr når Regjeringen hevder at rentenivået stort sett skyldes ting som ikke ligger i den innenrikspolitiske kursen her i landet.

Terje Johansen (V): Om vi kan vente et forslag om økt elavgift i revidert, tviler jeg på. Nå bør vi avvende den utredningen som Energiutvalget har laget – for øvrig under ledelse av en varaordfører fra Arbeiderpartiet i Bergen, hvis jeg ikke husker feil – og som er helt klar i sine konklusjoner. Energiprisene må opp dersom ikke miljøet skal gå ned.

Når det gjelder småbedriftenes manglende inntjening eller lavere inntjening i 1998, skyldes den ganske riktig først og fremst det økte rentenivået, den skyldes overopphetingen i norsk økonomi og den skyldes lønnsoppgjøret. Alt dette er vi enige om. Jeg trodde faktisk at Arbeiderpartiet og sentrumspartiene var noenlunde enige om innstramningen også. Vi ligger og dupper rundt 7-8 milliarder kr i begge alternativer, og det er vi enige om må til for å få rentenivået ned. Så langt er alt vel og bra. Hva er vi da uenige om? Jo, vi i Venstre vil ikke pålegge småbedriftene økte skatter, økt formuesskatt og delingsmodellen, som tar 49-50 pst. av overskuddet i stedet for 28 pst. som i storbedriftene. Vi ønsker ikke å true disse arbeidsplassene mer enn de allerede er blitt truet.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Jens Stoltenberg (A): Ved utgangen av november var det registrert 48 000 helt arbeidsledige mennesker i Norge. Det betyr at arbeidsledigheten fortsatt er lav, men det betyr også at ledigheten nå øker for første gang på tre år. Økningen er i seg selv ikke dramatisk, men den er et varsel om at vi står overfor et vendepunkt i norsk økonomi, et varsel om at vi på ny kan få økende arbeidsløshet.

Også neste år regner Regjeringen med høy temperatur og høyt press i norsk økonomi. Pris- og kostnadsveksten vil bli omtrent dobbelt så høy som hos våre handelspartnere. Men samtidig står vi i fare for at ledigheten vokser sterkt noen steder og innenfor noen bransjer. Det gjelder ikke minst en del industristeder langs kysten.

Problemet er at hvis vi prøver å møte den voksende ledigheten innen enkelte områder ved å redusere den generelle innstramningen i budsjettet, står vi i fare for å gjøre vondt verre. Da greier vi ikke å stanse pris- og kostnadsveksten, og bedriftenes konkurransekraft forverres ytterligere. Vi kan få den verste av to verdener: økende ledighet og høy prisstigning – samtidig.

I en slik situasjon er det langt fra størrelsen på den generelle innstramningen i statsbudsjettet som alene avgjør om vi lykkes i å trygge arbeidsplassene. Minst like viktig er innretningen på den økonomiske politikken. Hvis arbeidsledigheten vokser noen steder i landet mens presset i norsk økonomi fortsatt er høyt, trenger vi mer treffsikre virkemidler enn bare å endre budsjettbalansen. Ett slikt treffsikkert virkemiddel er arbeidsmarkedstiltakene. Vi kan ha tusenvis av ledige hender og samtidig tusenvis av ledige stillinger. Nettopp da er det vi trenger tiltakene for å hjelpe de arbeidsledige til å fylle de ledige stillingene.

Alle forstår at det kan være riktig å trappe ned antallet tiltaksarbeidsplasser i år med fallende arbeidsledighet. Derimot er det uforsvarlig å gjøre som Regjeringen: mer enn halvere arbeidsmarkedstiltakene i et år vi forventer økende arbeidsløshet. Det er nettopp disse tiltakene som kunne vært satt inn i de områdene av landet og i de bransjene der ledigheten kan komme til å vokse neste år. Dessuten vet vi at kuttene i arbeidsmarkedstiltakene uansett vil ramme dem som i dag allerede har problemer med å få seg jobb: unge med lite utdanning, langtidsledige og innvandrere.

I morges ble olje fra Nordsjøen omsatt til 83 kr pr. fat. I statsbudsjettet har Regjeringen basert seg på at oljeprisen skal være 110 kr pr. fat. Dersom oljeprisen i stedet holder seg på dagens nivå, betyr det at staten får nær 30 milliarder kr mindre i inntekter enn budsjettet.

Mange vil kanskje mene at når statens inntekter går ned, så bør statens utgifter også gå ned. Det mener *ikke* Arbeiderpartiet. Det kan vi mene, for da oljeinntektene i fjor var høyere enn forventet, så gikk vi mot at de uforutsette ekstraintektene skulle brukes til å øke statens utgifter. I stedet gikk vi inn for at alle ekstraintektene ble satt inn på oljefondet. På den måten ble oljefondet en buffer mot usikre oljeinntekter. Svingninger i oljeinntektene skal slå ut i svingende avsetninger til oljefondet, ikke i svingende statlige bevilgninger til velferd.

Ikke alle partier har greid å leve opp til dette prinsippet. Sentrumspartiene og Fremskrittspartiet ville bruke mer penger da oljeinntektene var høyere enn forutsatt, uten å innse at konsekvensen da måtte bli kutt i bevilgningene til skole, eldreomsorg og helse når inntektene som i dag er lavere enn forutsatt. Fremskrittspartiet mente de uforutsette høye oljeinntektene i fjor var som å vinne i Lotto, og vi måtte få lov til å bruke gevinsten. Men hvis de høye oljeinntektene i fjor var som å vinne i Lotto, så er dagens lave oljepriser som å tape på travbanen. Også Fremskrittspartiet må forstå at hvis man den ene dagen vinner i Lotto og den andre dagen taper på travbanen, så er det lurt å sette til side gevinsten for å dekke tapet.

Bruken av våre oljeinntekter handler ikke om pengepill. Det handler om forvaltningen av vår felles nasjonalformue, og det handler om å trygge fremtidens pensjoner og fremtidens velferd. Det krever ansvarlighet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken.

Steinar Bastesen (TF): Vi legger i år fram vårt eget statsbudsjett for første gang. Jeg sa i forrige finansdebatt at vi ikke var i stand til å legge fram noe statsbudsjett den gangen, men vi har holdt ord i og med at jeg sa vi skulle komme sterkere igjen i dette budsjettåret.

I vårt budsjett har vi som forventet prioritert havner, farleier og fiskeriforskning. Og vi har tatt høyde for bedre samferdselsløsninger i og med at vi har pluss på 1 milliard kr til veiutbygging. Vi har i enkelte områder veier, som er nødvendig for å bringe verdier ut av distriktene og ned til eksportmarkedene, som langt fra har samme standard som bilen som kjører på veien. Da tenker jeg spesielt på at bilen som kjører på veien, har en EU-godkjenning, men det kan en vel knapt si at veiene i Distrikts-Norge har. Jeg lurer på, hvis det hadde blitt stilt spørsmål om veistandarden, om den holdt EU-standard, om det hadde vært i tråd med den øvrige tilpasningspolitikken som både denne Regjeringen og de tidligere regjeringer har lagt vekt på. Det er vel betimelig å stille det spørsmålet. Derfor har vi i vårt forslag prøvd å gjøre vårt for å tilpasse veistandarden i Norge til EU-standard.

Kommuneøkonomien har vi også prioritert. Det er klart at hvis man kutter stort i kommuneøkonomien, går det ut over de svakeste. Det går ut over skolene, det går ut over de eldre, og det går ut over hjemmehjelpsordningen.

Vi har i alle år hatt det prinsippet at barna skulle ha gratis skole. Men etter som årene har gått, har man måttet betale mer og mer i egenandel for å ha barna i skole. Det er klart at etter som årene går og man går opp i klassetrinn, blir det dyrere å ha barna i skole. Kutter man, blir det dyrere og dyrere for foreldrene. Det er ikke tvil om det. Vi har også tatt høyde for utdanning generelt og for universitetene.

Forskning er også utrolig viktig, spesielt fiskeriforskningen. Vi står overfor et stadig større krav om dokumentasjon for at de ressursene vi tar ut, ikke truer bærekraftig utvikling. Når vi mangler dokumentasjon, kan vi bli utsatt for boikottrusler fra andre land. Vi har også et

stadig større krav om miljømerking, og det skal være basert på bærekraft.

Vi har klart økt budsjettet til både politi og påtalemyndighet, og vi har tenkt på småbedriftene, ja både de små og de store bedriftene, for det er viktig å ha klart for seg at man må skape en krone før man bruker den. Enkelte – både representanter og partier – er ofte mer interessert i å bruke pengene før de skaper dem. Enkelte vil til og med synes det er viktig å dele *andres* goder framfor å dele godene.

Vi er kritisk til alskens verneplaner som blir pålagt befolkningen. Vi er kritisk til ressursforvaltningen generelt og ikke minst til rovdyrpolitikken, og spesielt da forvaltningen av sel og hval. Men der går det iallfall rette veien.

Jeg har et spesielt tema jeg vil nevne, og det er kuttet på 10 mill. kr i det nye framlegget når det gjelder fornying og kondemnering i fiskeflåten. Det er etter vår oppfatning et brudd på den inngåtte fiskeriavtalen. Likevel har vi funnet å kunne gå inn for en subsidiær tilslutning til Regjeringens og Høyres og Fremskrittspartiets framlegg. For det er vel bedre å ha litt innflytelse enn ingen og stå helt alene. Men likevel tar jeg opp de forslagene vi har fremmet, også de vi har fremmet sammen med andre.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Bastesen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Statsråd Gudmund Restad: Den 5. oktober la Regjeringen fram sitt forslag til statsbudsjett. Et hovedmål med budsjettet var å legge til rette for en normalisering av kronekursen og lavere rente. Det ble foreslått innstramminger både på budsjettets inntektsside og utgiftsside for å få til et tilstrekkelig stramt budsjett. Regjeringens forslag innebar en finanspolitisk innstramming på opp mot 1 pst. av BNP for Fastlands-Norge, eller om lag 9 milliarder kr. Med dette utgangspunktet inviterte Regjeringen partiene på Stortinget til et konstruktivt samarbeid om budsjettet.

Det viste seg vanskelig å få etablert flertall for et helhetlig budsjett, men i forrige uke lyktes det å få til en avtale mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet. Selv om enigheten kom på overtid, er det både av økonomiske og politiske hensyn viktig at et flertall i Stortinget på denne måten viste ansvar og handlekraft.

Det justerte budsjettforslaget som nå blir vedtatt, har beholdt en klar sentrumsprofil. I sitt opprinnelige opplegg prioriterte Regjeringen særlig helse- og omsorgssektoren, tiltak for distriktene og større valgfrihet for barnefamilieene. Disse hovedprioriteringene er opprettholdt i det justerte budsjettforslaget.

Videre er kommuneøkonomien ivaretatt i samsvar med tidligere forutsetninger. I kommuneøkonomiproposisjonen ble det lagt til grunn en reell vekst i kommunesektorens inntekter på 1-1 ¼ pst. fra 1998 til 1999. Regjeringen fant rom for en reell inntektsvekst på 1 ¼ pst. i

sitt opplegg. I det justerte budsjettforslaget reduseres kommunenes inntekter og kostnader om lag like mye. Dermed vil kommunesektoren få en reell inntektsvekst som forutsatt på om lag 1 ¼ pst. neste år.

En vesentlig del av innstrammingen i Regjeringens budsjettforslag bestod av økte skatter og avgifter. Dette ble foreslått av fordelingspolitiske hensyn og for å trekke inn kjøpekraft i en situasjon hvor sterk vekst i det private forbruket er en vesentlig årsak til presset i norsk økonomi. Det viste seg imidlertid at det ikke er flertall i Stortinget for skatte- og avgiftsøkninger, idet både Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet har gitt uttrykk for at de er imot dette. De to sistnevnte partier går tvert imot inn for store skatte- og avgiftslettelser. Derfor har Regjeringen måttet akseptere en annen profil på innstrammingen, med betydelig lavere skatte- og avgiftsnivå enn foreslått i Gul bok, og ytterligere utgiftsreduksjoner.

Det justerte budsjettforslaget reduserer innstrammingen med om lag 1,2 milliarder kr i forhold til Regjeringens opplegg. Den finanspolitiske innstrammingen blir dermed vel ¾ pst. av BNP for Fastlands-Norge. Den underliggende reelle veksten i statsbudsjettets utgifter fra anslag på regnskap for 1998 til 1999 anslås til om lag ¾ pst. Jeg vurderer dette som et forsvarlig budsjettopplegg, som bør legges til rette for reduserte renter.

Norsk økonomi er solid, til tross for turbulens den siste tiden. Vi har høy sysselsetting, lav arbeidsledighet, høyt utdanningsnivå, gode offentlige finanser og balanse i utenriksøkonomien. Det har imidlertid gradvis bygd seg opp ubalanser i norsk økonomi. Vi har opplevd mangel på arbeidskraft over hele landet. Mange bedrifter og offentlige etater har fortsatt problemer med å fylle ledige stillinger. Dette har bl.a. ført til en kraftig lønnsvekst.

Det er viktig at lønns- og kostnadsveksten raskt kommer ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Hvis ikke, risikerer vi etter hvert å få økende arbeidsledighet og et svekket grunnlag for å løse viktige fellesoppgaver.

Statsbudsjettet som nå blir vedtatt, gir et godt grunnlag for meget moderate inntektsoppgjør neste år. Det vil bidra til en nødvendig nedkjøling av økonomien og legge til rette for lavere rente. Videre vil avgiftsopplegget bidra til lavere prisstigning enn antatt i nasjonalbudsjettet. Men dette er ikke tilstrekkelig. Partene i arbeidslivet har her et betydelig ansvar.

Den sterke økonomiske veksten vi har opplevd siden 1993, skyldes i stor grad økt yrkesdeltaking og redusert arbeidsledighet. Veksten i arbeidsstyrken vil imidlertid bli vesentlig lavere i årene framover. Potensialet for fortsatt økonomisk vekst er derfor også tilsvarende mindre. Lavere vekst er imidlertid ikke ensbetydende med avtakende pressproblemer. En nødvendig nedkjøling av norsk økonomi krever derfor at den økonomiske politikken bidrar til vesentlig redusert vekst i etterspørselen etter varer og tjenester neste år i forhold til det vi har opplevd de senere årene.

En del ny informasjon om norsk og internasjonal økonomi har kommet til siden nasjonalbudsjettet ble framlagt. Blant annet kan følgende nevnes:

(Statsråd Restad)

- Sysselsettingen fortsatte å øke fra andre til tredje kvartal. Den registrerte arbeidsledigheten har vært nokså stabil de siste to månedene, mens AKU-ledigheten har fortsatt å falle.
- Vareforbruket økte klart fra andre til tredje kvartal, selv om det var en nedgang i september. Utviklingen så langt i år samsvarer godt med anslaget i nasjonalbudsjettet, for veksten i det private forbruket fra 1997 til 1998 på i underkant av 4 pst.
- Eksporten av tradisjonelle varer fortsatte å øke i tredje kvartal. Samtidig var det en fortsatt sterk økning i importen.
- Konsumprisveksten siste tolv måneder var 2,5 pst. i september og 2,2 pst. i oktober. Dette samsvarer godt med tidligere anslag på 2,3 pst. gjennomsnittlig konsumprisvekst fra 1997 til 1998. I nasjonalbudsjettet ble konsumprisveksten i 1999 anslått til 3¼ pst. Med det avgiftsopplegget som inngår i det justerte budsjettforslaget, kan økningen neste år anslås til om lag 2 ¾ pst.
- De siste dagene har oljeprisen vært rundt 80 kr pr. fat. Den lave oljeprisen understreker hvor viktig det er at oljeavhengigheten ikke økes.

Som understreket i nasjonalbudsjettet, er det betydelig usikkerhet knyttet til den økonomiske utviklingen. Det gjelder særlig følgende forhold:

- Den høye lønnsveksten kan feste seg. Det vil i så fall bidra til tap av konkurransevne, sterkere prisstigning og fortsatte pressproblemer.
- De økonomiske problemene i Asia og Latin-Amerika og den politiske uroen i Russland kan føre til tilbakeslag i verdensøkonomien.
- Særlig ved vedvarende lav oljepris kan det ta tid før kronekursen bringes tilbake til utgangsnivået og rentenivået igjen kommer ned mot europeisk nivå.

Vurderingene av de viktigste usikkerhetsfaktorene står i hovedsak ved lag. Faren for et alvorlig tilbakeslag i internasjonal økonomi kan imidlertid synes noe mindre nå enn da nasjonalbudsjettet ble lagt fram. Dette har bl.a. sammenheng med at renten er redusert i USA og i flere europeiske land, og at det nå gjennomføres omfattende tiltak for å styrke finansnæringen i Japan. I tillegg vil arbeidet med et støtteprogram for Brasil i regi av Det internasjonale pengefondet redusere faren for et større og omfattende tilbakeslag i Latin-Amerika.

Den nye informasjonen som er kommet, tilsier ingen vesentlige endringer i vurderingene av norsk økonomi siden nasjonalbudsjettet.

Regjeringen legger vekt på kontinuitet i pengepolitikken. Den la derfor i revidert nasjonalbudsjett i år til grunn at retningslinjen for pengepolitikken om stabilitet i kronens verdi mot europeiske valutaer, vil bli videreført også etter at ØMU er etablert. Det var bred oppslutning om dette i Stortinget. Det ble i revidert nasjonalbudsjett også vist til at Norges Bank i et brev til Finansdepartementet av 24. april i år skriver at euro vil kunne inngå som en viktig europeisk valuta på samme måte som ecu i dag er en sentral styringsparameter.

Vårt nåværende valutakursregime gir ikke grunnlag for å søke gjensidig intervensjonssamarbeid med andre land. Spesielt kan vi ikke be andre land om kreditt eller samarbeid for å forsvare kursen når det ikke gjelder en erklært sentralkurs med definerte svingningsmarginer og tilhørende plikt til å intervensere for vår egen sentralbank. Hvis vi skulle ønske et nærmere samarbeid med EU, måtte vi i så fall etablere et fastkursregime med intervensjonsplikt for Norges Bank.

Utformingen av det nåværende norske systemet basert på stabilitet i kronekurs må ses på bakgrunn av våre erfaringer fra 1992 og problemene i mange andre land med å opprettholde fastkursregimer over tid. Økte kapitalbevegelser gjør fastkursregimer mindre stabile enn tidligere. Det har derfor vært bred enighet om at det ikke har vært aktuelt å vende tilbake til regimet som vi hadde inntil 10. desember 1992. Denne vurderingen ligger fast. Det finnes ikke tilstrekkelig grunnlag i dag for å tro at Norge kan ha utsikter til å oppnå et sterkt og forpliktende valutamarbeid med EU som kunne gjøre et nytt fastkursregime stabilt og motstandskraftig.

For øvrig viser jeg til at jeg den 19. november redegjorde om Den økonomiske og monetære union og norsk pengepolitikk i Stortingets utvidede utenrikskomite.

En mindretallsregjering må være villig til å inngå kompromisser med opposisjonen. Regjeringspartiene har strukket seg langt for å sikre flertall for et forsvarlig budsjett. Hovedprioriteringene i budsjettet er imidlertid bevart, og viktigst av alt: Det er tilslutning til et stramt statsbudsjett for neste år. Det vil bidra til en nødvendig nedkjøling av økonomien som vil gjøre det lettere å få rentenivået ned igjen. På denne måten legges det til rette for en rettferdig fordeling og et solidarisk velferdssammenheng i årene framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): På mange måter synes jeg finansministerens beskrivelse av den usikkerhet vi har foran oss, på enkelte punkter nærmest til forveksling var lik mye av det Arbeiderpartiet sier om situasjonen, men jeg skal ikke kalle det for svartmaling. Sannsynligvis er det en betydelig realisme i det som finansministeren fremholder som usikkerhet, som vi er nødt til å forholde oss til også i framtiden når det gjelder den økonomiske utviklingen.

Tidligere i høst har finansministeren lagt betydelig vekt på at skjebnen til det nasjonalbudsjettet som ble lagt fram, skulle besegles i Stortinget, og nå kjenner vi resultatet, nå vet vi hva som skal bli vedtatt denne kvelden. Og det må antakelig være slik, vil jeg tro, at finansministeren er den av alle oss som deltar i denne debatten og som er til stede i salen, som har aller best innsikt i hva vi kan forvente blir virkningen av de budsjettvedtak som skal gjøres i kveld.

Det er brukt mye tid i denne debatten til å snakke om prosesser osv., men jeg antar at de som følger debatten, og som er berørt og blir berørt av det som et statsbudsjett inneholder, er interessert i: Hva blir virkningen for meg

og for mine og for min hverdag og for min økonomi av det som vedtas i Stortinget? Jeg ventet med interesse på at det i finansministerens innlegg kanskje skulle komme noen flere føringer om hva finansministeren ser for seg blir virkningen. Og min utfordring til finansministeren er: Er det mulig for finansminister Restad å fortelle Stortinget, men ikke minst alle utenfor dette huset, hva finansministeren anslår blir virkningen av det budsjettet som skal vedtas i kveld? Hvilke forventninger kan vi ha? Hvilke forventninger har finansministeren til utviklingen på kronkurs og – ikke minst – på rentenivået? Hvor lenge skal vi forvente å leve med et så ekstraordinært høyt rentenivå som det vi har? Og hvilke mer eksakte forventninger har finansministeren når det gjelder utviklingen i sysselsettingen?

Statsråd Gudmund Restad: Hva blir virkningen av det budsjettet som nå vedtas, spør Hill-Marta Solberg. Ja, nå har i hvert fall Regjeringen sørget for at man får vedtatt et tilstrekkelig stramt budsjett til at tilliten til norsk økonomi bør kunne gjenopprettes. Dermed vil forholdene som Regjeringen la hovedvekten på i utarbeidelsen av budsjettet, nemlig å legge til rette for en krone med normal kurs og reduserte renter, kunne være oppfylt. Nå er det dessverre ikke bare det som skjer her i Stortinget i ettermiddag og i kveld, som avgjør tilliten til norsk økonomi, kronkursen og dermed rentenivået. En veldig viktig faktor utenom det som skjer her, er oljeprisen, og den har dessverre verken storting eller regjering herredømme over. Men denne regjeringen har i hvert fall gjort det som står i dens makt ved å sørge for redusert utvinningstakt, og dermed bidra til at oljeprisen ikke blir lavere enn høyst nødvendig. Men det ligger klart en bekymring i at OPEC-møtet i forrige uke ikke kom fram til tilfredsstillende resultater, så usikkerheten om oljeprisen må vi dessverre leve med. Allikevel har jeg tro på at omverdenen ikke vil sitte rolig og se på at vi har et rentenivå i Norge på bortimot det dobbelte av Europa forøvrig, uten at norske kroner igjen bør bli attraktive. Og det er min overbevisning at omverdenen mistolker norsk økonomi. Det er ingenting i realøkonomien som skulle tilsi den svake kronkursen og dermed det høye rentenivået. Jeg frykter for at man forestiller seg at Norge er mer avhengig av oljen enn vi faktisk er, og jeg minner om at i et budsjett på omkring 500 milliarder kr, bruker vi bare 1 pst., omkring 5 milliarder kr, til å saldere budsjettet. Resten, 99 pst., skaffes til veie fra fastlandsøkonomien. Så vi er ikke så avhengig av oljen som omverdenen dessverre synes å tro.

Siv Jensen (Frp): Jeg er helt enig med finansministeren i at oljeprisen har mye å si for kronkursutviklingen og dermed også for rentenivået. Man vet at anslaget som Regjeringen opererer med i budsjettet for oljeprisen for neste år, er på 110 kr. I løpet av budsjettprosessen har det ikke kommet signaler fra Regjeringen om at man ønsker å redusere det anslaget i takt med det som alle ekspertene på oljemarkedet har gitt uttrykk for, nemlig at det kommer til å være en vedvarende lavere oljepris i hele 1999. Da vil det være interessant å høre finansministerens vur-

dering av hvorfor Regjeringen ikke har funnet det aktuelt å nedjustere anslaget for oljeprisen slik at det kommer i takt med det hele markedet oppfatter vil være et riktig nivå for 1999.

Dernest: Så sa finansministeren i sitt innlegg at det var en veldig nøye sammenheng, at oljeprisen påvirker kronkursen, som igjen påvirker rentenivået i Norge. Og nettopp fordi oljeprisen er en faktor som det er svært vanskelig for norske politikere å styre, blir det desto rarer at finansministeren gjentar at pengepolitikken fortsatt ligger fast fra Regjeringens side. Hvis det er slik at Regjeringen heller ikke ønsker å ta pengepolitikken i bruk for å få renten ned, hva er det da som ligger i dette som finansministeren snakker om, å kjøle ned økonomien? Hva slags virkemidler er det Regjeringen ønsker å ta i bruk som i seg selv vil føre til en mer stabil krone, som igjen vil føre til et lavere rentenivå?

Statsråd Gudmund Restad: Når man skal lage et statsbudsjett, må man legge til grunn visse forutsetninger, og en viktig forutsetning for et norsk statsbudsjett vil være anslaget på oljepris. Våre beste spesialister på dette området mente da statsbudsjettet ble utarbeidd og finalisert i slutten av september/begynnelsen av oktober, at 110 kr pr. fat var det beste estimat man kunne komme fram til. Jeg minner om at det forekommer veldig store svingninger i oljeprisen. Bare i løpet av min korte tid som finansminister har jeg opplevd oljepriser på opp til 160 kr pr. fat og i de siste dagene ned til 77 kr pr. fat. Så derfor å spå om oljeprisen ett år framover i tiden er ikke lett – det skal innrømmes. Men for statsbudsjettet betyr det jo ikke noen større katastrofe om vi skulle ta feil av oljeprisen, enn at overskuddet vil bli redusert og avsetningen til petroleumsfondet vil bli tilsvarende redusert. Det betyr ikke, med rimelig anslag av oljepriser, at vi skal komme i en situasjon hvor vi ikke fortsatt har betydelig overskudd i statsbudsjettet, så større katastrofe enn det er det ikke.

Men langt mer bekymringsfullt er det, som jeg var inne på i mitt forrige svar, at en vedvarende lav oljepris kan medføre at det ikke går så raskt som vi skulle ønske, å få kronkursen tilbake til normalnivå igjen og dermed få rentene ned.

Jeg er klar over at SV har en annen holdning til pengepolitikken, og mener at vi burde styre etter et inflasjonsmål. Det er jeg totalt uenig i, og det er også resten av salen her uenig med Fremskrittspartiet i. Det eneste som er sikkert, er at hvis vi hadde hatt et inflasjonsmål, ville vi ha hatt den høyere renten som vi fikk i år, allerede for et par år siden. Det er bare å studere hva Norges Bank mente om presset i økonomien den gangen, og for å gjøre noe med det presset de mente var der, ville Norges Bank med et inflasjonsmål ha måttet sette opp renten allerede da.

Presidenten: Presidenten reknar med at det var ei forsnakking frå statsråden då han sa SV i staden for Framstegspartiet.

Statsråd Gudmund Restad: Ja, det var en forsnakelse.

Børge Brende (H): Veksten i norsk økonomi avtar, og man savner en helhetlig strategi fra Regjeringen om hvilke rammebetingelser vi trenger for å kunne hevde oss bedre innenfor de områdene hvor vekstmulighetene finnes. Den innstramningen vi nå gjennomfører, må kombineres med initiativ som kan sette både samfunnet og den enkelte bedre i stand til å møte kravene fra den nye kunnskapsøkonomien. Vi taper dessverre terreng på verdensmarkedet fordi vår eksport i for stor grad er basert på råvarer og halvfabrikata, hvor etterspørselen i det internasjonale markedet vokser langt mindre enn for ferdigvarer.

Vekstmulighetene er først og fremst å finne innenfor verksted- og teknologiindustrien. Men bare 11,4 pst. av vår samlede vareeksport, inkludert råolje og naturgass, kommer fra denne sektoren. I Sverige er andelen på 48 pst. Den dagen inntektene fra olje- og gassvirksomheten virkelig begynner å avta kraftig, står vi overfor betydelige problemer. Det er denne utfordringen vi bør diskutere, og det er denne utfordringen også statsbudsjettet burde vært et svar på. Mens danskene nå fremlegger en svær pakke som reduserer skattene og belastningene på næringslivet, ikke for at de ikke skal flagge ut, men for at flere skal flagge inn i Danmark, så foreslår Regjeringen i sitt opprinnelige opplegg ganske sterke skatte- og avgiftsøkninger og forverrede rammebetingelser for næringslivet. Dette ble da heldigvis drevet tilbake.

Men for å hindre unødvendig usikkerhet knyttet til en mindretallsregjeringens næringspolitikk, kan finansministeren tenke seg en mer langsiktig tenkning, bl.a. sammen med Høyre og Fremskrittspartiet, knyttet til forutsigbare rammebetingelser, ved at man i revidert nasjonalbudsjett gjør det klart at skatte- og avgiftsnivået ligger fast for noen år fremover for å sikre investeringer og arbeidsplasser i Norge?

Statsråd Gudmund Restad: Når Regjeringen i sitt budsjettopplegg, for å få til en innstramning på opp mot 1 pst. av BNP, foreslo betydelige skatte- og avgiftsøkninger i en størrelsesorden opp mot 4 milliarder kr, var det fordi det var vanskelig etter veldig mange år med kutt i de offentlige utgifter å kutte mye mer, for dette er ikke det første året vi kutter i offentlige utgifter, det har våre forrige regjeringer gjort i de siste tre-fire-fem årene, og det var begrenset hvor langt man kunne komme på dette området. Dessuten er det et viktig poeng at en hovedårsak til det sterke presset, og som vil videreføre presset i økonomien også neste år, er en sterk økning i det private forbruket. Derfor var det riktig etter vår oppfatning å trekke inn kjøpekraft i form av økte skatter og avgifter.

Nå måtte vi dessverre konstatere at det ikke er noe flertall i Stortinget for økte skatter og avgifter, idet både Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet gikk imot det. En mindretallsregjering må selvfølgelig ta virkeligheten til etterretning, og derfor fikk vi et opplegg hvor de foreslåtte skatte- og avgiftsøkninger i all hovedsak ble fjernet.

Så synes jeg nok at Børge Brende også gjør den samme feilen som mange andre gjør, og fremstiller oss som så veldig oljeavhengig. Vi er riktignok en oljenasjon,

men når vi, som jeg nevnte i et tidligere replikk svar, har den situasjonen at 99 pst. av inntektene for å dekke våre utgifter skaffes fra fastlandsøkonomien, blir det noe skjevt å fremstille oss som så totalt oljeavhengig.

Når det gjelder framtidige skatte- og avgiftsopplegg, vil jeg ikke forskuttere dem nå. Det vil vi måtte komme tilbake til når vi skal legge fram et budsjett for neste år.

Øystein Djupedal (SV): Det er ett forhold som finansministeren undervurderer veldig når det gjelder oljeøkonomien, og det er at Norge er verdens nest størst oljeeksportør. Det betyr at vi har en mye større påvirkningsgrad på oljeprisen enn vi liker å tro. Det er klart at det eneste riktige for Norge i en slik situasjon, slik oljeprisen er i dag og så avhengig som norsk økonomi er av oljen, ville ha vært å ta et initiativ overfor OPEC i forbindelse med det møtet man nå hadde i Wien. Om det hadde hjulpet, tviler også jeg på, men vi hadde i hvert fall vist positiv vilje til at Norge er villig til å redusere oljeutvinnings-tempoet, slik at vi kunne legge et press og sende et signal til OPEC om å gjøre det samme.

Vi som nasjon er meget lite tjent med en lav oljepris, ikke bare økonomisk ved at oljefondet ikke fylles opp med penger, men – ikke minst – også økologisk, for det er klart at når oljeprisen er så lav, priser den ut alle alternative energikilder som ikke er CO₂ –forurensende. Der har Norge en selvstendig forpliktelse til å prøve å bidra til at oljeprisen går opp, slik at vi får et økologisk forsvarlig energiregime, og der skal vi ikke undervurdere den norske rollen.

Finansministeren la vekt på tre forhold som han mente var viktige ved det han kaller et justert sentrumsopplegg. Hva som ikke er et justert sentrumsopplegg, det må jeg si jeg stiller stadig større spørsmålsteget ved. Jeg vet ikke hva denne regjeringen ikke kunne ha presentert som et såkalt justert sentrumsopplegg. Hvis man ser i innstillingen, vil en se en lang liste av ting som sentrumspartiene nå ikke lenger støtter, som man selv har fremmet.

Så trekker finansministeren fram tre forhold som likt skal være den store seieren til sentrum. Det er konstantstøtten, som Senterpartiet har vært imot. Så er det innstrammingseffekten, som man nå har sklidd på, og som ikke er på det nivået man opprinnelig la fram. Det siste poenget er kommuneøkonomien, som alle Senterpartiets 149 ordførere raser mot. De mener at det nå vil være helt umulig å gjennomføre en anstendig velferdsproduksjon i kommunene.

Nå er Stortinget i ferd med å vedta et budsjett det egentlig ikke er flertall for, det er bare Høyre og Fremskrittspartiet som er enig i det budsjettet vi nå skal vedta. Mitt spørsmål til finansministeren er veldig klart: Har denne Regjeringen noen tålegrense overhodet?

Statsråd Gudmund Restad: Ja, denne Regjeringen har selvfølgelig en tålegrense, og den er ikke overtrådt i forbindelse med den avtalen som nå er inngått med Høyre og Fremskrittspartiet. Det er ikke riktig som det er fremstilt, at dette nå er blitt et rent Høyre-opplegg. Det plager ikke oss så veldig mye at man fikk redusert kuttet i for-

svarsbudsjettet med 450 mill. kr, og at man fikk styrket politiet med 100 mill. kr. Det gledet faktisk meg personlig, som har et langt liv i etaten, at det var mulig å få til det. Det var heller ikke så problematisk for oss at vi brukte 95 mill. kr for å redusere egenandelstaket fra 1 550 kr til 1 320 kr. Heller ikke at vi fikk 5 mill. kr til å stimulere legedekningen i distriktene, var særlig problematisk for sentrumpartiene. Og dette er elementer av endringer som har kommet i avtalen, i tillegg til at vi måtte ta til etterretning at det her i salen ikke er flertall for skatte- og avgiftsøkninger, som derfor i hovedsak måtte nulles ut.

Når det gjelder kommuneøkonomien, vil jeg gå litt tilbake til høsten 1996. Da bidrog jeg selv her i huset ganske mye til å forhandle fram med Arbeiderpartiet en sterkt forbedret kommuneøkonomi – 4,5 milliarder kr mer enn Arbeiderparti-regjeringen hadde lagt til grunn. Til dette høye nivået har man deretter for inneværende år lagt ytterligere realvekst på 0,75 pst., og det er forutsatt en ytterligere realvekst til neste år på 1¼ pst. At kommunene allikevel har fått problemer, er jo ikke til å undres over, når vi vet at vi fikk et lønnsoppgjør som for kommunesektoren utgjør omkring 7 pst. – altså det dobbelte av det som var forutsatt i nasjonalbudsjettet, som for øvrig var framlagt av arbeiderpartiregjeringen. Dette har i sin tur medført at kommunene får økte utgifter til pensjonspremier til KLP, i tillegg til at de – forhåpentligvis i en kortere periode – må leve med noe høyere renter enn det vi skulle ønske.

Ranveig Frøiland (A): Eg konstaterer at finansministeren er mest fornøgd med at han har fått meir pengar til sin gamle arbeidsplass. Det kan sjølv sagt vera viktig for ein finansminister, men eg må seia at det han sa litt tidlegare, vart eg meir forvirra av, dette med lensmannsetaten forstod eg. I sitt første innlegg sa finansministeren at oljeprisane var heilt avgjerande i forhold til renteutviklinga i Noreg. For den økonomiske politikken innanlands betyr oljeprisen lite, sa han. Men han vil leggja til rette for lågare rente. Men så seier han til Siv Jensen og til Børge Brende i replikkordskiftet at oljeprisane ikkje har noko vesentleg å seia. Eg undrast om han kan utdjupa dette litt nærare, og det hadde vore greitt å få svar på spørsmålet frå Hill-Marta Solberg: Kva blir verknaden av dette budsjettet? Kva blir verknaden for rentenivået? Vi er klar over kor mykje vi brukar av oljeinntektene i Noreg, men kva blir verknaden av dette budsjettet som no ligg føre, bortsett frå at ein har fått litt meir pengar til lensmannsetaten?

Det viktigaste no er å få renta ned og å halda arbeidsløysa unna, det er vi einige om. Då er mitt spørsmål til finansministeren: Når ein ser på den utviklinga som no er på arbeidsmarknaden, at arbeidsløysa aukar, føler han seg vel ved at ein har kutta så mykje i arbeidsmarknads tiltak som det er lagt opp til i neste års budsjett? Vi har dårlege erfaringar frå slutten av 1980-talet, då vi kutta for mykje i budsjetta, og den lærdomen må vi ta innover oss. Vert situasjonen igjen slik at arbeidsløysa aukar, må arbeidsmarknadsetaten vera klar til å setja inn tiltak. Eg føler at det kuttet som er gjort no, ikkje er forsvarleg.

Heilt til slutt: Det ligg føre eit forslag frå Høgre og Arbeidarpartiet om moglegheita for å knyta norske kroner nærare til euroen. Eg vil berre ha ei stadfesting frå finansministeren på at han følgjer opp dette forslaget.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg vil gjerne ta temaene i motsatt rekkefølge av det Ranveig Frøiland nå tok dem opp. Når det gjelder eurotilknytning, viser jeg for det første til det jeg sa i innlegget, og ikke minst viser jeg til den omfattende redegjørelsen jeg hadde i den utvidede utenrikskomite 19. november, og som er å finne på Internett. Jeg har ikke tid til i løpet av to minutter å gå nærmere inn på det.

Så vil jeg tilbakevise den påstand som nå gjentas flere ganger her, at vi allerede registrerer en økt arbeidsledighet. Det er ikke riktig. Jeg følger med på nesten daglig – i hvert fall ukentlig – tall for utviklingen i arbeidsledighet. De siste tallene som jeg fikk like før helgen, viste et ledighetsnivå på under 49 000 – nærmere bestemt 48 900 arbeidsledige, og det er det laveste tallet vi har hatt på veldig lenge. Så det er ikke riktig at vi nå har en økende arbeidsledighet foran oss. Finansdepartementets beste vurdering er at vi nå har en utflating, og i nasjonalbudsjettet har vi forutsatt at det gjennomsnittlig vil bli en noe lavere ledighet i 1999 – ca. 0,1 pst. lavere – enn vi har hatt i 1998.

Så er det oljeprisens og de innenlandske forholdenes betydning når det gjelder kronkursen. Jeg sa ikke at innenlandske forhold har liten betydning. Innenlandske forhold har betydning, men det er ingen tvil om at oljeprisen har større betydning for tilliten til kronen og dermed for rentenivået. Og det vi har mulighet for å gjøre noe med, er da budsjettet – vi har nå sørget for at vi får et stramt budsjett. Vi har fått en avtale som gjør at det blir vedtatt et stramt budsjett ved avslutning av debatten her i dag. Da er det, med det vi kan ha herredømme over, lagt til rette for at kronkursen igjen skal komme tilbake til normalt leie og rentene igjen gå ned. Så får vi bare håpe på at oljeprisen ikke varig blir liggende på det lave nivået den er på i øyeblikket, og jeg har god tro på at vi skal få redusert rente og dermed bedre de økonomiske vilkår for folk flest.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Jan Simonsen (Frp): En opinionsmåling foretatt for forsikringsselskapet Vesta viser at 31 pst. av befolkningen er redde for å bli utsatt for vold på kvelds- og natte-tid. Mens 6 pst. av befolkningen i 1990 var redde daglig for å bli utsatt for vold, har 17 pst. av befolkningen den samme redselen i dag. I 1965 var det i Norge 2 500 anmeldelser for voldsbruk, i 1997 var det 15 000 anmeldelser. Samtidig tyder denne meningsmålingen på at mange ikke anmelder voldsepisodene.

I Oslo blir tenåringer stanset på gaten og truet, ranet og banket opp av barn under den kriminelle lavalder. Ungdomsgjenger går på byen bevæpnet med kniver og skytevåpen. Daglig blir drosjesjåfører i Oslo utsatt for vold eller trusler om vold.

I denne situasjonen roper den norske befolkning på handling fra sine politikere og blir møtt med fine, men akk så tomme, ord. I denne situasjonen stemmer samtlige

partier på Stortinget, inkludert Høyre, mot forslag fra Fremskrittspartiet om å be Høyesterett øke straffene for voldsforbrytere, mot forslag om at alle kriminelle gjengangere og voldsforbrytere skal sone i fengsel og ikke i gatene, og mot forslag om å fjerne ordningen med prøveløslatelse. I denne situasjonen snakker Kristelig Folkepartis justisminister om mer politi i gatene, men foreslår samtidig å bevilge mindre penger til politiet. Først etter press fra Fremskrittspartiet og Høyre endret Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre holdning og aksepterte å styrke politibudsjettet med 100 mill. kr, noe som langt fra er nok, men bedre enn Arbeiderpartiets forslag og derfor mulig for Fremskrittspartiet å stemme for når vårt eget forslag er nedstemt. Etter press fra Høyre og Fremskrittspartiet har også regjeringspartiene akseptert å gi et bindende løfte om å bidra til å sikre jobb for samtlige studenter som slutter ved Polithøgskolen til sommeren. Det vil sikre nærmere 400 politifolk i arbeid med å bekjempe kriminalitet. Det er også bra, men ikke godt nok.

Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, som med sine opprinnelige forslag svekker politiet, ser åpenbart på nye politistillinger som en utgiftspost. I virkeligheten er det en inntektspost. I 1996 betalte norske forsikringsselskaper ut 1,3 milliarder kr etter tyveri, innbrudd og ran. Hver tredje innbygger i Oslo har en eller annen gang vært utsatt for innbrudd i bil eller hjem. Da sier det seg selv at det er mye å spare på å styrke politiet.

Men den økonomiske besparelsen er ikke den viktigste. Det er det vi sparer i menneskelige lidelser som er det viktigste argumentet for å styrke politiet og stemme mot Arbeiderpartiets budsjettforslag. En seks år gammel gutt som blir seksuelt misbrukt av en voksen mann, en jente som blir stanset på hjemveien, kastet inn i et portrom og voldtatt, en 80 år gammel mann som blir kastet over ende, skamslått og ranet – det er kriminalitetens ofre, i tillegg til oss alle som får vår livsglede forringet på grunn av frykt og angst for innbruddstyver og voldsmenn.

Gjennom å bevilge mer penger til politiet og vedta nye og strengere lover for å forebygge kriminalitet, og gjennom å sørge for at gjengangere blant innbruddstyver, voldsmenn og seksuelle overgripere soner lengre fengselsstraffer kan vi forhindre at det blir flere slike ofre og spare menneskelige lidelser. Derfor er det så trist å konstatere at bare Fremskrittspartiet følger opp ønskene fra Politiets Fellesforbund om en økning på 280 mill. kr til politibudsjettet, at Høyre foreslår 110 mill. kr mindre enn det politiet selv mener er nødvendig, at SV foreslår 180 mill. kr mindre og Arbeiderpartiet 280 mill. kr mindre. Det er selvsagt også trist å konstatere den manglende viljen fra samtlige andre partier til å stemme for forslag fra Fremskrittspartiet som uten tvil ville redusert kriminaliteten betraktelig dersom de hadde blitt vedtatt.

Forebyggende tiltak, ja gjerne det, men først og fremst i form av en bedre familiepolitikk, et bedre innhold i skolen og strammere innvandringspolitikk. Men en del langsiktige tiltak stanser ikke den ungdomskriminelle som har planlagt et ran i morgen formiddag! Til det trengs det politi, straffer og hurtigdomstol.

Nå trengs det handling. Politikerne må skjære gjennom. Det nytter ikke lenger med tomme ord. Handlingslammelsen fra justisministeren og stortingsflertallet bør ikke lenger aksepteres, og vil sikkert heller ikke bli akseptert av befolkningen.

Grete Knudsen (A): Regjeringspartiene inngikk sammen med Fremskrittspartiet og Høyre en verdiavtale om direkte pengeoverføring til småbarnsforeldre på 36 000 kr. Summen ble riktignok redusert til 28 000 kr. Men med vekt på det individuelle har Regjeringen foretatt et verdivalg som har som konsekvens at fellesskapet på en rekke områder brytes ned. Det representerer samtidig et brudd med den linje som har vært lagt til grunn i barne- og familiepolitikken så langt. Arbeiderpartiet vil møte dette linjeskiftet på en offensiv måte, og vi vil alliere oss med de krefter som fortsatt ser at det unike ved vårt velferdssamfunn har vært vektlegging av fellesskapets ordninger.

Utdanningspolitikken ble tidlig et av de aller viktigste angrepspunktene i strevet for likhet – med skolen og senere barnehagene og skolefritidsordningene som noen av de viktigste virkemidlene for å bryte ned ulikhet. Vi har sett og ser opplæring som egenverdi, men også som virkemiddel for å jevne ut sosial og økonomisk ulikhet. Slik er på mange måter barne- og utdanningsreformene de viktigste sosiale ingeniørprosjekter i nyere tid.

Langt på vei har vi fått et utdanningssamfunn, og jeg tror ingen vil bagatellisere det som har skjedd. Fremtidens samfunn vil i enda sterkere grad bli et utdanningssamfunn. Men de færreste hadde nok trodd at knapt et år med Bondevik skulle gi endringer innenfor et område som vi vet at folk flest stiller opp for, dette fordi resultatene har vært så synlige. Likhetsidealet har tjent mangfoldet og gitt flere anledning til å utvikle seg.

På kort tid har vi opplevd at lokalsamfunnene følger Regjeringens holdning om mindre oppmerksomhet på barnehagene. På ett år har bygging av barnehager falt fra over 16 000 plasser i 1997 til 3 500 plasser i 1998, en dramatisk reduksjon. Kommunene har kort og godt tatt Regjeringen på alvor. De har skjønt hva Regjeringen har ment. Og Lars Gunnar Lie bekrefter også det i et svar tidligere i dag. Han sier at det blir jo mindre behov for barnehager når kontantstøtten innføres. Ja kanskje er det samsvar mellom tilbud og behov, siden man ikke retter opp denne utviklingen, men det er fortsatt barnehagekøer.

Det som nå er blitt synlig i denne sal, er at det er ulikt syn på politikken vis-à-vis de yngste barna. Vi mener utviklingen går i feil retning når barnehager, skolefritidsordninger og 150 grunnskoler trues, når læremidler til 6-årsreformens, som det var inngått en avtale om her i Stortinget, ikke skal gjelde, når sentre som gir hjelp til de svakeste av funksjonshemmede, får reduksjoner, og det samme med opplæring av minoritetsgruppene.

I motsetning til Regjeringen og Fremskrittspartiet mener vi at trygge barn og unge i positive oppvekstmiljøer gir sikkerhet også for eldre mennesker. Eldre vet av egen erfaring at det er nettopp mangel på aktivitet og ledig-

gang som gir rot til uheldige situasjoner. Sunne aktiviteter er god kriminalpolitikk. Det er samtidig det beste mottiltak mot aggresjon, konflikter og uro i samfunnet.

Det er en del gamle sannheter som fortsatt gjelder. Et samfunn har alle muligheter for å bli både trygt og stabilt når det stiller opp for de fleste, i motsetning til de samfunn der såkalt valgfrihet og det individuelle blir en uttalt politikk.

Etter budsjettforliket har vi fått inntrykk av at Regjeringen ikke står på det den gjør, ansvaret prøver den å skyve over på andre. Men det kan da vel ikke være slik at Regjeringen nå egentlig ikke gjør som den vil, ja, direkte gjør det motsatte av det den vil. Hvor ligger da etikken? For som den danske kulturarbeider Lars von Trier sier: Et menneske som svikter sine idealer, er det jo egentlig synd på. Ja, hvor ligger etikken hvis Regjeringen fortsatt skal skyve ansvaret over på f.eks. Arbeiderpartiet? Hvordan vil Verdikommisjonen f.eks. bedømme Regjeringen for en slik atferd?

Kristin Krohn Devold (H): For Høyre har kravet om mer penger til politi og rettsvesen vært et hovedkrav i budsjettforhandlingene – fordi vi ser situasjonen:

- Vi har fått økende grad av organisert, profesjonell og kynisk kriminalitet, der kriminelle tar i bruk vold og trusler mot både offer og polititjenestemenn, slik Kripos-rapporten «Kriminalitetsbildet 1998» beskriver det.
- Vi har fått unge kriminelle som utfører grov vold og ran, slik Oslo-politiets rapport for 1. halvår 1998 beskriver, en økning av ran, trusler med kniv og skytevåpen, rettet mot stadig yngre offer, som må tas svært alvorlig.

Det er ikke holdbart å fortsette som før. Globaliseringen har en bakside: organiserte kriminelle på jakt etter nye beitemarker, eller som det står i Kripos-rapporten, på jakt etter land med «en åpen politikk og en naiv befolkning».

Derfor var ikke Bondevik-regjeringens justisbudsjett tilstrekkelig, med nedgang i driftsmidlene til politiet i en situasjon som ikke er under betryggende kontroll.

Politiet krevde 150 mill. kr i økte driftsmidler, og budsjettkompromisset fremskaffet 100 mill. kr, et betydelig skritt i riktig retning.

Men for at politiets arbeid skal gi effekt, må domstolskøene bort. Når Høyre sloss for at kuttene i statsbudsjettet ikke skulle ramme justissektoren, var det nettopp for å øke sjansen for at man innenfor justisområdet kunne flytte noen midler for å kunne prioritere domstolene opp. Det har justiskomiteen mulighet til når vi skal avgi budsjettinnstilling i morgen.

Høyre har i mange år kjempet for å ha maksimalt opptak ved Politi- og Høgskolen, for vi trenger de politifolkene vi kan få. Et Bondevik-budsjett med driftskutt til politiet ville gitt som resultat udekkede behov for flere politifolk i gatene, kombinert med problemer for nyutdannede med å skaffe seg jobb – et uakseptabelt paradoks. Derfor sier budsjettkompromisset at vi i tillegg til 100 mill. kr vedtar konkret å sikre jobb til nyutdannede politifolk ved at re-

vidert nasjonalbudsjett kommer med tiltak for å tilby stillinger.

Dessverre er det slik at den groveste kriminaliteten på landsbasis ofte styres fra kriminelle miljøer i Oslo og nærliggende områder som Romerike, Follo, Asker og Bærum. Skal vi «knuse slangens hode», slik Willy Haugli har formulert det, må vi sette inn midler her.

Og for å få dette til må vi skille ut Oslo-budsjettet som en egen budsjettpost og unnta hovedstadsoppgaver som ambassadevakt osv. fra de alminnelige driftsmidlene. Dette er det nå enighet blant budsjettpartnerne om å vurdere, og jeg forventer at den vurderingen ikke bare blir ord, men praktisk handling, slik at vi for neste års statsbudsjett har dette på plass.

Det er ikke lenger mulig å sitte stille og se på utviklingen. Vi vet at politifolk må ha døgnvakt etter trusler fra mafiamiljøer. Vi vet at barn av politifolk må ha politivakt til og fra skole og barnehage. Det er i de kriminelle miljøene blitt vanligere med skytevåpen og trusler, og lovverket vårt tvinger i dag polititjenestemenn som driver spaning og etterretning til å fremstå med fullt navn og adresse i rettsaker med tilhørerbenkene fulle av de samme kriminelle som de senere skal spane på.

Det er ikke holdbart, og det er viktig at budsjettenigheten omfatter styrket strafferettslig vern av polititjenestemenn og en åpning for vitneprov i anonymitet.

Videre er det i strid med folks rettsoppfatning at kriminelle gjengangere og alvorlig voldskriminelle slippes ut på gaten rett etter avhør, med stor fare for ny kriminalitet før saken kommer opp. Det hindrer dessuten folk i å stå ved anmeldelsene når de kan møte, bli truet eller overfalt av den samme voldsmannen like etterpå.

Ved ungdomsranssakene som var oppe for domstolene i Bærum og Oslo nylig, trakk mange ofre anmeldelsene, fordi barna som var offer, ble frarådet å stille opp av hensyn til sin egen sikkerhet i tiden som ville gå før dommen falt. Det er uakseptabelt, det er rystende, og det strider mot alt det norske samfunn skal stå for: barns trygghet fra vold, terror og overfall.

Det er derfor så viktig at budsjettforlikets punkt om økt bruk av varetekt overfor gjengangere og en mer effektiv prosess ved domstolene når gjerningsmannen er kjent, må følges opp av konkrete lovvedtak og nye ordninger ved domstolene, som sikrer at målene blir nådd. Høyre fremmer slike forslag allerede i morgen, og budsjettkompromisset er et godt steg i riktig retning.

Gunhild Øyangen (A): Tidene forandrer seg. Da vi i Arbeiderpartiet satt i regjering, ble vi stemplet av Senterpartiet som markedsliberalistiske. Ja, vi var nærmest speidalske dersom vi i enkeltsaker fikk oppslutning fra Fremskrittspartiet.

Men hva ser vi så i dag? Jo, Fremskrittspartiet er Senterpartiets nære allierte, og Senterpartiet vagler seg til taburettene ved hjelp av Carl I. Hagen. Anne Enger Lahnsteins endeløse retorikk om markedsliberaliseringens farer og forferdelser er avløst av et dypt og forpliktende samarbeid med Carl I. Hagen, som så vidt jeg kan se,

ikke har forandret sitt syn på markedets fortreffelighet eller synet på overføringer til landbruket.

Nei, nå finnes faren et helt annet sted. Nå er det plutselig sosialdemokratiet som er den store fare for landet. Nå heter det ikke lenger at Hagen må holdes unna makten. Nei, nå heter det at lederen av landets største parti, Thorbjørn Jagland, med 40 pst. oppslutning bak seg i folket, for all del ikke må få noe å si.

Bondevik-regjeringen kan administrere enhver sak de selv er motstander av, enten det gjelder alkoholpolitikken, veterinæravtalen, Schengen-avtalen eller innstramning av kommuneøkonomien. Hvem husker ikke Anne Enger Lahnstein i valgkampen: Vi trenger ikke mer høyrepolitikk her i landet. Men vi har fått mer høyrepolitikk her i landet, og Anne Enger Lahnstein er dets mor.

Jeg opplever på mange måter denne regjeringen som en nyskapning i norsk historie, fordi alle løfter, unntatt ett, kan brytes. Ingen prinsipper synes lenger å stå fast. Ingen kuvending er så stor at den kan kalles nederlag. I sin allianse med Høyre og Fremskrittspartiet er det helt umulig for sentrumsregjeringen å sette hensynet til de svake først. 200 000 mennesker som har inntekt under 57 000 kr, skal miste retten til sykepenger. Flertallet av dem som mister retten til sykepenger, er kvinner i hardt belastede yrker. Arbeiderpartiet stemmer mot dette forslaget.

Bondevik-regjeringen utsetter også eldrereformene, som Stortinget faktisk enstemmig har vedtatt, og som skulle sikre våre eldre en verdig alderdom med heldøgns pleie og omsorg for dem som trenger det. Mange venter i dag på hjelp. Arbeiderpartiet vil følge opp utbyggingen av eldreomsorgen, fordi våre eldre trenger det.

Fastlegeordningen blir også utsatt. Den skulle gi alle mennesker en grunnleggende trygghet med en fast lege som kunne hjelpe og gi bistand til å få behandling for pasienten og også gi oppfølging etter sykehusopphold. Arbeiderpartiet opprettholder forslaget om en fast lege til alle.

Det er bare *en* reform som ikke kan utsettes, nemlig kontantstøtten. Barnefamiliene må ellers betale mye mer for barnehager og skolefritidsordninger, med det resultat at mange som trenger det, ikke ser seg økonomisk i stand til å nytte tilbudene.

De skatteøkningene som ble forlatt gjennom forliket, blir skjøvet ned til lokalplanet, med økte egenbetalinger og økte avgifter for folk flest. Dette vil komme i tillegg til de ekstraordinært høye rentebelastningene som husholdningene blir belastet med.

Regjeringen har gjennom forliket med høyrepartiene skåret ned på arbeidsmarkedstiltakene, samtidig som arbeidsledigheten tiltar. Arbeiderpartiet vil kjempe mot denne utviklingen. Vårt fremste mål er å sikre stabilitet i økonomien, som igjen kan få renten ned. Dette er det aller viktigste tiltaket, både for å sikre arbeidsplassene, familieøkonomien og de velferdsordningene vi alle før eller siden blir avhengig av.

Erik Dalheim (A): Det er vanskelig å samle inn skatter og avgifter, men enda vanskeligere er det når pengene i liten grad hentes fra dem som har mest.

I Arbeiderpartiet har jeg ansvaret for alle avgifter. Jeg har stått opp tidlig og lagt meg sent i de åtte ukene som har gått siden Bondevik-regjeringen la fram sitt budsjett. Allikevel har det vært meget krevende å finne virkeligheten i den ordmagi sentrumspartiene og Regjeringen har knyttet til sine stadig skiftende budsjettall. At det også har blitt vanskelig for sjefen, selve statsministeren, så vi i Redaksjon 21 i NRK Fjernsynet etter høyreforliket. Der brukte Bondevik det at han ikke hadde fått gjennomslag for økte strømpriser, som en god begrunnelse for kutt i forhold til barnefamiliene. Og som om ikke det var nok, dukker sannelig det samme opp i sentrumspartienes merknader i innstillingen. Nå er det kommunene som skal være glade. Det er ikke så vanskelig for kommunene å få mindre inntekter, står det der, for det blir jo ikke flertall for Regjeringens ønske om også å øke elprisene. Dette er i beste fall å late som om man har gått seg vill i politikterskapt tåke.

Arbeiderpartiets nei til avgiftsøkninger var et nei til økte kostnader for folk flest, og med det også et nei til den svekkelse av vår konkurransevne en slik prisstigning ville føre til. Våre skatte- og avgiftsendringer retter seg mot dem som har mest. Den skatte- og avgiftslette som sentrumspartiene nå går inn for for å få støtte til at regjeringen Bondevik skal få sitte, har en annen inndekning. Kommuneøkonomien svekkes med over 1 milliard kr i forhold til Arbeiderpartiets opplegg.

Fordelingsprofilen svekkes. Ikke en krone mer til eldrereformene. De svakeste skal betale mer av inndekningen. Arbeidsledige og barn rammes. Ja, selv kompetansesenteret for autister reduseres med 200 000 kr, men rederiene fredes. De endelige vedtak i dag, i tillegg til skatt, er vedtak om toll og de enkelte avgifter. Få, hvis noen, liker å betale avgifter til staten. Jeg har hatt og har den ambisjon at avgifter og systemene for disse gradvis skal bli mer hensiktsmessige i sin virkemåte. Endringene i bilavgiftene har vært et godt eksempel på dette. Det er derfor å beklage at Arbeiderpartiet ikke får flertall for sitt forslag om å fase ut de tyngste særnorske familiebilene, og at Regjeringens forslag i samme retning trekkes. At det i tillegg fortsatt skal være lov å montere klappseter i bagasjerommet på en bil for å kalle det en minibuss, er eksempel på at avgiftstriksing fortsatt heies fram av de borgerlige – framfor trafikkikkerhet.

Utfordringene er mange på avgiftsområdet. Vi skal fortsatt betale mer for et uinnspilt enn for et innspilt videobånd. Sjukoladeavgiften som alene skaffer nær en milliard kr i statskassa, har en virkemåte nær et revynummer. Drikkeemballasjeavgiften, basert på hva som er inni emballasjen, ikke hva slags emballasje som brukes, tørster etter et nytt system.

Vi har avgifter på den helsefarlige tobakken og på alkohol som for lengst har passert nivåer som er akseptable. Resultatet er for alkoholens del at halvparten av det som drikkes, er utenfor avgiftssystemet. Handelslekkasjen mot Sverige er et problem vi ikke kan overse.

En rekke slike avgifter er spesielt omtalt i finansinnstillingen. En generell gjennomgang av disse bør nå skje i forkant av neste års budsjett, i revidert nasjonalbudsjett

– en utfordring uansett hvilken regjering vi da måtte ha, men en utfordring som vi må gjøre noe med.

Kenneth Svendsen (Frp): Fremskrittspartiets budsjettopplegg vil gi befolkningen tilbake 25 663 mill. kr som staten gjennom et utall av skatter og avgifter har tatt fra den.

Fremskrittspartiet er sikker på at enkeltmennesker og bedrifter på en langt bedre og ikke minst på en mer effektiv måte kan ta vare på sine penger, fordi penger i privat sektor arbeider langt mer effektivt enn i offentlig sektor.

For at bedrifter i Norge skal kunne hevde seg i konkurransen med utlandet, er det helt nødvendig at det totale skatte- og avgiftsnivået ikke er slik at norske bedrifter blir diskriminert i forhold til utenlandske bedrifter.

Selv om jeg har sluttet å bli forbauset, må jeg innrømme at jeg fortsatt forundrer meg over hvilken avansert logisk tankegang som ligger bak de øvrige partienes ønske om at de ulemper Norge har gjennom å ha lange avstander og være spredt bebyggd, skal forsterkes gjennom avgifter.

Som presidenten sikkert har registrert, er jeg en enkel mann fra landet, og i min enfoldighet trodde jeg at når et land som Norge gjennom skapelsen ble tilgodesett med høye fjell og dype daler, lange avstander og mange fjorder, som selvfølgelig er vakre å se på, men som dessverre gir ulemper for næringslivet og befolkningen i form av avstandskostnader – avstandskostnader som foreldre må dekke når de skal frakte barna til leikarring, fotballtrening, musikkøvelse osv., avstandskostnader som produksjonsbedrifter må dekke når de skal frakte sine produkter ut til markedet – da skulle politikerne prøve å minske disse avstandskostnadene, slik at når naturgitte forutsetninger ligger til rette, skulle bedrifter og befolkning kunne slå seg ned i hele landet, og man kunne gjøre som arbeiderpartifolk og senterpartifolk sier i festtaler, nemlig ta hele landet i bruk.

I motsetning til Arbeiderpartiet og Senterpartiet foretrekker Fremskrittspartiet handling fremfor festtaler. Derfor foreslår vi i vårt budsjett en reduksjon i avstandskostnadene med 1 kr pr. liter diesel og 2 kr pr. liter bensin. Dette sammen med redusert arbeidsgiveravgift, redusert arveavgift, redusert formueskatt, fjerning av setevavgiften i fly, reduserte miljøavgifter, reduserte bilavgifter, fritak for dieselavgift for busser, innføring av ektefelledelt beskatning, økt særfradrag for eldre, lavere boligslett og økt klassefradrag tror jeg skulle medføre at mulighetene for enkeltpersoner og bedrifter rundt omkring i landet vil bli langt bedre enn om staten først tar penger fra disse for så gjennom byråkratiske ordninger å tilbakeføre pengene i form av utallige støtteordninger utarbeidet av politikere, basert på hva disse politikerne mener er best for den enkelte mottaker.

Med all respekt for politikere vil jeg med full tyngde hevde at skattyterne er bedre enn politikere til å definere sine behov og hva pengene skal brukes til.

I budsjettforliket med sentrumspartiene og Høyre klarte Fremskrittspartiet det historiske kunststykket å få reduksjon i alkoholavgiftene for første gang. I tillegg

fikk vi redusert avgiftene på tobakksvarer. Selv om dette er gledelig, er det langt fra nok og løser dessverre ingen problemer – og problemer er det nok av. De høye særavgiftene på disse produktene har sørget for at organiserte, mafialignende bander har overtatt store deler av det salget som har skjedd gjennom Vinmonopolet.

Anders Lange skal en gang ha sagt fra denne talestolen at en stor del av tåken som er oppe i dalsøkkene, er damp fra hjemmebrentapparater. Jeg kan opplyse at den tåken Lange snakket om, ikke har lettet, snarere tvert imot, den norske alkoholpolitikken har bidratt til at den har tyknet betraktelig.

For Fremskrittspartiet er det et mål at befolkningen skal kunne kjøpe seg en flaske brennevin, vin eller øl til en rimelig pris og gjennom lovlige kanaler.

Det samme gjelder for tobakksvarer. Derfor foreslår Fremskrittspartiet reduksjoner i disse avgiftene fra 12,9 pst. til 34,3 pst.

Den 1. oktober i år økte satsene i reisegodstariffen kraftig. Det førte til at de som ønsker å fortolle brennevin eller tobakk de har utover kvoten, får et kraftig prishopp. Fremskrittspartiet er redd for at dette fører til økt smugling, og foreslår derfor at de satsene som gjaldt i denne tariffen før 1. oktober, gjeninnføres.

Sammen med reduksjon i sjokoladeavgiften, som i dag utgjør 18-19 pst. av det forbrukeren betaler for en sjokolade, vil disse reduksjonene samlet føre til en større grad av harmonisering av avgiftsnivået mellom Norge og våre naboland, noe som selvfølgelig vil redusere grenshandelen og smuglingen.

Sylvia Brustad (A): For oss i Arbeiderpartiet er det overordnede målet å få ned renta, sikre velferdsordningene og trygge arbeidsplassene.

Regjeringa hadde mulighet til å komme til enighet med oss for å ivareta bl.a. dette. Det var de ikke interessert i. Da forventer jeg faktisk at sentrumspartiene tar ansvar for egne veivalg og ikke skylder på Arbeiderpartiet for at Regjeringa har inngått et budsjettforlik med høyresida.

Når vi kjemper for mindre – ikke større – forskjeller, er det et spørsmål om moral, sa Anne Enger Lahnstein i sin landsmøtetale 14. mars i fjor. Sentrumsregjeringas budsjettforlik med høyresida fører til større forskjeller i Norge, ikke mindre. Barna blir rammet av nesten stopp i barnehageutbygginga, kutt i skolefritidsordninga og varslede skolenedleggelse. De sjuke får en dårligere sjukelønnsordning og økte egenandeler, og de får ikke sin faste lege neste år. De eldre får ikke sin sårt tiltrengte omsorgsbolig eller enerom så fort som de burde hatt det. De arbeidsledige rammes av kutt i arbeidsmarkedstiltakene.

Sjelden har så mange valgløfter blitt brutt så fort og så grundig som i tilfellet regjeringen Bondevik. Var det dette Anne Enger Lahnstein mente da hun snakket om moral?

Arbeiderpartiet ønsker å gå i en annen retning enn de borgerlige partiene. Vårt opplegg for neste år innebærer mer enn 10 000 flere barnehageplasser, det innebærer en styrking av skolefritidsordninga, det innebærer over

2 100 flere enerom og omsorgsboliger til de eldre, og det innebærer over 5 000 flere arbeidsmarkedstiltaksplasser enn det som i dag vil bli vedtatt.

Vårt opplegg ville også gitt kommunene en langt bedre situasjon. Jeg registrerer at flere representanter fra regjeringspartiene har skrytt av det opplegget de har presentert for kommunene. Jeg tror en skal ha bind for øynene for å mene at det er et godt opplegg, og jeg registrerer at det er få ute i virkelighetens verden som deler den oppfatninga. Og det er heller ikke riktig det som er sagt av flere talere som representerer regjeringspartiene her i dag, at det opplegget som i dag blir vedtatt, er det samme som Arbeiderpartiet var enig med sentrumspartiene om tidligere. Det er det ikke, for det er et kutt, og det er også slik at mye har endret seg siden i vår. Derfor er det også slik at hadde vårt opplegg for kommunene blitt vedtatt, ville det ha gitt kommunene et bedre opplegg med om lag 1 milliard kr. Vi ønsker også å omfordele 1 milliard kr i tillegg fra de kommuner som har mest, til de som har noe mindre. Sammen med resten av vårt opplegg ville det gjort at barna, de eldre, de sjuke og de arbeidsledige kunne fått en bedre situasjon.

Vi opplever nå for første gang på tre år at arbeidsledigheten øker, og Arbeidsdirektoratet sier at den kan stige ytterligere neste år, helt opp til 70 000 helt ledige. I den situasjonen velger sentrumsregjeringa dels å overse, dels å bestride tallenes klare tale, og de skjærer ned slik at flere arbeidsledige får en vanskeligere situasjon. Det er mer enn en halvering av arbeidsmarkedstiltakene fra i år til neste år. Det går Arbeiderpartiet imot. La meg ta to eksempler:

Rena Kartonfabrik har dessverre nylig gått konkurs og alle ansatte har mistet jobben. Nå meldes det fra Hedmark at arbeidskontoret har planene klare for å gi alle de oppsagte tilbud om tiltak og opplæring for at de skal kunne komme seg i jobb igjen. Men problemet er at disse planene vil arbeidskontoret i liten grad ha mulighet til å gjennomføre neste år når Regjeringa og høyrepartiene skjærer ned så kraftig på arbeidsmarkedstiltakene.

Og hva med de enslige forsørgerne som nå er i gang med skolegang og som har gjort det vi på Stortinget har bedt dem om, nemlig å ta seg utdanning for å komme seg i jobb og på den måten blir selvforsørget? Disse kvinnene må nå ta med seg skolebøkene hjem igjen og slutte på skolen midt i et skoleår på grunn av Regjeringas politikk. Ønsker virkelig Regjeringa at disse menneskene skal betale regninga for kontantstøtta, for at de høytlønte skal få mest skattelette og rederiene skal skjermes? Det er etter Arbeiderpartiets mening svært dårlig fordelingspolitikk. Og jeg konstaterer at det er stor forskjell på ordene og det som faktisk gjøres i handling.

Randi Karlstrøm (KrF): Kristelig Folkeparti er særs godt fornøyd med at vi nå har fått på plass kontantstøtta for både 1- og 2-åringer. Vi har jobbet hardt for å få på plass dette og vil følge spent med på hvordan reformen faktisk gir valgmuligheter og letter litt på tidsklemma for familier med helt små barn.

Fortsatt er det behov for flere barnehager til tross for at 6-åringene har begynt på skole og flere barn under tre år får foreldre med mulighet til mer tid hjemme. Det er stor variasjon i behovet for barnehage ute i kommunene. Likevel vet vi at de aller fleste småbarnsforeldre ønsker barnehage for barn i 3-5-årsalderen, ikke minst av hensyn til barna selv. Vi vet videre at mer fleksible tilbud fra barnehagen gjør at faktisk flere vil se barnehagen som en interessant løsning. Kontantstøtta kan kombineres med deltidsbarnehage, og jeg tror dette vil bli en av de mest interessante løsningene for mange.

Denne representanten finner det beklagelig at så mange motstandere av kontantstøtta påstår at det er de som må betale for gildet, og sutrer og beklager seg veldig over dette. De skal ikke lykkes i på den måten å ta fra folk frimodigheten til å bruke kontantstøtta. Reformen er viktig fordi den bryter med de tidligere NHO- og LO-godkjente velferdsreformer som alltid er knyttet til deltakelse i det lønnede arbeidsliv. Den er viktig fordi den sammen med barnetrygden betaler for arbeid med vårt samfunns viktigste ressurs – og mening – nemlig barna.

Vår tids store spørsmål er hvordan vi skal skape en meningsfull sysselsetting og klare å gjøre noe med de akselererende miljøproblemerne. Statsbudsjettet for 1999 må også ses i dette perspektivet. Dette skal vi klare innenfor en demokratisk ramme, men det vil kreve vilje til solidariske handlinger fra oss alle. Den rådende trend er dessverre å love alle mindre skatter og avgifter, mer personlig frihet og å svekke det økonomiske grunnlaget for fellessektoren.

Vi kan takke oss sjøl dersom velgerne våre bare er opptatt av egeninteresser. Da har vi som politikere mislyktes som lederskap og mislyktes i arbeidet med å engasjere folk for fellesskapet. Det er økende behov for solidaritet både nasjonalt og internasjonalt. Kampen for kapitalens frigjøring har talsmenn nok, og flere er aktive lobbyister i finanskomiteen.

Nye skjellsord i den norske debatten om de lange linjer er nasjonalisme og proteksjonisme, og det finner denne representanten litt merkelig. Jeg mener at det er mye i Norge som det er verdt å beskytte, visse verdier som det er verdt å slå ring om, som f.eks. likelønnstanken og utjevning mellom grupper. Det virker som om det å ville opprettholde nasjonalstatens sjølråderett og verdier nå er avlegs. Nå skal vi akseptere økende lønnsforskjeller, større klasseskille og større flyt av kapital og arbeidskraft over grensene. Det bør ikke være så selvfølgelig, fordi dette kan ødelegge grunnlaget for vår egen eksistens: den funksjonsdyktige stat og den demokratiske stabilitet.

Budsjettet for 1999 har et opplegg som følger hovedlinjene i Voksenårserklæringen. Det er viktig å legge rammebetingelser for meningsfylt arbeid for folk flest og å utforme en politikk som i større grad enn rådende trend setter mennesker og fellesskapet mellom mennesker i sentrum. Det fins nemlig ingen overtallige i samfunnet, slik bedriftene kan definere det i sin økonomi. Skoletapene skal også finne sin plass som voksne. Å skape et mer menneskelig samfunn er en etisk utfordring. Kampen for å opprettholde norsk bedriftskultur, norsk

gründerkultur og norsk solidaritet mellom sektorer og mellom regioner er viktig.

I Voksenårserklæringen heter det at

«EØS-avtalen danner hovedgrunnlaget for Norges forhold til EU.»

Og videre at Regjeringen

«går inn for en nasjonal, selvstendig og aktiv vurdering av det regelverk som følger av EØS-avtalen».

Innenfor denne rammen må Norge føre en aktiv politikk både overfor EU og andre viktige handelspartnere. Norge deltar på et selvstendig grunnlag i flere av EUs samarbeidsprosjekter og mener at dette prosjektarbeidet med fordel kan styrkes.

Regjeringspartiene har sett det som særs viktig at 1999-budsjettet tilrettelegger for å få renta ned. Den høye renta gir dårlig fordeling av innstrammingen ved at de som rammes hardest, er unge i etableringsfasen og da spesielt småbarnsfamilier. Regjeringas hovedprioritering er å ta et krafttak innen helse og omsorg, distriktpolitikk, familiepolitikk med kontantstøttereformen og næringspolitikk overfor små og mellomstore bedrifter. Det er viktig med gode rammevilkår for små og mellomstore bedrifter.

Det er også viktig å gjøre norsk økonomi mindre avhengig av oljeinntektene inn i det neste årtusen. Derfor blir de foreslåtte skatteskjerpelsene fra Arbeiderpartiet så håpløse og gir helt feil signaler til dem som satser sparepenger, tid og krefter på å skape egen arbeidsplass. Både forslaget om innstramming av delingsmodellen og forslaget om fjerning av aksjerabatter vil ramme mange småbedrifter.

Trond Giske (A): Når man følger det som har skjedd i Stortinget i høst, kan man fort få inntrykk av at politikk bare handler om spillet mellom partiene, om tapere og vinnere, om kabinettsspørsmål, strategi og svarteper, Hagen skryter av hvordan han regisserte Bondeviks kabinettsspørsmål i vår, og Bondevik skryter av at han har klart å sitte på stolen sin som statsminister lenger enn noen hadde trodd. Men det er ikke dette som er det viktige ved politikken – ikke spillet, ikke konkurransen om å skape tapere og vinnere. Det viktige i politikken er resultatene, de resultatene vi klarer å skape for folk flest i deres hverdagsliv. Har folk arbeid? Har barna en god skole? Får de eldre den hjelpen som de trenger og fortjener? Kan folk gå trygt ut på gatene? Det er det politikk må handle om – hva vi ønsker å gjøre for folk flest, og om vi klarer å gjennomføre det vi drømmer om.

Ved valget i 1997 presenterte alle partiene sine visjoner for Norge de neste fire årene. Sentrumspartiene gjorde det klart at de ikke lenger ønsket Arbeiderpartiet ved roret. De ville ha en ny kurs. Mer til kommunene, var budskapet, en mer miljøvennlig politikk, et oppgjør med Forskjells-Norge ved å satse på eldre og helse. Og de ville ha et oppgjør med det de kalte høyredreiningen i det norske samfunnet, forskjellssamfunnet som var skapt.

I høst fikk vi resultatet av den nye kursen i Regjeringens eget budsjett. Milliardbeløpene til kommunene kom ikke. Nå hører vi om hvordan skoler står i fare for å

nedlegges, og at velferdstilbudet skjæres ned. Miljøambisjonene er glemt; miljøorganisasjonene savner Thorbjørn Berntsen. Eldresatsingen er redusert med et kutt på over 2 000 sykehjemsplasser neste år. Og tusenvis av unge i etableringsfasen – med store lån til bolig og til utdanning – merker nå etter den kraftige renteøkningen virkelig et Forskjells-Norge. Og oppgjøret med høyresiden har blitt til et fast samarbeid med Høyre og Fremskrittspartiet.

Mye av dette kunne ha vært unngått hvis sentrumspartiene hadde kommet Arbeiderpartiet i møte. Vi var villig til å gå langt i å akseptere kontantstøtten for å finne kompromiss. Men vi kunne ikke godta hele kontantstøtten, slik som Regjeringen la den fram. Regjeringen tar fundamentalt feil dersom den tror at Arbeiderpartiet skulle være med på deres forslag om å ta sykepenger fra lavtlønte, ta sykehjemsplasser fra de eldre, rasere barnehageutbyggingen og ta ferie fra folk flest for å betale en kontantstøtte som Arbeiderpartiet er imot. Vi tar til etterretning at Senterpartiet kan være med på det og bryte alle sine løfter for å gjennomføre en reform de egentlig er imot, men Arbeiderpartiet vil ikke det.

Vi blir da beskrevet som at vi er på sidelinjen i politikken, at vi er en av taperne i spillet. Men for oss er det ikke spillet som er det vesentlige. Jeg tror egentlig folk flest er luta lei av det spillet som foregår. For oss er det de politiske resultatene som er det avgjørende, folks hverdag. Bondevik må gjerne sole seg i glansen av at han har klart spillet så godt at han får fortsette å sitte på statsministerstolen sin. Men jeg tror at folk som ser at skolefritidsordningen blir dyrere, at barnehageutbyggingen stopper opp, og at velferdsordninger skjæres ned, ikke er så veldig opptatt av at Bondevik ble vinneren i et eller annet spill.

Arbeiderpartiet vil fortsette å kjempe for at hverdagen til folk flest skal bli bedre, selv om vi ikke vant igjennom i høst. Vi vil arbeide for et samfunn hvor barna får en trygg oppvekst, hvor barnehageplassen er der når en trenger den og ikke er for dyr, hvor skolen gir barna den starten på livet de fortjener, og hvor skolefritidsordningen ikke bare er et tilbud til de barna som har foreldre som kan betale for den. Vi vil arbeide for at alle skal få en jobb til en anstendig lønn og med et godt arbeidsmiljø. Vi vil arbeide for å bygge ut eldreomsorgen for alle dem som har fortjent et bedre tilbud enn det vi i dag klarer å gi dem. Det er ikke sant når det blir sagt fra denne talerstolen at det er kommunene selv som ber om å få utsatt sykehjemsutbyggingen. Det er Regjeringen som nå skjærer ned på den planen. Mange eldre vil aldri rekke å få den sykehjemsplassen som sentrumspartiene var med på å love dem i valgkampen. Vi vil jobbe for at de fattigste i verden skal få mer hjelp av oss i det rike nord, og vi vil arbeide for at miljøet skal være overordnet i vår politikk.

Egentlig er det et flertall her i salen for veldig mye av den politikken. Men det flertallet brukes ikke, for sentrum har villet det annerledes. Dessverre har det som skjedde i høst, ført oss enda lenger unna det samfunnet vi drømmer om.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Arbeiderpartiet ser det som et overordnet mål at folk skal kunne føle trygghet for arbeidsplassen, trygghet for boligen, trygghet for grunnleggende velferdstilbud. Det viktigste tiltaket for å gi slik trygghet er en politikk som gir lavere rente, og som forhindrer ny pris- og kostnadsvekst. Arbeiderpartiet har derfor under budsjettbehandlingen avvist skatte- og avgiftsforslag som vil svekke næringslivets konkurransekraft og bidra til å drive kostnadsnivået oppover. Vi har understreket viktigheten av å kjøle ned økonomien.

Arbeiderpartiet har vist stor vilje til å bidra til å finne løsninger i en vanskelig situasjon. Arbeiderpartiet har stilt seg åpen for å finne løsninger på tvers av tradisjonelle skillelinjer hvis det var nødvendig for å gi landet et forsvarlig budsjett. Og Arbeiderpartiet har stilt seg åpen for en løsning med Regjeringen, forutsatt vilje også fra Regjeringens side til å finne et kompromiss rundt kontantstøtten, vilje til å sette helheten framfor en enkelt sak.

Når vi i dag behandler sentrumsregjeringens budsjett, vurderer virkningene av kutt i kommuneøkonomien, kutt i tiltakene for de arbeidsledige, kutt i u-hjelp, er det derfor viktig å minne om at dette er et valg Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har gjort. De har ikke vært nødt til det. De valgte å si nei til et kompromiss om kontantstøtten, nei til en budsjettløsning med Arbeiderpartiet. Prisen er at de i dag legger fram et budsjettforslag som få av oss trodde var sentrumspolitikk.

Er det sentrumspolitikk å redusere u-hjelp?

Er det sentrumspolitikk å kutte hjelpetiltak overfor Øst-Europa med øks?

Er det sentrumspolitikk å øke egenandelen for medisiner til barn og eldre?

Er det sentrumspolitikk å utsette utbyggingen av sykehjem som de eldre er lovet?

Er det sentrumspolitikk å kutte tilbudene etter skoletid til småskoleelevene?

Er det sentrumspolitikk å gjøre det enda vanskeligere for kommunene å opprettholde velferdstilbudet til befolkningen?

Er det sentrumspolitikk å privatisere store deler av det gamle Vinmonopolet?

Sentrumspolitikk er i så fall noe ganske annet i dag enn det var for 13 måneder siden. Da var det sentrumspolitikk å øke bevilgningene til alt og alle og å kritisere Arbeiderpartiet for ikke å gjøre det samme. Da var det til og med sentrumspolitikk å være mot veterinæravtalen og Schengen. Det er det ikke nå.

Når regjeringens partienes talsmann i dag har sett i speilet og ikke kjent igjen det de har sett, skylder de på Arbeiderpartiet. Men Arbeiderpartiet vil ikke kutte i u-hjelpen eller i Øst-Europa-tiltakene. Arbeiderpartiet vil ikke forsinke utbygging av sykehjem for eldre. Tvert imot, vi sier og gjør det samme etter valget som vi lovet før valget.

Arbeiderpartiet vil ikke øke egenandelene ved barns legebesøk, slik sentrumspartiene vil.

Arbeiderpartiet vil ikke kutte i heldagstilbudet i småskolen. Vi vil ikke redusere barnehageutbyggingen ned

til et historisk lavmål. Tvert imot står vi ved løftet om full barnehagedekning.

Arbeiderpartiet vil ikke kutte i kommuneøkonomien. Tvert imot foreslår vi en økning på nær 1 milliard kr i forhold til regjeringspartiene. Og endatil holder Arbeiderpartiet den stramhet i budsjettet som finansministeren har fortalt oss er nødvendig, men som regjeringspartiene og Høyre her i Stortinget har forlatt.

Så kan man saktens spørre: Hva er det å regjere? I ordboka står det at det er å styre. Men da må jo regjeringspartiene styre i stikk motsatt retning av sine egne program. Eller så styrer de ikke. Og da regjerer de ikke! Da sitter de bare i regjeringskontorene og lar seg styre.

Kanskje vi i tillegg må spørre: Var den politikk som ble iverksatt før sentrumspartiene kom inn i regjeringskontorene, nærmere sentrumspartiernes programmer enn den politikk som blir iverksatt med sentrumspartiene i regjeringskontorene?

Norge trenger en forutsigbar og framtidsrettet politikk. Arbeiderpartiet vil ha et forsterket samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter for å sikre arbeidsplasser og fornye arbeidslivet. Vi vil ha en aktiv Europa-politikk. Vi vil modernisere den offentlige sektor. Vi vil gjøre Norge mindre avhengig av olje og gass gjennom bred satsing på utdanning og forskning.

Jeg er glad for at disse strategiske grepene, denne viljen til samarbeid om de lange linjene i den økonomiske politikken, samler flertall her i dag. Det er et viktig bidrag til å trygge arbeidsplassene og velferden også på lengre sikt.

H a n s J . R ø s j o r d e hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Børge Brende (H): Når representanten Schjøtt-Pedersen snakker høyt om viktigheten av å holde egne løfter, bør man selvsagt spisse ørene, for Schjøtt-Pedersen og Arbeiderpartiet har jo også en viss historisk erfaring med å gå ut ganske høyt i forhold til å komme med ulike velgergarantier – om å avskaffe helsekøer, satse mer på eldre – uten at det nødvendigvis har blitt gjennomført når de har kommet i posisjon.

Det er likevel klart at representanten har et poeng i forhold til den sittende regjering, når man i Voksenåserklæringen sa at man stort sett skulle løse alt ved å bruke mer penger, men etter hvert har innsett at dette var en uholdbar politikk. Hvis man leser grundig igjennom Voksenåserklæringen, ser man jo at det ikke akkurat er tatt veldig mange forbehold om at erklæringen forutsetter en bestemt utvikling i norsk og internasjonal økonomi. Dette skal gjennomføres fordi Norge har råd.

Følgene av overbudspolitikk er veldig ofte at de som er svakest i utgangspunktet, er de som også rammes hardest. Den høye renten som vi nå har fått, som er dobbelt så høy i Norge som i de landene som ligger rundt oss, har selvsagt ikke minket forskjellene. Den har bidratt til at norsk næringsliv, og spesielt de små og mellomstore bedriftene, har fått betydelige problemer, så også folk med store lån, studielån og boliglån.

Nå skyldes selvsagt ikke hele denne renteøkningen den nasjonale politikk og budsjetter. Men ettersom Regjeringen åpenbart mener at vi kan få ned renten ved å stramme inn i budsjettet, må det også være slik at noe kan vi gjøre nasjonalt, ellers hadde det ikke nyttet med noen av de tiltakene som er lansert. Og da mener jeg at hadde vi strammet til mer i fjor høst, like etter at Voksenåserklæringen var lansert og det var veldig viktig for Bondevik-regjeringen å begynne å vise at man var villig til også å bruke mer penger, hadde kanskje situasjonen i norsk økonomi vært noe bedre. Det var iallfall mindre risikofylt å stramme inn i fjor høst, og det var også mindre risikofylt å stramme inn i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Det valgte man ikke å gjøre, med den pris at vi nå opererer med en altfor høy rente i Norge.

Det er også verdt å merke seg at vi ikke får noe bedre helsevesen og bedre skolevesen i Norge enn hva det skapes verdier til. Det er mange som er veldig flinke til å strø rundt seg med store løfter. Men hvis de ikke kan finansieres, ender det med et uforholdsmessig høyt rentenivå, manglende tiltro til økonomien og færre investeringer, og derigjennom økende arbeidsledighet.

Den enkeltes mulighet til selv å ta ansvar blir mindre når skatter og avgifter økes. Dermed blir vi avhengig av offentlige løsninger. Det oppstår nye krav om offentlig innsats, fordi det oppfattes som naturlig å kreve at det offentlige prioriterer også ens egne behov, når det offentlige likevel dekker så mange andre. Presset blir selvforsterkende: Stadig flere krav om at det offentlige skal ta på seg nye oppgaver, gir skatte- og avgiftsøkninger som resultat. Samtidig forsvinner mangfoldet i samfunnet når alt skal presses inn i offentlige A4-ordninger.

Derfor er det litt forunderlig her i dag f.eks. å lytte til Arbeiderpartiet og SV, som er opptatt bl.a. av pensjonistenes og de eldres kår. Hva gjør de i innstillingen? Jo, særfradraget som ble senket fra over 17 000 kr ned til 12 000 kr i fjor for pensjonistene, som betydde en skatte-skjerpelse på 1 000 kr, ønsker SV og Arbeiderpartiet skal stå der det ble vedtatt i fjor. Der har da Høyre og Fremskrittspartiet fått gjennomslag overfor Bondevik-regjeringen for at det nå skal økes opp til 17 640 kr igjen. Det hører selvsagt også med i det regnestykket som nå skal gjøres i forhold til egenandeler o.l.

Hvis folk får beholde mer av sine egne penger, også eldre mennesker, kan de prioritere mer ut fra sin egen livssituasjon. Men det er vel ganske ukjente tanker på venstresiden.

Verdiene vi skaper gjennom produksjon av varer og tjenester er, som sagt, grunnlaget for vår private velferd og for finansieringen av de offentlige velferdsgodene. Derfor er det viktig med et robust konkurransedyktig norsk næringsliv. Et høyt skatte- og avgiftsnivå demper innsatsvilje og skaperlyst, og gir uheldige vridninger i økonomien og lekkasjer til utlandet. Dermed blir hele nasjonen fattigere.

Norge går nå inn i en periode med lavere vekst. Den urolige internasjonale situasjonen må forventes å få negative konsekvenser særlig på lønnsomhetsutviklingen i den konkurranseutsatte eksportnæringen. Allerede ser vi

en uheldig endring i sysselsettingsutviklingen, med en reduksjon på 11 000 arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor. Det er en strategi for å møte utfordringene her Regjeringen nå må legge opp til. Det bør også diskuteres hvordan vi skal kunne bevare vårt velferdssamfunn gjennom at vi igjen greier å styrke vekstkraften i norsk økonomi.

Bjørn Tore Godal (A): Den sittende regjering ønsker å framstå med en varm og omsorgsfull profil som setter verdier og medmenneskelig ansvar i høysetet. Men verdidebatt og medansvar kan ikke ses løst fra det Regjeringen faktisk gjør, med støtte fra Fremskrittspartiet og Høyre.

De som trenger samfunnets støtte mest, rammes gjennom f.eks. drastiske reduksjoner i arbeidsmarkedstiltakene, i skolefritidsordningen, de brutte løftene når det gjelder framdriften i eldreomsorgen, eller svekket kommuneøkonomi.

Etter at vi nå har hatt et par dager på å sette oss inn i det borgerlige forliket, trer også en annen grim profil fram. Regjeringen går inn for en kursendring når det gjelder vår evne til solidarisk innsats i Norges nærrområder. I budsjettet varsles riktignok en videreføring av Norges støtte til den politiske og økonomiske reformprosessen i Sentral- og Øst-Europa, med vekt på miljøproblemene og den menneskelige nøden i våre umiddelbare nærrområder i Nordvest-Russland.

Til disse formål gikk det i 1997, Arbeiderpartiets siste regjeringsår, med 428 mill. kr. Vedtatt budsjett for inneværende år er 272 mill. kr. Neste år står vi etter dagens sannsynlige flertallsvedtak igjen med 55 mill. kr. Noen mer drastisk budsjettreduksjon tror jeg knapt vi ser i dagens budsjettbehandling.

Dette setter et stort spørsmålstegn ved Norge som seriøs aktør i våre nærrområder. Det berører noe mer enn våre egeninteresser i snever forstand. Det skaper et inntrykk av at Norge som et av Europas rikeste land nå bygger ned sin fra før av for beskjedne innsats i forhold til våre naboer i øst. Jeg husker dessuten som utenriksminister mange budsjettdebatter her i Stortinget hvor kritikken særlig fra Høyre, men også fra andre var øredøvende over at vi gjorde for lite. Nå havner vi på jumboplass i forhold til våre nordiske naboer.

Dette er, særlig i lys av det norske nei i 1994, i direkte strid med Norges sterke interesse av å være en aktiv europeisk aktør overfor det nye Europa som nå vokser fram. Og det er et dårlig signal til de titusener av mennesker, ikke minst i våre nordlige fylker, som i høst gikk mann av huse for å støtte nødlidende mennesker i Nordvest-Russland. For Norge som Barentssamarbeidets initiativtaker er dette ekstra trist. Dette må rettes opp, selv om jeg antar at kveldens vedtak er uunngåelig, uansett hvor lite gjennomtenkt det er.

Bistandsbudsjettet reduseres iallfall ikke, sa finanskomiteens leder i dag tidlig. Men hva bad sentrumspartiene Arbeiderpartiet om seinest i fjor vår? En plan for opptrapping av bistanden fra 0,88 pst. til 1 pst. av bruttonasjonalinntekten. Planen glimrer med sitt fravær, men i

tillegg forlater nå Regjeringen også sitt løfte om å fase ut utgifter til flykninger i Norge fra bistandsbudsjettet. I stedet øker man omfanget av denne praksis med hele 248 mill. kr til fortrensel for reell bistand til den fattige verden.

Det er bare én forklaring på dette, og det er ikke at statsminister eller utenriksminister plutselig mener noe helt annet. Det som er forklaringen, er at de sentrums-partier som vanligvis holder prinsippene om medansvar så høyt i hevd, har gjort disse prinsippene til salderingsposter i den store sak: Regjeringens egen overlevelse. De trenger kort og godt pengene for å gjøre Fremskrittspartiet og Høyre fornøyd.

Det hører med i dette bildet at Norges deltakelse i internasjonale fredsbevarende operasjoner neste år etter alt å dømme vil ligge på et lavmål etter at vi nå har trukket oss ut av FN-styrkene i Libanon, for øvrig et gammelt krav fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Det bør plage flere enn Arbeiderpartiet at Norge kan komme til å framstå som et lite, rikt og selvgodt land. Verdens og Europas framtid er også vårt ansvar. Trygghet for Norge er illusorisk om verden omkring oss hjem-søkes av krig, uro og plager. Derfor må vi ikke svekke vår evne til å delta i det internasjonale og regionale samarbeidet, vår evne til å føre en aktiv utenrikspolitikk. Navlebeskuelse kan muligens være en grei beskjefteigelse i finanskomiteens bakrom, men det holder ikke som retningslinje i utenrikspolitikken.

Grethe G. Fossum (A): I denne finansdebatten ser vi konturene av en regjering med mange og store problemer. En gryende arbeidsledighet, høye renter og lave oljepriser hadde ikke vært et godt utgangspunkt for noen regjering. Men det er ikke betryggende når vi har en regjering som går god for tre ulike budsjettforslag for å løse den kritiske situasjonen som Norge er i.

Jeg tillater meg å ønske meg en regjering som står oppreist og tar ansvar for det budsjettet de har lagt fram, og som faktisk er stolt over de valgene og de resultatene de har forhandlet fram. Jeg har ikke møtt noen, verken av regjeringsmedlemmene eller av de partiene som omgir Regjeringen, som har sagt at dette var flott, dette skal vi kjøre igjennom. I stedet har vi en merkelig situasjon hvor regjeringspartienes målsetting er å være i regjeringssposisjon, samtidig som de prøver å skyve skylda for sin høyredreining over på et annet parti, nemlig Arbeiderpartiet.

Jeg kan ikke si annet enn at jeg føler det problematisk når Senterpartiets nestleder Åse Grønlien Østmoe den 17. oktober uttaler til Nationen at Jagland er skyld i politikerforakt, og Jaglands oppførsel vil gi mer høyrepolitikk, samtidig som hun naturligvis frykter hva som vil skje med velferdstilbudet hvis Høyre og Fremskrittspartiet får innflytelse på statsbudsjettet. Det er mange tanker å gjøre seg om en slik uttalelse, men først har jeg lyst til å si til nestlederen i Senterpartiet: Vær så vennlig – ikke mobb kameraten min. Ta heller det ansvaret det er, ut fra de valgene dere selv har gjort.

Men så skjedde det da faktisk. Høyre og Fremskrittspartiet har lagt sin hånd over budsjettet etter et bevisst

valg fra sentrumspartiene. Dette valget har de selv villet. Ja, lederen i Senterpartiet, Anne Enger Lahnstein, har til og med sagt at dette samarbeidet med Fremskrittspartiet og Høyre var bedre enn at Jagland fikk føre sin politikk i regjeringskontorene. Før har hun naturligvis sagt at det finnes flere krysningsspunkt mellom Arbeiderpartiet og Senterpartiet, men det er vel glemt. Jeg har lyst til å høre litt om hva Senterpartiet mener med politikerforakt, når de faktisk snur på hælen på den måten.

Det er viktig med en konstruktiv opposisjon, og Arbeiderpartiet skal være konstruktiv og forutsigbar. Rentene skal ned. Arbeidsledigheten må hindres, og de skatter og avgifter vi betaler, som faktisk er ganske vanskelige å få inn, må gå til gode, offentlige tjenester til befolkningen, og de må slett ikke brukes til å betale dem som ikke vil bruke det gode tjenestetilbudet som barnehagene faktisk er.

Denne Regjeringen har lovet mye, både Kjell Magne Bondevik, som har sagt at Norge har råd til å bruke mer av oljepengene, og Johan J. Jakobsen, som i valgkampen hadde problemer med å finne offentlige områder det kunne skjæres ned på uten at det hadde betydelige skadevirkninger. De har gjort nettopp det. De har gått sammen med Høyre og Fremskrittspartiet for å skjære ned på gode tjenestetilbud.

Vi ser i dag en sentrumsregjering som har redusert barnehageutbygging til et minimum, til tross for at de har lovet full barnehagedekning i år 2000. Vi ser et Høyre som er villig til å stjele 1,3 milliarder kr fra de fremtidige generasjoner ved å svekke budsjettbalansen, og vi ser et fremskrittsparti som lovet kontantstøtteforeldrene 36 000 kr, og som nå utbetaler bare 28 000 kr. Løftebrudd i alle hjertesaker! Og det har forundret meg: Hvorfor er det viktigere å holde avtalen med budsjettkameratene sine i Stortinget enn å holde det de har lovet overfor velgerne der ute? Det er de som lever sine liv.

Uansett på hvilken side vi står i den politiske striden, la oss i hvert fall ha en regjering som er voksen nok til å stå på de valgene den selv har gjort, nemlig å gi Fremskrittspartiet og Høyre en mulighet til å nedbygge velferdsstaten. Uansett hvilke valg Regjeringen gjør, er det deres egne valg og deres eget ansvar. Jeg kan forsikre dere om at Arbeiderpartiet vil være en opposisjon som aldri lar seg mobbe til taushet. Forresten, hva skal denne regjeringen med mer opposisjon – når de har Lundteigen?

Berit Brørby (A): Mange spør: Når går renten ned? De som blir hardest rammet av den veldige høye renten, er unge folk som er i etableringsfasen, næringslivet, kommunene og dermed velferdsoppavene, og faren for ny ledighet blinker imot oss. Legger vi nå til grunn at husholdningene gjennom 1999 vil ha et rentenivå som er om lag 4 pst. høyere enn det vi ellers kunne ha hatt, gir det etter skatt netto 20 milliarder kr mer i rente for den delen av husholdningene som har gjeld. Det er en regning først og fremst de nyetablerte og barnefamilieene betaler. De som ikke blir rammet, er de veletablerte som har penger i banken. Derfor er det viktig å føre en økonomisk politikk som skaper tillit.

At renten går ned betyr bedring for barnefamiliene og de unge i etableringsfasen. Lavere rente er derfor god generasjonspolitik. Lavere rente gir bedre vilkår for bedriftene, særlig distriktsbedriftene, hvor lånefinansieringen er større enn egenkapitalfinansieringen. Lavere rente er god næringspolitikk og dermed også god distriktpolitikk. Lavere rente er bedre for kommunene, som da kan bruke sine penger på tjenesteyting istedenfor lånerenter, dvs. vi får en god velferdspolitik.

Oljeprisens betydning for kronekursutviklingen og dermed for renteutviklingen er nok reell, men er ikke hele svaret. Sverige har f.eks. 5 pst. lavere rente enn oss. De har som kjent ikke et eneste oljefat og prisen på det å hankses med. Likevel: De har skapt et svært godt grunnlag for sin økonomiske utvikling. 5 pst. lavere rente i Sverige vil snart vi i Norge merke, ved at investeringene tar en annen vei og at prisene skaper kraftige konkurranser til vårt norske næringsliv.

Budsjettforliket mellom de fem høyrepartiene er ikke overraskende. Et flertall av borgerlige partier gir naturlig nok borgerlig politikk. Det betyr også at de fem borgerlige partiene nå, endelig vil mange si, må ta ansvaret for den politikken som føres og resultatene av den. Vi ser av budsjettforliket at barn og unge ikke får tjenestesiden godt nok dekket. Fremtidsutdanningen, forskningen, skolen og dens innhold blir nedprioritert. Framtiden vår er avhengig av at elever og lærere leverer et høyt kunnskapsnivå. Dette settes i fare med den nye kursen de fem høyrepartiene legger opp til. Kommunene får for lite å

rutte med, og oppsigelse og nedleggelse av skoler og barnehager varsles. Og dette gjør de ikke for moro skyld.

Det som er bra med budsjettforliket, er at folkebedraget nå kan ta slutt. Sentrumspartiene gikk til valg på slagordet «Ny kurs for Norge». De sa de ville føre tilnærmet arbeiderpartipolitikk pluss litt til. Nå får vi ny kurs med klar høyrevri. Vi får et budsjett i kveld som beveger Norge i feil retning. Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett har mer til kommunene og dermed til velferden, mer til skolene, mer til eldreomsorgen – tilpasset den økonomiske virkelighet. Vi vil ha mer til tjenesteproduksjon og mindre til kontantoverføringer til private. Det er vårt budskap.

Arbeiderpartiet skjærer heller ikke de rikeste i vårt samfunn, slik de fem borgerlige partiene gjør. Det er nemlig ikke småbedriftsfiendtlig å tette åpenbare hull i skattesystemet. Det er heller ikke småbedriftsfiendtlig å fjerne en regel som gir næringsdrivende og aktive eiere 28 pst. skatt av all arbeidsinntekt mellom 680 000 kr og 3,1 mill. kr. Det er derimot blodig urettferdig mot vanlige lønnsinntakere å beholde en slik regel, slik de fem borgerlige partiene nå legger opp til. Borgerlig politikk gir resultater, bare så synd det er i feil retning.

Presidenten: Stortinget avbryter nå sine forhandlinger, og nytt møte settes kl. 18.00.

Første taler på kveldsmøtet vil være statsminister Kjell Magne Bondevik.

Møtet hevet kl. 14.50.

Møte mandag den 30. november kl. 18

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n : Sakene på dagens kart (nr. 23)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 1999 i Stortingets møte 5. oktober 1998

s a k n r . 2

Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 1999 og forslaget til statsbudsjett medrekna folketrygda for 1999 (Endra konklusjon) (Budsjett-innst. S. I (1998-99) og Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 (1998-99), jf. St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-13 (1998-99))

s a k n r . 3

Tilleggsinnstilling og innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 1999, nytt vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 1998, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner for 1999, tilfældige utgifter/inntekter i statsbudsjettet for 1999 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte m.v. for 1999 (Endret konklusjon) (Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) og Budsjett-innst. S. nr. 1. Tillegg nr. 1 (1998-99), jf. St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 12 og 13 (1998-99))

s a k n r . 4

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 1/98 av 30. januar 1998 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester) og vedlegg XIX (Forbrukervern) (Innst. S. nr. 16 (1998-99), jf. St.prp. nr. 84 (1997-98))

s a k n r . 5

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om tiltak mot valutaspekulasjon (Innst. S. nr. 31 (1998-99), jf. Dokument nr. 8:124 (1997-98))

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Norsk økonomi har i flere år opplevd kraftig vekst med bl.a. sterk økning i sysselsettingen og fall i arbeidsledigheten. For de fleste har de senere år betydd en betydelig forbedring i kjøpekraft og levestandard. Imidlertid er det tegn som tyder på at vi i norsk økonomi har nærmet oss en kapasitetsgrense som før eller siden vil sette en stopper for videre vekst. I flere sektorer har det lenge vært tilnærmet umulig å fremskaffe kvalifisert arbeidskraft.

Sysselsettingskomisjonens anbefalinger har lagt føringer for mye av den økonomiske politikken de senere år. På en rekke områder er kommisjonens målsettinger mer enn oppfylt. Norge er i dag et land med tilnærmet full sysselsetting «i et hav av arbeidsledighet», som observatører har karakterisert både nåværende og tidligere situasjon. Utfordringen framover er å videreføre en solidarisk lønnspolitikk som sikrer at de senere års styrking av bedriftenes konkurranseevne kan videreføres. Det er i en situasjon med lav arbeidsledighet at viljen til å søke kollektivt fornuftige løsninger settes på prøve. Regjeringen har med utgangspunkt i de nye utfordringene i inntektspolitikken invitert partene i Regjeringens kontaktvalg til en todagers konferanse i desember. På denne konferansen vil også spørsmålet om nedsetting av en ny kommisjon eller komite for utvikling av rammer for det framtidige inntektspolitiske samarbeidet bli diskutert. Både Kristelig Folkepartis parlamentariske leder, Landsorganisasjonen og Næringslivets Hovedorganisasjon har kommet med forslag i denne retning. Også i dagens finansinnstilling løftes dette spørsmålet opp, bl.a. gjennom et forslag fra Arbeiderpartiet. Jeg ser positivt på intensjonene i forslaget. Regjeringen ser på et gjensidig forpliktende samarbeid med arbeidslivets parter i en krevende økonomisk situasjon som svært viktig. Det er oppløftende at LOs leder har sendt ut signal om svært moderate tillegg i vårens «mellomoppgjør». Dersom en slik linje blir realisert, øker statens muligheter for å bidra til etter- og videreutdanningsreformen.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1999 innebar en finanspolitisk innstramming på opp mot 1 pst. eller om lag 9 milliarder kr. Det fremforhandlede budsjettopp- legget innebærer en innstramming på noe under 8 milliarder kr.

De politiske reaksjonene på Regjeringens budsjettfor- slag bar preg av to ting: For det første fikk Regjeringen bred tilslutning til en innstramming om lag på det nivået vi foreslo. Men på den annen side har de fleste partier brukt mye energi på å motarbeide enkeltelementene i innstrammingsopp- legget. På denne bakgrunn måtte derfor regjeringspartiene være villig til å strekke seg langt for å få til de nødvendige politiske vedtak i forbindelse med budsjettet. På samme måte måtte vi forvente at opposisjonen var villig til å kompromisse for å skaffe landet et budsjett. Fremskrittspartiet og Høyre har vært villig til det.

Høstens budsjettforhandlinger har vært ført mot et bakteppe av internasjonal økonomisk uro og et dramatisk fall i oljeprisen, noe som har stor betydning for norsk økonomi. Samtidig er det grunn til å peke på at omverdenens vurdering av norsk økonomi som en «råvareøkonomi», nok er overdrevet. I budsjettet for 1999 er det lagt opp til det laveste forbruket av inntekter fra petroleums- virksomheten på ti år. Det viser at norsk økonomi gjennom flere år har beveget seg i riktig retning i forhold til målsettingen om mindre oljeavhengighet. Denne utviklingen bør fortsette. Det er avgjørende at vi ikke mister kontrollen med kostnadsutviklingen i norsk industri, noe som på sikt kan medføre tapte markedsandeler og fare

for at arbeidsledigheten igjen vil stige. Regjeringen har gjennom sitt økonomiske opplegg lagt grunnlag for en fortsatt balansert utvikling.

En svekkelse av verdien av norske kroner har medført at Norges Bank gjennom året har gjennomført flere renteøkninger for å støtte opp under verdien av valutaen. Det er en hovedmålsetting for Regjeringen å legge grunnlaget for at rentenivået kan komme ned igjen mot europeisk nivå.

Det er krevende å styre ut fra en mindretallsregjeringsposisjon. Men vi har igjen vist at det er mulig. Så får erfaringene fra årets prosess brukes til å gjøre behandlingen av senere budsjetter mer effektiv.

Arbeiderpartiets rolle har dessverre vært lite konstruktiv. Partiet har i realiteten satt seg utenfor innflytelse på grunn av motstand mot én reform, nemlig kontantstøtten til småbarnsforeldre. Ja, partiet vil endog ta fra foreldrene støtten midt i et barnehageår hvor de nettopp har båret seg på denne overføringen.

Men Arbeiderpartiet gav et viktig bidrag: Under partiets landsmøte for vel én uke siden ble det ganske klart at partiet var ute etter regjeringsmakt. Det er «fair enough» for landets største opposisjonsparti. I sitt framstøt for å få Høyre med på dette sa man ikke et kritisk ord om sin såkalte hovedmotstander, men varslet i stedet frafall av standpunkter i sitt eget fordelingspolitiske program.

Partier som ikke ønsket en Jagland-regjering tilbake, fant fram til et forlik som også Regjeringen vurderer som tilfredsstillende budsjett for neste år.

Fremskrittspartiet og Høyre skal ha honnør for at de kom regjeringspartiene i møte. Skatte- og avgiftspolitikken har stått sentralt i debatten. I sine alternative budsjetter foreslo Fremskrittspartiet og Høyre henholdsvis 25 milliarder kr og 2,3 milliarder kr i skatte- og avgiftslette. Regjeringen foreslo, som ledd i en innstramning, 4 milliarder kr i økning. Da er en utnulling til å leve med.

På budsjettets utgiftsside er sentrumsregjeringens prioriterte formål bibeholdt; helse og omsorg, småbarnsfamiliens valgfrihet, distriktpolitisk satsing og bedring for små og mellomstore bedrifter. I tillegg er det i forliket funnet rom for ytterligere bedring av helsebudsjettet og politibudsjettet, og forsvarsbudsjettet tilgodeses noe mer enn i Regjeringens opplegg.

Alt i alt blir dette et opplegg for mye god sentrumpolitikk. Og noe som heller ikke er uten betydning: Sentrumsregjeringen kan altså fortsette. Vi har fått gjennomført mye det første året, men vi har mer vi ønsker å få gjort.

Norge er et høyt utviklet velferdssamfunn, hvor de aller fleste har trygghet for arbeid og inntekt. Men det er strømminger i det internasjonale og nasjonale samfunn som skaper usikkerhet for framtida. Regjeringen ser derfor en politikk for økt trygghet som helt sentralt.

Krise i internasjonal økonomi er en trussel mot vekst og velferd i alle land, særlig i de fattige. I disse dager rettes særlig oppmerksomheten mot Latin-Amerika, hvor det er avgjørende å få stabilisert økonomien i Brasil. Norge vil bidra til det gjennom Pengefondets kriseprogram. Jeg regner selv med å få førstehånds informasjon

og muligheten til å drøfte situasjonen under min reise til Brasil, Chile og Argentina om få dager.

Usikkerheten om framtida er ikke minst knyttet til om verdenssamfunnet klarer å løse miljø- og fattigdomsproblemene. Selv om Norges bidrag uansett vil være begrenset i forhold til hva som trengs, vil Regjeringen at vårt land skal være i fremste rekke overfor disse utfordringene. Sentralt i så måte står klimapolitikken og u-landenes gjeldsbyrde. Vår egen miljøvernminister har vært med i en gruppe med medlemmer fra ulike land, som av FNs generalsekretær fikk i oppdrag å gjennomgå FNs arbeid for miljøspørsmål. Regjeringen har foreslått en omfattende plan for ettergivelse av gjeld fra utviklingsland til Norge. Den har fått bred tilslutning og har vakt internasjonal interesse.

Europa er i forandring. Regjeringen vil aktivt bruke de mulighetene Norges tilknytning til ulike europeiske organisasjoner gir oss for påvirkning og for å trygge vårt lands interesser. EØS-avtalen, OSSE, Europarådet og Nordisk Råd, Baltisk Råd og Barentsrådet, NATO og Partnerskap for fred gir til sammen en ramme for et aktivt engasjement for utformingen av framtida for våre nærområder og for vår egen verdensdel.

Mange har også en økende utrygghetsfølelse ut fra forhold i vårt eget samfunn. Utviklingen med grov og brutal vold er skremmende og uakseptabel. Situasjonen må møtes på bred basis. Det har med holdninger og normer å gjøre. Det har med politi og rettsvesen å gjøre.

Vi ser særlig skremmende voldstendenser i ungdomsmiljø. Vi må i større grad påkalle foreldrenes ansvar. Vi må også våge å drøfte innvandrermiljøenes rolle i dette. Selv vil jeg derfor ta initiativ til en direkte dialog med disse for å drøfte virkemidler, for å bedre integreringen og bekjempe volden.

Til slutt: Spenningen omkring budsjettet ble utløst i forrige uke ved de inngåtte budsjettforlik. Alle deltakende partier har gitt positive bidrag. Sentrumspartiene tok regjeringsansvar da Arbeiderpartiet frasa seg det etter valget i fjor. Vi er beredt til fortsatt å utøve dette ansvaret i en utfordrende og krevende tid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thorbjørn Jagland (A): Etter finansministerens og statsministerens innlegg her i dag er det nødvendig med to spørsmål. Det ene går på faren for økt arbeidsledighet. Finansministeren sa følgende:

«Så det er ikke riktig at vi nå har en økende arbeidsledighet foran oss.»

Dette er stikk i strid med hva Arbeidsdirektoratet skriver i brev til Regjeringen 15. oktober i år:

«Arbeidsdirektoratet forventer at den registrerte ledigheten vil begynne å øke våren 1999. De indikasjoner som er nevnt foran gjør at vi fra et nivå på 50 000 helt ledige ved utgangen av 1998 kan komme helt opp i 70 000 ved utgangen av 1999.»

Betyr finansministerens uttalelse her i dag at Regjeringen overser disse advarsler fra Arbeidsdirektoratet? Starter Regjeringen også 1999 med å overhøre advarsler

(Jagland)

fra eksperthold, på samme måten som den startet 1998 med å overhøre advarsler mot å basere seg på høye oljepriser?

Spørsmål nr. 2: I nasjonalbudsjettet legges det til grunn at kronekursen skal tilbake til utgangsleiet ved årsskiftet. I dag sa finansministeren:

«Særlig ved vedvarende lav oljepris kan det ta tid før kronekursen bringes tilbake til utgangsleiet og rentenivået igjen kommer ned mot europeisk nivå.»

Betyr dette at Regjeringen ikke vil foreta seg noe ekstra, men la oljeprisen bestemme når vi kan få rentenivået ned, og at vi i verste fall kan få en høy rente svært lenge? Og i sammenheng med dette vil jeg spørre om Regjeringens forhold til euroen. Betyr finansministerens uttalelse tidligere i dag at Regjeringen ikke vil følge opp stortingsflertallets ønske om en nærmere tilslutning til den nye europeiske valutaen, euro?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For å ta det siste først: Selvsagt vil Regjeringen følge opp stortingsflertallets ønske og vedtak. Nå hadde ikke representanten Jagland anledning til å være til stede da dette ble drøftet i den utvidede utenrikskomiteen for en tid tilbake, men det fremgikk der av finansministerens redegjørelse – og den ble offentliggjort etterpå, så det er ingen hemmelighet jeg røper – at hvis en med en såkalt nærmere tilknytning til euroen, og det har vært vanskelig å få en klar presisering av hva flertallet i Stortinget mener det skal være, mener støttekjøpsavtale, så forutsetter det at en går tilbake til fastkurspolitikken fra før 1992, ikke den kurspolitikken vi nå har, som tar sikte på stabile valutakurser i forhold til et gjennomsnitt av de europeiske. Da må i tilfelle Arbeiderpartiet og Høyre, som ønsker dette, si om det er det de vil. Det å føre en fastkurspolitikk kan være meget problematisk for et såpass oljeavhengig land som Norge, fordi vi kan få større svingninger i kronens verdi. Og når en så nærmer seg de svingningsmarginene en fastkurspolitikk åpner for, kan spekulantene virkelig sette inn, fordi en da vet at vi må bruke alle midler, nemlig både renten og støttekjøp, for å holde den der. Dette får vi anledning til å drøfte senere, men det er klart at vi skal følge opp hva stortingsflertallet her ønsker av ytterligere undersøkelser i EU-systemet, noe vi allerede har gjort en del av.

Når det så gjelder arbeidsledigheten, har Regjeringen i sine forutsetninger i nasjonalbudsjettet, som selvsagt bygger på uttalelser og vurderinger fra ulike eksperthold, lagt til grunn at vi ikke får noen økende ledighet neste år. Men det betyr ikke at vi overser advarsler fra miljøer som mener at det kan gå annerledes. Dette vil vi ha under kontinuerlig overvåking, og tilpasse den økonomiske politikken deretter. Vi får selvsagt mulighet til å komme tilbake til dette – om ikke før så i revidert nasjonalbudsjett – og kan sette inn nye virkemidler hvis ledigheten viser en økende tendens. Men det siste tallet vi fikk i forrige uke, viste under 49 000 ledige – så langt jeg husker, det laveste vi har hatt på hele 1990-tallet.

Carl I. Hagen (Frp): Enkelte har hevdet at det mest dramatiske for norsk økonomi i den senere tid har vært

den grad av uro som det har vært omkring vedtakelse av et statsbudsjett for 1999.

Personlig vil jeg hevde at det som er langt viktigere for norsk økonomi, også ustabiliteten og den lavere oljekurs, er fallet i oljeprisen. Den har nå vært på et meget lavt nivå i relativt lang tid. Det er mange i det norske folk, både i næringslivet og blant private, som lurer på hva virkningene blir på litt lengre sikt – jeg tenker her i et fire-fem års perspektiv – av en oljekurs på kanskje 60-80 kr fatet eller 80-100 kr fatet. Denne usikkerheten bør nå Regjeringen og Stortinget begynne å forholde seg til, da det er en stor mulighet for at oljeprisen holder seg lav. Vil Regjeringen på denne bakgrunn iverksette et utrednings- og vurderingsarbeid i de relevante departementer og eventuelt fremme en stortingsmelding om hvilke tilpasningstiltak som bør skje i norsk økonomisk politikk, kanskje klimapolitikk og annen politikk, for å forberede en slik mulig utvikling? Det er bedre å være klar over tingene på forhånd enn å komme i etterhånd med slike ting.

Mitt konkrete spørsmål er altså: Vil Regjeringen iverksette nødvendig arbeid for å utrede konsekvensene av en vedvarende lav oljepris? Og inkludert i dette arbeidet: Vil Regjeringen også sørge for en utredning og vurdering av en nærmere norsk tilknytning – herunder eventuelt medlemskap – til OPEC, som også er en relevant problemstilling, slik at vi i tilfelle har en basis for den politikk landet velger, det være seg det nåværende eller et eventuelt nærmere samarbeid med denne organisasjonen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er riktig som representanten Hagen påpekte, at vi står overfor en betydelig usikkerhet når det gjelder oljeprisens utvikling. Det må Regjeringen fortløpende følge opp, og vi får anledning til å komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett. Jeg vil nødig sette i gang et arbeid som nærmest forutsetter en så lav oljepris som vi har nå. Det kan i seg selv nærmest virke selvforsterkende på en slik uheldig tendens. Men hvis erfaringene over tid viser at oljeprisen blir liggende så ekstremt lavt som den nå gjør, er det en del forutsetninger som må justeres. Jeg synes det er naturlig at Regjeringen arbeider med det, utreder det og kan komme tilbake til det i revidert nasjonalbudsjett, når vi har noe mer erfaring enn det vi har hatt til nå. Det som først og fremst har vært situasjonen de siste månedene, er en kolossal svingning. Bare i sentrumsregjeringens tid har oljeprisen svingt fra ca. 160 kr fatet til under 80 kr. Det viser først og fremst en usikkerhet – ikke en permanent lav pris.

Når det gjelder OPEC-tilknytning, har det vært bred enighet i dette hus om at det ikke har vært naturlig for Norge av flere grunner å være medlem der. Men vi har former for samarbeid med OPEC, og vi skal gjerne gå grundigere inn i om disse kan utvikles og forbedres.

La meg så til slutt også benytte denne anledningen til å svare på et spørsmål fra den foregående replikkunden som jeg ikke rakk, nemlig om ikke Regjeringen vil foreta seg noe hvis kronekursen fortsatt vil være svak og renten

høy. Situasjonen i dag viser fremfor alt at oljeprisen er en kolossalt sterk påvirkningsfaktor i forhold til kronekursen og dermed renten – ikke den eneste, men den er viktig. Hvis vi ikke får noen hjelp av oljeprisen til å få styrket kronen igjen og få renten ned, er det klart at Regjeringen må vurdere om vi kan gjøre mer ved nasjonale tiltak. Men får vi ikke noen hjelp fra oljeprisen, er det begrenset hva vi klarer med nasjonale tiltak.

Jan Petersen (H): Nå har Regjeringen for tredje gang søkt mot Høyre og Fremskrittspartiet for å finne en løsning på budsjettspørsmålene. Denne gangen skjedde det altså ett minutt på tolv, og det behøvde slett ikke ha endt så godt som det har gjort, for det står ikke til å nekte at budsjettbehandlingen denne høsten har vært preget av usikkerhet og famling. Regjeringen har gjort dette unødvendig vanskelig, nettopp ved å legge seg ut med begge mulige sider i budsjettarbeidet og samtidig gå til angrep, ikke minst på Høyres hovedprioriteringer, det være seg skatt eller de utgiftsområdene vi mener er spesielt viktige.

Finansministeren sa tidligere i dag at Regjeringen hadde lagt inn betydelige skatte- og avgiftsøkninger i det forslaget de fremla, og det er uten tvil riktig. Nå løste vi likevel floken i siste øyeblikk, kanskje ved å gjøre det finansministeren uttalte, nemlig å ta til etterretning at det ikke var flertall for skatte- og avgiftsøkninger på 4 milliarder kr. Han har for så vidt gitt nytt liv til begrepet «ta til etterretning» i løpet av dagens debatt. Men poenget er i hvert fall at vi endte opp med et godt resultat. Men spørsmålet er: Kan vi virkelig fortsette på samme måten? Jeg synes det har vært altfor mye famling og usikkerhet knyttet til prosessen, og jeg forstår at statsministeren på mange måter er enig med meg i det, fordi han sa at nå burde man se hvordan prosessen kunne bli mer effektiv fremover.

Og da er mitt spørsmål: Hva mente statsministeren med at prosessen skulle bli mer effektiv fremover? Er han f.eks. innstilt på å gå inn i grundige samtaler om budsjettet før det fremlegges? At det er særlig interessant fordi både Steensnæs og Sponheim har snakket om ikke-sosialistisk og borgerlig samarbeid, er helt på det rene. (Presidenten klubber.) Jeg har antatt at det kanskje mer var ord enn realiteter, og da er spørsmålet om statsministeren deler min oppfatning av at det kanskje var mer ord enn realiteter.

Presidenten: Nå er realitetene at tiden er omme, hr. Petersen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Tiden var omme for replikken, men heldigvis var ikke tiden omme for å finne en budsjettløsning. Det greide vi i siste liten. Jeg har vært med på budsjettbehandlinger i Stortinget hvor løsningene faktisk ikke var funnet før julegranen var kommet på plass i vandrehallen her – tre-fire uker senere enn det vi gjorde i år – men det er ikke noe godt eksempel. Vi har fått et nytt budsjettssystem som nettopp skulle bidra til å skaffe en avklaring av hoveddrammene for budsjettet på et tidligere tidspunkt.

Hva jeg la i at vi bør lære noe av årets erfaringer som gjør at prosessen kan bli mer effektiv? Jeg tror at vi på et tidligere tidspunkt under drøftingene mellom partiene i Stortinget må sette et enda hardere trykk på prosessen for å tvinge fram en løsning. Ikke noe galt sagt om det arbeidet som er gjort i finanskomiteen – for den har gjort et godt arbeid ut fra de rammer og fullmakter den hadde, og det samme på parlamentarisk ledernivå – men vi nådde ikke fram i tide. Jeg vågde vel også å antyde at kanskje Arbeiderpartiets landsmøte i seg selv var med å på gi ytterligere puff på prosessen – kanskje ikke i den retning Arbeiderpartiet hadde tenkt, riktignok.

Jan Petersen sa at vi la oss ut med begge sider: Jeg tror det kan være nyttig med grundigere forhåndskontakter omkring budsjettet. Men det må ikke bli slik at en sentrumsregjering må skreddersy budsjettet for én av de to sidene, og dermed frata sentrumspartiene muligheten til å legge fram et budsjett slik vi mener det er riktig. Men en kan gjennom forhåndskontakter unngå en del fallgruver, og det synes jeg vi skal ta sikte på.

Jeg har sagt det før, og gjentar det gjerne nå, at budsjett er viktig, men budsjett er jo ikke alt, og sentrumsregjeringen har faktisk i løpet av dette året vist at vi kan hente vekslende støtte, men i budsjettet har vi hentet det på høyresiden. Og Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste la fram en undersøkelse i forrige uke, referert i Dagens Næringsliv, som faktisk viste at i sju av ti saker har sentrum stått sammen med Arbeiderpartiet. Nå er det kreti og pleti, viktig og uviktig, men dog interessant å si til dem som prøver å fremstille det slik at vi bare lener oss til Høyre.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg beklager å måtte bryte inn i denne vennskapelige kurringen mellom Høyres leder, Jan Petersen, og statsministeren. Men det er noe som har undret oss i SV, og det er denne merkelige og litt uverdige unnskyldningen som Regjeringen gir for å inngå et omfattende budsjettforlik mellom Høyre og Fremskrittspartiet. Jagland var på jakt, sier de. Og Lundteigen reiser land og strand rundt og sier at hvis ikke Bondevik hadde byttet ut Voksenåserklæringen med høyrepolitikk, ja, da hadde Jagland gjort det.

For oss småbarnsforeldre er dette kjente toner. Alle har vel sett for seg den lille poden som plutselig har fått en helt ny interesse for en vraket leke i det øyeblikket det kommer en liten kamerat på besøk som synes at den er fin. Eller kanskje er det riktigere å sammenlikne det som har skjedd med Regjeringen, med den litt forsofne ekte mannen som ikke har verdig sin kone interesse de siste ti årene, men som plutselig fatter ny interesse når en sprek nabo – nyinnflyttet – kaster noen skjelske blikk på hans kone. Da kommer han seg opp av sofaen, i full fart på treningsstudio, og jammen husker han ikke å kjøpe blomster på veien tilbake! Men det er jo ikke noe raffinement eller noen alvorlige overveielser som gjør at det norske folk får mer høyrepolitikk enn det de faktisk har bedt om. Det er ganske primitive følelser, med et intenst ønske om å fortsette å regjere, og regjeringskontorene skal man i hvert fall forhindre at andre kommer inn i.

Da må vi i SV spørre: Hvor går grensen for denne regjeringen når det gjelder høyrepolitikk? Nå avviste Bondevik mildt Petersens spørsmål om forhåndssamtaler. Men jammen endte han ikke omtrent med det Petersen bad om – at det var kanskje interessant å ha noen forhåndssamtaler. Og jeg kan jo skjønne at det kan være interessant for Regjeringen å ha avtaler eller kontakter med Høyre og Fremskrittspartiet på forhånd. Da blir kanskje ikke høyredreiningen så tydelig som vi har sett den nå. Men trist er det ikke som – det norske folk har fått mye mer høyrepolitikk enn det de har bedt om.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: «Vennskapelig kurring»: Kurring er så vidt jeg skjønner, noe som duene forestår, og duene er jo fredsæle fugler – fredsduer – så det synes jeg SV som fredsparti burde ha litt større sans for.

Nei, Regjeringen har ikke byttet ut Voksenåserklæringen med høyrepolitikk. Det fins det overhodet ikke dekning for å si. Hvis en ser på Voksenåserklæringen, vil en se at vi faktisk har gjennomført ganske mye av den bare i løpet av ett år. Det har vi lagt fram et regnskap for. Det har jeg vist til mange ganger her fra talerstolen, og jeg utfordrer alle partiene her i Stortinget til å gå gjennom det regnskapet vi har lagt fram, målt mot Voksenåserklæringen. Jeg vil si vi har fått igjennom forbausende mye i løpet av bare ett år av noe som er en fireårserklæring, og som vi har tre år til på.

Hva er det i tilfelle som er så veldig mye mer høyrepolitikk? Null i skatte- og avgiftslette – er det høyrepolitikk når en vet at Fremskrittspartiet vil ha 25 milliarder kr og Høyre vil ha 2,3? Mer til politi og rettsvesen – er det det som er så galt, som er høyrepolitikk? Det vil jo SV også ha nå. Er det lavere egenandels-tak enn det vi opprinnelig foreslo, som er så galt? Jeg syns tvert imot det var bra vi klarte å få det til innenfor budsjettrammen. Er det noe mer til helse, som inngår i dette forliket? Jeg tror en slik merkelapp, høyrepolitikk, på forliket blir for enkelt.

Sannheten er at det budsjettforliket som trolig blir vedtatt i kveld, inneholder mye god sentrumspolitikk – mer satsing på distrikt, på små og mellomstore bedrifter, småbarnsforeldres valgfrihet, energiøkonomisering, helse, politi og rettsvesen. Nei, dette har vi faktisk ganske god samvittighet for. Kristin Halvorsens problem er at SV er uten innflytelse, og det er det vel langt på vei Arbeiderpartiet som har forårsaket.

Jens Stoltenberg (A): Da vi vedtok årets statsbudsjett i fjor høst, undervurderte regjeringen Bondevik farene for renteøkning i Norge og lot være å stramme inn, slik det var foreslått i det opprinnelige forslaget til statsbudsjett. Nå er det åpenbart at regjeringen Bondevik undervurderer faren for ny arbeidsledighet i Norge. Det har gått klart fram både av finansministerens innlegg, av statsministerens innlegg og av forslaget til statsbudsjett.

Finansministeren sa at det er feil at ledigheten nå øker, og statsministeren sluttet seg til at vi nå ikke står foran en periode med økende ledighet. De har altså to på-

stander. Den ene er at ledigheten ikke har økt, og den andre er at den heller ikke kommer til å øke. Begge deler er galt.

Først til spørsmålet om ledigheten har økt. Vel, det er litt avhengig av hvordan man regner. Men da Arbeidsdirektoratet la fram sine tall på torsdag, hadde de ett hovedpoeng, nemlig at selv om ledighetstallene har gått ned fra september til nå, så har den såkalte sesongkorrigerte ledigheten gått opp for første gang på tre år. Det er helt normalt at ledigheten går ned utover høsten, det skjer hvert år. Problemet i år er at ledigheten har gått mindre ned enn den pleier å gjøre, og det er første gang på tre år vi ser en økende ledighet når vi korrigerer for normale sesongvariasjoner. Dette er i seg selv ingen dramatisk økning, men det er et vendepunkt, et skifte, i arbeidsmarkedet som Regjeringen åpenbart ikke har fått med seg.

Det andre er om vi vitterlig står overfor ny ledighet. Vel, det er det ingen som vet med sikkerhet. Problemet er bare at de fremste fagetatene nå spår økt ledighet. Statistisk sentralbyrå spår en ganske kraftig økning i ledigheten neste år. Arbeidsdirektoratet spår en ganske kraftig økning i ledigheten neste år. Det er snart bare Finansdepartementet som holder fast ved sine første prognoser om at ledigheten skal gå ytterligere ned i 1999, og det har de da basert hele budsjettet på, bl.a. ved mer enn å halvere arbeidsmarkedstiltakene. Det er greitt å redusere tiltakene i et år der ledigheten faller, men det er ikke greitt å halvere dem i et år der ledigheten øker.

Mitt spørsmål er egentlig om statsministeren er enig med finansministeren i at vi ikke har hatt en økning i ledigheten, og at den heller ikke kommer til å øke.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det viktigste ved det representanten Stoltenberg nå sa, var at faktisk ingen med full sikkerhet kan vite hvordan det går med utviklingen av sysselsettingen og arbeidsledigheten. Stoltenberg, som selv har vært sjef for Finansdepartementet, vet at det departementet grundig vurderer de ulike faglige innspill det får fra bl.a. Statistisk sentralbyrå og Arbeidsdirektoratet, men det har aldri vært slik at disse organ som her er nevnt, er de som forvalter den eneste sannhet i dette spørsmålet. Et departement og en regjering plikter å underlegge dette en selvstendig vurdering.

Vi sier helt klart at det er usikkert hvordan dette går. Vi har tatt høyde for at det selvsagt kan bli en mindre gunstig utvikling enn det som er lagt til grunn i nasjonalbudsjettet. Da har vi muligheten til å justere virkemidlene utover i 1999. Vi kan f.eks. nå når vi vedtar et relativt stramt budsjett, hvis det blir nødvendig, sette inn tiltak i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett – også fordi vi på en måte har skaffet oss økonomisk rom for det. Så vi undervurderer ikke faren for arbeidsledigheten. Det er Regjeringens hovedoppgave nr. 1 i den økonomiske politikken ytterligere å redusere ledigheten. Dette skal vi drøfte virkemidler for, også med partene i arbeidslivet, på den inntektspolitiske konferansen som Regjeringen har tatt initiativ til.

Hvis Arbeiderpartiet er så bekymret for økende arbeidsledighet, hvorfor foreslår de da flere tiltak som er

bedriftsfiendtlige? Hvorfor foreslår en endringer i delingsmodellen for familieeide bedrifter, som kan sette flere slike i fare? Hvorfor foreslår en å ta bort aksjerabatter? Hvorfor går en imot forslaget om refusjonsordning for sjøfolk? Hvorfor vil en endre rederibeskatningen, som har hatt gunstige virkninger for sysselsettingen av norske sjøfolk på norske skip? Jeg syns ikke Arbeiderpartiet har lagt opp noen politikk for økt sysselsetting – tvert om.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Thorbjørn Jagland (A): Etter statsministerens svar til meg, og til Jens Stoltenberg nå nettopp, kan jeg slå fast at Regjeringen tar sjansen på at Arbeidsdirektoratet ikke har rett i at ledigheten vil øke. Statsministeren har også reist tvil om Regjeringens målsetting når det gjelder mulighetene for å få renten ned. Han sa at det er lite Regjeringen kan gjøre hvis den ikke får hjelp av oljeprisene. Dette er ikke akseptabelt for Arbeiderpartiet.

Det er en stor fare for at nordmenn må betale en ekstra avgift i form av en høy rente for lenge fordi:

- Norge er for oljeavhengig, og budsjettforliket mellom Regjeringen og høyrepartiene vil gjøre oss mer oljeavhengig.
- Den felles europeiske valutaen, euro, kommer den 1. januar 1999. Norges stilling vil bli enda mer utsatt i en fra før ustabil verden, men Regjeringen tar ingen grep.
- Vi har en svært ustabil regjering som velger å gjøre seg avhengig av et høyrepopulistisk parti.

Også statsministeren gav nå inntrykk av at han helst vil samarbeide med Arbeiderpartiet. Annerledes kan man vel ikke tolke han når han stadig beklager at Arbeiderpartiet har satt seg selv utenfor. Ja, nå nettopp beklaget han til og med at SV har satt seg utenfor ved hjelp av Arbeiderpartiet.

Jeg tror det blir lagt merke til at regjeringspartiene ikke tar ansvar for det forliket de har inngått med Høyre og Fremskrittspartiet, men skylder på Arbeiderpartiet for at de faktisk gjorde det. I grunnen er det ikke noe helhjertert forsvar for forliket i denne debatten, og statsministeren sa kun at forliket var tilfredsstillende. Det synes ikke jeg er tilfredsstillende i den nåværende situasjon, at Regjeringen ikke har større ambisjoner når vi har Europas høyeste rentenivå. Det skaper ikke tillit. Norge skal styres i en tid da verdensøkonomien er inne i en meget turbulent periode. Valutakurser og renter svinger opp og ned. Penger kan overføres fra én verdensdel til en annen i løpet av et sekund. Det kan også pessimisme og optimisme. Vi står her overfor en kombinasjon av teknologi og psykologi som gjør at vi lever i det som kalles usikkerhetens tidsalder.

Et lite land som Norge kan lett komme i drift i en slik virkelighet. Situasjonen blir ikke lettere når vi vet at vårt eget kontinent er inne i en meget dynamisk periode, og Norge er i stor grad en tilskuere. Men Regjeringen stritter imot og tilpasser seg på en defensiv og negativ måte. Dette legges også merke til hos dem som skal investere i landet vårt.

Jeg vil også nevne at mange av våre konkurrentland setter rentene ned. Prisstigningen er svært lav. Norge har på sin side nådd konjunkturtoppen. Rentene er 4-5 pst. høyere enn i andre land. Prisstigningen er dobbelt så høy som i våre konkurrentland. Overhenget i lønnsoppgjøret neste år er svært høyt, og lave valutakurser truer med å føre til ytterligere prispress.

Under finansdebatten i fjor ble Arbeiderpartiet kritisert av både statsminister og andre for å svartmale da vi advarte Regjeringen mot å basere seg på høye oljepriser. Vi advarte mot hva som kunne komme, og som faktisk kom i løpet av det året vi nå har bak oss. Rentene gikk opp.

Arbeiderpartiet mener at det neste store problemet nå kan bli økende arbeidsledighet. For å hindre dette må den viktigste oppgaven nettopp være å få renta ned så raskt som mulig. Derfor er det galt av Regjeringen å gi inntrykk av at den vinger når det gjelder finanspolitikken. Den ene uken er det absolutt nødvendig med 9 milliarder kr i innstramming. Det skal vi stå på, ble det sagt her i Stortinget. Neste uke er 7,7 milliarder nok, uten noen som helst fagøkonomiske begrunnelser. Tar man i betraktning at 1 milliard kr av inndragningen som brukes, ikke har inndragende effekt, blir innstrammingen over 2 milliarder kr lavere enn utgangspunktet. Store regninger skyves også på. Jeg synes dette minner om i fjor høst. Da ble også problemene løst ved å hente penger fra oljefondet.

Ja, det minner om utviklingen i hele år. Regjeringen er blitt drevet fra skanse til skanse – ikke av opposisjonen i og for seg, men av den økonomiske utviklingen, som Regjeringen systematisk har undervurdert. Etter Regjeringens budsjettkonferanse på Halvorsbøle i mars sa statsministeren: «Alle skal få det bedre neste år.» Det var det ikke dekning for. I sommer sa statsministeren at kontantstøtten ikke skal gå ut over noen grupper. Det var det ikke dekning for. To måneder senere ble det nødvendig å stramme inn med 9 milliarder kr. Det går ut over svært mange at Regjeringen starter en innstramming med å dele ut 3 milliarder kr til en liten del av befolkningen.

Det viktige for landet vårt nå er at det trekkes opp en kurs som vil gjøre Norge mindre avhengig av oljeinntekter. Næringslivet på fastlandet må styrkes. Arbeiderpartiet legger derfor avgjørende vekt på følgende fire punkter:

- Dialogen mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet, arbeidsgiverne og staten må gjenopptas. Derfor blir det galt når den eneste skatteøkningen flertallet kan godta, er å redusere fradraget for fagforeningskontingent, mens smutthull for de rikeste i skattesystemet ikke testes. Det blir galt å redusere sykelønnsordningen for deltidsansatte, som ofte er lavtlønte kvinner. Og det er en provokasjon å mer enn halvere arbeidsmarkedstilltakene.
- Etter- og videreutdanning må stå sentralt i en ny dialog med lønnsstakerne. Uten etterutdanning for alle vil forskjellene øke, og en stor del av arbeidslivet vil ikke kunne utvikle seg. Regjeringen må klargjøre om den vil bidra med noe i neste års lønnsoppgjør her.
- Det andre Regjeringen må gjøre, er å starte en strategisk dialog med EU. 70 pst. av vår eksport går til EU. EØS-avtalen er viktig for oss. Vi er avhengig av å ut-

vikle den videre, særlig i en periode der EU – og dermed EØS-området – blir utvidet med om lag 100 millioner mennesker. Regjeringen må klargjøre om den er beredt til å starte en slik dialog, der også Norges forhold til den nye europeiske valutaen blir tatt opp.

- For det tredje er det behov for fortsatt modernisering av den offentlige sektor for å gjøre den best mulig, og for å frigjøre ressurser til tjenester og utdanning som folk trenger. Det er nødvendig å se på både kommunestruktur og forholdet mellom fylkeskommunene og fylkesmannen. Spørsmålet blir om Regjeringen vil lede an i en slik prosess.
- Arbeiderpartiets fjerde punkt er satsing på forskning. Vi vil opprette et Norges Forskningsfond basert på kapital fra salg av statsaksjer, som stortingsflertallet vil gjennomføre. Arbeiderpartiet vil at statens formue skal omplasseres til framtidsrettet forskning i stedet for å finansiere forbruk. Det er særlig marin forskning som skal prioriteres. Norge har uante muligheter basert på ressursene i havet. Her ligger nøkkelen til framtidens distriktpolitikk.

Jeg vil spørre hvorfor regjeringspartiene ikke vil være med på å etablere et Norges Forskningsfond.

Den nye regjeringen bad om en ny kurs for landet. Resultatet er blitt Europas høyeste renter. Neste år kan bringe økende ledighet, skolenedleggelse og nedleggelse av barnehager ute i kommunene. 1999 blir et meget vanskelig år for kommunene, stikk i strid med det som ble lovet.

De borgerlige partiene prøver å få det til å se ut som om Arbeiderpartiet har satt seg utenfor fordi vi ikke ville godta kontantstøtten. Men hvis vi hadde godtatt kontantstøtten, måtte vi også ha vært med på å finansiere den. Det synes som om noen mener at kontantstøtten hadde blitt gratis bare Arbeiderpartiet hadde stemt for den, eller til og med at man hadde fått mer penger hvis vi hadde gått inn for den. Men vi hadde også måttet være med på å skjære ned i kommunene, legge ned skoler, skjære ned på skolefritidsordningen og det som er viktig for oss: tjenester og utdanning. Det ville vi ikke. Vi gikk inn for et kompromiss om kontantstøtten. Det ville ikke Regjeringen ha. Da må vi bare konstatere at det overordnede mål for Regjeringen var å få til kontantstøtten. Men jeg må også svare: Arbeiderpartiets overordnede mål er en bedre skole for barn og ungdom og bedre omsorg for de eldre.

Samfunnsutviklingen framover vil være preget av to faktorer. Kunnskap vil bety mer og mer, og vi vil bli flere eldre som trenger pensjoner og omsorg. Dette vil Arbeiderpartiet holde seg til, og det er her vi kjenner og ser konflikten i årets budsjettsituasjon. Vi vil bruke penger på dette i stedet for milliarder på milliarder hvert eneste år framover i kontantoverføringer som mange strengt tatt ikke har bruk for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har tre spørsmål til Arbeiderpartiets parlamentariske leder Thorbjørn Jagland.

For det første: Hva er den økonomiske rammen for Arbeiderpartiets kompromissvillighet når det gjelder

kontantstøtten? Ville han vært fornøyd hvis det ble brukt 1 milliard kr mindre enn det som ligger i 1999-budsjettet? Er det der kompromissviljen går? Er det slik at den milliarder skulle finansiere alle de godene som Jagland nå ramset opp og som ikke kunne skje på grunn av kontantstøtten?

Spørsmål nr. 2: I likhet med Thorbjørn Jagland er jeg også bekymret for utviklingen på arbeidsmarkedet. Derfor har vi tatt den logiske konsekvens av det og vært mindre opptatt av stramheten i budsjettet. For det er klart at for hver milliard man trekker inn – inndragning, som Jagland snakker om – ryker ca. 3 000 norske arbeidsplasser. Jagland ville stramme inn med et langt større beløp enn det som nå blir vedtatt budsjett. Hvorledes er logikken i at Jagland på den ene side ønsker å inndra kjøpekraft, samtidig som han er engstelig for den arbeidsledigheten som selvsagt vokser dess mer man strammer inn? Hvorledes kan man få dette til å henge i hop?

For det tredje: Thorbjørn Jagland sier han er engstelig for konkurransevnen til norsk arbeidsliv. Ja, det kan jeg være enig i. Hvorfor er det da så maktpåliggende for Arbeiderpartiet og Thorbjørn Jagland å få hevet kronekursen, og deretter automatisk få en forverring av konkurransevnen for norsk konkurranseutsatt næringsliv? Hvis vi styrker kronekursen, betyr jo det forverring av konkurransevnen. Dette henger derfor heller ikke på greip. Hvor lenge ønsker Arbeiderpartiet å stå fast på den nåværende pengepolitikken? Og når Jagland snakker om nærmere tilknytning til euroen, betyr det – for å gjenta spørsmålet fra statsministeren – at Arbeiderpartiet ønsker en fastkurspolitikk, hvor CBS skal foreta støttekjøp av norske kroner for norsk regning og norsk risiko?

Thorbjørn Jagland (A): Etter å ha hørt de to siste spørsmålene må jeg si at jeg ikke håper Regjeringen bruker Carl I. Hagen som økonomisk rådgiver.

Når det gjelder stramheten i budsjettet, er det Arbeiderpartiets klare oppfatning at det viktigste er å få renten ned fort. Vi kunne godt ha kuttet enhver innstramning og så latt renten stramme inn, men da hadde vi fort fått store problemer i arbeidslivet vårt. Hvis vi blir hengende ved en høy rente veldig lenge her i landet, betyr det kort og godt at en lang rekke bedrifter får kostnader som konkurrentene ikke har. Det betyr at det ikke vil lønne seg å investere i Norge. Derfor er det viktig å få renten hurtigst mulig ned. Da er det bedre å stramme til nå og få renten ned, og eventuelt slakke opp senere når vi har fått den ned. Det motsatte vil etter vår oppfatning være helt galt. Men jeg skjønner godt at Carl I. Hagen står for det synet han gjør, for han vil at markedet skal ordne opp i alt, altså at renten skal gjøre jobben for politikerne og stramme inn.

Så til kronekursen. Hagen spør om hvorfor det er maktpåliggende å heve kronekursen. Det er jo rett og slett for å få renten ned. Det Carl I. Hagen nå stod her og sa, var at det ikke er så farlig om kronekursen er på dette lave nivået. Men konsekvensen av det er at renten forblir høy. Det ville være ille for familiene, det ville være ille for bedriftene, det ville være ille for staten, og det ville

være ille for kommunene. Jeg håper i hvert fall at budsjettkameratene i sentrum og Høyre ikke er enig i dette resonnementet til Carl I. Hagen.

Når det gjelder kontantstøtten og et eventuelt kompromiss der, kunne vi fått vist det hvis det hadde vært reell vilje til å forhandle om det.

Einar Steensnæs (KrF): Da Jagland forlot regjeringkontorene høsten 1997 og satte døren åpen etter seg, klaget han over mangel på tillit og styring i Stortinget. I sin tale til Arbeiderpartiets landsmøte sa han at dersom han ikke hadde trukket seg fra regjeringsansvaret, ville Arbeiderpartiet «gradvis blitt drevet inn i ulykken. Vi hadde fått skylden for valutakrisen og renteøkningene. Til slutt hadde vi måttet gå av på en ydmykende måte».

Jeg syns dette er ganske oppklarende, for det er jo nettopp slik Arbeiderpartiet har blitt oppfattet hele denne høsten. Arbeiderpartiet har systematisk forsøkt å gi Regjeringen Bondevik skylden for viktige problematiske endringer i internasjonal økonomi, som fallende oljepris og uro på valutamarkedene, som har skapt problemer i norsk økonomi. Enden på dette, ifølge Jaglands resonnement, skulle da være at regjeringen Bondevik på en ydmykende måte måtte gå av. Det er godt at dette kommer fram – alt har sin forklaring. Da har det altså ikke handlet om å finne en budsjettløsning, da har det handlet om regjeringsmakt, og de lyktes nesten. Men Regjeringen kom tilbake – ja, den er her faktisk allerede (latter i salen).

Jagland sa også på Arbeiderpartiets landsmøte at Arbeiderpartiet kunne frafalle mye av det som er viktig for oss, som han sa, for å skape grunnlag for et stabilt styre. Og at de var villige til å frafalle mye, er jo åpenbart. Men hvilket stabilt styre er det Jagland sikter til? Hvilken parlamentarisk avklaring mener Thorbjørn Jagland at han har fått siden han nå igjen tydeligvis kan tenke seg tilbake i de kontorene han forlot høsten 1997 i frustrasjon over manglende støtte i Stortinget?

Thorbjørn Jagland (A): Om man er her, er vel ganske tvilsomt, for nå har jo regjeringspartiene oppgitt alt de står for, unntatt kontantstøtten. Hvis man ser på hva de lovt foran valget, hva er det igjen? Man lovt en ny miljøpolitikk, man gikk imot Arbeiderpartiets forhandlingsopplegg i Kyoto, men overtok det. Man gikk imot veterinæravtalen og Schengen-avtalen – nå er man villig til å gå inn for det. Man oppgav alle de økonomiske løftene til kommunene, til samferdsel, i eldreomsorgen. Og jeg har lyst til å si dette: Jeg er helt overbevist om at hvis Arbeiderpartiet hadde fortsatt i regjeringkontorene, hadde denne overbudspolitikken fortsatt. Det kan det ikke være noen tvil om. Nå er det bra at regjeringspartiene har kommet på bedre tanker, og ikke ser seg i stand til å gjennomføre disse løftene, for de lar seg rett og slett ikke gjennomføre.

Så begynner man å skylde på oljepriser, men i valgkampen ble Jens Stoltenberg, daværende finansminister, kalt Onkel Skrue av folk i denne salen, av folk som sitter i regjeringspartiene, for at han ikke ville bruke mer oljepenger. Vi advarte mot å basere sin politikk på høye olje-

priser. Så kommer man nå og sier at man må skjære ned fordi oljeprisen har sunket. Så sent som i revidert nasjonalbudsjett var det behov for en liten innstramming, men da var oljeprisen like lav som den var i slutten av august da innstrammingen ble helt nødvendig, og i en mye høyere størrelsesorden enn det som man snakket om i juni.

Det er ikke mer enn et halvt år siden statsministeren stod på Halvorsbøle og sa: Alle skal få det bedre i 1999. Dette var ikke riktig, og det har vist seg at det som han sa, ikke har slått til, og det var nødvendig at man faktisk fikk se at man måtte gjøre prioriteringer. Nå har man gjort prioriteringer, kontantstøtten står over alt annet, og det er mange som må lide på grunn av det.

Jan Petersen (H): Det var mange av de samme elementene i dette innlegget fra Thorbjørn Jagland som det var i hans landsmøtetale, og som etter mitt skjønn pekte på fire svært interessante og viktige områder som norsk politikk skal og må prioritere i årene fremover. Ett av disse områdene var verdiskaping, og det er ikke noe nytt at Høyre og Arbeiderpartiet har snakket mye om verdiskaping i årene som er gått, og vil komme til å gjøre det. Men det er heller ikke noe nytt at når man begynner å snakke om hva dette betyr av praktiske, politiske grep, er det også klare forskjeller på hva Høyre anbefaler, og hva Arbeiderpartiet anbefaler. Thorbjørn Jaglands tale på landsmøtet var nemlig ikke den eneste, det var også en tale av Hill-Marta Solberg, og den talen er reflektert i de forslagene som Arbeiderpartiet fremmer nå. Hvis det er slik at man er så opptatt av verdiskaping i Arbeiderpartiet, hvordan har det seg da at man går til angrep på delingsmodellen, at små og mellomstore bedrifter får det verre når det gjelder formuesskatt, at man går løs på skipsfartsbeskatningen? Når man gjør dette, er dette et problem ikke bare med den aktuelle økonomiske belastningen det gir for bedriftene, men det forteller også bedriftene at det vil være stadig nye rammebetingelser i dette landet, noe som i seg selv er et problem, og dermed slår de to foredragene hverandre i hjel.

Mitt spørsmål til Thorbjørn Jagland er om han nå innser at disse to foredragene har slått hverandre i hjel, og at det når det kommer til den praktiske hverdag, ikke er så mye verdiskapingspolitikk allikevel i det Arbeiderpartiet fremmer til konkret votering her i salen.

Thorbjørn Jagland (A): Når det gjelder de forslagene som Arbeiderpartiet har stått på veldig lenge, og som vi gjentok på vårt landsmøte, kan vi godt føre diskusjoner om det. Jeg er klar over at Arbeiderpartiet og Høyre er uenige der. Men det er ikke slik at Høyre har én fasit og kan si at våre forslag er dårlige. Hvordan kan man f.eks. si at det er helt opplagt at det skal være spesielle rabatter for én type aksjer som gjør at man kan manipulere med pengene sine og flytte penger att og fram? Er det egentlig så veldig gunstig for verdiskapingen – eller er det gunstigere at man faktisk får en likere beskatning av kapital, slik at kapitalen går dit den er mest produktiv? Det kan vi ha mange diskusjoner om, men å lese opp en fasit på det området, synes jeg er nokså tvilsomt. Det

samme gjelder rederibeskatningen og delingsmodellen. For øvrig har jeg lyst til å legge til at det er to parter i verdiskapingen i landet vårt, det er kapitalen og det er arbeidskraften. Hvis vi ikke har en fornuftig fordeling mellom de to, får man ikke til en maksimal verdiskaping, og i flertallsforliket her foreligger det jo mange forslag som er direkte negative for arbeidstakerne i landet vårt, f.eks. å redusere fradrag for fagforeningskontingenten, f.eks. å redusere sykelønnsordningen for deltidsansatte, som særlig er lavtlønte kvinner. Det vil ikke bli særlig godt mottatt. Og når man da overhodet ikke er villig til engang å se på smutthull i skattesystemet for de aller rikeste, så tror ikke jeg det er noen god sak for verdiskapingen i landet. Men jeg tror at på disse punktene kunne det være mulig å finne fornuftige kompromisser, der vi hadde ivarett våre interesser og andre kunne ivarett andre interesser, og så kunne man ha møttes på midten. Det tror jeg hadde vært bedre for landet vårt enn denne kranglingen her.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg vil først be Arbeiderpartiets leder om å svare på det spørsmål som Einar Steensnæs stilte, og som jeg tror veldig mange i denne sal venter på svaret på, nemlig: Hvilket parlamentarisk og politisk grunnlag tenker Thorbjørn Jagland seg når han nå så utslørt søker regjeringsmakt?

Ellers gav jo Arbeiderpartiets leder en ganske begreidelig beskrivelse av norsk økonomi. Og hvis hans bedømming er så alvorlig som han nå gav uttrykk for, hvorfor har da Arbeiderpartiet ikke lagt to pinner i kors for å søke innflytelse på dette budsjettet? Er det virkelig slik at aversjon mot en vedtatt reform overskygger alle de andre hensyn, som han så malende beskrev i sitt innlegg?

Arbeiderpartiets leder kritiserer det budsjettkompromisset som er kommet i stand, han kritiserer de partier som har vært villig til å ta ansvar og bringe Stortinget ut av en vanskelig budsjett situasjon. Men når han kritiserer sentrumspartiene, da vil jeg spørre: Med hvilken troverdighet kritiserer Thorbjørn Jagland denne budsjettavtalen? Ser ikke Thorbjørn Jagland selv at han gjennom sin utslørte vilje til å komme Høyre i møte på hele spekteret av skatte- og avgiftspolitikken i realiteten på en effektiv måte har nøytralisert seg selv som en troverdig kritiker av andre partiers samarbeid med høyresiden?

Thorbjørn Jagland (A): Punkt nr. 1: Vi hadde ikke tenkt å samarbeide med Fremskrittspartiet også. Det er jo det sentrumspartiene nå har gjort. De har faktisk satt seg i den situasjonen at Norge er det eneste land i Europa der et høyrepopulistisk parti får vesentlig innflytelse over Regjeringens politikk. Det tror jeg vi kommer til å møte.

Så har jeg lyst til å si følgende: Situasjonen var den at Regjeringen ikke hadde fått i stand et forlik om statsbudsjettet bare få dager før Stortinget skulle behandle statsbudsjettet her i denne salen. Arbeiderpartiet kunne selvfølgelig ikke frasi seg ethvert ansvar hvis den situasjonen

skulle oppstå at de fem borgerlige partiene ikke kunne bli enige om noe. Det kunne vi rett og slett ikke gjøre. Det betyr ikke at Arbeiderpartiet søker en regjeringskrise eller søker regjeringsmakt, men vi kan heller ikke ha det slik her i landet at vi har en regjering som ikke regjerer. Og man forlanger at opposisjonen skal la være å være opposisjon – det er jo faktisk det man ber om. Man ber om at Arbeiderpartiet skal frasi seg ansvaret som opposisjonsparti, mens det faktiske forhold var at Regjeringen bad om en ny kurs for landet. Da må det jo være selvsagt at den skulle søke oppslutning om den fra andre partier enn det partiet man søkte å avsette. Jeg tror ikke man kan ha et parlamentarisk system der man ikke har en opposisjon. Arbeiderpartiet vil søke å være en opposisjon. Så vi har ikke hatt noe av den dagsordenen som Johan J. Jakobsen prøver å liste opp som unnskyldning for at man går til det skritt å samarbeide med Høyre og Fremskrittspartiet, som man så som den store, stygge ulven før valget, og som man anklaget Arbeiderpartiet dag etter dag for at de i enkelte saker samarbeidet med.

Kristin Halvorsen (SV): Hvis jeg kan tillate meg en liten kommentar til Johan J. Jakobsen først, må jeg si jeg undrer meg over at Senterpartiet er så ivrig etter å overlate farskapet for denne høyrepolitikken til Jagland, og ikke har såpass ære på vegne av å være et regjeringsparti selv, at de selv vil ha ansvaret for det resultatet som er oppnådd. Det synes jeg ikke passer seg rett og slett, men jeg skal ikke sette i gang en farskapssak her og nå. Jeg er ikke involvert, som alle vil forstå.

Men det jeg har lyst til å utfordre Jagland på, er hvor mye høyrepolitikk Arbeiderpartiet egentlig ønsker for årene framover. Jagland la fram en rekke viktige utfordringer for det norske samfunnet. Men er det virkelig sånn at det er Høyre som er Arbeiderpartiets allierte i å få til en økonomisk politikk som ikke bare sikrer en rentenedgang, men som også setter kampen mot arbeidsløsheten først? Jeg har ikke oppfattet Høyres og Fremskrittspartiets politikk på den måten. Er det sånn at det er i europapolitikken Høyre og Arbeiderpartiet skal danne den nye storkoalisjonen, og skal føre en aktiv europapolitikk? Er det ikke sånn at Arbeiderpartiet har like stort ansvar for å ta vare på den handlefriheten vi har utenfor EU, og bruke den aktivt? Er det i samarbeid med Høyre at man skal videreutvikle offentlig sektor, nå som Høyre og Fremskrittspartiet i svært mange kommuner der de har flertall, legger ut på anbud og privatiserer omsorgstjenester i en helt annen takt enn tidligere? Jeg trodde at noe av utfordringen inn i det neste årtusen var å videreutvikle noen av de bastionene som faktisk sosialdemokratiet har utviklet, f.eks. enhetsskolen, og det gjør man ikke ved å invitere Høyre til mer privatisering. Jeg lurer rett og slett på: Hvem er Arbeiderpartiets allierte i å fornye politikken inn i det neste årtusen? Arbeiderpartiet har lagt fram et stabiliseringsprogram som ikke er en kraftfull utfordring fra venstre til Regjeringen.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg tror Høyre og Arbeiderpartiet har én felles interesse, og det er å holde orden på

økonomien og sikre verdiskaping i landet. Så er vi uenige om fordelingspolitikken, men uten orden i økonomien og verdiskaping har vi ingenting å fordele. Det har vi sakens sett i de siste månedene nå. Da må vi bare skjære ned. Det viktigste av alt akkurat nå er å få orden på økonomien og få renten ned, og så kan vi krangle om hvordan vi skal fordele den verdiskapingen som vi får til.

Jeg kan med stor frimodighet si – og jeg kan også være stolt av det Arbeiderpartiet har stått for her – at vi var villig til å finne løsninger selv med vår gamle hovedmotstander Høyre for å få til akkurat dette, og vi trenger faktisk ingen å skylde på. Vi trenger ingen å skylde på hvis vi hadde kommet i en slik situasjon at vi måtte ha gjort det, mens regjeringspartiene faktisk må ha Arbeiderpartiet å skylde på for at man samarbeider med Høyre og Fremskrittspartiet. Og jeg kan legge til: Hvis det hadde blitt en løsning med Høyre og Arbeiderpartiet, hadde vi ikke trengt Fremskrittspartiet. Jeg tror det kunne vært en vel så god løsning som det som vi ser nå. Så hva som er framtida her – nå er det faktisk viktig å ta vare på nåtida. Hvis ikke vi klarer å få orden på norsk økonomi ganske fort og får renten ned i løpet av ganske kort tid – og ikke gjennom hele året, som det er tydelig at finansministeren og statsministeren har som ambisjon – tror jeg vi kan komme i en ganske vanskelig situasjon, og da vil vi ikke ha noen ting å krangle om, annet enn hvilke nedskjæringer som vi skal foreta.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Carl I. Hagen (Frp): La meg først si at jeg syns det svaret som statsministeren gav på min replikk, var tilfredsstillende. Det er selvsagt ikke avgjørende om Regjeringen kommer tilbake til Stortinget i en stortingsmelding eller inkluderer det i revidert nasjonalbudsjett. Jeg forutsetter at Regjeringen kommer med resultatene av utredninger og vurderinger om konsekvensene av en eventuell langvarig lav oljepris i revidert nasjonalbudsjett.

Så sa statsministeren at noe av erfaringene fra denne høsten var at man neste år må sette noe mer trøkk i forhandlingsprosessen noe tidligere. Ja, det er jeg helt enig i. Men det skyldes jo ensidig regjeringspartiene. I den fasen hvor man hadde forhandlinger i finanskomiteen og så med de parlamentariske ledere, var det lengste regjeringspartiene kunne strekke seg når det gjelder skatter og avgifter, 1 635 mill. kr. Det var det lengste, man kom ikke lenger, det var der man stod. Da skulle man tro ut fra normal forhandlingsposisjon at det kanskje var igjen 10-15 pst. i tillegg til en slutfase ett på tolv.

Men da var det jegeren Thorbjørn Jagland dukket opp på scenen sist helg. Jegeren Thorbjørn Jagland viste at han var en elendig jeger, for en jeger som får et bytte på skuddhold, roper ikke og skriker ikke og stormer frem før han skyter, og skremmer byttet unna. Han skyter først, før man oppdager hva som skjer. Men jegeren – ja nesten indianerjegeren – Thorbjørn Jagland ropte ut at han også aksepterte at det ikke skulle være skatte- og avgiftsøkninger i et eventuelt budsjettkompromiss med Høyre. Det er ikke noe rart han skremte vettet av byttet,

eksemplifisert ved ansiktsuttrykkene til senterpartileder Anne Enger Lahnstein på skjermen. Og etter den helgen dukket plutselig statsministeren opp på scenen – for meg først mandag kveld, men da dukket han opp, og på tirsdag fikk vi et tilbud på 2 350 mill. kr til i skatte- og avgiftslettelse, etter at alt det man tidligere hadde tilbudt, var 1 635 mill. kr. Det viste seg at alt det vi hadde gjort i Stortinget til å begynne med, var ikke mer enn ca. 35 pst. av det Regjeringen var villig til å gå. Selvsagt er ikke dette riktig. Regjeringen ble villig til å gå langt lenger fordi Thorbjørn Jagland og Arbeiderpartiet på sitt landsmøte skremte vettet av Regjeringen.

Det er jeg glad for, fordi resultatet er blitt til å leve med. Det er blitt slik at vi har fått nulltet ut skatte- og avgiftsøkningene for det norske folk og tilgodesett et par andre fornuftige formål. Det er det som er situasjonen. Og når jeg har hørt Thorbjørn Jagland her i dag, er jeg veldig glad for at det gikk som det gikk, for nå syns jeg at Thorbjørn Jagland roter fælt når det gjelder det økonomiske. Det er greit å si at Regjeringen ikke skal ta hensyn til de rådene som kommer fra meg, men hvis han sjekker litt utenfor denne sal, ser litt på hva som er skrevet i f.eks. Dagens Næringsliv, Finansavisen og økonomisidene i Aftenposten, og hører på radio og TV, så vil han se at de rådene jeg gir nå, er mer og mer samstemt med det rådende økonomer, med Øystein Noreng i spissen, sier. Nå har man fått se i praksis at årsaken til at kronekursen falt – og det var fordi kronekursen falt at Norges Bank satte opp renten, slik som de er forpliktet til etter at arbeiderpartiregjeringen gav dem instruks om det i 1994 – er ikke nødvendigvis norsk innenriksøkonomi og stramhet og disse ting. Etter at budsjettforliket ble kjent, har jo kronekursen blitt dårligere, også i dag gikk den litt ned. Og den bitte lille forskjellen mellom Arbeiderpartiets stramhet og det som ligger her, er helt ubetydelig i en økonomi på over tusen milliarder kroner. Det skyldes internasjonale forhold. Sakte, men sikkert kommer konsekvensene av krisen i Asia inn over Europa, og samtidig har oljeprisen sunket. Det er årsaken.

Hvis Jagland istedenfor å stramme inn 9 milliarder kr og å fjerne 27 000 arbeidsplasser hadde slått til og kanskje strammet inn med 15 milliarder kr, så hadde øyeblikkelig kronekursen gått opp. Da er det i tilfelle Arbeiderpartiet og Jagland som kynisk bruker arbeidsledigheten som virkemiddel i den økonomiske politikken, og som med vitende og vilje kjører opp arbeidsledigheten for derved å presse lønningene nedover for eventuelt å bedre konkurranseevnen. Det er dramatisk hvor lite av disse økonomiske sammenhenger som Thorbjørn Jagland – jeg vil ikke si og Arbeiderpartiet, men Thorbjørn Jagland – demonstrerte at han skjønner. Sjekk med en del av de ledende økonomer! Nå er man nemlig engstelig for at det strammes for mye til, og det anses bevist at det først og fremst er oljekursen og internasjonale forhold som gjør at kronen er under press. Det beste man kunne gjøre, var å la kronen være der den er i dag. Da ville Norges Bank nemlig kunne få adgang til å sette ned renten. Et høyt rentenivå er politisk bestemt i dette land av alle andre partier enn Fremskrittspartiet i denne sal.

Presidenten: Presidenten er i tvil om det å karakterisere representanten Jagland som «jeger» er parlamentarisk, sjølv om «regjeringsjakt» er eit parlamentarisk godkjent uttrykk.

Det blir replikkordskifte.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg la merke til at presidenten tillot at Hagen kalte Regjeringen for et «bytte». Det er vel kanskje slik man ser det.

Ærlig talt, er det ikke litt uverdigg at Arbeiderpartiets landsmøte skal være begrunnelsen for alle partienes handlinger? Nå må man begynne å ta ansvar for sine egne handlinger. Det tror jeg man må gjøre ganske fort. Man kan vente til over jul, kanskje, men etter den tid må man nok stå på egne bein.

Så har jeg lyst til å sitere hva John I. Alvheim sa i trontaledebatten:

«Det som har opprørt meg mest i det foreliggende statsbudsjett, er forslaget om å forlenge gjennomføringen av eldre pakken med to år. Dette forslaget viser at det er langt mellom liv og lære hos denne regjeringen når det gjelder å ivareta svake grupper i samfunnet. ...»

De eldre har ikke tid til å vente i ytterligere to år på en bedre og verdigg omsorg. De eldre syke har faktisk knapp tid, hundrevis av syke eldre vil faktisk dø i disse to årene uten at de fikk oppleve en tilrettelagt, verdigg og respektfull livskveld fra samfunnets side ...».

Dette er jo helt riktig. Derfor går Arbeiderpartiet mot å skyve på eldreinvesteringene med to år. Vi går også mot av moralske grunner. Det er ikke noe dette storting har forpliktet seg mer til enn å gjøre noe for de eldre. I valgkamp etter valgkamp har man kjørt på dette. Og så fikk man på plass investeringer i eldreomsorgen, der for øvrig mange partier ville ha mer, men det ble enstemmighet. Det første man gjør, er å glemme det man har lovet, og som man har hatt øverst på dagsordenen i år etter år. Nå har Fremskrittspartiet også glemt hva John Alvheim sa i trontaledebatten, for forliket innebærer faktisk at man skyver på eldreinvesteringene i to år. Hvordan kan Carl I. Hagen, som har stått i spissen for dette kjøret når det gjelder eldreomsorgen i år etter år, være med på dette?

Carl I. Hagen (Frp): Hadde det vært parlamentarisk, skulle jeg nesten ha sagt: Nei, men Thorbjørn, da! – Men det kan jeg jo ikke si.

For det første syns jeg Thorbjørn Jagland og Arbeiderpartiet burde være beåret over den innflytelse som Arbeiderpartiets landsmøte sist helg har fått i utviklingen av budsjettbehandlingen. Det er bekreftet, ikke bare av meg. Johan J. Jakobsen og andre, som i hvert fall er aktører på regjeringspartienes side, bekrefter det jo. Og logikken tilsier – når man har kommet 80 pst. gjennom en forhandlingsrunde og bare har gitt 35 pst. av det man egentlig er villig til, men så, etter at dette skjedde, mer enn doblet det man allerede hadde vært villig til å gi: Hva slags lønnsforhandlinger ville det ha vært? Der syns jeg at Jagland kunne snakke med den som kalte ham «gutten», Yngve Hågensen, og få litt opplæring i prosesser. Det var

Arbeiderpartiets landsmøte som fikk Regjeringen ved statsministeren til å komme med tilbud om langt mer.

Så til eldreforandringen. Hvis representanten Jagland ser på side 22 i budsjettinnstillingen, finner han svaret. Det er jo ingen forskjell når det gjelder ordningene for støtte til å bygge nye sykehjem og eldreomsorgsboliger. Det er tilskuddsordninger basert på så og så mange kroner pr. plass ved ferdiggstillelse eller ved planlegging. Det kommer an på kommunene – i hvor stor grad kommunene selv makter å få tak i tomter, entreprenører og sette i gang bygging og skaffe bemanning. Og der er det altså at Jagland vil gi dem fire år. Men nå står det i denne innstillingen – for vi er mye snillere overfor kommunene fordi vi tar dette på alvor – følgende:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, forutsetter at kommuner som ikke innen de opprinnelige 4 år får utnyttet investeringsstøtte til eldreforandringen, kan få investeringsstøtte i ytterligere 2 år. Eventuelt endret bevilgningsbehov tas opp i Revidert nasjonalbudsjett.»

Odd Holten (KrF): Finansdebatten går nå mot sin avslutning. Egentlig er dette en debatt som ikke har vært preget av de sterke utfall, og mye av tiden har faktisk berørt ca. 1 pst. av budsjettet. Det som i hvert fall jeg er glad for, er at vi i det som er fremlagt fra Regjeringens side, har fått tilslutning til økt satsing på helse, på distriktutvikling, at vi har fått en bedre familiepolitisk økonomi, og at det er blitt satset mer på små og mellomstore bedrifter. Men fellesoppgaven for oss alle er jo å bidra til å få en senket rente, noe som vil bety svært mye for husholdninger, for kommuner og bedrifter.

Ingen er vel egentlig i tvil om at det er betydelig avstand mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet i økonomisk politikk, også ved denne budsjettbehandlingen. Dette til tross har det lyktes Regjeringen å sikre flertall for sine hovedprioriteringer sammen med Fremskrittspartiet og Høyre. Fremskrittspartiets leder har både før og etter fremleggningen av budsjettet til Bondevik-regjeringen bidratt til å unngå krisemaksimering og tydelig signalisert vilje til forhandlinger for å sikre flertall for et omforent budsjett. Dette er svært positivt i en tid med press på den norske kronen. Fremskrittspartiet har her i dag hevdet at det er vanskelig å finne det eksakte nivå for innstramningen, og at denne innstramningen egentlig ikke betyr all verden. Kan representanten Hagen nå si litt om hvordan han ser på stramheten i finanspolitikken ved en pengepolitikk som baserer seg på et inflasjonsmål? Og videre: Er ikke Fremskrittspartiet bekymret for at det er en grense for stramheten i de offentlige budsjettene?

Carl I. Hagen (Frp): Under denne meget vennligsinnede replikk begynte jeg å lure på om det kom noe spørsmål, eller om jeg bare måtte stå her og rødme over all rosen. Så det var jo bra at det kom.

Jeg må få skyte inn her at etter denne finansdebatten ser jeg lyst i møte neste års kommunevalgkamp. Jeg har jo tidligere hatt litt dårlig erfaring når det gjelder angrep

fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti i valgkamper. Nå er det nesten litt omvendt etter alt det som nå er sagt.

Men til spørsmålet: Det viktigste man ville oppnå med en endret pengepolitikk, var at eventuelle hyppige og brå svingninger i valutakursen, som først og fremst vil skyldes utenriksøkonomiske forhold, med oljeprisen som den suverent viktigste, kun ville ramme en del større bedrifter som er vel håndtert og er administrert og organisert for å takle usikkerhet og endrede råvarepriser og valutakurser, mens renten over lang tid ville være stabil, ville ha små endringer, og ikke store og brå. Og det rammer da kun bedrifter, kommuner og vanlige privatpersoner. De ville hatt fordelene av langt mer forutsigbare rentevilkår. Men selvsagt vil også finanspolitikken være avgjørende. Hvis finanspolitikken i år etter år etter år, altså ikke i måneder, men i lang, lang tid, var uforsvarlig ved at statsbudsjettene ble gjort opp med betydelige underskudd, ville det helt klart få en virkning på rentenivået. Men når man sammenlikner de to systemer i dag, er det stadig flere økonomer som også hevder at i et lite land som Norge, som er så oljeutsatt og har en så variabel og nå lav oljepris, vil dette ramme vanlige mennesker, vanlige kommuner og bedrifter istedenfor eksperter som er egnet og kvalifisert for å takle det. Men finanspolitikken vil også være viktig, men den har aldri vært så viktig som noen i denne sal tror den er.

Inger Stolt-Nielsen (H): Hagen er like uforutsigbar som oljeprisene, det kan vi trygt konstatere. Og retorikken hans varierer også med oljeprisene.

I dag har han foretrukket å snakke om historien, og det er jo ikke så rart når Fremskrittspartiets primærbudsjett har over 6 milliarder kr i uspesifiserte kutt. Vanligvis når Hagen snakker, kommer jeg i minne om Solkongen i Versailles og hans utsagn: Etter oss kommer syndfloden. For det sier ikke Hagen, men det sier vi. Syndfloden kommer – en syndflod av alderspensjonister, kostbare sådanne, som kommer rundt 2010, på den tid da også Hagen er blitt pensjonist. For Hagens uforutsigbarhet i økonomiske spørsmål viser at politikken deres mangler et langtidsperspektiv, og den appellerer til grådighet og egoisme i gode tider. Og så snakker han om historie nå når oljeprisene er lave.

Hagen er en karismatisk politiker som taler til folks hjerter og mager i den grad at de kobler ut hjernen. I fjor, da oljeprisene var høye, da hadde «Norge vunnet i Lotto». Ja, jeg ser for meg Lotto-reklamen, jeg, med de puddelklipte sauene. Det var vel ikke akkurat et sånt Norge vi ville ha.

Før vårens kostbare lønnsoppgjør sa Hagen: Stå på kravene, dette har dere fortjent! Ja, nå har vi fått et kostbart lønnsoppgjør. Vår konkurranseutsatte industri tålte det ikke, kommunene sliter med det, så Hagen er faktisk litt medansvarlig for at vi har noen problemer i dag. Så jeg spør Hagen: Kan vi nå vente noe mer forutsigbarhet i Fremskrittspartiets politikk? Kan vi vente at Fremskrittspartiet faktisk tar på alvor at de som kommer etter oss, også skal ha en trygg hverdag, eller skal velferdsstaten bygges ned etter Hagen-epoken?

Carl I. Hagen (Frp): La meg først få lov til å slå fast at vi har ikke overtatt helt ennå når det gjelder gjennomføringen av hele Fremskrittspartiets politikk. Det er fortsatt et spørsmål om en viss tid før vi greier det.

Så sa fru Stolt-Nielsen at i år 2010, da er også Hagen pensjonist. Jeg skjønner at Høyre ønsker det, men det går jo ikke an å være fullt så optimistisk. Jeg er jo fortsatt en mann i sin beste alder i år 2010.

Så har hun vært på eventyrkurs hos Thorbjørn Jagland. Det jeg sa i fjor – og det har jeg prøvd å fortelle Thorbjørn Jagland flere ganger, men han later som han ikke hører det, men jeg kan prøve en gang til nå – er at av de ekstraordinære ubudsjetterte inntektene i 1997 på 12 milliarder kr – ikke det ordinære, store beløpet, for det er jeg helt enig i, det er det vi normalt skal legge inn – kunne vi bruke 3,5 milliarder til utstyr til helsevesenet, til politiet og til IT-utstyr i våre skoler. Jeg tror fortsatt det hadde vært meget fornuftig å bruke akkurat den lille biten til det. Vi har snakket og vært forutsigbare hele tiden. Når det gjelder pengepolitikken, har vi i årevis snakket om det vi har gjort, og også når det gjelder lønnsoppgjøret. Vi mener fortsatt –vi har ikke gått tilbake på det– at det var fortjent at det norske folk fikk et godt lønnsoppgjør. De hadde vist moderasjon gjennom solidaritetsalternativet gjennom mange år. Og når det da gikk så det suste når det var kommet så langt, at selv Arbeiderpartiet, som før vanligvis var opptatt av arbeidsplasser, sa at vi nå måtte sørge for å fjerne 10 000 – 20 000 – 30 000 arbeidsplasser i Norge, var det helt naturlig at også vanlige private personer fikk et godt lønnsoppgjør. Så vi har vært forutsigbare.

Uspesifiserte kutt ble nevnt. Vi har delt ut hele vår spesifiserte kuttliste ned til nærmeste post og kapittel og små beløp til de andre i komiteen. Jeg har hørt at Børge Brende og andre ikke har greid å lese den noe særlig i sammenheng. Men det er Høyres problem og ikke vårt.

Erik Solheim (SV): Carl I. Hagen må være norgeshistoriens dårligste forhandler. Det har ikke vært et TV-program på ti år hvor Carl I. Hagen ikke har snakket om de gamle og de syke og de handikappede. Så kommer han for første gang i sitt partis historie i den maktposisjon at han kan få gjennomført noe til fordel for de gruppen han har snakket om, og så oppnår han ingen verdens ting.

Det er ikke hva partiene har i sine liksombudsjetter som betyr noe, ikke engang hva som står i partiprogrammene. Det som betyr noe, er hva partiene setter på dagsordenen den dagen de har makt til å gjennomføre noe av det. Og Carl I. Hagen hadde nå den makt som lå i at Bondevik-regjeringen ville ta nær sagt alt Høyre og Fremskrittspartiet kom med, for å overleve. Og hva kom Carl I. Hagen med? Lavere toppskatt, lavere kapitalanskatt, lavere rederskatt og alle andre former for skattelette for de mest velbeslåtte, i en sånn grad at Dagens Næringsliv oppsummerte dette på lørdag som et skatteparadis for de rikeste under Bondevik. Men det var altså Carl I. Hagen og Jan Petersen som krevde dette av Bondevik. Bondevik gjorde hva som helst for å overleve. Men regjeringen

Bondevik ville mye heller ha fått lov til å gjøre noe for de syke, de gamle og de handikappede for å overleve enn å gjennomføre de skattelettelsene som Carl I. Hagen tvang på dem for å overleve.

Siden jeg ikke på noen måte vil dra i tvil at Fremskrittspartiet har et ekte engasjement for nettopp de svake og utstøtte gruppene i det norske samfunnet, må konklusjonen bli at mer elendig forhandler har norgeshistorien aldri sett.

Carl I. Hagen (Frp): Dette var da voldsomt! Jeg går ut fra at grunnen til denne sterke kritikken av vårt forhandlingsopplegg og hva vi har oppnådd, er at man vil gi litt balanse i forhold til alle de godordene vi har fått fra SVs tidligere gode samarbeidspartner, Senterpartiet, og delvis fra Kristelig Folkeparti. Vi kan godt leve med at Erik Solheim ikke synes vi har gjort så god jobb. Jeg har faktisk ikke regnet med at muligheten for å få Erik Solheims stemme ved kommunevalg eller stortingsvalg er særlig stor. Men det er mer interessant hva de utenfor dette hus mener, og da vil jeg få lov til å opplyse at noe av det vi har fått flest henvendelser om siden i fjor, er at særfradraget for eldre da gikk ned, fordi både Bondevik og Jagland foreslo det. Det er rettet opp igjen for 1999 gjennom innsatsen til Høyre og Fremskrittspartiet. Vi har fått økt innsatsbasert finansiering i helsevesenet, altså stykkprisfinansieringen, fra 45 pst. til 50 pst. Det er det sykehusdirektørene sier er det viktigste for å få økt behandlingsskapitet. Som kjent er det flest eldre blant dem som også trenger sykehusbehandling.

Når det gjelder eldreformen, opprettholdes alle ordningene fra den tid den ble vedtatt i fjor med hensyn til kronebeløp for investeringstilskudd pr. ny plass. Vi fikk ikke innført driftstilskudd, for det fikk vi heller ikke støtte til fra SV i fjor, så det tok vi ikke opp i år. Men det er vårt langsiktige mål å få også et driftstilskudd fra staten. Men alle investeringstilskuddene pr. plass er akkurat de samme, og Regjeringen har forpliktet seg til å se på bevilgningsbehovet, som en overslagsbevilgning under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett. Hvis det er noen kommuner som ikke greier å få tak i tomter, bygninger eller personell innenfor denne fireårsperioden, skal vi ikke straffe dem hvis de kommer et år eller to senere. Det er en dramatisk bedring.

Trygdeoppkjøret: Vi har vært med på å sikre den feriedagen Regjeringen ville fjerne. Dermed blir det heller ikke noen nedgang på 0,30 pst., som var det som var nevnt fra Bondevik-regjeringen, i trygdeoppkjøret til våren. Vi er godt fornøyd med dette.

Thorbjørn Jagland (A): Det som er et faktum, er at Carl I. Hagen år etter år, i valgkamp etter valgkamp, brukte forholdene i eldreomsorgen, og når eldreopprørene var der, var han den fremste til å fremme forslag om bevilgninger for å investere i eldreomsorgen.

Det som er det faktiske forhold i dag, er at Carl I. Hagen har satt Alvheims uttalelser fra trontaledebatten til side. Fremskrittspartiet la selv i sitt alternative statsbudsjett inn penger for å gjennomføre investeringene i eldreom-

sorgen etter planen, slik Arbeiderpartiet også gjorde. Der var Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet helt enige.

Så skal han forklare budsjettforliket. Da begynner han å snakke som en byråkrat, da kommer det henvisninger til en masse – og opplesninger. Jeg har for øvrig aldri hørt Carl I. Hagen lese opp på den måten fra Stortingets talerstol. De skyver noen kommuner foran seg for å skyve på denne eldreinvesteringen. Så her har altså Carl I. Hagen gitt opp sin viktigste sak gjennom ti år.

Jeg husker da eldreformen ble behandlet her i Stortinget i fjor. Da ville Carl I. Hagen egentlig ha mer penger inn i eldreomsorgen. Da arbeiderpartiregjeringen la fram sin plan, var f.eks. Alvheim på radioen og sa at han måtte ha mange flere milliarder enn det vi foreslo. Nå er Fremskrittspartiet ikke engang villig til å være med på å gjennomføre det som enstemmig ble vedtatt av Stortinget, mens en rekke andre ting blir gjennomført. Jeg synes ikke det Fremskrittspartiet har gjort, står til troverdighet. Vi må bare ta til etterretning at Fremskrittspartiet har brukt eldreomsorgen for å få økt oppslutning om Fremskrittspartiet, ikke for å gjennomføre noe for de eldre.

Carl I Hagen (Frp): Dette begynner å bli litt håpløst. Jeg begynner å få litt sans for Gro Harlem Brundtland som sa at de som skal gå inn i ledende posisjoner i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, bør gå på kurs og lære seg en del elementær tenkning i dette hus. Disse tingene er overslagsbevilgninger. Det er tilskuddssatsene for investering i nye sykehjem som styrer hvor mye penger som vil bli benyttet. Det er ikke kapitler og poster som blir stoppet fordi det ikke er mer penger igjen. Og hvis det var slik på kanskje et eller annet av disse elementene, står det i den merkningen jeg leste opp at «Eventuelt endret bevilgningsbehov tas opp i Revidert nasjonalbudsjett». Det er det samme som med sykepenger. Utbetalingen av sykepenger i 1999 avhenger av hvor mye folk er syke! Det er et rent beregnet tilskudd. Det er en rettighet som kommunene har fått i eldreformen, det er korrekt, som fikk enstemmig tilslutning i forbindelse med behandlingen av en stortingsmelding.

Behovet for penger vil komme ettersom kommunene utøver sin rett til å investere. Det er det samme som at Hill-Marta Solberg ikke skjønner dette med barnehager. Der er det et driftstilskudd pr. barnehageplass, på samme måte som med sykepengene og arbeidsledighetstrygden. Vi vet ikke hvor mange penger byråkratene har beregnet eller tror kommer til å gå med, og vi har en lovforpliktelse i Stortinget til å bevilge det som er nødvendig basert på disse rettighetene. Og det har vi oppnådd og fått klarlagt gjennom disse forhandlingene.

I tillegg vil jeg nevne at vi når det gjelder eldreformen, har arbeidet knallhardt – og det kommer vi til å gjøre videre i kommunene – for valgfrihet for de eldre, slik at hvis private bedrifter og organisasjoner kan produsere eldreomsorgstjenestene bedre og rimeligere, skal også de eldre få valgmuligheten og ikke bare bli pådyttet det kommunale monopolapparatet hvor de står med luen i hånden og ikke har noen muligheter til å velge noe annet eller til å klage.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Jan Petersen (H): Det heter seg gjerne at når enden er god, er allting godt, og det er vel kanskje grunnen til at man i norsk politisk debatt nå puster litt ut og forsøker å summere opp det som har skjedd. Det er i så måte en debatt i dag som ikke har all verdens temperatur, men det behøver jo ikke få oss til ikke å forsøke å se hvordan denne høsten egentlig har vært. For selv om vi nå nådde frem til en løsning, må det være på det rene at det var ganske nære på. Det var betydelige politiske problemer som måtte løses, og de ble først løst i siste øyeblikk.

Høyre har bidratt til å få på plass et resultat som vi kan innestå for: et bidrag til en lavere rente, en lavere prisstigning og et moderat lønnsoppgjør til våren. Det er ikke et ideelt resultat, men ut fra en gi og ta-situasjon et resultat som er godt nok til at vi kan gi det vår subsidiære stemme. Det er ikke tvil om at dette budsjettet nå er flyttet betydelig mot høyre i forhold til det forslaget som ble fremlagt av regjeringen Bondevik. I et innstrammingsbudsjett har vi strammet inn på utgiftssiden, og det er blitt null økning i skatte- og avgiftsbelastningen. Og innenfor denne nullideen har det vært mulig å finne plass til enkelte viktige ting, som f.eks. å gjenopprette særfradraget for pensjonistene, som Hagen har helt rett i er et av de enkeltelementene vi har fått mest henvendelser om i løpet av det siste året. Dette er nå brakt på plass.

Samtidig ble det også brakt på plass viktige endringer når det gjelder utgiftssiden, f.eks. at politi- og lensmannsetaten får en betydelig styrket innsats, og det tror jeg er høyst nødvendig nå som folks bekymring for voldskriminalitet over hele landet er til å ta og føle på. Vi har fått en betydelig gjenoppretting av forsvarsbudsjettet, men selvsagt er det ting vi gjerne ville ha kommet lenger på. Jeg legger ikke et øyeblikk skjul på at dette budsjettet f.eks. burde vært bedre når det gjelder veier, som er viktig for alle deler av landet, både distriktene og de sentrale strøkene, og jeg tror det er en utfordring som vi må signalisere at vi på ingen måte vil legge til side.

Nå hører jeg at representanter for regjeringspartiene sier at det er enkelte deler av dette budsjettet som også er klare sentrumsprofilsaker, og det nevnes bl.a. helse og småbedrifter. Jeg er glad for at dette er sentrumssaker, men jeg må jo si at det er sentrumssaker *også*, fordi helse spørsmål og småbedrifter tilhører også Høyres kjerneområder. Det er ikke noe spesielt for sentrum.

Men i tillegg til denne siste flyttingen av penger som er foretatt, og som jeg nå har nevnt litt om, er det også viktige forslag knyttet til hvordan norsk økonomi virker, hvordan statsbudsjettet virker. Forslagene om børsnotering og delprivatisering av Telenor og salg av aksjer i Arcus, forslag om muligheter for privat engasjement i veibyggingen og mer innsatsstyrt finansiering er viktige forslag som vil endre måten vi bruker de bevilgede midler på, og forslag som bærer i klart riktig retning sett fra Høyres synspunkt.

Men om vi nå altså kom frem til et resultat som er riktig i sitt innhold, må vi allikevel ta innover oss at selve prosessen dette skjedde i, på ingen måte var tilfredsstillende.

Det har vært for mye usikkerhet, for mye famling og for mye rot i denne prosessen, og det var altså i de aller siste sekundene at de store bevegelsene skjedde. Det burde ha vært en reell dialog endog før budsjettet ble fremlagt. Da kunne man kanskje ha unngått nettopp å gå til angrep på de sakene og profilene, som er viktige for Høyre. Og jeg undrer meg jo over når det var så enkelt for statsministeren å si at det naturlige kompromisset på skatt nettopp var nullpunktet, hvorfor det da skulle gå månedsvis før den erkjennelsen nådde inn i regjeringbygget. For det var ikke lett å nå frem med den erkjennelsen, og det manglet ikke på representanter, det være seg her i huset eller kommentatorer utenfor som mente at det var et helt urimelig krav som Høyre fremmet og stod på gjennom mange måneder. Nå er altså det definert som et naturlig kompromisspunkt av statsministeren, og det slutter jeg meg til. Men det behøvde ikke tatt så lang tid før erkjennelsen var der.

Når dette var et viktig punkt for oss, var det selvsagt fordi disse store skatte- og avgiftsøkningene ville rammet familier og bedrifter som allerede var rammet av den store renteøkningen, og som også ville bli rammet av en prisstigning utover det våre handelspartnere ville få. Det var en skatte- og avgiftsøkning som ville kunne fyre opp under prisstigningen og dermed motvirke et moderat lønnsoppgjør. Og det ville være et problem for næringslivet og dermed også gå til angrep på verdiskapingen. Samtidig som det jo ville indikert at i dette landet er det neimen ikke mange rammebetingelser som blir stående fast. Derfor var det nødvendig å sette hardt mot hardt på akkurat dette punktet.

Jeg er glad for at statsministeren i dag har antydnet at det i hvert fall er ting å lære av denne prosessen. Jeg vil håpe at vi kan trekke den lærdommen utover året, slik at vi får en prosess som blir mer strømlinjeformet til neste år. For det som nå står igjen, er jo at blokkuavhengigheten er avvirket. Og skal det bli langsiktighet i løsningene, bør jo Regjeringen også ved senere anledninger gå samme vei. Da er det ikke noe bidrag om man også neste gang gjør det maksimalt problematisk.

Så er det nødvendig å si at på et område til har Regjeringens budsjettforslag vært en skuffelse. Og jeg legger ikke skjul på at jeg synes det er en skuffelse at dette forslaget på mange måter mangler visjonen og tankene utover det umiddelbare. Det virker som om ambisjonene har vært å flytte tilbake til start, kort sagt få gjort noe med den renteøkningen som har kommet mens Regjeringen har sittet der. Ja, jeg må si det sånn at når det gjelder visjoner, var det faktisk mer å hente i Thorbjørn Jaglands landsmøtetale enn i dette budsjettet.

Nå er det slik at de områdene som Jagland nevnte i sin landsmøtetale, er områder som Høyre har snakket om i årevis: Modernisering, verdiskaping, utdanning og Europa. Og særlig når det gjelder de tre første områdene, må det allikevel sies at når vi kommer frem til konkret politikk, da har jo Høyre og Arbeiderpartiet alltid skilt lag i måten vi ønsker å gjøre det på. Jeg nevnte verdiskaping i sted. Moderniseringsområdet er like åpenbart. Hvis man husker tilbake til debatten om teletjenester i

Norge, var det Høyre som lå i forkant og Arbeiderpartiet i et slags midtfelt, med SV og særlig Senterpartiet aller bakerst. Det er klare forskjeller, og enhver som har vært på en privatiseringskonferanse i Kommuneforbundets regi, vil vite at forskjellene er ganske betydelige.

Men så er det ett område hvor tilknytningspunktene er åpenbare, og det dreier seg om Europa-spørsmålene. Og nå snakker jeg ikke om medlemskap på noen måte, men det er jo på det rene at i et Europa som utvikler seg, vil det være nye muligheter og nye problemstillinger som reiser seg. Og det som er min bekymring på vegne av landet, er hvorvidt Regjeringen evner den strategiske tenkningen i forhold til Europa som vi bør ha. Kort sagt: Evner man å gripe de mulighetene som gis innenfor dagens politiske ramme? Jeg er faktisk litt i tvil om det. Og når jeg har sett kulturministeren uttale seg om Schengen, er jeg veldig i tvil om det. Da jeg hørte en uttalelse om Schengen, ble jeg i hvert fall i tvil om det er Regjeringen som forhandler om Schengen-avtalen. Det virker nærmest som det er en slags gruppe med privatpraktiserende diplomater som forsøker å finne et resultat, og så er Regjeringen riktig spent på hva de til syvende og sist kommer opp med – om det er noe man kan godta eller ikke. Men det er jo ikke slik. Det er jo Regjeringen som forhandler på Norges vegne, og hvis Regjeringen får et resultat som de aksepterer, og ikke fortsetter forhandlingene for å få det enda bedre, ja, da er det Regjeringen som har talt, og da må det av hensyn til vår forhandlingsmotpart være åpenbart at da sier også Regjeringen ja i forhold til Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tom Thoresen (A): Da statsbudsjettet ble lagt fram satte Høyre seg fore å nulle ut de skatte- og avgiftsøkninger som Regjeringen foreslo. Og på noen områder var det fornuftig, ikke minst i et verdiskapingsperspektiv. Nå ved behandlingen av finansinnstillingen ser vi at Høyre har lyktes langt på veg.

Det er antakelig flere enn meg som tror at representanten Hagen og Fremskrittspartiet er så pass begeistret for den autoritet denne Regjeringen representerer, at Fremskrittspartiet neppe utgjorde noen trussel mot Regjeringen og Regjeringens eksistens. Men det gjorde Høyre, derav også resultatene.

Når jeg for min del må framføre disse gratulasjoner med atskillige reservasjoner, er det dels fordi det er ganske vesentlige elementer i Høyres skattepolitikk som jeg langt fra er enig i. Blant annet har man jo bæret landets fagorganiserte med en skatteskjerpelse i forbindelse med dette kompromisset. Like viktig er selvfølgelig kostnadene på kuttsiden fra kommunekasser over beredskap for den ledighet som meget vel kan komme, til solidaritet med våre internasjonale nærområder gjennom Øst-Europa-programmet. Men først og fremst bidrar Høyre til å berge en regjering hvor stabilitet ikke er den viktigste faktoren. Derfor vil jeg gjerne høre om Høyres leder har noen tanker om hvordan vi skal øke stabiliteten i den politiske hverdag som møter oss rett over jul.

Jan Petersen (H): La meg først si at jeg er godt fornøyd med at Tom Thoresen omtalte Høyres nullskatteøkningsslinje som fornuftig ut fra verdiskapingssynspunktet. Det var for så vidt også mitt poeng i replikken i forhold til Thorbjørn Jagland. Jeg oppfatter vel også landsmøtet dit hen at hvis det hadde vært behov for en kriseløsning i landet, ville det ikke vært disse punktene som ville hindret at man i så fall nådde frem. Jeg tror på mange måter også Arbeiderpartiet har sett at under denne såkalte fordelingsvimpelen er det enkelte ting som ikke virker bra i forhold til det å skape verdier som også Arbeiderpartiet har lagt vekt på.

Det var det ene. Det andre – som jeg ikke skal gå særlig mye inn i – er å kommentere hvorvidt Fremskrittspartiet har utgjort noen trussel for Regjeringen mens vi satt i forhandlinger. Vi har vel alle sammen sett forhandlingsspillet relativt åpent, og kjenner jeg Carl I. Hagen rett, vil han alltid kunne greie å legge inn noen bemerkninger når han nå skal ta ordet etter meg. Det eneste jeg vil si, er at vi jo hadde helt forskjellig strategi for hvordan vi skulle gå frem. Jeg husker meget vel at det var en debatt med Carl I. Hagen i «Sentrum» på TV2 for et par-tre uker siden, og hvis jeg skal få lov til å ønske meg noe til jul, er det å få lov til å se den debatten en gang til.

Så litt om stabiliteten. Hele mitt poeng er at Regjeringen nettopp for å få stabilitet bør søke til samme side, simpelthen for å få langsiktighet og sammenheng i de politiske løsningene som søkes. Jeg mener at Høyre og Fremskrittspartiet sammen flyttet budsjettet i betydelig grad i riktig retning. Hvis Regjeringen har tatt det poenget og legger seg i samme retning senere, vil man ha sammenheng i de politiske løsninger over tid, og det vil være et bidrag til stabiliteten. Men det er først og fremst Regjeringen som må besvare det spørsmålet.

Carl I. Hagen (Frp): Først min kompliment til Jan Petersen for å snu rekkefølgen i replikkordskiftet, slik at jeg som skal komme med replikk og spørsmål til ham, først må begynne med å svare på spørsmål fremsatt av ham i svaret på en tidligere replikk.

Jeg skal med glede ta opp med Per Ståle Lønning om det er mulig å få en kopi av nevnte sentrumsprogram og sentrumsdebatt, slik at jeg – og også Per Ståle Lønning – kan ha en skikkelig gave til Jan Petersen til jul, så han vet hva han skal sitte og se på på videospilleren sin.

Så har jeg følgende spørsmål: Jeg har fulgt med i denne kurtisen mellom Arbeiderpartiet og Høyre, som er hjertens enige om verdiskapingen, men de sier de er uenige om fordelingen. Hvordan skulle da Arbeiderpartiet og Høyre bli enige om skattesystemet og skattevedtakene? Så vidt jeg har oppfattet Arbeiderpartiet, er skattepolitikk først og fremst fordelingspolitikk, så der har jeg litt problemer med å se hvordan man skulle gå frem. Det er nettopp fordelingspolitikken som er det viktigste for Arbeiderpartiet i skattepolitikken, det er ikke verdiskapingen. Jeg lurte på om hr. Petersen hadde noen tanker i så måte, hvordan han kunne se at han ble enig med Arbeiderpartiet om å øke rederibeskatningen og endre delingsmodellen for småbedrifter osv. for å bli enig om skattepolitikken.

Men jeg har også lyst til å spørre om det som statsministeren forgojves spurte Jagland om – og som vi ikke har fått noe svar på fra Arbeiderpartiet ennå – for der er Høyre enig, nemlig når det gjelder nærmere tilknytning og berøring med euro. Er det Høyre går inn for, en gjeninnføring av fastkurspolitikken fra før 1992, med en slags avtale om at den europeiske sentralbank skal være forpliktet til å foreta støttekjøp av kroner hvis man kom til en nedre del av denne rammen for fastkursen? Og hvor mye er Høyre da villig til å risikere? Jeg går ut fra at Petersen er kjent med at hvis man eventuelt allikevel måtte gi tapt mot spekulanter etter at man hadde investert for 50 – 60 – 100 milliarder kr, ville kurstapet, nettotapet av det forgojves forsvar, bli belastet Norge. Det ville ikke bli tatt av den europeiske sentralbank. Hva er det egentlig som ligger i ordene «nærmere tilknytning»?

Presidenten: Presidenten vil gi uttrykk for at han synes det er noko tidleg å starte med å gi julegaver når vi knapt er komne inn i adventstida!

Jan Petersen (H): Jeg synes tvert imot at det ble en svært hyggelig tone, som vi godt kunne holde på.

Hvis jeg får si noe jeg faktisk har følt behov for å si, er det at jeg har lyst til å gi kompliment til alle de fire partiene vi forhandlet med, for hvor raskt det var mulig å komme til en løsning da vi endelig kom i gang med disse forhandlingene etter måneder med frustrasjoner, og hvor god atmosfæren ble. Det synes jeg på mange måter også står igjen etter denne prosessen vi har vært igjennom, slik at min kritikk overfor prosessen dreier seg om hva som skjedde opp til det øyeblikket hvor det endelig ble lyttet til det vi sa og hadde sagt klart gjennom mange måneder. Det hadde ikke vært mulig å gjøre så store grep hvis ikke alle sammen hadde vært villig til å gå inn i det på slutten.

Nå spurte Hagen om hvordan vi skulle nå frem til en eventuell enighet med Arbeiderpartiet. Det forutsetter at det hadde vært forhandlinger, og det har det selvfølgelig ikke vært.

La meg gjøre min posisjon helt klar: Jeg har gjennom hele denne prosessen sagt at jeg ønsket å oppnå enighet om budsjettet med den sittende regjering, men det er grenser for hva vi kan stemme for når det gjelder innholdet, og den grensen ville vi ikke gå over. Det er den skjeden som ble gitt i månedsvis. Det spørsmål som da reiste seg, var: Hva skjer hvis det ikke blir enighet? Det var da vi måtte se om det var mulig å finne en form for kriseløsning, og jeg syntes det var flott av Jagland å komme opp med muligheten for en kriseløsning. Han sa også meget tydelig på landsmøtet at han var villig til å legge en del av sine prinsipper til side for å få dette til.

Så litt om det siste spørsmålet, nemlig sentralbanken. La meg bare vise til at det er nettopp disse forholdene vi skal undersøke nærmere. NHO og Bankforeningen er enig i dette, og jeg vil nok tro ... (Presidenten klubber.)

Jeg beklager, jeg får komme tilbake til dette senere.

Einar Steensnæs (KrF): Vi hadde en interessant replikkveksling her i formiddag mellom Børge Brende fra

Høyre og Siv Jensen fra Fremskrittspartiet. Etter kort å ha takket Siv Jensen for et godt samarbeid i budsjettforhandlingene gikk en engasjert Børge Brende nærmest i strupen på Siv Jensen fordi Fremskrittspartiet har kuttet 30 milliarder kr for å finansiere ulike skattelettelser. Som han sa: Fremskrittspartiet kutter dermed «livsnerven» i det han kalte «vår fremtidige velferd». Så kan det jo være tilfeldig at det første han eksemplifiserer med, er opera – det kan ha sammenheng med andre ting også selvfølgelig. Deretter nevner han bistand, skole, forskning og utdanning. Det finnes altså en grense i Høyre for skattelette, men denne grensen kan vel umulig gå ved de 6 milliarder kr i skattelette som Høyre foreslo i sitt alternative budsjett. For der går det jo fram at bistand er kuttet med 7,7 milliarder kr, kulturformål er kuttet med 1,8 milliarder kr og utdanningsstøtten er kuttet med 7,2 milliarder kr. Jeg vil påstå for min del at Høyre her nettopp går inn og kutter viktige livsnerver i velferds-samfunnet for å finansiere sine skattelettelser, og jeg vil spørre: Er Petersen enig med Børge Brende i at det er viktig å skjerme grunnleggende velferdstilbud i samfunnet? Hvordan vil Petersen kommentere den åpenbare mangel på sammenheng det er mellom bekymringene som Høyres finanspolitiske talsperson gjør seg på velferdssamfunnets vegne, og det Høyre faktisk foreslår i sitt alternative budsjett?

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt president-plassen.

Jan Petersen (H): At det er betydelig forskjell på Høyres og Fremskrittspartiets innretning, er helt på det rene, og det var bakgrunnen for formiddagens replikkordskifte. Vi går løs på statsbudsjettet på en helt annen måte enn det Fremskrittspartiet gjorde i sitt primære forslag.

Når det gjelder vårt primære forslag, er det riktig at det er skattelettelser i dette på 2,3 milliarder kr, men det er også andre viktige elementer i det, og det er en omfordeling i retning av kjerneoppgavene. Jeg vil gjerne sette ganske tykke streker under at det er en god del viktige oppgaver i det norske samfunn som ikke håndteres godt nok. Det dreier seg om helse, det dreier seg om ikke minst utdanning og forskning, det dreier seg om vei-bygging, kampen mot kriminalitet og Forsvaret. Og nettopp for å skaffe penger både til disse kjerneoppgavene og til skattelettelsene må vi foreta ganske betydelige omdisponeringer innenfor budsjettet, samtidig som vi må foreta endringer i måten økonomien virker på. Når vi legger inn privatisering og tjenesteutsetting som viktige deler av vårt forslag, er det nettopp for å skape rom til disse kjerneoppgavene. Og når vi konsentrerer oss om disse kjerneoppgavene, er ikke jeg et øyeblikk i tvil om at det vi i virkeligheten prioriterer, er de viktigste velferdsoppgavene som det offentlige bør drive med. Jeg tror at en av hovedutfordringene i dag ligger nettopp i å sørge for at man ikke sprer ressursene så mye utover alle mulige områder i samfunnet at man ikke får gjort nok på disse kjerneområdene. Det er det som er tanken og ide-

en bak de prioriteringer vi har foretatt. Når det så dreier seg om det kompromisset vi har inngått med regjeringspartiene, er det et forsøk på å bevare så mye som mulig av denne tankegangen også i kompromisset, og der må vi gi og ta.

Øystein Djupedal (SV): Jeg føler meg nærmest som en inntrenger i denne rørende enighet mellom forlikspartnerne og den kosepraten som her har vært, men det koster meg svært lite å gratulere Jan Petersen med høstens budsjett. Det er ikke noen tvil om at Høyre fremstår som budsjettvinneren, selv om jeg jo må si at den politikken som kom ut av budsjettforliket, har jeg ikke noe grunnlag for å gratulere Petersen med.

Det var to spørsmål jeg tenkte Jan Petersen kunne ha interesse av å svare på. For det første: Han la vekt på i sitt innlegg at man måtte finne andre samarbeidsformer mellom de fem forlikspartiene som nå utgjør flertallet i statsbudsjettet. Mitt spørsmål er: Hva er det egentlig Jan Petersen tenker på? Ser han for seg at Høyre skal inn i regjeringen? Er det det han mener? Har Høyre nå startet et langsiktig arbeid for å komme inn i regjeringen og utgjøre en mer stabil del av den sittende borgerlige regjering? Er det det som er tanken, eller mener man bare at man skal samtale om budsjettet i forkant? Det var det ene. Det kunne jo føre til en ganske interessant parlamentarisk situasjon hvis Høyre faktisk og helt aktivt mener at nå har man saldert et budsjett så mye at man ikke lenger vil finne seg i å sitte på gangen, men vil hele veien inn i korridorene. Det kunne det vært interessant å høre Jan Petersens vurdering av.

Det andre er en oppfølging av hr. Hagens spørsmål. Når Arbeiderpartiet og Høyre nå snakker om en dypere integrasjon med EU, og også snakker om euroen, er det en meget forvirrende debatt. Ingen partier i denne salen har tatt til orde for medlemskapsdebatt i hele stortingsperioden. Hva er det vi da skal ha en dypere integrasjon i, og hvilken form for tilknytning er det vi egentlig snakker om i forhold til euroen? Det vi vet, er at vi ikke er medlem. Vi kan ikke bli medlem av Den økonomiske og monetære union – takk og pris. Men hva er det da vi skal ha? Er det en støttekjøpsavtale, skal vi gå til Den europeiske sentralbank og be dem kjøpe norske kroner i en presset situasjon der vi i realiteten også skal betale regningen i etterkant, eller hva er det man tenker? Eller er det Høyre og Arbeiderpartiet nå starter – det Jan Petersen nå starter, siden det er Jan Petersen jeg nå utfordrer – en langsiktig debatt for å reise spørsmålet om medlemskap på nytt gjennom en snikete måte å fremme en innstilling på, der man snakker om en dypere integrasjon, og der man snakker om en strategisk dialog?

Jan Petersen (H): Jeg forstår godt at SV fra sitt ståsted ikke føler noe behov for å gratulere Høyre med det politiske innhold i dette budsjettkompromisset. Det forstår jeg godt. Vi er uenige om en del fundamentale ting. Jeg har advart SV tidligere mot å tro at man kan skatte seg til velstand i dette landet. Det er på mange måter noe av den tanken som ligger bak. Vi forstår jo også at de

områdene vi prioriterer, på ingen måte er SVs områder. Så der får vi bare si at vi er uenige.

Så er spørsmålet: Hva ser jeg for meg når det gjelder samarbeid fremover? Til det vil jeg si at vi har denne høsten hatt et stort problem med å få budsjettet på plass, delvis fordi Regjeringen ikke har vært villig til å lytte i tide. Det at det først gikk opp for Regjeringens medlemmer, etter statsministerens utsagn etter det vi har sett i pressen, rundt siste helg hva vi hadde forsøkt å si dem i flere måneder, synes jeg er bekymringsfullt. Evnen til å lytte burde være bedre.

Min beskjed går i grunnen i to retninger. Jeg har ikke tatt opp spørsmålet om hverken regjeringsutvidelse eller å være en del av Regjeringens parlamentariske grunnlag. Men jeg har pekt på et par faktiske forhold, nemlig at for senere er det en betydelig fordel at man får drøftet seg igjennom problemstillingene, slik at vi ikke stiller med så enorme problemer som vi hadde denne høsten. Husk på at det var mange milliarder kroner som måtte flyttes på, og som ble flyttet på, og det er nesten et under at denne prosessen i løpet av de få dagene gikk så bra som den gjorde.

Det er nettopp den type tanker jeg nå i første omgang er villig til å teste ut. Hva det så i sin tur skal føre til, tror jeg fremtiden får vise. Det er interessante føringer, bl.a. fra Sponheim og Steensnæs, som de nok har litt problemer med å putte kjøtt og blod på, men det er mulig at det kommer senere.

Så skal jeg forsøke å besvare i en treminutter senere spørsmålet om valutaregime og EU-medlemskap, men jeg kan berolige med at det er noe som står på egne ben, det forslaget som nå er fremmet i dag.

Jens Stoltenberg (A): Det er helt riktig at Høyre har oppnådd svært mye gjennom det budsjettforliket som er inngått. Høyre oppnådde å fjerne alle skatteøkningene, og de fikk gjennomslag for omfattende utgiftsreduksjoner på mange områder. Det gjelder bl.a. kommunesektoren, det gjelder skolefritidsordningen, det gjelder arbeidsmarkedstiltak. Men det gjelder også poster som tidligere var viktige for Høyre, f.eks. innsatsen for Øst-Europa, som er dramatisk redusert, og det gjelder Norges innsats for atomsikkerhet og miljøvern på Kola. Også der er det nå omfattende kutt etter forliket mellom regjeringspartiene og Høyre.

Det er all grunn til å gratulere Høyre med standhaftighet og styrke i forhandlingene, men det er altså mange av oss som reserverer oss mot innholdet i forliket.

Så jeg har også behov for å reservere meg mot en annen betraktning som flere talere har vært inne på i replikkordskiftet. Det er at Arbeiderpartiet med sitt skatteopplegg er opptatt av fordeling, ikke verdiskaping. Det er ikke vår vurdering av vårt skatteopplegg. Vår vurdering av vårt skatteopplegg er at det bidrar både til bedre fordeling og mer verdiskaping. Det skyldes det enkle og grunnleggende kjennetegn ved skattesystemet vårt, noe som bør være et kjennetegn ved ethvert skattesystem som skal fremme verdiskaping i en markedsøkonomi, at det likebehandler ulike virksomheter og ulike typer kapi-

tal. Problemene med smutthullene i delingsmodellen, problemene med rederibeskatningen og problemet med aksjerabatten er nettopp at ulike virksomheter behandles ulikt, og at vi får hull som gjør det lett å tilpasse seg, som bl.a. noen av våre fremste skatteeksperter på Handels-høyskolen mener skaper store problemer fordi kapitalen ikke går dit den gir mest avkastning. Vi mener faktisk at det å tette hull i skattesystemet, bl.a. ved å rydde opp i delingsmodellen, gjør at vi får et bedre skattesystem også når det gjelder verdiskaping. Helt konkret: Delingsmodellen må vi ha for fortsatt å sikre 28 pst. skatt på næringsinntekt og kapital.

Jan Petersen (H): Dette begynner å bli en alvorlig komplisert debatt. Stoltenberg repliserte til meg, men det han i virkeligheten gjorde, var å besvare min replikk til Jagland i sted. Jeg kan for så vidt godt skjønne at det er behov for å fylle på litt på argumentasjonen, men jeg vil fastholde at når de elementene Stoltenberg nevnte, ikke er god verdiskapingspolitikk, er det for det første fordi de er et angrep på småbedriftene i Norge, som er viktige for verdiskaping over hele landet. Småbedrifts-Norge trenger en politikk fra Stortingets side som gir dem gode vilkår. Og det andre: Når det gjelder de maritime næringene, tror jeg det er svært viktig at de får vite at det er noe som heter stabile rammebetingelser i dette landet. Det vil Arbeiderpartiets forslag motvirke. Så selv om mange elementer i Arbeiderpartiets skattepolitikk sikkert kan forsvares ut fra et verdiskapings synspunkt, er dette helt åpenbare problemområder som nettopp motvirker dette. Men det var vi altså igjennom i et tidligere replikkordskifte.

Så to elementer til. Jens Stoltenberg nevnte at dette forslaget var et angrep på kommunesektoren. Det er det så avgjort ikke. Kommunesektoren kommer meget godt ut med det forslaget som her er fremmet, og den kommer særlig godt ut når dette forslaget er et bidrag til lavere prisstigning, moderat lønnsoppgjør og – så langt Norge rår over det – nedgang i renten, som jo vil bety 400 mill. kr for hvert prosentpoeng den går ned. Så dette er bra for Kommune-Norge.

Når det gjelder Øst-Europa, skulle jeg forferdelig gjerne ha sett et annet resultat. Jeg hadde håpet at Regjeringen også ville akseptere flere av våre inndekningsforslag, men man kan ikke oppnå alt i slike forhandlinger. Jeg vil gjerne understreke at når det har vært mulig å kutte her, er det fordi bruken av pengene jo går meget, meget tregt, og at vi langt på vei greier oss med de tilsagnsfullmaktene som ligger i budsjettet.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed avsluttet.

Tom Thoresen (A): Da Regjeringen la fram statsbudsjettet, hadde den bygd opp en betydelig fallhøyde til begge de sidene det var mulig for den å samarbeide med for å få budsjettet i havn. Etter at den nå har benyttet denne fallhøyden nesten fullt ut, kan det være grunn til å analysere litt hvorfor og hvordan det ble slik.

Det ble relativt tidlig klart i denne prosessen at Regjeringens eget ønske var å få en løsning med både Høyre

og Fremskrittspartiet. Årsaken til at det i forhandlingsfase 1 ikke var mulig å få noen løsning med Arbeiderpartiet, var at Regjeringen stilte ultimatum i en av de mange saker som hviler på tidligere stortingsbeslutninger, nemlig kontantstøtten. Det var et politisk valg, men når det valget så var foretatt, gjorde heller ikke regjeringspartiene det veldig lett for seg selv. Ingen løsning ble funnet før det bl.a. Jan Petersen har kalt fem på tolv. Det må vel antakelig bety at de innrømmelsene regjeringspartiene da ikke ville gi i normale forhandlinger i Stortinget, ble betraktet som å ligge så langt fra sentrumsprofilen at det var problematisk å innfri dem. Nå er de innfridd.

Da oppstår et nytt fenomen. Dette er antakelig politisk ubehagelig. Derfor må dette fremstilles som at ikke de to samtalepartnerne som bidrar til å få budsjettet i havn, men regjeringspartiene selv befant seg i en tvangssituasjon. Denne tvangssituasjonen har fått navnet Arbeiderpartiet, og i særdeleshet Arbeiderpartiets landsmøte og Arbeiderpartiets leder. Jeg stiller meg tvilende til om dette holder som forklaring. Jeg stiller meg faktisk også tvilende til om det holder som påskudd.

For det første: Dette mulige trusselbilde hvilte først på at Arbeiderpartiet skulle være på regjeringsjakt. Som et eventuelt medlem av jaktlaget vil jeg si at noen jakt ville det ikke vært snakk om, bare i det tilfellet man skulle være nødt til å avlive noe skadeskutt. Det Arbeiderpartiet sa, og det Arbeiderpartiet mente, var at i en situasjon hvor Regjeringen og deres valgte samtalepartnere i Stortinget ikke klarte å komme til enighet, slik at det oppstod en kaotisk situasjon rundt statsbudsjettet, ville Arbeiderpartiet ikke være uvillig til å velge utradisjonelt samarbeid for å unngå en krise. Den som ønsket å høre noe annet budskap enn dette fra Arbeiderpartiets landsmøte, trengte et annet politisk budskap fra Arbeiderpartiets landsmøte, og tolket i henhold til det.

Så kommer forklaring nr. 2, og det er at Arbeiderpartiet var heller ikke villig til å ta Regjeringens forslag til skatteøkninger i den form de hadde foreslått dem. Da kan man like gjerne bruke Høyres og Fremskrittspartiets forslag til skatteøkninger. Det er da et valg av skatteopplegget til Høyre og Fremskrittspartiet, og et valg av kuttoplegget til Høyre og Fremskrittspartiet for å få det til å gå opp. Dette smaker ikke mye av analyse, men atskillig av bortforklaring.

Johan J. Jakobsen (Sp): Denne høsten har Stortinget til fulle fått erfare at det nye budsjettreglementet setter en krevende ramme for Stortingets budsjettbehandling. Når det allikevel var mulig å få til en avklaring av neste års statsbudsjett før finansdebatten, skyldes det at fem partier gjennom forhandlinger har vist vilje til å finne fram til løsninger som kan samle et flertall ved avslutningen av dagens debatt.

Det endrede sentrumsbudsjett som gjennom subsidiær stemmegivning vil få flertall ved den endelige votering, viser at fem partier har vært villige til å ta ansvar og bringe Stortinget og landet ut av en fastlåst budsjettssituasjon.

Arbeiderpartiet sier i tilleggssinnstillingen at et flertall bak budsjettet allerede i finanssinnstillingen

(Jakobsen)

«ville gjort budsjettprosessen ryddigere og bidratt til å øke tilliten til Stortingets arbeid og gjort det lettere å gjenreise tilliten til norsk økonomi».

Men Arbeiderpartiet har jo ikke lagt to pinner i kors for å bidra til noe flertall. Tvert om. Arbeiderpartiet har denne høsten vært mest opptatt av å skape en situasjon som kunne bane vegen for en ny Jagland-regjering, med Høyre som rundingsbøye. Arbeiderpartiets landsmøte etterlot ingen tvil om at partiet denne høsten har vært mer opptatt av regjeringskontorene enn å ta medansvar for budsjettet. Det kan i og for seg være en ærlig sak, men da må en ikke samtidig prøve å skape inntrykk av at en er villig til å bidra til et budsjettkompromiss med regjeringspartiene.

Det politiske mellomspill en fikk mellom den 19. november, da finansinnstillingen ble avgitt, og 25. november, da avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet og Høyre kom i stand, er et studium verdt. Med en rekke næringlivstopper som «supportergjeng» var de to partiene som tidligere i høst krevde at sentrumspartiene måtte velge side, plutselig beredt til å velge hverandre! En klarere manifestasjon av at den tradisjonelle blokkpolitikken har havnet på det som vi kan kalle den historiske skraphaugen, er det ikke mulig å framvise.

Det skal ikke bli lett for Arbeiderpartiet og Høyre å framstå som hovedmotstandere i norsk politikk etter at de begge har proklamert vilje til å enes om den økonomiske politikken for neste år. Og etter at Thorbjørn Jagland på strak arm var villig til å imøtekomme Høyres krav om å «nulle ut» alle skatte- og avgiftsøkninger, har Arbeiderpartiet effektivt nøytralisert seg selv som en troverdig kritiker av andre partiers samarbeid med høyresiden i norsk politikk. Det bærer dagens debatt faktisk også preg av.

Jeg tror alle som kjenner forhistorien bak etableringen av sentrumsregjeringen, har forståelse for at Senterpartiet var villig til å strekke seg langt for å kunne videreføre sentrumsprosjektet. Sentrumsbudsjettet er endret under høstens turbulente budsjettprosess. Men sett i forhold til de prioriteringer sentrum la inn i det opprinnelige budsjettet, mener Senterpartiet at vi kan forsvare dette budsjettforliket:

Stramheten i budsjettet øker mulighetene for en snarlig rentesenking. Helse- og omsorgssektoren er fortsatt prioritert. Kommuneopplegget er skjermet, og den sterke distriktssatsingen er i hovedsak sikret. Næringslivets interesser er godt ivaretatt. Forsøket på å undergrave årets jordbruksavtale er avverget. Bistandsbudsjettet ligger fortsatt på 0,88 pst. av BNI. Kontantstøtten opprettholdes i samsvar med Regjeringens forslag, og den sterke satsingen på enøk og alternativ energi ligger fast. Det samme gjør sykelønnsordningen.

Det vrengebildet SV har forsøkt å tegne av det endrede sentrumsbudsjettet, er like virkelighetsfjernt som de regjeringsalternativer SV denne høsten fantaserer om.

Det er ingen grunn til å stikke under stol at det har vært nødvendig med en del – skal vi kalle det – smertelige kutt for å unngå budsjettkaos og for å unngå et regje-

ringsskifte. Men fordi det som nevnt har vært mulig å ta vare på viktige prioriteringer i sentrumsregjeringens budsjett, mener Senterpartiet at opplegget er forsvarlig – ikke minst når vi ser på hva som ville ha vært alternativet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A): Jeg har fått i oppdrag å ta replikk på Jakobsen. Jeg har sett igjennom fjorårets replikkvekslinger i forbindelse med budsjettet, og etter det har jeg blitt litt nervøs for å gjøre det, for jeg registrerte at de fleste som tok replikk på Jakobsen, ikke fikk et eneste svar, men en lang karakteristik av den som hadde replikken.

Jeg håper å kunne unngå det. Jeg håper i stedet å få svar på noe som Jakobsen nå snakket lite om, nemlig Senterpartiet. Arbeiderpartiet kjenner jeg for så vidt til, og kjente det ikke igjen i den framstillingen som ble gitt. Jeg synes det er ganske fantastisk når Jakobsen har vært ute i media og presentert kommuneopplegget som forbedret gjennom kompromisset med Høyre og Fremskrittspartiet. De 147 – det er litt uenighet om tallet, noen sier 146, kanskje fordi ordføreren i Skjåk nå har meldt seg ut av Senterpartiet – eller de 146 senterpartiordførerne er helt klart av en annen oppfatning når de skal løse sine daglige kommunale oppgaver. Spørsmålet er om Jakobsen virkelig er fornøyd med kommuneoppkjøret.

Det andre spørsmålet gjelder jordbruksoppkjøret. Når Jakobsen nå sier at investeringsavgiften, som han tydeligvis henviste til, var et forsøk på å undergrave jordbruksoppkjøret, er det helt feil. I Landbruksdepartementets hjemmesider står det på side 1 at det ikke skal forhandles om avgifter eller tollsatser. Det er altså ikke en del av jordbruksoppkjøret. Men i år har vi altså opplevd gjennom kompromisset mellom sentrum og høyresiden at det kuttes 100 mill. kr i jordbruksavtalen, og jeg har et spørsmål til Jakobsen: Kan han vise til noe annet eksempel som viser at det noen gang har skjedd at Stortinget gjennom budsjettbehandlingen har kuttet i en inngått jordbruksavtale?

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg skjønner at representanten Dag Terje Andersen har fått i oppdrag, som han sa, å ta replikk på Jakobsen. Jeg håper han har tatt det alvorlig. Jeg må forstå det slik at han har tatt det alvorlig, siden han har tatt seg tid til å gå gjennom replikkordskiftet fra i fjor, som han karakteriserte på sin måte. Jeg har en større mistanke om at når Dag Terje Andersen sa det han sa om det, var det fordi han egentlig ikke likte de svar som ble gitt.

Så gjelder det kommuneopplegget. Det vi har sagt fra Senterpartiets side, er at det i kommuneøkonomiproposisjonen, som fikk støtte fra Arbeiderpartiet i Stortinget, var lagt opp til en realvekst på 1 - 1¼ pst., anslagsvis 2,5 milliarder kr etter det øverste trinnet. Det som er realiteten i det budsjettet som kommunalministeren la fram, var at det ble en realøkning på 2,6 milliarder kr, altså i overkant av det som lå i kommuneøkonomiproposisjonen, og

som vel å merke fikk Arbeiderpartiets støtte ved behandlingen i Stortinget. Så har vi sett at det har vært gjort betydelige forsøk på desinformasjon om det kommuneopplegget som vi nå skal ta stilling til. Min påstand i dag er den samme som den har vært gjennom hele denne prosessen: Kommuneopplegget for neste år, slik det ble foreslått i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen og lagt fram i budsjettet den 5. oktober, har vi skjermet. Så får Dag Terje Andersen da si hva han vil om det.

Så er jeg litt overrasket over at Dag Terje Andersen bagatelliserer det faktum at det i Stortinget før forhandlingene med Høyre og Fremskrittspartiet kom i stand, var et massivt flertall som ønsket å kutte 400 mill. kr i jordbruksavtalen. Og det er denne del av jordbruksavtalen som jeg påstod i mitt første innlegg ble reddet. Vi avverget et betydelig kutt, som ikke minst Dag Terje Andersen, som medlem av finanskomiteen, var i ferd med å bidra til.

Trond Helleland (H): Senterpartiets visjon om en blokkavhengig regjering var bl.a. tuftet på ønsket om å styre markedet. Etter å ha overtatt regjeringsmakten nektet en å stramme til. Den jobben overlot man i stedet til markedet gjennom rentenivået. Med et rentenivå som ligger skyhøyt over det europeiske, har folk flest fått føle markedets dom over manglende tiltak fra politisk hold. Som sentrum selv har sagt: Ingenting rammer så sosialt skjevt som renteøkningen og økende prisstigning. Dette gjelder for folk, kommuner og næringsliv.

Samtidig som renten har skutt i været, har Regjeringen skjøvet stortingsmeldingen om Forskjells-Norge ut i tid. Dommen over høyrentepolitikken og særnorsk prisstigning ble ikke mild, og jeg regner med at Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om Forskjells-Norge som tar opp dette med høyrentepolitikk som en viktig årsak til at forskjellene i samfunnet øker.

Senterpartiets leder har nå lagt vekk blokkavhengighetsbegrepet – dette som følge av at Regjeringen har inngått et nytt forlik med Høyre og Fremskrittspartiet om budsjettet. Er Johan J. Jakobsen enig i at den viktigste resepten mot Forskjells-Norge er en stabil og langsiktig økonomisk politikk som sørger for lav rente og prisstigning, og er Jakobsen enig i at det inngåtte budsjettforlik med Høyre og Fremskrittspartiet vil bidra til dette? Deres svar på disse spørsmålene er ja, vil Senterpartiet legge opp til et mer langsiktig samarbeid med budsjettpartnerne med sikte på å gi folk flest, kommuner og næringsliv trygghet for stabile rammevilkår og forutsigbarhet, eller vil han igjen begi seg inn i nye runder med venstresiden og Arbeiderpartiet med appeller om å oppgi motstanden mot kontantstøtten, slik at Regjeringen igjen kan søke mot Arbeiderpartiet for å oppnå budsjettforlik?

Johan J. Jakobsen (Sp): En måtte forstå representanten Trond Helleland dit hen at når vi har hatt en betydelig renteøkning det siste halve året, så skyldes det ene og alene at sentrumsregjeringen ikke var villig til å stramme inn i budsjettet. Det var en meget oppsiktsvekkende konklusjon, delvis tatt i betraktning at Høyre,

Trond Hellelands parti, subsidiært stemte for det budsjettopplegg som ble vedtatt for inneværende år, og enda mer tatt i betraktning de innstrammingsiltak som sentrumsregjeringen fremmet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Der var jo Høyre selv så lite villig til å stramme til at statsministeren måtte stille kabinetsspørsmål for å få vedtatt det vi vel kan innrømme i dag var en moderat innstramning.

Jeg er helt enig med representanten Helleland i at en høy rente i seg selv er usosialt, og at en stabil og langsiktig økonomisk politikk er viktig for renteutviklingen i tillegg til den effekt oljeprisen har på renten. Det kan vi raskt bli enige om. Men når representanten Helleland nærmest trekker den slutning at det er kun i et samarbeid med Fremskrittspartiet og Høyre at det er mulig å skape et stabilt økonomisk opplegg, så er jeg ikke like overbevist om det. Jeg tror at det fortsatt vil være slik at så lenge vi har denne sentrumsregjeringen, vil den forbeholde seg retten til å legge fram budsjetter som er i tråd med det politiske syn og det synet på norsk økonomi som sentrumspartiene har.

Per Erik Monsen (Frp): Etter at statsbudsjettet ble lagt fram, er det kommet en strøm av katastrofemeldinger fra Kommune-Norge, og mange av dem fra kommuner med senterpartiordførere. Som kommunepolitiker i en kommune med korrigerte inntekter på 82 pst. av landsgjennomsnittet, og altså lavest i landet, men likevel med en ryddig og solid kommuneøkonomi, har jeg litt vanskelig for å ta all denne krisemaksimeringen helt alvorlig. Men jeg går ut fra at i Senterpartiet blir dette tatt på blodig alvor.

Det er derfor ganske uforståelig at Senterpartiet ikke vil være med på å gi kommunene en mulighet til å velge å gjøre sine tjenester rimeligere ved å gi dem mulighet til å konkurranseutsette deler av sin virksomhet hvis de ønsker det.

For å få dette til må vi ha en utvidet eller aller helst en generell momskompensasjonsordning. En slik ordning vil være et håndslag til de kommunene som er avhengig av å få pengene til å rekke litt lenger.

Mitt spørsmål må bli: Hvorfor er det så umulig for Senterpartiet å være med på å gi kommunene en slik mulighet?

Johan J. Jakobsen (Sp): I motsetning til representanten Monsen tar vi i Senterpartiet faktisk på alvor at det er en vanskelig situasjon i mange kommuner. Det er en vanskelig situasjon fordi en på toppen av et meget kostbart lønnsoppgjør også har fått en renteøkning som bidrar til å gi Kommune-Norge trange økonomiske rammer. Og selv om Regjeringens justerte budsjettforslag og det som blir vedtatt i kveld, innebærer en betydelig økning når det gjelder ressurstilgangen til Kommune-Norge, må vi være klar over at dette i stor grad er knyttet til de viktige helsereformene, og at en ikke dermed kan si at Kommune-Norges problemer er løst.

Så er vi kjent med at ikke minst Fremskrittspartiet mener at nøkkelen til en bedre kommuneøkonomi ligger i en

sterkere grad av privatisering, det ligger i en sterkere grad av konkurranseutsetting. Og det som har vært det viktigste poeng for Fremskrittspartiet, har vært dette med momskompensasjonsordning, som skal virke slik at det skal bli vanskeligere for kommunene å kunne drive med egne aktiviteter.

Jeg må si at i Senterpartiet har vi ingen tro på at privatisering og konkurranseutsetting er svaret på den situasjonen som Kommune-Norge står overfor i dag. Jeg må også si, som det er sagt tidligere i debatten, at når det gjelder Fremskrittspartiets kommuneopplegg, er det av en slik karakter at de problemer som kommunene har i dag, ville bli som bagateller å betrakte i forhold til det som Fremskrittspartiet har lagt opp til.

Karin Andersen (SV): Jeg har en stor bunke med brev på pulten min fra dem som må leve med dette budsjettforliket vi har fått, og en stabel med avisutklipp som alle beskriver virkeligheten utenfor dette huset. Det er kommuner som må si opp ansatte – folk som de trenger til å gi hjemmehjelp, til å gi barn skikkelig tilsyn og opplæring, og som driver rehabilitering overfor funksjonshemmede og gamle. Og barn og unge rammes mest, for det er der kommunene må ta pengene for å kunne reise nok egenandel til øremerkede tilskudd.

Mener Jakobsen at denne beskrivelsen fra kommune er riktig, eller er den noe virkelighetsfjern, slik som han beskriver SV i dag? Hvis privatisering, som hans forlikspartnere nå er opptatt av, ikke er svaret, hva er så Senterpartiets svar på disse problemene? Og hvis kommunene snakker sant, hvordan kan da Senterpartiet forsvare det forliket de har vært med på? Hvis kommunesektoren skal styrkes til neste år, håper jeg at Senterpartiet nå kan komme med et klart signal om det.

Før var SV og Senterpartiet enige om at skole og utdanning var framtida, at det skulle vernes, spesielt i nedgangstider, fordi det er kunnskap og kompetanse vi skal leve av i framtida. Før var vi enige om at forskjellen mellom fattig og rik måtte bli mindre og ikke større. Før var vi enige om at vi måtte ha en miljøpolitisk snuoperasjon. Nå kutter Senterpartiet på skoler, barnehager og skolefritidsordninger. En må lete med lupe etter miljøpolitiske satsinger, og forskjellene øker. Og den største innstramningen i norsk økonomi gjennomføres uten at høyinntektsgruppene bidrar i det hele tatt. Tvert imot får de letelser, og i andre enden får gamle og syke økt skatt på sin sykdom.

Ser ikke Senterpartiet det alvorlige i at de har nullet ut alle disse viktige politiske områdene med sin måte å håndtere budsjettforliket på?

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg beklager å måtte starte svaret på denne replikken med å rydde opp i en misforståelse som ikke minst SV har bidratt til å markedsføre, nemlig at budsjettforliket mellom sentrumspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet har bidratt til å svekke kommuneopplegget. Det er ikke tilfellet, og jeg har allerede presisert tidligere i replikkordskiftet at når det f.eks. gjelder de skatteendringer som er et resultat av dette bud-

sjettkompromisset, så blir disse kompensert fullt ut krone for krone ved økte overføringer til innbyggertilskudd og ved en økning av skjønnpotten, noe Karin Andersen kan få bekreftet hvis hun går inn i det budsjett som nå ligger på bordet.

Vi i Senterpartiet tar kommunenes situasjon på alvor. Det har vi alltid gjort, og vi har når det gjelder tidligere budsjetter, bidratt til å løfte kommuneopplegget – ikke minst viste finansministeren i dag til det som skjedde i 1996, da det faktisk ble et massivt løft i kommuneopplegget.

Men som jeg også sa i mitt første innlegg, har jeg ikke forsøkt å stikke under stol at vi for å unngå ytterligere budsjettkaos – og for så vidt også en regjeringsskisse nå i høst – har måttet være med på å akseptere en del innstramminger som smerter. Karin Andersen nevnte selv skolefritidsordningen som ett eksempel på det. Men la meg også si at disse familiene sparer en god del penger i forhold til det opprinnelige budsjettet som sentrumsregjeringen la fram, både gjennom lavere skatt og gjennom bortfall av økningen i elektrisitetsavgiften.

Kjell Opseth (A): For Senterpartiet og representanten Jakobsen må dette vere ein dårleg dag. Vi handsamar i dag eit budsjett som kom til gjennom at Regjeringa gjorde knefall for Framstegspartiet og Høgre. Kuttlista er full av Senterpartiet sine hjertesaker. Det er nok å syne til kutta på Kommunal- og regionaldepartementet sitt budsjett.

Det som det likevel er større grunn til å merke seg, er ikkje eit kutt, men ei løyving, i alle høve sett frå Senterpartiet sin ståstad.

Løyvinga til å gjennomføre veterinæravtalen gjekk gjennom i Regjeringa utan at nokon tok dissens, ikkje eingong Senterpartiets leiar, statsråd Enger Lahnstein. Til overmål går løyvinga også her i huset gjennom med full tilslutning. Medfører dette at Senterpartiet har bestemt seg for å gå inn for veterinæravtalen, slik den no ligg føre, eller er dissensane i Regjeringa mot veterinæravtalen berre til innvortes bruk i Senterpartiet?

Så litt om kommuneøkonomien, som det no har vore fleire replikkrunder på: Det er faktisk slik at tek ein med skulefritidsordninga, som også er ei kommunal oppgave, har dei som seier at kommuneøkonomien har blitt dårlegare gjennom dette kompromisset, heilt rett, same kva representanten Jakobsen no måtte prøve å forfekte.

Johan J. Jakobsen (Sp): Når det gjelder skolefritidsordningen, vil endringen her bety at for dem som har barn i denne ordningen, vil prisen pr. måned være ca. 116 kr mer enn det som opprinnelig lå til grunn. Og tatt i betraktning at det blir lavere skatt og bortfall av elavgift, tror jeg at for de aller fleste familier vil dette likevel gå i hop på en akseptabel måte.

Opseth brukte uttrykket «knefall for Framstegspartiet og Høgre». Jeg må si at hvis representanten Opseth hadde hørt på mitt innlegg og merket seg den lange listen av klare sentrumsmarkeringer som vi faktisk har maktet å skjerme, tror jeg han ville inntatt en annen holdning. Jeg

har hørt at Opseth og andre mener at Senterpartiet har gått på et nederlag i forbindelse med dette budsjettet. Men jeg må si det at når vi snakker om tapere, har jeg sjelden sett så mange tapere som har vært så lette på foten og så blide som det jeg har sett i Stortinget den siste uken.

Når det så gjelder bevilgninger over budsjettet som har sammenheng med veterinæravtalen, ligger det ikke noe spesielt originalt i det at vi aksepterer det som ligger av bevilgninger på dette punkt, for nærmest uansett hva som måtte komme ut av den behandlingen, vil bevilgningene til såkalte kompensatoriske tiltak være fornuftige. Det som var et hovedpoeng i høringsen med organisasjonene i dag, var jo nettopp at disse tiltakene burde komme i tillegg til at en sa nei til veterinæravtalen.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Kristin Halvorsen (SV): Hvis Senterpartiet har følt seg lett på foten i det siste, må det være fordi de er på flukt fra gamle standpunkter. En slik spydighet må jeg kunne tillate meg, selv om jeg skal prøve å legge meg på en konstruktiv linje framover.

Jeg visste at høyrepolitikk var ille, men at den var så «bånn» kjedelig som dagens debatt har vist, kom litt overraskende på meg. Og når hr. Petersen og hr. Hagen her i stad sa at de gjerne ville bruke julen til å se hverandre eller seg selv på video, holdt jeg på å «prime»! La meg derfor straks gå storkapitalen et lite ærend og anbefale diverse blandede fra Walt Disney. Vi har f.eks. «Aladdin». Det er en meget god tegnefilm. Den handler om en ung og attraktiv mann som fikk prinsessen selv om han ikke var prins. Vi kan anbefale «Løvenes Konge», hvis det smaker Petersen bedre, «Askepott» eller «Skjønnheten og udyret». Det finnes mye annet å bruke juleferien sin på enn å sitte og studere videoer av seg selv. Tro meg, Petersen!

Det som er situasjonen i Stortinget, er følgende: For tredje gang har sentrum funnet sammen med Fremskrittspartiet og Høyre i et budsjettkompromiss. Det skjedde i fjor høst, det skjedde i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og det skjer nå. Og det er mye som tilsier at dette blir sporet framover, for det er ingenting som skulle tilsi at ikke «Tøffe-Jan» fremdeles kommer til å være tøff. Han har fått blod på tann, selvsagt! Han har fått belønning, og det er ingenting som skulle sette han på den tanken at han skal være mykere neste gang. Regjeringen har uansett vært villig til å strekke seg veldig langt.

Det som uroer oss i SV, er jo at det på denne måten føres mer høyrepolitikk fra regjering og storting enn det det egentlig er flertall for i stortingssalen, og det folk flest ønsker og har sagt fra om at de ønsker i forbindelse med et valg – og mye mer høyrepolitikk enn hvis partiene rolig og saklig satte seg ned sammen, la partiprogrammene etter hverandre og sa: Hør her! Hva kan vi faktisk være enige om? Det er jo det ekstremt frustrerende i denne situasjonen, ikke bare for meg, men for alle andre som nå sitter og skal sy sammen kommunebudsjetter, og som lurar på hva de vil få i utgifter til neste år, for de

skattelettene som nå er gitt, eller de kronene som man har hindret i innstramminger, er det jo kommunene som vil få den sure jobben med å ta inn isteden.

Jeg tror det er historisk at Stortinget og Regjeringen strammer inn 8 milliarder kr uten at privat sektor skal bidra med én eneste krone. Det har her vært ført en heroisk kamp fra Høyres og Fremskrittspartiets side for at de rikeste ikke skal betale én eneste krone mer i skatt, og det samtidig som skatt på sykdom øker betydelig. Denne sentrumsregjeringen har overfor Stortinget tort å foreslå skatt eller egenandeler på sykdom som er mye høyere enn det Stortinget har sett på mange år. Og jeg forundres veldig over at Fremskrittspartiet i en tidligere replikk til Erik Solheim sa seg så glitrende godt fornøyd med det de faktisk hadde fått til. Fremskrittspartiet har flydd land og strand rundt og sagt at de skal være de gamles og sykes varmeste forsvarer. Egenandelene ved sykdom øker neste år med nesten 700 mill. kr, og det Fremskrittspartiet har klart å forhandle det ned med, er 95 mill. kr – ergo er netto økning neste år på ca. 600 mill. kr. Men skatte-skjerpelsene for de rikeste er nullet helt ut, og det sier Carl I. Hagen seg helt fornøyd med. Ja, jeg hadde nesten inntrykk av at han hadde ført en heroisk kamp for dette. Pinlig er det – en elendig forhandlingsjobb fra Fremskrittspartiets side hvis det virkelig er slik at de mener at folk som er syke og betaler både for medisin, helsetjenester og egenandeler på kuropphold, skal slippe mer skatt. Det skal vi sørge for at de får vite.

Dette er jo politikk. Jeg kikket litt i tabellene og fant ut at fru Halvorsen får 600 kr i skattelette neste år. Men det ble en kort fornøyelse:

1. En stortingsrepresentant tjener godt og trenger ikke skattelette.
2. Den skatteletten er også spist opp gjennom antakelig to måneders betaling til skolefritidsordningen.
3. I tillegg er fordelene av fagforeningskontingenten vekk.

Dette er en politikk som til og med jeg – en høytlønnet sosialist – både på kort og lang sikt taper på, på kort sikt direkte i min egen lommebok og på lang sikt fordi fellesgodene undergraves slik de gjør. Det tror jeg folk flest burde tenke litt mer over, og jeg har heller ikke hørt at det har vært noen kjemperop fra folk om lavere skatt.

Det jeg merker når jeg er ute og reiser, er at alle er bekymret for hvordan det står til i skolen, i omsorgssektoren og hvordan en skal klare å holde standarden på det offentlige tilbudet – at det skal matche med det vi har privat. Se dere rundt i de største norske byene. Hva er det som ligger på de fineste tomtene? Det er kirker og skolebygg. For 100 år siden bygde en det som skulle være det viktigste i barns og voksnes liv. Det dreide seg om tro og om utdanning. Det var det man skulle vise hele samfunnet rundt at man satset på.

Den skolen mine barn går på, er nå blitt vernet fordi den er Oslos første barneskole. På den skolen var det mye bedre standard enn det de fleste barna hadde hjemme da barna begynte der da den stod ferdig. Det var nesten et lite palass de kom til. Det var fint og flott, og skolen hadde en helt annen standard enn den barna var vant til ellers.

Nå er det omvendt. Nå opplever mange barn mye dårligere standard i sin skolehverdag enn den de er vant til hjemmefra. Det er bare å åpne døra nærmest til et hvilket som helst barnerom og se. Standarden på møbler er bedre enn standarden på pulter og stoler i mange skoler. Standarden på datautstyr enten hjemme hos dem selv eller hos kamerater er mye bedre enn på mange skoler. Det gjelder også standarden på leker, på bøker og på alt mulig.

Hva slags signaler sender dette? Det sender to signaler. Det sender et signal til barna om at kunnskap ikke er så viktig som vi sier i festtaler, og det sender et annet signal, nemlig om at offentlig sektor og alt som har med kommunene å gjøre – alt vi skal gjøre i fellesskap – er nedsarvet og i dårligere stand enn ellers. Nå maler jeg med litt bred penn, for jeg vet at det også fins veldig mange fine barneskoler rundt omkring, og særlig i forbindelse med 6-årsreformen fikk mange barneskoler et løft. Men ungdomsskolene er omtrent slik jeg sier, og på altfor mange grunnskoler er det også slik.

Vi kan ta det samme når det gjelder omsorgstjenestene. Det kommer ikke til å være slik at folk vil finne seg i omsorgstjenester som er slik at en ikke kan bestemme selv når en skal legge seg om kvelden, at andre skal bestemme hva som skal stå på menyen hver eneste dag, at en ikke får se TV3 eller TV Norge hvis en ligger på et sykehjem osv.

Det er ikke offentlig fattigdom med stor F som er det store problemet framover. Det er den standardforskjellen som kommer til å eksistere mellom det vi ønsker oss privat – det vi syns er viktigst i livet – og det vi møter i offentlig sektor. Derfor er den høyrepolitikken som kommer i kjølvannet av å kjøre offentlig sektor på sparebluss, det verste. Det kommer til å bety en betydelig privatisering om noen år, hvis vi ikke blir enige om å bruke noen flere kroner i fellesskap. Det er jo slik at hvis du vet at barnet ditt sitter på skolen på en stol som er for lav eller for høy, og du selv har penger i lommeboka, kommer du til å kjøpe ny stol. Din guttunge er ti år én gang i livet, og du venter ikke i ti år til før skolen er rustet opp. Det har ikke skjedd så mye enda, men det kommer, det er jeg helt sikker på. Og da er vi i gang med en ny privatiseringsbølge.

Allerede nå går 6 pst. av ungene i Oslo-skolen i private skoler. Mange vil ønske å kjøpe bedre tjenester på de områdene de syns er viktigst. Det er den store utfordringen vi står overfor i årene framover. Det er bl.a. det Dagsavisen tar opp i dag. Den store fordelingskampen i et av verdens rikeste land har stått mellom at det private forbruket har økt år etter år mye mer enn det offentlige forbruket har gjort. Og når man da forhandler med Høyre og verner alle kroner som kan gå i felleskassen, uansett hvor rike de er som skal betale en krone eller mer, kommer det gapet til å øke.

Og det er der en burde mobilisert – Arbeiderpartiet burde mobilisert, de har jo vært rundt her, og jeg må komme med en liten visitt. Det er jo ikke slik at Arbeiderpartiet har tatt dette skikkelig på alvor i sitt budsjettalternativ. De har 1 milliard kr mer enn regjeringspartiene

har til kommunene. Kommunene er allerede i manko på 4,5 milliarder kr på grunn av et dyrt lønnsoppgjør. Jeg har lagt merke til at både Thorbjørn Jagland og Hill-Marta Solberg er forsiktige med å bruke den milliarder mange ganger. Men resten av Arbeiderpartiets talere har brukt den opp og vel så det, til mange gode formål her i dag. Dette er altså en ganske vesentlig kamp mot økte forskjeller i Norge. Jeg beklager å måtte si at SV står ganske alene om å kjøre den forsvarskampen når det kommer til kroner og prioriteringer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tom Thoresen (A): Jeg tror ikke Arbeiderpartiet og SV bør bruke mye tid i denne debatten på å oppkonstruere motsetninger oss imellom som ikke er der. Tvert imot tror jeg vår analyse av budsjettkompromisset som er inngått, både den retning det har fått, de omkostninger det har, og hvordan det har kommet i stand i den politiske debatten, er ganske sammenfallende.

Jeg merket meg at Kristin Halvorsen i en replikk til Thorbjørn Jagland tidligere i dag stilte et slags retorisk spørsmål om hvor langt Arbeiderpartiet var villig til å gå til høyre. Jeg tror noe av SVs skuffelse i dag skyldes at de hadde ventet bedre. De hadde ventet bedre fra mellompartiene på basis av hva mellompartiene stort sett mente i det politiske ordskiftet før regjeringsskiftet. Det disse partier mente før regjeringsskiftet, var på mange områder sammenfallende med hva SV mente. Det betydde at bruk av penger ble viktigere enn verdiskapingen. Hvis vi ikke hadde fått regjeringsskiftet, er jeg temmelig sikker på at denne situasjonen hadde vedvart til ulykke både for norsk økonomi og for det norske samfunn. Ergo har også SV i hvert fall et snev av ansvar for fødselen av den nye regjeringen.

I tillegg står Arbeiderpartiet og SV på hver sin side i det som er skillelinjen i Europa-politikken, en skillelinje som går tvers igjennom Regjeringen, ikke mellom EU-tilhengere og EU-motstandere, men mellom dem som er for og dem som er mot EØS-avtalen. Og det skaper, som kjent, problemer i Europa-politikken nå både for Regjeringen og for enkelte andre.

Kristin Halvorsen (SV): Det jeg spurte Jagland om i en tidligere replikk i dag, var vel om det var Høyre som var Arbeiderpartiets naturlige samarbeidspartner da han tok opp det Arbeiderpartiet ser som de viktigste utfordringer for framtiden. Jeg er enig i mye av det Arbeiderpartiet sier om hva som er viktigst for framtiden, men jeg er dypt uenig i at det er mer høyrepolitikk i Norge som løser problemene og utfordringene vi står overfor når det gjelder offentlig sektor.

Vi hadde også håpet på drahjelp fra Arbeiderpartiet når det gjaldt å utfordre Senterpartiet og resten av regjeringspartiene fra venstre. Særlig kommuneøkonomien har bekymret oss veldig, nettopp av de grunner jeg har vært inne på tidligere. Og det er helt riktig som Tom Thoresen sier: Vi har tidligere kjørt et fellesløp med Senterpartiet for å slåss for noen flere kroner å fordele lokalt,

og den drahjelpen er vi helt foruten nå. Men vi hadde også et visst håp om at Arbeiderpartiet kom i samme lei, og det har vært en skuffelse.

Nå vet jeg ikke hvor mange Tom Thoresen mener er innblandet i en fødsel. Jeg ble litt i stuss om det var noe jeg hadde gått glipp av. Jeg trodde stort sett det var to personer innblandet i et svangerskap og en fødsel, men hvis Tom Thoresen kan opplyse meg om noe annet, er jeg selvfølgelig villig til å lære også på dette feltet. (Munterhet i salen.)

U r s u l a E v j e hadde her overtatt som president.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg har registrert at Sosialistisk Venstreparti ser på fraflyttingen fra distriktene som et problem. SV har også vært en pådriver for at barn skal delta i skolekorps, på fotballtrening, i leikarringer etc. Når man bor i Distrikts-Norge, er det vanligvis lange avstander til og fra slike aktiviteter, og aktivitetene foregår vanligvis på forskjellige tidspunkter, slik at det vil være umulig å organisere et kollektivtilbud til dette. Det fører til at foreldrene må kjøre til og fra slike øvinger og treninger flere ganger pr. uke. Skal foreldrene også delta i det sosiale liv, kan prisen bli ganske høy. Jeg tror at hvis man på denne måten øker kostnadene ved å bo i distriktene, vil det føre til at færre barn får delta i slike aktiviteter, eller at fraflyttingen vil øke. Det er akkurat det SV foreslår å gjøre. De vil faktisk øke bensinprisen kraftig, en bensinpris som allerede ligger i verdenstoppen. Mitt spørsmål er: Tror SV at en høyere CO₂-avgift på bensin er et godt virkemiddel for at folk skal kunne bo og virke i distriktene, og at man på den måten får barna ut til leikarringer og øvinger?

Kristin Halvorsen (SV): Til Fremskrittspartiet har jeg bare lyst å si følgende: Hvis Fremskrittspartiets politikk hadde blitt gjennomført i Distrikts-Norge, hadde det ikke vært en eneste unge å kjøre eller frakte noe som helst sted. Hva ville Fremskrittspartiets kutt på 6,7 milliarder kr i kommunenes økonomi betydd? – At de skolene der turningen foregår, ville vært nedlagt, og at mange andre av godene barna i distriktene har, ville vært vekk. I tillegg, hvis man regner i kroner og øre, ville teletjenestene vært mye dyrere i distriktene med Fremskrittspartiets politikk, posttjenestene ville vært mye dyrere i distriktene med Fremskrittspartiets politikk, og kortbanenettet ville antakelig vært nedlagt. Så hvis folk setter seg ned og begynner å regne kroner og øre på dette, vil de meget raskt finne ut at SVs politikk hadde lønt seg meget godt for dem.

For det andre er det jo slik at vi har to tanker i hodet; vi skjønner at man har større behov for bil i distriktene enn det vi har i Oslo, selv om vi også kjører rundt med barna våre. Derfor har vi redusert årsavgiften på bil etter arbeidsgiveravgiftssone for å kompensere noe av den økende CO₂-avgiften som SV legger inn. I sum vil barn fortsatt kunne bo i distriktene og til og med bli kjørt, med SVs politikk.

Jan Sahl (KrF): Så ble det altså slutt på kurrende dialog og rørende enighet, og vi skulle vel ikke vente noe annet når SV grep ordet.

Jeg har sett litt på SVs alternative budsjett og funnet ut at det står at barn og unge skal komme først. Og sannelig står det i en overskrift: økt valgfrihet for småbarnsforeldre. Det lyder jo som søt musikk i et Kristelig Folkeparti-øre. Men musikken ble litt beskere ved nærmere gjennomlesing av ganske ensidige tiltak.

Hovedoppskriften for å lette tilværelsen for barna er flere og billigere barnehageplasser og redusert arbeidstid for foreldrene. Kun utarbeidende foreldre skal altså honoreres ifølge SV. Å drive barneoppdragelse i barnehage, skole, ungdomsklubber, av utekontakt og barnevern er viktig, det er vi enig i. Men hvor blir det av foreldrenes rolle? Av nettverk i bydelene nevner SV utekontakt, politi og miljøarbeidere. Jeg vil spørre representanten Kristin Halvorsen om det ikke snart er på tide også for SV å sette foreldrerollen på dagsordenen.

Kan det være mulig å lage økonomiske ordninger slik at oppdrageransvaret kan plasseres der det virkelig hører hjemme – hos foreldrene? Kristelig Folkeparti mener at kontantstøtten er et forsøk på en slik familierreform. En snuoperasjon i retning av å gi status til foreldrerett og foreldreansvar.

Barna og ungdommen vil bli tapere, sier SV. Ja, når foreldreansvaret svekkes, blir barna og de unge de virkelige taperne.

Et annet sted i programmet skriver SV at den menneskelige kapitalen, kunnskapen og kompetansen, er det viktigste vi har i samfunnet. Her er vi også enige. Kristelig Folkeparti ønsker å ta vare på foreldrenes kompetanse i forhold til oppdragelse av egne barn. Og da vil jeg stille følgende spørsmål: Vil SV være med på å stimulere foreldrekapitalen, kunnskapen og kompetansen i forhold til egne barn i vid forstand?

Kristin Halvorsen (SV): Først må jeg jo si at det er meget gledelig at noen har lest SVs alternative budsjett så nøye som denne replikanten fra Kristelig Folkeparti. For det andre vil jeg si meg veldig godt fornøyd med at SVs hovedbudskap, med barn og unge først, har gått hjem og er notert.

Når det er sagt, må jeg si at det budsjettet som nå vedtas for kommuner og for offentlig sektor, er et dårlig budsjett for barn og unge. I mange kommuner er situasjonen den at for å få utløst øremerkede midler til eldreomsorgsatsing og andre ting, så prioriterer de det. Dermed blir kutt på skole og fritidstilbud for ungdom en uforholdsmessig stor del av de innstrammningene som nå skjer rundt omkring i mange kommuner. Det er faktisk slik at barn og ungdom tar en mye større støyt enn de voksne nå av de budsjettene som er vedtatt.

Så må det være en misforståelse ute og går. Hvis det fremdeles er noen i Kristelig Folkeparti som tror at kontantstøtten er for at barn og foreldre skal ha mer tid sammen, er det feil. Jeg siterer hyppig en 8-åring som har satt ord på hva det er: Kontantstøtten er betaling for å holde barna borte fra barnehagen. Det kommer til å være

veldig mange foreldre som fortsetter i to fulle jobber og vel så det, men bruker kontantstøtten til dagmamma, praktikant og andre barnepassordninger. Vi tror en annen vei er mye lurere. Derfor har vi ønsket – og vi har lagt inn penger – å få redusert barnehagebetalingen. Mange foreldre ønsker litt barnehage – ikke full dag, og en lave-re pris ville gjort det mulig å redusere egen arbeidstid og bruke kortere tid i barnehagen. Derfor sier vi et rungende nei til å øke foreldrebetalingen for skolefritidsordning. Hvorfor er det slik at Kristelig Folkeparti synes det er rimelig å straffe de barna som har foreldre som er i jobb? Mange barn trenger skolefritidsordning, og de kommer til å gå hjem fra skolen nå med nøkkelen rundt halsen, og det er takket være regjeringspartiene.

Erna Solberg (H): Jeg konstaterer at SV har sine helt klare konservative trekk, ikke minst i sin tro på at det kun er to personer med i moderne svangerskap. Situasjonen er jo slik at de siste 20 årenes bioteknologi har gjort at det er veldig mange med i de moderne svangerskapene for en del.

Nå er det slik at det i offentlige budsjetter ofte blir fokusert veldig på inntekter, og selvfølgelig på nye og bedre utgifter. Men det er ofte veldig lite fokusert på hvilke kostnader som danner grunnlaget for hva vi får igjen for en gitt sum som vi skal bruke til utgifter. I kommuneøkonomien er det et veldig illustrerende eksempel. Det er problemer i kommuneøkonomien i dag, men det skyldes først og fremst et lønnsoppgjør som gikk ganske av skaf-tet. Og det skyldes først og fremst ikke ting som ligger i dagens budsjett, men problemer med at kostnadene vil stige for å få gjort de samme oppgavene som man gjør i dag.

Da er mitt spørsmål: Jeg lurer litt på hvorfor SV er så helt sikker på at deres strategi over tid nødvendigvis kommer til å gi bedre tjenester i kommunene, for SV er et av de partiene som systematisk går inn for å øke de under-liggende kostnadene til alle offentlige utgifter. Jeg nev-ner bare ønsket om seks timers arbeidsdag med full kom-pensasjon, som selvfølgelig for alle offentlige tjenester, ikke minst de arbeidsintensive tjenestene i kommunesek-toren, kommer til å eksplodere i utgifter som skal finansie-res et eller annet sted fra. Det samme gjelder deres gjen-nomførte motvilje mot å ta ut det effektivitetspotensialet som faktisk finnes i kommunesektoren i dag, som er be-regnet til å ligge opp mot 10 pst. av utgiftsnivået i kom-munene. SV stemmer altså konsekvent mot alle forslag rundt om i kommunene som vil bidra til konkurranseut-setting, eventuelt privatisering eller iallfall å få orden og systematikk når det gjelder kostnadsutviklingen i kom-munesektoren. Ser ikke SV at de langsiktige, underlig-gende problemene i deres økonomiske politikk skaper større problemer med å få gjort tjenestene, fremfor å gi bedre tjenester til folk?

Kristin Halvorsen (SV): Jo, det gjør vi. Men Erna Solberg må ha misforstått noe hvis det er slik at Høyre tror at seks timers arbeidsdag eller kortere arbeidstid er noe SV ønsker å vedta en gang for alle over statsbudsjet-

tet. Vår strategi for det er jo nettopp å si at vi faktisk syns folk skulle forhandle om noe mer enn bare økt lønn. Mange ønsker seg mer tid og mer fritid. Mange har også råd til det, og det er en annen måte å ta ut verdiskaping på i et samfunn. Og når vi så den kjempedemonstrasjo-nen som var mot den fridagen som skulle tas vekk, ser vi at det ligger et potensial der. Jeg tror at hvis folk ble invi-tert til å prioritere annerledes, hadde vi også fått oppslut-ning om det. Nok om det.

Så til det som dreier seg om kommuneøkonomien. Jo, men jeg skjønner ikke hvorfor. En privat bedrift ville aldri ha behandlet ansatte på en slik måte som det kommunene nå gjør, dersom det ikke var noen kjempesvingninger i prisen på de varene de produserte eller noe sånt. Det er riktig at lønnsoppgjøret har blitt kjempedyrt, og det skyl-des forhold utenfor det den enkelte kommunen faktisk kan bestemme. De har fått en regning som de føler de selv ikke har kunnet bestemme. 10 pst. effektiviserings-potensial er så vidt jeg kan huske, et tall fra NHO som vi har problemer med å finne ut av hvordan de har beregnet. De kommunene som har satt ut betydelige deler av sine tjenester på tilbud eller er konkurranseutsatt på andre måter, har klart å spare 3 ½ pst. Det betyr at norsk of-fentlig sektor er mye mer effektiv enn f.eks. den svenske. Da de privatiserte i storstilt skala på omsorgssektoren, lå i utgangspunktet offentlig sektor på omsorgssiden i Sve-rige 25 pst. over den norske på driftsmåten. Offentlig sektor er rimelig effektiv, men den kan bli mye bedre. Jeg tror det betyr at vi må godta større forskjeller mellom måten å utforme tjenestetilbudet på, større delegering til dem som faktisk jobber der, større delegering til bruker-ne for etterspørsel av hva slags tjenester man skal ha. Jeg tror rett og slett vi har en kjempeutfordring for å klare å få offentlig sektor så fleksibel som de fleste av oss øn-sker den.

Jens Stoltenberg (A): SV og Arbeiderpartiet har tra-disjon for å være enige om mye. Det har også kommet til uttrykk i budsjettarbeidet nå i høst. Vi har avvist og gått mot veldig mange av de kuttene som flertallet nå foreslår innenfor grunnleggende velferdsgoder, og vi har villet styrke bl.a. kommuneøkonomien og andre viktige områ-der. Det er imidlertid én forskjell, og det er at vi gjen-nom også dette budsjettarbeidet har sett at SV er i stand til å gå lenger enn Arbeiderpartiet når det gjelder å øke bevilgninger til f.eks. kommunene, og lenger enn Arbeider-partiet når det gjelder økninger i bevilgninger til skole-sektoren og andre formål vi alle sammen ønsker å bruke mer penger på. Det skyldes i utgangspunktet ikke vrang-vilje fra Arbeiderpartiets side, men det skyldes at det for oss er viktigere enn for SV å holde budsjettbalansen. Det er ikke fordi budsjettbalansen er et selvstendig mål for oss, men det er fordi vi har ment at en innstramning i størrelsesorden 9 milliarder kr og en ikke for sterk utgift-svekst i seg selv er viktig for å øke sannsynligheten for at vi raskt får renten ned.

Dette er ikke noen eksakt vitenskap, men det er i hvert fall slik at hvis man dramatisk reduserer innstramningen, slik SV legger opp til – litt avhengig av hvordan man

regner disse oljeinvesteringene – og i tillegg har en vesentlig høyere utgiftsvekst, blir det vanskeligere og mindre sannsynlig å få rentene ned. Jeg vet at SV foreslår bevilget penger til administrativt å sette ned renten i Lånekassen, men det er klart det er mye bedre og viktigere at det generelle rentenivået går ned. Da er det slik at SV godt kan mislike at markedet ser på slike ting som budsjettunderskudd når det vurderes hvor høye renter det skal være i Norge, men det er altså gjennom de mekanismene rentenivået fastsettes. Og selv om SV ønsker seg et annet system, må budsjettet basere seg på at det er dagens system det budsjettet framlegges i, og at deres budsjett da reduserer muligheten til å få ned renten.

Kristin Halvorsen (SV): Selv om oljeprisen nå er på vei ned, er det ikke noe budsjettunderskudd vi snakker om – det regner jeg med er en forsnakkelse fra Stoltenberg. Fremdeles kommer det norske statsbudsjett til å gå med overskudd, men det er spørsmål om hvor stort det overskuddet skal være, og hvor mye penger vi skal sette av på oljefondet.

Det er riktig som Stoltenberg sier, SV og Arbeiderpartiet er uenige om hvor sterk innstramming vi skal ha. Mens Arbeiderpartiet foreslår 9 milliarder kr i innstramming, foreslår SV 4,5. Det er fordi vi er bekymret for at arbeidsløsheten kommer til å øke neste år. Vi mener at innstrammingen kommer for sent og er for stor. I revidert nasjonalbudsjett derimot strammet vi faktisk inn mer enn det Regjeringen la opp til. I tillegg er vi tøffere enn Arbeiderpartiet når det gjelder å omfordele. Vi drar inn flere skatte kroner enn det Arbeiderpartiet gjør, for å bruke pengene til det vi synes er viktigst. Vi synes også det er et paradoks at vi har et forsvarsbudsjett som ligger så høyt når noe av den viktigste forsvarskampen, gjelder miljøproblemene på Kola, men der driver nå forlikspartnerne og kutter. Vi må tenke annerledes når det gjelder miljøpolitikken enn det vi har gjort.

Vi mener det verste som nå kan skje i norsk økonomi, er hvis vi går inn i en periode hvor renten likevel ikke går ned til tross for innstramminger, og det er, slik Stoltenberg sier, ingen eksakt vitenskap det man nå bedriver. Hvis vi nå kommer til å være i en situasjon hvor oljeprisen fortsetter å falle, og innstrammingsøvelsene fra stortingsflertallet ikke gir signaler ut i markedet som gjør at renten går ned, kan vi ha fra 20 000 til 40 000 flere arbeidsløse neste år. Det vil være personer med boliggjeld og høye renteutgifter og som veldig fort kan komme i en kjempegjeldskrise. Da er vi over i sosiale problemer av en helt annen størrelsesorden for noen enn det vi snakker om nå. Vi tror at balansepunktet ligger på et annet sted enn Arbeiderpartiet. Vi tror også at en burde satse mye mer på fellesgodene for å forsvare noe av den viktige arven fra de gamle sosialdemokrater, bl.a. enhetsskolen. Vi tror den er i fare rett og slett, og det krever en annen satsing.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Gunnar Kvassheim (V): Det har vært en hovedoppgave for Regjeringen i budsjettarbeidet å legge grunnlag

for en rentenedgang. Det er usosialt å stramme inn med renteøkning, det rammer blindt i forhold til familiene, næringsliv og offentlig sektor. Regjeringen gjorde jobben, den la fram et stramt budsjett og maktet å kombinere det med klare prioriteringer i samsvar med det sentrumpartiene sa de ville prioritere. Det var et godt budsjettopplegg for barnefamiliene, og for kommunesektoren, det var en offensiv distriktssatsing, det var et godt budsjett for småbedriftene, og det var en meget sterk helse-satsing. Det er positivt at alle disse prioriteringene er tydelige også i det justerte opplegget som i dag med stor sannsynlighet kommer til å bli vedtatt.

De forhandlingene som ble ført med Høyre og Fremskrittspartiet, var tøffe, og det har blitt endringer på skatte- og avgiftsområdet. Men Høyre og Fremskrittspartiet respekterte at det ikke ble kutt på områder de ønsket å skjære til dels kraftig ned på, men som var viktige for regjeringspartiene. Det budsjettet vi diskuterer i dag, er ikke et budsjettopplegg diktert av Høyre og Fremskrittspartiet. La meg ta noen eksempler:

Bistandsbudsjettet har et omfang på 0,88 pst. av bruttonasjonalprodukt. Det er ikke slik Høyre og Fremskrittspartiet ønsker det. Høyre og Fremskrittspartiet ønsket milliardkutt på bistand, men fikk det ikke.

De fikk heller ikke de milliardkuttene på kommunesektoren som de ønsket. Sentrum har lagt fram et kommunebudsjett som er helt i samsvar med det som ble lovt da kommuneproposisjonen ble behandlet i Stortinget tidligere. Budsjettet har en offensiv distriktssatsing som strider klart mot det som Høyre og Fremskrittspartiet sa de ønsket å prioritere da de la fram sine budsjetter. Det har blitt et budsjett når det gjelder distriktssatsing, som er betydelig bedre enn Arbeiderpartiets opplegg.

Når det gjelder kulturbudsjettet, er det heller ikke slik at Fremskrittspartiets ønsker om å kutte i stor skala har nådd fram. Budsjettet er intakt på om lag det nivået som det var da det ble lagt fram fra Regjeringen, der kultur ble pekt ut som et av vinnerområdene i budsjettet.

Det er heller ikke slik at Høyre og Fremskrittspartiet har nådd fram når det gjelder Miljøverndepartementets budsjett. Det er faktisk slik at Miljøverndepartementets budsjett har en høyere ramme etter forhandlingene med Fremskrittspartiet og Høyre enn det Arbeiderpartiets opplegg har.

På alle disse områdene har man altså ikke bare unnlatt å ta til følge de ønskene Høyre og Fremskrittspartiet hadde, vi har faktisk levert et budsjett som er minst like godt og på enkelte områder klart bedre enn det Arbeiderpartiet legger fram. Det er ikke noe knefall for høyrepartiene, det er et uttrykk for en konstruktiv forhandlingsvilje basert på et sterkt ønske om å nå fram, men med klare føringer om hva som er viktig og som en ikke vil gå på akkord med.

Men det er rett at budsjettet er endret. Det har en noe dårligere fordelingsprofil enn det sentrumpartiene la opp til, selv om det for de fleste inntektene ikke er tale om de store utslagene. For en inntekt på 175 000 kr er forskjellen i utslag 110 kr i skatt mellom det alternativet som sentrumpartiene la fram, og det som nå mest trolig

blir vedtatt. Og det er ikke slik som SVs leder sa, at vi nå har et budsjett hvor de rikeste ikke skal bidra med en eneste krone. Vi har faktisk et skattesystem hvor de rikeste bidrar betydelig og skal bidra betydelig. Men det er rett at det ikke blir noen skatteskjerpelse i dette budsjettet. Vi har også måttet renonsere på elementer som var viktige i miljøpolitikken, og jeg synes det er beklagelig at elavgiftsøkningen ikke blir med til slutt. Jeg er overbevist om at det hadde tjent en framtidig, konstruktiv avgiftspolitik, og jeg er overbevist om at også andre partier vil måtte se nærmere på dette.

Mange tvilte på at sentrum skulle klare å legge fram et stramt budsjett – de tok feil. Mange tvilte på at sentrum var i stand til å finne grunnlag for samarbeid og flertall i Stortinget – de tok feil. Noen trodde Arbeiderpartiet måtte overta for å få en løsning og legge grunnlag for større stabilitet i økonomien – de tok feil. Det som nå er lagt, er et godt grunnlag for at sentrum kan fortsette sitt arbeid med å fornye norsk politikk på viktige områder.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Venstres parlamentariske leder startet med å vise til den betydning det har at renten går ned, og det kan vi være enig i. Men Regjeringen og regjeringspartienes talsmenn har brukt all den tid de har hatt tilgjengelig i hele det politiske ordskiftet så langt, for å få fram at alt annet enn Regjeringens økonomiske politikk er årsaken til at Norge ligger på topp i Europa når det gjelder rentenivå. I dag gir Venstres parlamentariske leder inntrykk av at det er behandlingen av statsbudsjettet som langt på vei er avgjørende for at renten skal kunne gå ned. Hvis renten går ned, er det altså slik at da er det den økonomiske politikken som er årsaken, men hvis renten går opp, skyldes det internasjonal økonomi. Er ikke det Kvassheim sier, en erkjennelse av at det høye rentenivået vi i dag har i Norge, også er et resultat av Regjeringens sviktende økonomiske politikk og en viktig erkjennelse av det – slik også Arbeiderpartiet advarte mot ved budsjettbehandlingen i fjor høst.

På den andre siden, hvis det er slik som Kvassheim antydte, og som jeg har stor forståelse for, at å sikre stramheten i budsjettet er av stor viktighet for å bringe rentenivået nedover, slik Arbeiderpartiet hele tiden har argumentert for, er det ikke da også grunn til å stille spørsmålstegn ved hvorfor regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet i Stortinget i dag faktisk går inn for et budsjettopplegg som har klart mindre innstramming, og med det mindre positiv innvirkning på rentenivået enn det Regjeringen selv har sagt er nødvendig?

Gunnar Kvassheim (V): Det er min klare oppfatning at det rentenivået man har i Norge i dag, skyldes en internasjonal situasjon med stor usikkerhet i økonomien og fall i oljeprisene. I en slik situasjon plikter vi som politikere å gjøre det som er mulig for oss å gjøre for å bidra til at rentenivået blir redusert. Det var jobben Regjeringen hadde, det var jobben Regjeringen gjorde. Den leverte et

stramt budsjett og satte til side mange prioriterte områder. Vi har fått hard medfart bl.a. av Arbeiderpartiet for det, men det viktigste var å bidra til at rentene kunne gå ned. Jeg mener at det budsjettet som i dag foreligger til behandling, gir et godt grunnlag for optimisme, men det er litt usikkerhet med dette bl.a. knyttet til oljeprisen.

Når det gjelder stramheten i budsjettet, vil jeg si det slik at den stramheten som nå er i det justerte opplegget, i praksis er om lag på samme nivå som den stramheten Arbeiderpartiet har, for jeg velger å tro at en ikke i fullt alvor ønsker å reversere kontantstøttereformen midt i et år, med den usikkerheten det ville skape for barnefamiliene. For forutsigbarhet har jo vært nettopp et av honnørordene for Arbeiderpartiet. Og jeg nekter å tro at en til slutt ville stå igjen med skatteskjerpelse for næringslivet som skulle gis tilbakevirkende kraft, altså for inneværende år. Den stramheten som nå ligger i budsjettet, er godt i samsvar med de målsettingene som man satte seg, et nivå som skal bidra til rentenedgang.

Per Erik Monsen (Frp): Jeg skal ikke blande meg inn i debatten om hvor innstrammingsnivået skal ligge. Jeg skal heller stille et annet spørsmål til Venstres parlamentariske leder. Jeg må innrømme at Venstres tilstedeværelse i Regjeringen ikke til enhver tid har vært like tydelig, i hvert fall sett utenfra, selv om jeg ikke regner med at Venstres parlamentariske leder er enig med meg i det. Men en ting mener jeg å ha oppfattet, nemlig at Venstre har ønsket å profilere seg som næringslivets beste venn, med særlig vekt på små og mellomstore bedrifter.

Etter min vurdering har det budsjett som blir vedtatt i kveld en bedre næringsprofil enn Regjeringens opprinnelige forslag. Jeg vil gjerne høre om representanten Kvassheim deler min vurdering av dette – om det ikke er slik at Venstre her har fått hjelp av Fremskrittspartiet og Høyre til å få en bedre næringsprofil på budsjettet.

Gunnar Kvassheim (V): Det budsjettet som Regjeringen la fram, hadde en god profil når det gjelder småbedrifter. Det har også det budsjettet som blir vedtatt i dag. Men det er rett at Regjeringen la vekt på at i en innstramming er det best at alle aktører bidrar. Det var kutt i offentlig sektor, det var kutt som rammet private, og det var kutt som rammet næringslivet. Det ble skapt en balanse som jeg tror var god, og som gav rom for offensiv satsing på offentlige budsjetter.

I det justerte opplegget vi nå har, er det elementer som er kommet på plass, som er positive for næringslivet. Men jeg vil advare sterkt mot den oppfatning at det ikke er av interesse for næringslivet at vi har en offentlig sektor som er i stand til å betjene viktige formål. Det er jo slik at når det kuttes i SND, når det kuttes på skolebudsjett, er nettopp næringslivets folk blant de første som protesterer. Det er fordi det ikke bare er de isolerte betingelsene for næringslivet som bestemmer bedriftenes mulighet for vekst og utvikling. Og det var her jeg mente at vi for sentrumsregjeringens opplegg hadde funnet en finere balanse enn den balansen som ligger i Fremskrittspartiets prioritering.

Jan Johnsen (H): Etter at Høyre berget Regjeringen i det forrige budsjettet og i revidert budsjett, hørte vi dagen etter at sentrumsregjeringen neste gang helst ville samarbeide med Arbeiderpartiet. I dag får vi høre at Terje Johansen og Venstre vil holde Høyre på en armlengdes avstand istedenfor å inngå et samarbeid. Er det også Kvasshems mening at vi skal holdes på en armlengdes avstand? Mener representanten Kvasshem at Bondeviks framlagte budsjett ble bedre for Venstre og næringslivet etter at Høyre satte sitt stempel på dette? Og kan Kvasshem bekrefte at næringsliv og privatkunder vil få økt elavgift så snart Venstre får det som de vil? Som Terje Johansen sa i sitt innlegg: «Vi kommer igjen.»

I Aftenposten den 24. juli dette år satte Sponheim dagsorden med nyheten om at Venstre truet med å bryte ut av Regjeringen hvis partiet ikke fikk større gjennomslag i næringslivspolitikken. «Smertegrensen er nådd», sa partileder og næringsminister Lars Sponheim. Videre sa Sponheim:

«Jeg har sagt to ting: Nemlig at Venstre i vår har tatt endel belastninger i form av å godta innstramninger som rammer næringslivet. Nå mener jeg at nok er nok. Venstre vil ikke være med på at innstramningene i høstens budsjett skal ramme bedriftene. I denne saken har vi nådd smertegrensen.»

Er det Høyres inntreden og gjennomslag i budsjettforhandlingene som gjør at næringsminister Sponheim fortsatt ikke har ryddet kontoret?

Gunnar Kvasshem (V): Venstre stilte seg helt og fullt bak det budsjettet som ble lagt fram av Regjeringen. Som jeg redegjorde for i min forrige replikk, mente vi at det på en god måte avstemte de hensyn som skal tas når det strammes inn i det omfang som her ble gjort. Vi hadde et godt opplegg for bedriftene, vesentlig bedre enn det Arbeiderpartiet har, og som fortsatt har vært omdiskutert her i dag i forbindelse med stabiliseringsprogrammet deres.

Når det gjelder videre samarbeid, legger jeg til grunn at vi har hatt et konstruktivt og godt samarbeid om budsjettet. Det var positivt at Høyre og Fremskrittspartiet ønsket å bidra på en måte som samtidig gjorde det mulig for sentrumspartiene å få sine profilsaker klart fram.

Når det gjelder det framtidige budsjettarbeidet, er det naturlig at Regjeringen legger fram det budsjettet den mener er rett i den aktuelle situasjon. Men det er rett som statsministeren og andre har sagt i dag, at årets prosess har gitt lærdom som det kan være nyttig å ha med videre.

Et problem i samarbeidet med Høyre er at de er for lite opptatt av fordelings spørsmål. Et annet problem i samarbeidet med Høyre er at de er for lite opptatt av miljø spørsmål. Jeg synes det er beklagelig at en på refleks går imot økning av elavgiften, som i den siste formen vi diskuterte den, representerer en utgift på 200-300 kr for en husstand, og som kan bidra til å gå rett vei i miljøpolitikken. Så mye hadde jeg ventet av Høyre i miljøpolitikken, og jeg ser ikke bort fra at det på et senere tidspunkt kan være større muligheter for å nå fram med et slikt forslag.

Rolf Reikvam (SV): En innstramming på mellom 9 og 10 milliarder kr var nødvendig for å få renten til å gå

ned. Det var utgangspunktet i budsjettet, og etter hvert er det på mange måter blitt opplest og vedtatt som en økonomisk sannhet at der må innstramningen ligge for å få til en rentenedgang – som om renten går et eller annet sted. Renten går vel ingen steder, renten blir vel satt et eller annet sted av Norges Bank på bakgrunn av en bestemt pengepolitikk. Men det som er blitt konsekvensen av forliket med høyrepartiene, er at vi har fått til en innstramming på knapt 8 milliarder kr. Det er mellom 15 og 20 pst. lavere enn det som var den opprinnelige innstramningen.

Hvis vi følger logikken til Kvasshem og regjeringspartiene, er det større sannsynlighet for at vi med den noe mindre innstramningen ikke vil få en like stor rentenedgang som vi ville ha fått med en innstramming på mellom 9 og 10 milliarder. Jeg synes det er viktig at representanten Kvasshem kommenterer akkurat den biten, for det er ikke så veldig stor forskjell fra SVs innstrammingsforslag, som er på mellom 7 og 4 milliarder. Jeg synes derfor det er viktig at han kommenterer akkurat dette. Er det stor sannsynlighet for at rentenedgangen vil bli noe mindre med den noe mindre innstramningen som det er lagt opp til i dette forliket?

Så til utdanning. Utdanning er et av de områdene hvor det åpenbart er foretatt en ganske sterk innstramming, og det er spesielt de offentlige utdanningsinstitusjonene og de offentlige skolene som har fått denne innstramningen. Skolefritidsordningen er kuttet med 132 mill. kr. Nå sitter mange kommunepolitikere og skal lage sine budsjetter, så jeg kunne tenke meg å spørre Kvasshem: Hvis han skulle gi et råd til sine kommunepolitikere, bør denne innstramningen på 128 mill. kr overføres til foreldrene som økt egenbetaling, eller bør dette dekkes over kommunebudsjettet?

Gunnar Kvasshem (V): Det har i dag fra flere talere blitt redegjort for begrunnelsen for at en kan akseptere et innstrammingsnivå som er lavere enn det en opprinnelig hadde. Det har vært en utvikling, bl.a. innen byggebransjen og på andre områder, som kan tilsi at en gir en viss tilbakefallsposisjon her. Men fortsatt er det slik at det må og skal være en betydelig innstramming i budsjettet for at politikerne skal ha levert sitt bidrag til å få ned renten. Jeg synes at dette budsjettet er et betydelig bedre bidrag og treffer riktigere i forhold til den dagsaktuelle situasjonen enn SVs forslag.

Når det gjelder skolefritidsordningen, er det rett at det er kuttet i den med den følge at de som betaler for dette, får en merutgift på ca. 100 kr pr. måned, hvis det blir økt egenbetaling. Den økte utgiften kan ikke ses uavhengig av de andre endringene som er gjort i budsjettet, og som påvirker folks økonomi, og som gir mer penger disponible fordi en har reversert skatte- og avgiftsøkninger. Totaliteten gjør at det var forsvarlig å kutte i skolefritidsordningen, slik som det her var lagt opp til.

Når det er spørsmål om mitt råd til kommunepolitikerne, om de bør velte dette over på foreldrene i form av økt betaling, eller øke det kommunale bidraget, vil jeg anta at begge løsningene kan være formålstjenlige, alt ut fra den

enkelte kommunes situasjon, og den er det ingen som er bedre til å vurdere enn de som er folkevalgte i den aktuelle kommunen.

Rune E. Kristiansen (A): Debatten har gått over mange timer, og jeg har prøvd å følge rimelig godt med på hva Regjeringen og regjeringspartiene mener skal legges til grunn for at det høye rentenivået i Norge skal gå ned. Et utgangspunkt er vel felles, nemlig at man må få tillit til den norske krone. Det tror jeg er en svært viktig faktor.

Så har jeg opplevd i løpet av dagen at flere egentlig har vurdert det slik at statsbudsjettets betydning ikke er overordnet i forhold til det høye rentenivået, men at det er internasjonale forhold. Og siden representanten Kvassheim startet sitt innlegg med å beklage – slik oppfattet jeg det – det høye rentenivået i Norge, må jeg nå få lov å spørre om hva Venstres parlamentariske leder legger sterkest vekt på for å få renten ned. Er det det statsbudsjettet som skal vedtas her i kveld, med de innstramningene det har, eller er det det statsministeren tidligere har uttalt, nemlig at rentenivået går neppe særlig ned dersom ikke oljeprisene går opp? Det kunne være interessant å få et svar på det, for nå håper jeg snart Regjeringen og regjeringspartiene klarer å opptre noe mer samlet i hvilke argumenter man bruker i forhold til det høye rentenivået og i forhold til å få rentenivået ned.

Gunnar Kvassheim (V): Det jeg legger størst vekt på, er statsbudsjettet, for det er det jeg har hatt mulighet til å være med og påvirke. Det har vært vår oppgave nr. 1 å medvirke det vi kan til å legge grunnlaget for at renten skal gå ned. Og jeg mener at Regjeringen har bidratt med det budsjettet som er lagt fram, med den viljen som ble vist til å finne en løsning gjennom samarbeid med andre partier i Stortinget. Jeg er overbevist om at hvis budsjettet blir vedtatt slik som det nå avtegner seg – og det tror jeg det blir – er det et solid bidrag som dermed er levert.

Men det er sagt fra flere talere, og det er jeg enig i, at det er andre elementer enn statsbudsjettet som påvirker når renten går ned, og hvor langt den går ned. Det er ingen ny erkjennelse som jeg har fått i dag, slik har vi betraktet dette lenge, men vi har fokusert på statsbudsjettet fordi det er det som har vært vår arbeidsoppgave i de siste månedene.

Så har jeg lyst til å si til Arbeiderpartiets talere som har tordnet fra denne talerstol mot kutt i budsjettet som er foretatt i denne runden som er gått med Høyre og Fremskrittspartiet. Den viljen som ble uttrykt fra Arbeiderpartiets landsmøte om å finne en løsning med Høyre som gikk ut på å nulle ut skatter og avgifter pluss finne et kompromiss når det gjaldt kontantstøtten, ville satt krav til kutt i 4 – 5 milliarder kr-klassen. Jeg har ingen tro på at Høyre og Arbeiderpartiet ville funnet fram til et kompromiss som smerter mindre på de områdene som har vakt engasjement fra Arbeiderpartiets side i dag, enn det forslaget som nå foreligger.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Dag Terje Andersen (A): Det er egentlig en utrolig situasjon vi er i når vi nå diskuterer statsbudsjettet. Utgangspunktet for dette stortinget er den valgkampen som ble ført i 1997. Da var hovedbudskapet til nesten alle andre partier enn Arbeiderpartiet at det var viktig å få byttet ut Arbeiderpartiet, fordi partiet hadde blitt høyrevridd. Fra sentrumspartiene, og kanskje sterkest fra Senterpartiet, ble det sagt at vi hadde for mye høyrepolitikk i Norge, og at det var viktig å få stoppet glidningen mot høyre.

Og så opplever vi altså nå for tredje gang et budsjett-samarbeid ikke bare med Høyre, men også med Fremskrittspartiet. Ja, blokkuavhengigheten, den er jammen over! Og det er tydelig at Senterpartiet endelig er i lomma på Fremskrittspartiet.

Begrunnelsen for at sentrumspartiene ikke kunne diskutere budsjettet med Arbeiderpartiet, var kontantstøtten, at disse partiene ikke kunne bryte avtaler og løfter som var gitt til småbarnsforeldre. Men løftene er jo brutt! Det de ble lovet, var 36 000 kr i året. Men de budsjettkameratene som i dag kommer til å vedta et budsjett, har da faktisk blitt enige om en kontantstøtte på 28 000 kr etter å ha bestemt seg for at de ikke kunne diskutere et kompromiss sammen med oss. Istedenfor å inngå et kompromiss med oss, valgte altså sentrumspartiene å slåss igjennom det som egentlig var Fremskrittspartiets gamle valgsak – hvis ikke jeg husker feil, ble forslaget om kontantstøtte første gang lagt fram i 1984 av Fremskrittspartiet.

Statsminister Bondevik sa i fjor i finansdebatten:

«Den økonomiske politikk er et finstemt samspill mellom finanspolitikk, inntektspolitikk og penge- og valutapolitikk. Svikter den ene pilaren, rives grunnen bort også under de andre.»

Ja, det er helt riktig! Det er helt riktig som det ble sagt, og derfor er det så innmari galt det som ble gjort. For i fjor sviktet finanspolitikken – vi som politikere, eller stortingsflertallet, sviktet og medvirket til at statsbudsjettet sprakk. Og det er helt riktig som Bondevik da spådde: De andre punktene sviktet etter tur.

Norge var et annerledesland, med minkende ledighet, med solid økonomi, med stabil velferdsutvikling fram til i fjor. Men høyredreiningen har forandret på det. Nå er vi et annerledesland med høyere rente enn andre land i Europa. Vi har risiko for økt ledighet – det blir i hvert fall sagt av Arbeidsdirektoratet, selv om finansminister Restad her i dag har sagt noe annet. Vi har høy prisstigning, vi har redusert byggeaktivitet, vi har for svak verftsstøtte, vi har kostnadsvekst, vi har høye renter – som alt sammen drar i retning av en mer usikker situasjon med hensyn til det viktigste med statsbudsjettet, nemlig trygghet når det gjelder sysselsetting.

Ja, det er noen som betaler for konsekvensene av Regjeringens politikk. Hver dag betaler det norske folk altfor høye renter. Det er kostnaden ved å ha denne regjeringen sittende. De skal til neste år betale økte egenandeler, altså økt skatt på sykdom. De har fått utsettelse for eldreforhøringen, selv om det er nok planer i kommunene. De får beskåret skolefritidsordningen, og barnehageutbyggingen stopper brått opp og plassene blir dyrere.

Denne regjeringen presenterer seg selv som verdiregjerer. Det er altså en verdiregjerer som nå kutter i sykelønnsordningen for dem som tjener under 57 000 kr. Mange kvinner i deltidsstillinger kommer til å få merke den verdien. Det er en verdiregjerer som i en situasjon med økt ledighet kutter på tiltaksplasser som kan være tilbud til dem som blir arbeidsledige.

Og endelig: I august i år sammenliknet Bondevik reaksjonene på eventuelle skatteøkninger i Norge med situasjonen til sultende barn i Sudan. I dag vedtar vi sannsynligvis et statsbudsjett der rederne blir skånet for skatte-skjerpelse, mens bistandsbudsjettet blir betydelig redusert. Det er den verdiregjerer vi har.

Einar Steensnæs (KrF): La meg aller først få lov til å rette opp noen tall, hvor jeg dessverre kom til å blande sammen Høyres kutt med det som stod igjen etter at Høyre hadde kuttet. Av og til er det ikke så enkelt å se forskjell på det, men jeg kom nok til å gjøre Høyre urett, særlig når det gjelder bistand og utdanning. Bistanden skal være kuttet med 1,3 milliarder og ikke over 7 milliarder, som jeg fikk det til. Jeg beklager det, men poenget i min replikk står likevel fast.

Det er selvsagt svært gledelig at etter lange og kompliserte forhandlingsrunder har det lyktes å komme fram til en positiv avklaring for statsbudsjettet for 1999. Budsjettavtalen mellom sentrumpartiene, Fremskrittspartiet og Høyre sikrer regjeringspartiene subsidiær støtte for et justert budsjettforslag, som er nærmere beskrevet i de to tilleggsinnstillingene fra finanskomiteen. I utgangspunktet var avstanden mellom partiene svært stor. Det var derfor nødvendig å gå ganske lange skritt mot et kompromiss for å nå fram til enighet. Jeg vil gjerne gi ros både til Fremskrittspartiet og Høyre for at de var villige til å bidra på en slik konstruktiv måte og med nødvendig besluttsomhet ettersom forhandlingsresultatet kom på overtid.

På skatte- og avgiftssiden har vi altså gått langt for å møte Fremskrittspartiets og Høyres krav. Et hovedanliggende gjennom forhandlingsrundene har vært å sørge for at budsjettet fikk en slik utforming at det kunne bidra til å skaffe tillit til styringen av norsk økonomi og dempe presstendensene, slik at den høye renten etter hvert kunne reduseres til et mer normalt nivå. Det fremforhandlede budsjettforslaget har en innretning som nettopp vil kunne sørge for dette. Stramheten ligger på omtrent det samme nivå som sentrumpartiens justerte budsjettforslag i finansinnstillingen. Når skatte- og avgiftsøkningene er falt bort, kan en også forvente lavere prisstigning og et mer moderat lønnsoppgjør neste år. Dette er selvsagt svært tilfredsstillende.

For regjeringspartiene har det vært svært viktig å sørge for at Regjeringens hovedprioriteringer har fått godt gjennomslag. Under fremleggelsen av statsbudsjettet i oktober la Regjeringen vekt på bl.a. følgende viktige innsatsområder: en forsterket innsats i helse- og omsorgssektoren, der eldreformen blir videreført. Innsatsprogrammene innen psykiatri, kreftomsorg og fornyelse av utstyr i sykehussektoren må videreføres. Den distrikts-

politiske satsingen må beholdes. Tiltak for barnefamilier, særlig gjennomføringen av den viktige familiepolitiske reformen med kontantstøtten, må følges opp i tråd med avtalen mellom de fem samarbeidende partiene. Og endelig ønsker sentrumpartiene å markere en vilje til å sikre rammevilkårene for små og mellomstore bedrifter, bl.a. ved å holde fast på delingsmodellen, videreføre aksjerabatter på ikke børsnoterte aksjer og sikre at generasjonsskifte i familieeide bedrifter kan skje til en lavere kostnad enn hittil. Alt dette er tatt godt vare på i det justerte budsjettopplegget.

For å kunne gjennomføre de nødvendige skatte- og avgiftsreduksjonene måtte en gå til vanskelige, til dels smertefulle kutt på ulike departementers budsjetter. Likevel har vi klart å vedlikeholde satsingen på helse og omsorg. Utviklingshjelpen ligger fremdeles på 0,88 pst. av BNI, og kommunesektoren er skjermet for kutt i forhold til Regjeringens forslag. Den sterke satsingen på distriktene er også beholdt i det nye budsjettopplegget. Satsingen på miljø, enøk og alternative energikilder er blitt videreført i budsjettforslaget.

Vi er også godt fornøyd med at Regjeringen kan fortsette sitt viktige arbeid for å sikre arbeidsplasser, bosetting og verdiskaping i distriktene.

Men ikke bare de fem samarbeidende partiene som står bak denne budsjettavtalen, bør være fornøyd. Hele det politiske miljøet bør være tilfreds med at det lyktes å finne fram til en løsning som kunne skape ro omkring budsjettprosessen i Stortinget og bidra til tillit til styringen av norsk økonomi. Situasjonen med en mindretallsregjering setter selvfølgelig sterke krav til Regjeringens egen vilje og evne til å inngå kompromisser. Men det settes også tilsvarende krav til opposisjonspartiene. Sentrumpartiene var villig til å gå langt for å imøtekomme de krav som de ulike opposisjonspartiene satte fram i forhandlingene. Men vi kunne ikke sette over styr politisk troverdighet. Der går det en bestemt grense.

Sentrumpartiene legger betydelig vekt på at den økonomiske politikken må være tilstrekkelig stram for å sikre en balansert utvikling i økonomien. Finanspolitikken og utbyggingen av oljesektoren må brukes aktivt til å stabilisere utviklingen i innenlandsk etterspørsel etter varer og tjenester. Regjeringens politikk er å holde kronen stabil i forhold til den europeiske valuta. Men skal vi lykkes med å oppnå den nødvendige stabilitet i økonomien, må også partene i arbeidslivet bidra. Derfor er det helt nødvendig å fastholde et godt inntektspolitisk samarbeid som kan bidra til at vi får en moderat pris- og kostnadsvekst, slik også statsministeren understreket i sitt innlegg. I sommer tok jeg til orde for at Regjeringen burde oppnevne en ny kommisjon tilsvarende Sysselsettingskommisjonen av 1992. Min hovedbegrunnelse var at situasjonen i dag er helt annerledes enn da Per Kleppe og hans utvalg gjennomgikk den norske økonomien for seks år siden. Økt internasjonalisering, skjerpet konkurranse og større spenninger i lønnsdannelsen krever nye grep i den økonomiske politikken. Jeg måtte imidlertid bare konstatere at forslaget ble lunkent mottatt. Med unntak for LO og støtte på lederplass i noen få aviser var interes-

sen for en slik kommisjon ikke særlig stor. Det kan jo skyldes sommervarmen. Det kan selvfølgelig også skyldes at jeg ikke maktet på tilfredsstillende vis å formidle hovedtanken og hovedintensjonen bak forslaget. Uansett kan jeg for min del bare konstatere at det nå synes å være bred enighet om at et tettere inntektspolitisk samarbeid, gjerne konkretisert gjennom en felles komité eller utvalg, vil være positivt for at hovedelementene i solidaritetsalternativet kan føres videre. Forslaget fra Arbeiderpartiet håper jeg likevel kan oversendes Regjeringen uten realitetsvotering ut fra de konkretiseringer og betingelser som jeg tror Regjeringen bør få anledning til å se nærmere på.

La meg også kommentere et forslag i innstillingen, nemlig V. Her heter det:

«Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog. I en slik dialog kan det også undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.»

Kristelig Folkeparti ser det som meget viktig at det føres en aktiv Europa-politikk, og at vi bruker alle kanaler og de muligheter vi har for å kunne utnytte EØS-avtalen på den beste måte, til fordel for norsk næringsliv, forskning, kultursamarbeid og på andre områder som omfattes av EØS-avtalen. Forslaget til V inneholder imidlertid også en anmodning om å se på mulighetene for å knytte den norske kronen til euroen. Det synes tvilsomt om dette er noen god idé. Men det bør uansett undersøkes i tråd med det som er i intensjonen i Arbeiderpartiets forslag, og det vil uansett være av verdi at Regjeringen utreder nærmere hvordan penge- og valutapolitikken skal være etter at ØMU er etablert og euroen innført fra 1. januar 1999. Det går fram av det jeg har sagt, at jeg vil anmode Arbeiderpartiet om å vurdere å oversende sitt forslag. I så fall vil sentrumpartiene foreta en lignende operasjon med sitt forslag.

Forhandlingene om neste års statsbudsjett har nok ikke bare vært forhandlinger om budsjettet, men også forhandlinger om hvilken regjering landet skal ha. Det har vært underlig å lytte til Arbeiderpartiets kritikk over manglende sosial fordelingsprofil i budsjettet, mangel på stabil styring og mangel på forutsigbarhet i den økonomiske politikken. Nå kan vi konstatere at Arbeiderpartiet var villig til å legge bort hele sitt stabiliseringsprogram – i hvert fall for en tid – for å komme Fremskrittspartiet og Høyre i møte i kravet om ingen skatte- og avgiftsøkninger. Det er uklart hvor stabil løsning dette ville være. Jeg merket meg at ledende finansanalytikere mente at en slik løsning snarere ville skape krisestemning og ha en dårlig effekt på rentenivået. Uansett er jeg glad for at vi slipper å spekulere mer på dette. Regjeringen Bondevik fortsetter sitt viktige arbeid med å forsterke innsatsen på viktige områder, enten det gjelder distriktpolitikk, familiepolitikk, rammevilkår for små og mellomstore bedrifter, viktige verdi- og kulturspørsmål, gjennomføringen av nye helsereformer som Regjeringen har tatt initiativ til, osv. Vi har mye ugjort i regjeringskontorene, og Arbeiderpartiet har kanskje ennå noe å lære i opposisjon.

Jeg vil avslutte med igjen å uttrykke anerkjennelse til Fremskrittspartiet og Høyre for gode konstruktive forhandlinger som førte fram til et budsjett som vi må si oss meget godt tilfreds med. Det er et budsjett med en god tilpasning til de økonomiske utfordringer vi står overfor. Kan vi få etablert et godt inntektspolitisk samarbeid med partene i arbeidslivet og få et konstruktivt, saklig politisk samarbeid med samtlige opposisjonsparti på Stortinget, er jeg for min del overbevist om at vi har lagt et godt grunnlag for å kunne takle de store utfordringene som venter oss både økonomisk og politisk på ulike samfunnsområder og i næringslivet både neste år og i årene framover.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg tror Einar Steensnæs er den første fra regjeringspartiene som har forsvart budsjettforliket på eget grunnlag. Det synes jeg er respektabelt. Det som er vanskelig å forstå, er at man måtte vente helt til ett minutt på tolv for å få det til. Hvis det er slik at denne løsningen er god, hvorfor gikk en ikke da til dette skritt med en gang, istedenfor for å skape så mye uro i så lang tid?

Andre fra regjeringspartiene har sagt at det var Arbeiderpartiets landsmøte som førte til at man begynte å handle, dvs. ble handlekraftig. Da må man jo spørre seg hvordan det skal gå neste høst, for da har ikke Arbeiderpartiet landsmøte. Da må man finne på noe nytt. Men la nå det ligge.

Jeg har et spørsmål til det som statsministeren har sagt i dag, at det er lite Regjeringen kan gjøre for å få ned renten dersom ikke oljeprisene går opp. Jeg vil spørre parlamentarisk leder for det største regjeringspartiet: Er dette virkelig oppfatningen i regjeringkretser? I så fall er det uakseptabelt for bedrifter, for unge familier og for andre med store lån og for kommunene som nå får høre at Regjeringens budsjettopplegg er godt bl.a. fordi renten vil gå ned. Nå får alle disse høre at renten kan komme til å holde seg høy lenge dersom oljeprisene ikke går opp, og det er jo ikke store utsikter for at de vil gjøre det. Dette bryter også med forutsetningene i nasjonalbudsjettet, der man sier at kronkursen skal ned på det opprinnelige nivå i løpet av året. Hvis ikke det skjer, vil mye bli annerledes enn det som Regjeringen beskriver i nasjonalbudsjettet. Jeg vil nå høre hva slags oppfatning Einar Steensnæs har av dette spørsmålet.

Einar Steensnæs (KrF): Ja, selvsagt kan jeg forsvare dette budsjettopplegget. Det skulle bare mangle. Enda viktigere er det at Regjeringen kan stå bak det og forsvare det. Det ville være liten vits i at vi her i Stortinget forhandlet fram noe som vi ikke hadde Regjeringen med oss på. Men jeg har liten sans for å forklare omstendighetene omkring et budsjettforlik ut fra gårdsdagens eller tidligere ukers rammebetingelser. Det var en politisk utvikling i

dette, og lederen for Arbeiderpartiet skal slett ikke underverdne virkningen av det som kom ut fra Arbeiderpartiets landsmøte, hvor det bl.a. ble slått fast at Arbeiderpartiet ville kunne nulle ut alle skatte- og avgiftsøkninger for om mulig å komme til enighet med Høyre i et budsjettforlik. Det har jeg i mitt innlegg karakterisert som en lite stabil løsning, ettersom Høyre gjorde det klart at dette skulle skje i en krisepreget situasjon med kaos, og etterpå fraskrev de seg ethvert ansvar for den videre seilas for en ny regjering Jagland. Dette ville vært en meget uønsket løsning og iallfall ikke signalisert stabilitet, som Arbeiderpartiet har etterlyst.

Jeg må også be om at Arbeiderpartiets leder siterer statsministeren korrekt. Statsministeren sa ikke at Regjeringen ikke har noe ansvar for renten, og at det var oljeprisen som styrte det, men han understreket at Regjeringens medvirkning var begrenset i forhold til den sterke virkning som en redusert oljepris vil ha på rentenivået, fordi vi vet at renten – slik arbeiderpartiregjeringene tidligere også har gjort – går med til å holde en stabil kronekurs.

Når det så gjelder renteutviklingen som Jagland spurte om, kan jeg bare holde meg til det som Regjeringen selv har sagt. De har lagt fram et budsjett, og budsjettforliket er også innrettet slik at renten skal gå ned på forholdsvis kort sikt. Intensjonen er altså at budsjettets innretning skal bidra til å få renten tilbake på et mer normalt nivå.

Kenneth Svendsen (Frp): Som presidenten sikkert har registrert, har vi vært gjennom en turbulent budsjett-høst. Ser man tilbake, ser man at ethvert budsjett som et blokkuavhengig sentrum har lagt fram, har framstått som rotete og problematisk, og det toppet seg med kabinettspørsmålet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Jeg og mange med meg har aldri trodd på et blokkuavhengig sentrum, og når skaperen av et slikt blokkuavhengig sentrum, Anne Enger Lahnstein, i NRKs «Til debatt» erklærte at blokkuavhengigheten var avgått ved døden, var det en positiv erkjennelse.

Jeg tror at mange er enig med meg i at man ikke kan fortsette å behandle statsbudsjettet på den måten som man hittil har gjort. En slik behandling av budsjettet lager uro i markedet, den skaper usikkerhet både for befolkning og næringsliv. Jeg tror disse har krav på et minimum av forutsigbarhet i en budsjettbehandling, og det har de altså ikke hatt hittil.

Nå har jo Steensnæs og flere med ham fra sentrums-partiene fortalt oss hvor hyggelige Fremskrittspartiet og Høyre er å ha med å gjøre, og det er jo hyggelig å få høre. Det ville derfor være interessant å få vite hvilke tanker representanten Steensnæs gjør seg i forbindelse med kommende budsjettbehandling. Skal sentrum fortsette å late som om de er blokkuavhengige, eller er det sånn at man nå kan forvente at sentrum i god tid før budsjettbehandling tar kontakt med en eller annen blokk med sikte på å komme fram til et resultat i god tid før budsjettbehandling?

Einar Steensnæs (KrF): Jeg er i grunnen enig med representanten Kenneth Svendsen i at det kan være nyttig

å gå gjennom og evaluere den prosessen man har vært igjennom når det gjelder årets budsjettbehandling. Det er sikkert ting der som kan forbedres, og det er sikkert ting også her i Stortinget i partigruppene og i de sonderingene som ble gjort, som kan forbedres slik at inntrykket utad blir mer ryddig og mer forutsigbart. Det er et felles ønske. Om det går så lenge vi har mindretallsregjeringer – det har vi hatt tidligere, og det vil vi fortsette å få, tror jeg – det er en annen sak. Men jeg går gjerne gjennom og evaluerer dette.

Når det gjelder dette kravet om at Regjeringen skulle sondere, som det vel heter, eller ta kontakt på forhånd med en av blokkene – da er blokkpolitikken på plass igjen – så undrer det meg, fordi ingen partier utenom sentrums-partiene har erklært seg som et parlamentarisk grunnlag for Regjeringen. Det er altså ingen som på forhånd kan innkassere støtte verken her eller der til det som Regjeringen måtte legge fram, enten det gjelder budsjettet eller andre saker, og det har vi full respekt for. Derfor må det også være full respekt for at Regjeringen får lov til å forme ut sitt budsjettforslag i tråd med sin beste overbevisning og vurdering. Og så må det selvsagt være slik at når dette budsjettet kommer til Stortinget, må regjeringspartiene være fleksible, forhandlingsvillige og konstruktive i forhold til å finne løsninger. Dette ansvaret er vi oss fullt bevisst, vi vet at vi har et svakt parlamentarisk grunnlag, og skulle vi glemme det, er det nok av partier som vil minne oss om det her i Stortinget. Og slik har vi faktisk gått inn i forhandlingene med fleksibilitet og imøtekommenhet, og jeg tror at også Fremskrittspartiet og Høyre vil kunne bekrefte at slik er det. Men det finnes en grense, og den grensen går selvfølgelig der hvor Regjeringens politikk ikke lenger er synlig. Den grensen regner jeg med at både Kenneth Svendsen og andre opposisjonspartier her i Stortinget har full forståelse for.

Per-Kristian Foss (H): Steensnæs stilte spørsmål til Arbeiderpartiet om partiet vil trekke det fellesforslaget fra Høyre og Arbeiderpartiet om euro, EU og EØS som står i innstillingen. Svaret fra Høyres side er nei. Det har gjennom debatten blitt avklart at Regjeringen er uvillig til å føre en slik aktiv politikk. De konstruerer motforestillinger. Vi mener at det er viktig å undersøke på et politisk nivå mulighetene for et samarbeid. Maastricht-avtalen åpner for det. Etter mitt syn er det ikke nødvendigvis slik at man må gå fra fleksibel stabilitet til fastkurs innenfor svingningsmarginer for å få en avtale. Det skal man i alle fall ikke ha konstatert før man samtaler, og igjen på et politisk nivå, så debatten har til fulle understreket at Regjeringen trenger noen til å presse på, for den gløder jo ikke av begeistring i møte med Brussel på noe nivå.

Hvis Regjeringen skulle trenge entusiastisk støtte for sine reiser og politiske råd for sine samtaler, vil jeg anbefale samtaler med NHO, LO, Bankforeningen og for sikkerhets skyld også Sparebankforeningen. Der vil man få gode råd både faglig og sannsynligvis også grensende over i det politiske.

Mye av debatten har dreid seg om hvorfor regjeringspartiene i grunnen snudde så kraftig underveis og plutse-

lig fikk veldig lyst til å forhandle, hvorfor det umulige ble mulig. Det er mulig at svaret ligger i Steensnæs' egen hjemstedsavis, Haugesunds Avis, og jeg siterer den til informasjon:

«Med mindre en er politisk blind, burde det ikke være vanskelig å se hvor støtten er å finne. I stedet har regjeringspartiene drevet et forvirrende og tarvelig spill for å gi skinn av at Regjeringen er blokkuavhengig».

Jeg vet ikke om dette var det avgjørende argument, eller om det var Arbeiderpartiets landsmøte. Det kunne jo også vært Steensnæs' egen uttalelse med trussel til Høyre om at det ikke-sosialistiske samarbeid ville opphøre hvis det ikke ble enighet. Og da er mitt spørsmål: Hvilket ikke-sosialistisk samarbeid er det Steensnæs forespeiler oss? Jeg kjenner ikke til noe historisk i denne perioden.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg satt spent og lyttet, særlig til sitatet fra Haugesunds Avis. Det er en viktig avis for meg å forholde meg til. Jeg stålsatte meg for et sitat jeg skulle ha problemer med, men jeg skjønnte etter hvert at det var ikke mine uttalelser. Det var lederen i Haugesunds Avis som sparket friskt ifra.

Så til det ikke-sosialistiske samarbeidet. Jeg bruker fremdeles det begrepet. Det er viktige felles politiske kontaktflater særlig i verdipolitiske spørsmål, familiepolitiske spørsmål og i forhold til rammebetingelser for næringslivet. Jeg kunne sikkert ha brukt flere områder for å eksemplifisere at der har de ikke-sosialistiske partiene lang tradisjon for å stå sammen – de er ikke helt konforme, partiene skiller seg selvfølgelig fra hverandre også på ikke-sosialistisk side i prioriteringer, nivå osv., men der har vi mye felles.

I det samarbeidet er det viktig å sørge for at denne dialogen går videre, for det er mange viktige saker som ligger der. Det har med verdiskaping, sysselsetting, bosetting osv. å gjøre. Og jeg synes det ville være oppriktig synd om det samarbeidet ble satt over styr fordi noen av partiene ville gå fra f.eks. en fremforhandlet avtale som de parlamentariske lederne egenhendig hadde underskrevet.

Så til spørsmålet om det forslaget jeg bad Arbeiderpartiet, og selvfølgelig også Høyre, om å oversende. Jeg konstaterer at det ikke vil bli etterkommet. La meg da bare si at det på ingen måte er riktig at ikke denne Regjeringen har et aktivt, pågående og jeg vil nesten si entusiastisk engasjement for Europa-politikken. Det er mulig at Per-Kristian Foss har andre ambisjoner i forhold til hvordan dette skulle komme til uttrykk. Men jeg kan forsikre Per-Kristian Foss om at Regjeringen står på for å gjøre det beste ut av den viktige EØS-avtalen vi står sammen om. Og jeg vil også bekrefte at Regjeringen vil komme til å følge opp også den anmodning som ligger i Arbeiderpartiet og Høyres forslag med hensyn til å undersøke tilknytningen mellom euroen og kronen.

Inge Myrvoll (SV): Det skal representanten Steensnæs ha at han er flink til å rose sine samarbeidspartnere. For n'te gang roste han Høyre og Fremskrittspartiet. Men det skal vel ikke så mye til for å rose de partiene for at de godtar høyrepolitikk?

Trepartiregjeringen minner meg om de hellige tre konger. Den så sin stjerne stige over Voksenåsen og følte at det var løfterikt. Så la den byrden på kamelene og begav seg ut på vegen. Etter hvert snudde den kappen etter høyrevinden, spiste kamelene og lempet byrdene over på dem som sitter hardt i det fra før. Den har med kontantstøtte til barnet i krybben, men så er det slutt. Det blir dårlig med barnehageplasser, meldes det. Skatteforliket skal bl.a. betales gjennom dyrere skolefritidsordning. Hvis skoler nå legges ned, blir det en lang skoleveg og standarden på de skolene som er igjen, vil vel kanskje minne mer om stallet enn om Voksenåsen.

Apropos det – det står det en del om i denne erklæringa:

«Målet er å sikre kommunene full kompensasjon for merkostnadene med seksårsreformen, både til investering, drift, skoleskys og skolefritidsordning.»

-Ja, «skolefritidsordning» står det! Og videre:

«En sentrumsregjering vil øke bevilgningene til tiltak som bedrer utearealet på skolene og som sikrer alle skolebarn en tryggere skoleveg.»

Jeg skulle gjerne ha lest hele denne erklæringa, det står veldig mye bra om skole der.

Tidligere i dag har statsministeren sagt at det er ikke så mye høyrepolitikk i forliket. Mener Steensnæs at det ikke er høyrepolitikk når det skal koste å være sjuk, men ikke å være rik? Mener Steensnæs at det ikke er høyrepolitikk når det skal bli dyrere å ha unger på fritidsordninga?

Nå skal det sies at det var et elendig utgangspunkt for kommuneøkonomien fra Regjeringa. Men det er i hvert fall ikke det som står i Voksenåserklæringa. Er det blitt sentrumpolitikk at det skal være en dårlig kommuneøkonomi? Eller er det bare sentrumsregjeringa som har godtatt høyrepolitikken?

Jeg tror faktisk at stjerna har sluknet over Voksenåsen, og at de går i mørket: Jeg er bare redd for at de skal gå sammen med Høyre og Fremskrittspartiet til de går utfor stupet!

Einar Steensnæs (KrF): Det er tydelig at representanten Inge Myrvoll ikke har det så godt når sentrumspartiene har funnet sammen med Høyre og Fremskrittspartiet i et budsjettforlik. Og Inge Myrvoll kjenner jo veldig godt til vårt utgangspunkt. Men når de roses, så er det grunn til det. Det er selvfølgelig ikke fordi vi måtte gjøre disse mange såre og vanskelige kuttene – selvsagt ikke – men fordi de var ryddige, samarbeidsvillige og konstruktive i en situasjon hvor Stortinget jobbet på overtid for å finne en løsning. Det skal de ha ros for. Jeg har ingen problemer med å gi dem honnør for det. Og skulle det være andre partier som kommer Regjeringen til hjelp – også SV – skal jeg overøse dem med tilsvarende ros hvis de opptrer tilsvarende ryddig og ansvarlig.

Så var det dette bildet med de hellige tre konger. Jeg skrev og skrev og synes hele bildet ble veldig anstrengende og veldig overlesset, så jeg tror ikke jeg kan følge med på det forsøket på illustrasjon av situasjonen. Jeg datt av lasset lenge før kamelene var kommet fram til

stallen, forstod jeg. (Munterhet i salen) Det er mye å si om disse påstandene om at Regjeringen har vært med og gjort hverdagen mye verre for folk. Men når det gjelder kommuneøkonomien, drar Myrvoll den gamle historien om de 200 mill. kr. Nå er det sagt så mange ganger at jeg trodde det var unødvendig å gjenta det, men der ligger altså forklaringen ganske enkelt i at kommunene nå sparer penger gjennom dette modifiserte opplegget, ved at sykepengeperioden reduseres fra tre uker, slik det opprinnelig var, til to uker og to dager. Dermed skjer det en kostnadsbesparelse for kommunene. Og tilsvarende er det en kostnadsbesparelse når det gjelder bortfallet av el-avgifta. Det er altså et nullsumspill som er foretatt, slik at kommunene kommer likt ut.

Når det gjelder sykelønnsordningen, kan jeg bare vise til at her er det også forbedringer i forhold til egenandels-taket i forhold til det Regjeringen opprinnelig la fram.

Hill-Marta Solberg (A): Representanten Steensnæs klarte rett nok å holde et innlegg uten å angripe Arbeiderpartiet, og det er han allerede blitt behørig rosende omtalt for av Thorbjørn Jagland i en tidligere replikk, men han greide dog ikke i svaret å la være å vise til at det var Arbeiderpartiets landsmøte som brakte en avtale i havn mellom sentrumpartiene og Fremskrittspartiet og Høyre, og da er det kanskje betimelig nå så langt ute i debatten å stille følgende spørsmål: Sa egentlig representanten Steensnæs at uten Arbeiderpartiets landsmøte hadde vi nå hatt en regjeringsskisse? Var det egentlig det han sa? Det er det også mange andre som har sagt før i dag, at uten det landsmøtet hadde vi i dag hatt en regjeringsskisse i Norge. Kanskje kan det være mulig å få et svar på det før kvelden er omme.

Så har det tidligere i dag vært gjort forsøk på å få Regjeringens vurdering av virkningene for folk flest av det budsjettet som blir vedtatt i kveld, om budsjettvedtaket som skal gjøres i kveld, f.eks. kommer til å bidra til at renten går ned. Finansministeren svarte forholdsvis ulent da han fikk spørsmålet tidligere i dag og hadde mange andre faktorer å hente fram som hadde stor betydning for hva som ville skje med renten, og han konkluderte vel omtrent med at det først og fremst var utviklingen i oljeprisen som kom til å være bestemmende for om renten ville gå ned. Også statsministeren har henvist til synkende oljepriser når det gjelder spørsmål om renteutviklingen. Alle som hører etter, må få inntrykk av at Regjeringen forsøker å skyve ansvaret litt fra seg nå for hva som skal skje med renteutviklingen i kommende år. Einar Steensnæs var derimot ganske klar, og nå er det litt viktig å få presisert fra Steensnæs: Er det slik at Einar Steensnæs har en annen oppfatning av dette enn statsministeren og finansministeren? For Steensnæs sa da vitterlig – og det kan han kanskje bekrefte – at renten skal tilbake på et mer normalt nivå, sågar på kort sikt.

Einar Steensnæs (KrF): For å være sikker på at jeg kan få svare på dette med renten, begynner jeg med den, og da kan jeg sitere det som står i Regjeringens egne dokumenter.

«Renten skal ned mot europeisk nivå», står det – altså et lavere nivå. Og det er det som på en måte har vært føringen i hele Regjeringens budsjettprosjekt, og som har gjort det nødvendig å kutte inn med 9 milliarder, 5 milliarder i forhold til kutt og 4 milliarder i forhold til skatt. Nå er dette blitt annerledes, men likevel er stramheten i budsjettet beholdt, og når stramheten er så viktig, er det nettopp ut fra hensynet til å få renten ned. Det har vært en viktig ledetråd for alt som har vært av budsjettarbeid, både i Regjeringen og det vi har forsøkt å få til av forlik.

Når det så gjelder forholdet til oljeprisen, vet alle at den norske økonomien er svært åpen, og at den er svært oljeavhengig. Det vil si at oljeprisen vil bety veldig mye for valutaen, og siden vi bruker renten utelukkende til å stabilisere valutaen, må renten bli høy i en tid med lav oljepris. Tilsvarende var det våren 1997: Da var kronen veldig sterk, og til tross for at det var presstendenser i økonomien, satte daværende finansminister Jens Stoltenberg ned renten for å stabilisere kronen, motsatt av det en finanspolitisk egentlig hadde bruk for. Det var en innstramming en hadde bruk for, men fordi renten skulle brukes til å stabilisere kronen, gikk det motsatt vei. Her er sentrumsregjeringen helt på linje med den praksis som også Arbeiderpartiet førte da de var i regjeringsskontorene.

Så til dette med å forklare hva som skjedde i budsjettforliket – der får en kanskje spørre statsministeren. Men til dette at uten Arbeiderpartiets landsmøte hadde vi hatt en regjeringsskisse. Det har aldri vært noen regjeringsskisse, jeg har ikke hørt snakk om noen regjeringsskisse. En måtte nesten bare spørre: Ville Høyre gått fra sin underskrevne avtale med de fire andre partiene når det gjaldt kontantstøtten – i så fall hadde vi hatt en krise – for å kunne gå sammen med Arbeiderpartiet? Her er det mange spørsmål som henger sammen, og spørsmålet kan i alle fall ikke besvares så enkelt som Hill-Marta Solberg vil ha det til.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Vidar Bjørnstad (A): Arbeiderpartiet mener at tillit til og orden i norsk økonomi er det beste grunnlaget for å sikre velferdsordningene våre, arbeidsplassene, tryggheten i hverdagen og økonomien for folk flest. Arbeiderpartiet har gjennom sitt budsjettalternativ tilbudt samarbeid for å skape trygghet og stabilitet. Og innholdet er ingen nye påfunn, men en gjentakelse av våre hovedsaker gjennom flere år. Utgangspunktet er arbeid til alle og innsats for eldre, helse og utdanning, og det er gjort mulig ved å gjenreise solidaritetsalternativet og samarbeidet med partene i arbeidslivet om en lav pris- og kostnadsvekst. Og her var det skatteforslag som kunne motvirke forskjellssamfunnet.

Utviklingen i norsk økonomi under Bondevik-regjeringen – med Høyre og Fremskrittspartiet som medansvarlige – har bidratt til usikkerhet, og mange tusen har følt renteøkningene på kroppen. Vi ser faresignaler om økning i arbeidsledigheten framover. Det er dette som er hovedutfordringen.

(Bjørnstad)

Det er å håpe at budsjettavtalen mellom de borgerlige partiene kan gi muligheter for rentenedgang. Jeg har inntrykk av etter debatten at Regjeringen også mer håper enn tror. Det kreves nå at de borgerlige partiene faktisk tar ansvar for innholdet av budsjettet og utviklingen i norsk økonomi. Hittil har jeg hatt inntrykk av at en del partier har vært mer opptatt av å legge ansvar på andre.

Budsjettavtalen bekrefter sentrumpartiernes samarbeid til høyre fra i fjor høst og i revidert nasjonalbudsjett – ingen overraskelse så lenge avtalen om å binde opp store utgifter for framtida gjennom kontantstøtteordningen var det eneste som ikke skulle endres.

Jeg skjønner Kristelig Folkepartis opptatthet av sin flaggsak. Men at Senterpartiet har latt Regjeringen bli underlagt et veto på en enkelt sak fra Høyre og Fremskrittspartiet er uforståelig, et veto som hindret Regjeringen i et samarbeid til venstre. Sentrum og Senterpartiet skal nå lene seg mot Fremskrittspartiet, som de selv for kort tid siden anså som den største trusselen mot sine verdier og mål. Og vi har fått dokumentert at kontantstøtteordningen koster, med nedskjæringer på andre områder.

Regjeringens blokkua hengighet er et tilbakelagt stadium. Det hevdes nå at det ikke er så viktig hvem en samarbeider med, men hva innholdet av samarbeidet består i. Det bekymrer meg faktisk mer, når jeg ser på innholdet av budsjettavtalen: et lavere ambisjonsnivå i sysselsettingspolitikken når utfordringene øker, nedskjæring av innsatsen overfor barn og unge, og eldresatsingen utsettes, noe som betyr færre plasser med pleie og omsorg. Steensnæs får ha meg unnskyldt, men kommunene får dårligere muligheter til å opprettholde sine velferdstilbud. Dette er ikke svartmaling, men en påpeking av konsekvenser. Det kan karakteriseres som sentrumsprofil med høyrevri, skjønt jeg aner fremdeles ikke helt hva profilen til sentrum innebærer. Eller som noen kommentatorer har skrevet: Sentrum beholder regjeringen, men ikke politikken.

Trygghet og rettssikkerhet er grunnleggende forutsetninger for at et velferdssamfunn skal fungere, ja for at det i det hele tatt skal være et velferdssamfunn. Den enkeltes behov for trygghet, lov og orden må tas alvorlig. Arbeidet for et tryggere samfunn og mot kriminalitet er derfor viktig for Arbeiderpartiet. De nye tendensene til ungdomskriminalitet og tilfeller av grov voldsbruk uroer oss.

Målsettingen om å få bukt med dette kan alle fort enes om. Men årsaker og virkemidler er kompliserte og krever av oss politikere at vi beveger oss under overskriften og symbolpolitikken. Det finnes ingen enkle løsninger. Vi skal slå ned på kriminalitet, stille den enkelte til ansvar, men også motvirke og forebygge ulovlige handlinger. Kampen mot kriminalitet kan ikke alene føres innenfor rammene justissektoren råder over. Vi må ha en innsats på «bred basis», som statsministeren sa tidligere i kveld. Vi må ikke isolere dette til bare et spørsmål om politi og strengere straffer. Her trenger vi en innsats og samarbeid fra hjem, skole, frivillige, barnevern, politi og andre offentlige etater.

Alle er enige om at barn og unges oppvekstmiljø er viktig og forebyggende arbeid nødvendig for å hindre en kriminell løpebane. Men her også trengs ressurser. Arbeiderpartiet er for at politiet skal sikres midler i kampen mot kriminalitet. Men når dette betyr at det forebyggen- de arbeidet, som skolefritidsordningen, samtidig skal kuttes med over 100 mill. kr, mener jeg at den helhetlige politikken i kampen mot kriminalitet er tapt av syne i avtalen mellom sentrum, Høyre og Fremskrittspartiet. Da er jeg tilbake til grunnlaget for at vi i det hele tatt kan øke innsatsen både på justissektoren og andre områder, nemlig at vi holder orden i norsk økonomi. Her er det også helheten og ikke symbolene som teller.

Per Erik Monsen (Frp): Fremskrittspartiet har lagt fram et helhetlig forslag til et alternativt budsjett som skiller seg ganske vesentlig fra det de andre partiene har lagt fram på flere viktige punkter. Vårt utgangspunkt er at vi ønsker en mindre offentlig sektor som konsentrerer seg om kjerneoppgavene som helse og omsorg, undervisning, forsvar og ordensvern, og utfører disse oppgavene på en skikkelig måte, noe som ikke alltid er tilfellet i dag. På den måten har vi også rom til betydelige skatte- og avgiftslettelser, som betyr at folk disponerer mer av sin inntekt, og selv kan bestemme hva de vil bruke pengene til.

Vi hører stadig at om det offentlige får sine inntekter redusert, vil det automatisk gå ut over viktige velferdsoppgaver. Men det er jo ikke sant. En skal ikke bla mye i statsbudsjettet for å finne at store beløp går til helt andre ting. Mer enn 10 milliarder kr blir sendt ut av landet, og minst like mye blir brukt til å opprettholde et urasjonelt og ressurskrevende landbruk.

Dette var de store tallene, men det er mengdevis av mindre poster som det aldri blir foreslått å kutte i for å kunne ivareta de viktigste velferdsoppgavene. Det burde f.eks. være rom for en liten innstramming i støtten til Operaen, som nå ligger på godt over 1 000 kr pr. billett. Vi gir støtte til såkalte frie dansegrupper som nesten ikke har egen inntjening, vi gir garantilønn til kunstnere som ikke greier å leve av eget arbeid, vi gir støtte til filmer nesten ingen går for å se osv. Listen kunne gjøres mye lenger, men dette er i hvert fall nok til å vise at ikke ethvert kutt i offentlige utgifter nødvendigvis rammer barn eller gamle og syke, slik det som regel fremstilles. Det er de samme partiene som bruker denne retorikken, som er de argeste motstandere av at det offentlige skal effektivisere sin virksomhet, til tross for at det finnes rikelig dokumentasjon på at dette kan gjøres uten at det går ut over kvaliteten.

Vi har en offentlig sektor som er så stor at den gir et uakseptabelt stort skatte- og avgiftstrykk, samtidig som det er stor misnøye med mange av de tjenestene sektoren produserer. Det burde være nok å minne om den permanente «krisen» i det offentlige helsevesen, eldreomsorgen osv. Den sosialistiske løsningen på slike kriser har hele tiden vært å putte mer penger i sektoren, i den tro at det alene vil løse problemene, i stedet for å se på om det er organiseringen og effektiviteten det er noe i veien med, og ikke tilgangen på ressurser. En slik måte å prø-

ve å løse problemene på er ikke bare ineffektiv, den er også samfunnsøkonomisk skadelig fordi den etter hvert fører til en skattebyrde som gir langt større samfunnsøkonomiske kostnader enn selve utgiftsøkningen. Disse merkostnadene oppstår fordi skatter og avgifter skaper kiler mellom pris til produsent og pris til forbruker. Høyere skatter og avgifter vil derfor gi lavere samlet verdiskaping i samfunnet. Derfor er det viktig å finne andre måter å løse disse krisene på.

Fra privat sektor vet vi at markedet virker, og det fornuftige må da være å bruke markedet til å måle effektiviteten også i offentlig sektor. Det kan vi enkelt gjøre ved å konkurransestimulere den kommunale og statlige tjenesteproduksjonen. Det er ingen god grunn til at offentlig virksomhet skal være en slags skjermet næring, hvor det ikke stilles de samme krav til effektivitet som i annen virksomhet. Her må jo noen hver komme i et dilemma. Ineffektivitet betyr at det eksisterer et uutnyttet potensial til å skape noe av verdi. Et uutnyttet potensial er tapte muligheter, f.eks. til å gi nødvendig pleie til syke og gamle. Hva er da viktigst – å gi offentlig ansatte en skjermet tilværelse, eller å skaffe de nødvendige omsorgstjenester til dem som trenger det mest?

Fremskrittspartiets kommuneopplegg har fått en del omtale i debatten. Blant annet påstod SVs Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen at vi i vårt opplegg hadde svekket kommunesektoren med 7 milliarder kr. Dette er naturligvis helt feil. For det første har de ikke fått med seg at 3,2 milliarder kr bare er en øremerking til innskuddsbasert finansiering av sykehusene, og for det andre har de tydeligvis ingen forståelse av de dynamiske effektene av vårt opplegg samlet sett. Vi har fått Statistisk sentralbyrå til å beregne effekten av vårt opplegg bl.a. for kommunesektoren, og deres beregninger viser at sektoren ville kommet 2,5 milliarder kr bedre ut med vårt opplegg enn med forslaget fra Regjeringen, bl.a. på grunn av betydelig lavere pris- og lønnsvekst.

En av hovedutfordringene nå er å legge til rette for et lavere og stabilt rentenivå. Det er flere faktorer som har bidratt til den situasjonen vi nå har, med et rentenivå som er omtrent dobbelt så høyt som i andre europeiske land. Lave oljepriser er åpenbart den viktigste faktoren, men det kan ikke være tvil om at markedet også er påvirket av det som blir oppfattet som mangel på politisk stabilitet og styringsevne. De siste ukenes rot og usikkerhet har vel heller ikke akkurat bidratt til å heve respekten for politikere og politisk arbeid. Dette er noe vi alle må ta på oss ansvaret for. Det gagnar ingen når noe så viktig for landet som budsjettbehandlingen blant folk flest blir oppfattet som et politisk svarteperspill. Derfor er det viktig at vi nå har fått ting på plass og får vedtatt et budsjett.

Kjell Opseth (A): Regjeringa Bondevik har til fulle dokumentert at det er ei regjering i strid med seg sjølv. Det er folk flest og næringslivet som svir. Liten tillit i det økonomiske miljøet til Regjeringa si styringsevne har gjeve oss eit rentenivå langt over det våre naboland har. No freistar statsministeren til overmål å fråskrive seg an-

svaret for å leggje til rette for at renta går ned. No er det oljeprisane som visstnok styrer renta.

Budsjettframlegget og handsaminga av dette her i Stortinget har ikkje styrkt tilliten til Regjeringa si styringsevne, snarare tvert om. Regjeringa har gått frå skanse til skanse, for å ende opp med eit budsjett diktert av Høgre og Framstegspartiet. Det er ikkje Høgre og Framstegspartiet som har kome Regjeringa i møte, slik statsminister Bondevik uttalte tidlegare i dag, det er Regjeringa som har lagt seg flat for Høgre og Framstegspartiet, eine og aleine for å halde på regjeringsmakta. Uroa i norsk økonomi vil halde fram.

Næringslivet har på grunn av aukande globalisering og raske teknologiske endringar stort behov for omstilling og nyskaping. Innsatsen på område som næringslivsforskning og utvikling av nye produkt må difor bli større.

Arbeidarpartiet har i sitt alternative budsjett lagt til rette for dette. Oppretting av eit forskingsfond er tiltak som over tid vil gje forskinga meir stabile vilkår. Særleg må vi auke innsatsen på maritim forskning, der vi har uana ressursar for vekst. Arbeidarpartiet vil at sal av statlege eidedelar som Stortinget har vedteke, skal brukast til m.a. eit slikt fond. Dessutan må det bli sterkare statleg drahjelp, slik at næringslivet tek ny teknologi i bruk.

Å vere drahjelp for næringslivet er ei prioritert oppgåve for Arbeidarpartiet. Difor har vi skjerma og delvis styrkt verkemiddelapparata overfor næringslivet. Det gjeld SND, SIVA, Eksportrådet, NORTRA og Teknologisk Institutt. Regjeringa sviktar.

Vi ser no ein aukande trend til at arbeidsløysa er på full fart tilbake. I ein slik situasjon skulle ein forvente at Regjeringa og Stortinget ville vedta eit budsjett innretta mot å sikre sysselsetjinga. Slik er det ikkje. Stadig fleire skipsverft varslar om permitteringar. Ordrebøkene blir tomme i verft etter verft. Det å bringe verftsstøtta opp på same nivå som hos våre konkurrentar burde då vere sjølvsgt. Men nei – alle utanom Arbeidarpartiet lét verftsindustrien leve i ein håplaus konkurransesituasjon.

Regjeringa trekte investeringsavgifta for jord- og skogbruk inn i jordbruksforhandlingane, noko som er stikk i strid med Stortinget sine føresetnader. Arbeidarpartiet har hatt og har ein ærleg debatt om investeringsavgifta for jord- og skogbruk. Men det blir uærleg når det blir hevda at Arbeidarpartiet ikkje lenger støttar jordbruksavtalen. Det som er rett, er at Arbeidarpartiet støttar jordbruksavtalen, men det gjer ikkje Regjeringa, Senterpartiet medrekna. Regjeringa kuttar ein framforhandla og vedteken avtale med 100 mill. kr. Det er nok Høgre og Carl I. Hagen som har fått gjennomslag.

Ein aktiv arbeidsmarknadspolitik er viktig for å få dei som av ein eller annan grunn fell utanfor arbeidslivet, tilbake i arbeid. Det er trist å sjå at det som var eit lågt nivå på arbeidsmarknadstiltak i Bondevik-regjeringa sitt budsjettforslag, no er blitt redusert ytterlegare.

Eit lite land med eksport av over 50 pst. av det vi produserer, er avhengig av ein aktiv og målretta Europapolitikk, ikkje ei passiv tilpassing. For norsk næringsliv er det eit lyspunkt at det er eit fleirtal som sluttar seg til

Arbeidarpartiet sitt forslag om ein meir aktiv Europa-politikk. Så får vi finne oss i at vi har ei regjering som motvillig administrerer Stortinget sine vedtak.

Kjellaug Nakkim (H): Det sentrale for Høyre i høst har vært å bidra til at budsjettet for neste år får en innretning som kan medvirke til at renten går ned. Regjeringen har vært opptatt av at det må føres en stram finanspolitikk, samtidig som de ønsket å legge fram et budsjett med sentrumsprofil – hva nå det er. Å øke skatter og avgifter er det enkleste og letteste når det skal føres en stram finanspolitikk. Da slipper man å prioritere. Det eneste Regjeringen prioriterte, var kontantstøtten, men dessverre på bekostning av den vanlige manns og kvinnes økonomi og ved å pålegge næringslivet flere byrder. Heldigvis er dette nå blitt ryddet av veien i forbindelse med budsjettforliket og med kontantstøtten i behold. Det landet nå trenger, er et stabilt styre og at næringslivet får stabile og gode rammebetingelser.

Det viser seg nå at den urolige internasjonale situasjonen får negative konsekvenser for lønnsomheten i de konkurranseutsatte eksportnæringene, langt mer enn hva man trodde for bare et par måneder siden. Riktignok har den lave kronkursen kompensert noe, men ordretilgangen viser seg å være vanskelig. I 1997 økte sysselsettingen relativt sterkt i den konkurranseutsatte sektoren, bl.a. i industrien. Denne utviklingen har flatet ut og viser nå en nedgang.

Sysselsetting kommer nå i økende grad fra distribusjon, tjenesteytende næringer og offentlig sektor. Det landet trenger, er verdiskaping, omstilling og fornyelse. Regjeringen mangler strategi på dette området, å ha en overordnet strategi for målrettet satsing på kompetanse og teknologioverføringer til de mange eksisterende bedrifter. «Jeg våger den påstand at mangel på langsiktig tenkning, prioritering og investering i industriell kompetanseutvikling er et av hovedproblemene,» sier administrerende direktør Eva R. Karal ved Teknologisk institutt i en ganske tankevekkende kronikk i Aftenposten i dag.

Høyresiden var ikke alene om motstand mot Regjeringens politikk. Også fagbevegelsen var imot de skatte- og avgiftsøkningene som ville komme på toppen av rentehoppet – dette måtte tas igjen i lønnsforhandlingene og ville dermed svekke bedriftenes konkurranseevne.

Vi har et særnorsk pris- og kostnadsnivå. Ikke minst den eksplosive grensehandelen viser det. Å redusere matmomsen vil ikke bidra til å redusere grensehandelen. Det vi må gjøre, er å få en tilnærmet harmonisering av avgiftene på de mest attraktive varene. Denne gangen har vi i det minste bare prisjustert en lokkevare som tobakk og sigaretter, og vi har fått en liten nedsettelse av alkoholavgiftene. Et lite steg i riktig retning, men det monner så lite. Vi skulle nok ha gått ytterligere et steg videre.

Uten de foreslåtte prisjusteringer er sigarettene f.eks. 15-20 kr billigere pr. pakke i Sverige. En boks cola koster 3,50 kr i Sverige mot 14-15 kr i Norge. Det er blitt de nye smuglervarene, og det er blitt smuglet mer og mer i større og større omfang. Dette tilsier at man nå må gjøre

noe med emballasjeavgiftene, og ikke minst må grunnavgiften fjernes. Ribbe, norsk sådan, kan kjøpes for 24,50 kr. Tilbudspris i Norge er 49,50 kr. Verkstedprisene er det halve. Selv norske møbler er rimeligere i Sverige. Grensehandelens omfang vil stige ytterligere i 1998 og fremover i 1999, slik den har steget i hele 1990-årene. Her går mange arbeidsplasser tapt.

Jeg tror at Asia-krisen er blitt undervurdert. Når vi nå også går en begynnende konjunkturnedgang i møte, står bedriftene overfor store utfordringer.

Østfold ligger i sysselsettingssammenheng ofte i forkant av utviklingen ellers i landet. Østfold har mange konkurranseutsatte industribedrifter. Nå står vi overfor å miste 550 industriarbeidsplasser, og man regner med minst 750 permitterte eller nedlagte industriarbeidsplasser innen nyttår. Finansministeren sa at det ikke er riktig at arbeidsledigheten er økende, vi har derimot den laveste arbeidsledigheten på lang tid. Ja, det er nok riktig akkurat nå. Men jeg må be finansministeren og også statsministeren heve blikket noe og se noe lenger fram, og ta signalene og handle i tide.

Det er viktig at vi ikke har særnorske skatter og avgifter som bidrar til at norske bedrifter ønsker å investere i utlandet, og at de utenlandske eierne av bedrifter i Norge finner det mer hensiktsmessig å legge produksjonen til utlandet, slik som PLM nå gjør. Når sentrale bedrifter som PLM Moss Glassverk med 220 arbeidsplasser og Norsk Finpapir med 180 arbeidsplasser legges ned, får det store konsekvenser også for de små bedriftene. Da er det viktig at Norge kan gjøre de samme grepene som Danmark nå er i ferd med å gjøre, og legge forholdene til rette slik at bedrifter vil flagge inn i landet istedenfor å flagge ut.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil tre minutter.

Signe Øye (A): Det budsjettet som nå blir vedtatt, innebærer en sterk høyredreining. Landet får et budsjett der vi ikke finner noe grep som er med på å løfte de svakeste i samfunnet. Fordelingspolitikken som var så viktig for sentrumspartiene, spesielt for Senterpartiet, er fullstendig fordultet. De som ikke trenger skattelettelser, får enda større lettelse. De arbeidsledige, de barna som trenger grendeskolen, barnehagen og et førskoletilbud, blir taperne i dette budsjettet. Det går ikke an å si at dette budsjettet er et budsjett som prioriterer barnefamiliene.

Det har vært snakket så mye om de foreldrene som hadde basert seg på kontantstøtte til neste år. Hva med de foreldrene som hadde basert seg på å ha barna i barnehagen til neste år? Nå står tusenvis av barnehageplasser og førskoletilbud i fare, enten på grunn av at kommunene må kutte på grunn av dårlig økonomi, eller fordi foreldrene ikke har råd til å ha barna der på grunn av at satsene blir kjempehøye. Arbeiderpartiets kommunebudsjett ville gitt 1 milliard kr mer til kommunene og i tillegg fordelt ytterligere 1 milliard kr fra de skattesterke til de skattesvake kommunene.

Arbeidsmarkedstiltakene kuttet for 8 000 personer i forhold til 1998. Bare i Østfold fikk 450 personer oppsi-

gelse i forrige uke. Disse trenger omskolering. Jeg har vært i kontakt med arbeidskontorene i Østfold i dag. De sier de ikke har noen mulighet til å gi disse et tilbud slik at de kan omskolere seg til de ledige stillingene. Dette er direkte uansvarlig og vil bli veldig kostbart for staten på sikt.

Jeg er klar over at dette ikke er en debatt som skal dreie seg om veistumper. Men så er heller ikke E6 gjennom Østfold en veistump. Her snakker vi om vår viktigste forbindelsesvei til utlandet, ikke bare for Østfold, men for hele landet, fra Finnmark til Møre. I den sammenheng vil jeg vise til Østfold-pakken med bompengefinansiering som nå utredes ved veikontoret og vil komme til Stortinget neste år.

I finansinnstillingen ligger det et forslag om å vurdere privat finansiering, bygging og drift av veiprojekter, og E6 i Østfold skal være et aktuelt prøveprosjekt. Troen på privat finansiering slår igjen til. Vi i Arbeiderpartiet tror ikke dette vil gi mer penger til veibygging i Norge. Private utbyggere gjør vel ikke dette gratis. De skal også tjene penger. Avbetaling har bestandig vært dyrere enn å betale kontant. Og når samferdselsministeren under en politisk markering på E6 lørdag sa at det ikke er penger staten mangler – og han så for seg at en fire felts vei fra Akershus' grense til Svinesund kunne stå ferdig innen år 2000* – skjønner ikke jeg hvorfor vi trenger et prøveprosjekt nå. Eller gav samferdselsministeren en lovnad som det ikke er grunn til å ta på alvor, og som ikke en gang hans egne våger å tro på?

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen

Statsråd Odd Einar Dørum: Siden jeg var til stede på nevnte appell, og siden jeg oppfattet det siste som et direkte spørsmål til meg, kan jeg si at jeg så for meg at den veien kunne stå ferdig til 2007 – gitt at Østfold-pakken legges fram. Den er basert på spleis og dugnad. Jeg hadde ikke noe bilde om at den kunne være ferdig til år 2000. Det ville være bortenfor de fleste realistiske forventninger. Men jeg hyller alltid spleis og dugnad – spesielt når bompengandelen er høye – da får vi resultater.

Carl I. Hagen (Frp): Til grunn for det statsbudsjettet som Stortinget snart vil vedta, ligger det en avtale mellom fem politiske partier. I den prosessen som har skjedd, har det vært – i hvert fall ifølge avisene – en viss kniving mellom Jan Petersen og meg. Vi har, som han sa tidligere, hatt litt forskjellige profiler i dette. Han var spesielt godt fornøyd med en debatt han og jeg hadde i Per Ståle Lønnings Sentrum i TV2, og han ønsket seg som julegave et opptak av denne debatten, så han kunne se på det noen ganger hver dag i juleferien. Jeg tenkte jeg skulle avslutte denne hyggelige debatt vi har hatt i dag med å si at jeg har snakket med Per Ståle Lønning, og Jan Petersen vil få en kopi av denne debatten overlevert i morgen, slik at julen er sikret.

Presidenten: Bad representanten Petersen om ordet?

Jan Petersen (H) (fra salen): Så det er sånn det skal gjøres!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 – 5.

(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering i de saker som er oppført på dagsorden nr. 23.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten foreslår at finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 1999 i Stortingets møte 5. oktober 1998 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Sak nr. 2 gjelder Budsjett-innst. S. I. og Tillegg nr. 1 til samme innstilling.

Presidenten gjør oppmerksom på at Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 vil bli lagt til grunn ved voteringen, da denne inneholder en endret konklusjon i forhold til den opprinnelige Budsjett-innst. S. I.

Hill-Marta Solberg har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Hill-Marta Solberg (A): Det er neppe nødvendig med noen omfattende stemmeforklaring. Jeg setter min lit til at vi får en klar veiledning fra presidenten underveis. Men under debatten er det fra representanten Steensnæs kommet en henstilling til Arbeiderpartiet om å vurdere to forslag, og det synes jeg jeg må få gi tilbakemelding på før vi går til votering.

Det første er forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet i Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1, om å nedsette en sysselsetningskomite. Både statsministeren og andre representanter for regjeringspartiene har understreket at de er enig i alle intensjonene som ligger i dette forslaget, og har anmodet om at Arbeiderpartiet gjør det om til et oversendelsesforslag. Den anmodningen synes vi det er greit å imøtekomme, og vi har forståelsen av at Regjeringen vil gå i gang med et tilsvarende arbeid.

Så har vi fått en henstilling til. Det gjelder forslag til V i tilrådingen fra komiteen. Det er et forslag som er fremsatt av Arbeiderpartiet og Høyre om en mer aktiv Europa-politikk. Også her er det kommet en henstilling om å gjøre forslaget om til oversendelsesforslag. Jeg skal ikke bruke lang tid på det, men jeg vil kort bare si at vi ser annerledes på det, og har ikke visshet for at Regjeringen har den samme intensjon som forslagsstillerne om å få denne strategiske dialogen etablert, slik at her synes vi det er naturlig å opprettholde forslaget slik som det foreligger.

*. Skal være år 2007

Når det ellers gjelder tilrådingens punkter i Budsjett-innst. S. I., vil jeg bare helt kort tilrå Arbeiderpartiets medlemmer å stemme for alle forslag, unntatt I, IX, X, XI, XIII og XIV.

Presidenten: Presidenten vil bare forvise seg om at referansen til V også innebærer et oversendelsesforslag.

Hill-Marta Solberg (A): Når det gjelder V, finner vi ikke å kunne imøtekomme anmodningen, så vi opprettholder forslaget.

Presidenten: Da er det avklart – også for presidenten.

Til sak nr. 2 er det satt fram i alt 20 forslag, og disse er alle inntatt på sidene 18 – 21 i Budsjett-innst. S.I. Tillegg nr. 1. Det er:

- forslagene nr. 1-3, fra Hill-Marta Solberg på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 4, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte
- forslagene nr. 5-8, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 9, fra Lars Gunnar Lie på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
- forslagene nr. 10 og 11, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 12 og 13, fra Per-Kristian Foss på vegne av Høyre
- forslagene nr. 14-19, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 20, fra Steinar Bastesen på vegne av Tverrpolitisk Folkevalgte

I voteringene som nå følger, vil presidenten starte med forslagene fra minste fraksjon og gå videre etter økende størrelse.

Det votes over forslag nr. 20, fra Tverrpolitisk Folkevalgte. Forslaget lyder:

«For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Rammeområde	Ramme
1 Statsforvaltning	11 974 350 000
2 Familie og forbruker	27 910 681 000
3 Kultur	1 833 483 000
4 Utenriks	10 923 308 000
5 Justis	7 878 034 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	6 103 015 000
7 Dagpenger m.v.	9 794 000 000
8 Forsvar	23 820 078 000
9 Næring	3 509 975 000
10 Fiskeri	458 360 000
11 Landbruk	13 426 463 000
12 Olje og energi	-30 154 000 000

13 Miljø	2 238 212 000
14 Stortinget	725 559 000
15 Sosial og helse	23 987 763 000
16 Folketrygden, sosial og helse	140 180 400 000
17 Utdanning og forskning	25 110 246 000
18 Samferdsel	17 108 280 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	50 506 818 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 721 254 000
21 Eksportgarantier	-152 000 000
22 Finansadministrasjon	8 037 344 000
23 Skatter og avgifter	-398 861 975 000
24 Utbytte m.v.	-5 467 542 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Tverrpolitisk Folkevalgte ble mot 1 stemme ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 14, 15, 16, 17, 18 og 19, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering.

Forslag nr. 14 lyder:

«For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Rammeområde	Ramme
1 Statsforvaltning	11 974 350 000
2 Familie og forbruker	26 363 181 000
3 Kultur	2 053 477 000
4 Utenriks	12 227 408 000
5 Justis	7 920 684 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	6 998 665 000
7 Dagpenger m.v.	9 794 000 000
8 Forsvar	20 915 968 000
9 Næring	3 388 675 000
10 Fiskeri	458 360 000
11 Landbruk	13 466 463 000
12 Olje og energi	-31 712 000 000
13 Miljø	2 663 762 000
14 Stortinget	725 559 000
15 Sosial og helse	24 124 163 000
16 Folketrygden, sosial og helse	140 970 400 000
17 Utdanning og forskning	27 895 264 000
18 Samferdsel	17 051 580 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	54 616 818 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 721 254 000
21 Eksportgarantier	-177 000 000
22 Finansadministrasjon	8 035 344 000
23 Skatter og avgifter	-408 543 975 000
24 Utbytte m.v.	-4 657 542 000»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å føre en aktiv europapolitikk, med vekt på den handlefrihet Norge har utenfor EU, og å legge fram årlige redegjørelser for Stortinget om dette.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 1999 fastsettes i tråd med Sosialistisk Venstrepartis merknader i Budsjett-innst. S. I (1998-99).»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjeninnføre politisk styrt rente i Statens lånekasse for utdanning.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at renta i Statens lånekasse for utdanning settes til 4,8 pst. fra årsskiftet.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere organisatoriske løsninger mellom Kommunalbanken og Postbanken.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 12 og 13, fra Høyre, tas opp til votering. Forslag nr. 12 lyder:

«For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Rammeområde	Ramme
1 Statsforvaltning	11 750 450 000
2 Familie og forbruker	28 406 181 000
3 Kultur	1 488 177 000
4 Utenriks	10 896 242 000
5 Justis	7 832 034 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	5 069 815 000
7 Dagpenger m.v.	9 794 000 000
8 Forsvar	24 522 078 000
9 Næring	2 978 975 000
10 Fiskeri	424 360 000
11 Landbruk	12 498 963 000
12 Olje og energi	-30 007 500 000
13 Miljø	2 101 512 000
14 Stortinget	720 559 000
15 Sosial og helse	23 786 513 000
16 Folketrygden, sosial og helse	136 356 400 000
17 Utdanning og forskning	24 932 746 000
18 Samferdsel	16 645 480 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	48 270 818 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 721 254 000

21 Eksportgarantier	-177 000 000
22 Finansadministrasjon	7 731 344 000
23 Skatter og avgifter	-398 031 475 000
24 Utbytte m.v.	-5 467 542 000»

Forslag nr. 13 lyder:

«Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 1999 fastsettes i tråd med Høyres merknader i Budsjett-innst. S. I (1998-99).»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 99 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.10.07)

Presidenten: Forslagene nr. 10 og 11, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 10 lyder:

«For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Rammeområde	Ramme
1 Statsforvaltning	11 257 963 000
2 Familie og forbruker	28 598 211 000
3 Kultur	893 968 000
4 Utenriks	4 487 730 000
5 Justis	8 031 534 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	4 229 515 000
7 Dagpenger m.v.	9 794 000 000
8 Forsvar	24 531 078 000
9 Næring	2 217 575 000
10 Fiskeri	259 860 000
11 Landbruk	6 540 463 000
12 Olje og energi	-30 180 000 000
13 Miljø	1 941 833 000
14 Stortinget	730 559 000
15 Sosial og helse	27 416 763 000
16 Folketrygden, sosial og helse	136 638 400 000
17 Utdanning og forskning	23 912 783 500
18 Samferdsel	16 287 780 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	43 426 818 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 731 254 000
21 Eksportgarantier	-227 000 000
22 Finansadministrasjon	7 815 710 000
23 Skatter og avgifter	-383 184 975 000
24 Utbytte m.v.	-4 964 542 000»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en avviklingsplan for SND.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 99 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.10.32)

Presidenten: Forslag nr. 9, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, tas opp til votering.

Forslaget lyder:

«a.

Stortinget ber Regjeringen videreføre en aktiv europapolitikk og gjennom dialog med EU utnytte EØS-avtalen og styrke vår deltakelse i aktuelle samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon vil være viktig i en slik sammenheng.

Regjeringen må følge utviklingen av ØMU nøye og i nær kontakt med Stortinget være beredt til å vurdere om spesielle tiltak er påkrevet for å ivareta landets interesser, særlig hva angår velferd, sysselsetting og ressursforvaltning.

b.

Stortinget ber Regjeringen å legge fram sak for Stortinget der det blir gjort nærmere rede for utviklingen i penge- og valutapolitikken etter at ØMU er etablert og euroen innført fra 1. januar 1999.»

Siv Jensen (Frp): Kan presidenten dele forslaget opp i to avdelinger?

Presidenten: Det skal bli imøtekommet, og presidenten fortsetter: Her vil det bli votert punktvis, og det votes først over punkt a. Da håper presidenten at det er tilfredsstillende. Det votes først over punkt a.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 85 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.11.19)

Presidenten: Det votes så over punkt b, og her har Fremskrittspartiet varslet støtte.

Øystein Djupedal (SV) (fra salen): Det samme gjelder SV.

Presidenten: Da har også SV varslet støtte, og det er åpenbart den optimale støtte – hr. Bastesen også. Da er det optimalt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 60 mot 58 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.12.09)

Presidenten: Forslagene nr. 5, 6, 7 og 8, fra Fremskrittspartiet og Høyre, tas opp til votering.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i Folketrygdfondets reglement, slik at Folketrygdfondet kan investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge et reguleringsregnskap for eksisterende lovreguleringer, slik at kostnaden ved reguleringen kan måles opp mot formålet. Regjeringen bes fremme regler som forutsetter at kostnadene ved nye reguleringer som markedet påføres bør være en del av beslutningsgrunnlaget når nye reguleringer foreslås.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge forslag som åpner for delprivatisering og børsnotering av Statoil blant annet for å kunne tilføre selskapet kapital til den utenlandssatsing selskapet mener er nødvendig for å kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem forslag om å omdanne Petroleumsfondet til et folketrygdfond, og hvordan avsetningene til Petroleumsfondet i større grad kan regelstyres og hvordan disponeringen av fondet i mindre grad kan være avhengig av den løpende budsjettbehandlingen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 81 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.12.40)

Presidenten: Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte, tas opp til votering.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjøre momskompensasjonsordningen for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner generell, slik at alle tjenester kan konkurranseutsettes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte ble med 80 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.13.06)

Presidenten: Så skal det votes over forslagene nr. 1, 2 og 3, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 2 er omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget får da følgende ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen å bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komité med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet. Komiteen bør ledes av en uavhengig representant og være ferdig med sitt arbeid før neste års lønnsoppgjør. Viktige punkter i mandatet for en slik komité bør være:

- Utforme et forsterket solidaritetsalternativ der det pekes på hvilke forpliktelser myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere må ta på seg for å sikre at arbeidsplasser og velferd kan trygges blant annet i en ny internasjonal virkelighet.
- Drøfte hvordan etter- og videreutdanning og arbeidstidsspørsmål kan inngå i en strategi for både økt konkurransevne for norske arbeidsplasser, og et mer menneskelig og fleksibelt arbeidsliv for arbeidstakerne.
- Legge strategier for hvordan arbeidslivet kan ta et større sosialt ansvar.

Mandat må konkret utarbeides i samarbeid med hovedorganisasjonene i arbeidslivet.»

Presidenten foreslår at dette forslag oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteres så over forslagene nr. 1 og 3,

Forslag nr. 1 lyder:

«For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Rammeområde	Ramme
1 Statsforvaltning	11 816 686 000
2 Familie og forbruker	25 844 681 000
3 Kultur	1 830 477 000
4 Utenriks	12 085 308 000
5 Justis	7 670 034 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	6 417 415 000
7 Dagpenger m.v.	9 694 000 000
8 Forsvar	23 745 078 000
9 Næring	3 254 975 000
10 Fiskeri	452 360 000
11 Landbruk	13 397 463 000
12 Olje og energi	-30 274 000 000
13 Miljø	2 195 150 000
14 Stortinget	725 559 000
15 Sosial og helse	23 719 119 000
16 Folketrygden, sosial og helse	139 238 721 000
17 Utdanning og forskning	24 722 206 000
18 Samferdsel	16 000 280 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	51 276 818 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 721 254 000
21 Eksportgarantier	-177 000 000
22 Finansadministrasjon	8 005 344 000
23 Skatter og avgifter	-404 741 975 000
24 Utbytte m.v.	-4 657 542 000»

Forslag nr. 3 lyder:

«Under henvisning til at det er vedtatt salg av statlige aksjer tilføres SIVA 50 mill. kroner fra et slikt salg i form av økt egenkapital.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 75 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.13.53)

Presidenten: Det skal så voteres over innstillingen.

Komiteen hadde innstillet:

I.

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Rammeområde	Ramme
1 Statsforvaltning	11 729 350 000
2 Familie og forbruker	27 763 181 000
3 Kultur	1 785 477 000
4 Utenriks	11 885 208 000
5 Justis	7 787 034 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	5 726 015 000
7 Dagpenger m.v.	9 794 000 000
8 Forsvar	23 895 078 000
9 Næring	3 185 975 000
10 Fiskeri	441 360 000
11 Landbruk	13 301 463 000
12 Olje og energi	-30 313 000 000
13 Miljø	2 208 212 000
14 Stortinget	725 559 000
15 Sosial og helse	24 675 321 000
16 Folketrygden, sosial og helse	139 538 800 000
17 Utdanning og forskning	24 488 746 000
18 Samferdsel	15 823 280 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	49 145 218 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 221 254 000
21 Eksportgarantier	-177 000 000
22 Finansadministrasjon	7 713 344 000
23 Skatter og avgifter	-401 774 975 000
24 Utbytte m.v.	-5 227 542 000

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 67 stemmer for komiteens innstilling og 50 stemmer mot.

(Voteringsutskrift kl. 23.14.46)

Marit Tingelstad (Sp): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Da korrigeres stemmetallene til 68 stemmer for komiteens innstilling og 49 stemmer mot.

Videre var innstillet:

II.

Folketrygdfondets reglement § 5 endres til følgende:

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i Postbanken og forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer i selskaper notert på norsk børs og, etter godkjenning fra Finansdepartementet, aksjer i norske selskaper eller hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikrings-selskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. Fondet kan delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper umiddelbart før børsintroduksjon, dersom det er klargjort på emisjonstidspunktet at de aktuelle aksjene vil bli børsnotert kort tid etter emisjonen.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap. Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet til egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 7 stemmer.

Videre var innstillet:

III.

Regjeringens fullmakt til å selge aksjer i 1998 for inntil 500 mill. kroner forlenges til 31. desember 1999. Forutsetningen er at nedsalget kan skje til en akseptabel pris. Salget skal komme i tillegg til salg som Regjeringen tid-

ligere har varslet (aksjer i DnB, Kreditkassen, Norsk Medisinaldepot og Statkorn Holding).

IV.

Stortinget slutter seg til Regjeringens opplegg til innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for statsbankene i 1999.

Presidenten: Presidenten antar at Sosialistisk Venstreparti også her vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 7 stemmer.

Videre var innstillet:

V.

Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog. I en slik dialog kan det også undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.

Presidenten: Her er det Arbeiderpartiet og Høyre som har innstillingen, og presidenten antar at Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil votere imot.

Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti vil også votere imot. – Da begynner det hele å bli klarere.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 60 mot 57 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.16.36)

Videre var innstillet:

VI.

Det oppnevnes en statlig moderniseringskomité med mandat til å foreslå strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til eldreomsorg, helse, utdanning og forskning, og for å sikre folketrygden. Komiteen må legge vekt på følgende i sitt arbeid:

- Tiltak som kan bidra til å bedre økonomiens virkemåte vurderes på bredt grunnlag.
- Forholdet mellom forvaltningsnivåene vurderes med sikte på forenkling, herunder også forholdet mellom statsadministrasjon og lokaladministrasjon, for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon.
- Statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat må moderniseres.
- Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon.
- Frivillige kommunesammenslåinger må oppmuntres. Arbeidstakere og brukerinteresser må trekkes med i komiteens arbeid.

Presidenten: Her er det Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre som har innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 79 mot 37 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 23.17.07)

Videre var innstillet:

VII.

Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem forslag til økonomiske stimulerings tiltak for å fremme forsknings- og utviklingsarbeidet i bedriftene. Samtidig bes Regjeringen utrede og fremme forslag om å opprette et Norges Forskningsfond, basert på midler fra et eventuelt salg av statlige aksjer.

Presidenten: Det er fortsatt Arbeiderpartiet og Høyre som har innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 59 mot 57 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 23.17.39)

Videre var innstillet:

VIII.

Regjeringen bes snarest ta nødvendige skritt for å oppfylle Stortingets forutsetninger om at Statens lånekasse for utdanning skal tilby fastrentelån.

Presidenten: Her vil presidenten bare referere at Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre har innstillingen, og presidenten antar at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti vil gi sin støtte.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IX.

Stortinget ber Regjeringen om at den i barnehagemeldingen som fremlegges våren 1999 fremmer forslag som i større grad sikrer økonomisk likebehandling mellom kommunale og private barnehager som inngår i kommunens totale tilbud og der oppgaver og forpliktelser er de samme.

X.

Stortinget ber Regjeringen legge opp til at den innsatsstyrte finansieringen av sykehusene økes til 50 pst. fra 1999. Det forutsettes at Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999 kommer tilbake til en nærmere analyse og vurdering av aktivitetsveksten i den innsatsstyrte finansieringen bl.a. i lys av den økte refusjonssatsen.

XI.

Stortinget ber Regjeringen om at den våren 1999 legger frem forslag om endringer i bestemmelsene om utleie og formidling av arbeidskraft på bakgrunn av Blaalidutvalgets innstilling og høringen om denne.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 49 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 23.18.42)

Videre var innstillet:

XII.

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett for 1999 legge fram forslag som gjør det mulig at ferdigutdannede politihøyskolestudenter kan tilbys stillinger som ledd i arbeidet for å redusere kriminaliteten. Regjeringen bes vurdere å skille ut Oslo politikammer som egen post i Justisdepartementets budsjett og at hovedstadsoppgavene identifiseres budsjettmessig.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

XIII.

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag i 1999 om delprivatisering og om børsnotering av Telenor og salg av aksjene i Arcus AS med dets datterselskaper.

XIV.

Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem for Stortinget en vurdering av mulige prøveprosjekter av privat finansiering, bygging og drift av veiprosjekter.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 50 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 23.19.23)

Videre var innstillet:

XV.

Stortinget ber Regjeringen legge frem en vurdering av situasjonen i verftsindustrien og virkningen av støttenivået i Norge i forhold til andre lands støtte.

XVI.

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett og i Forsvarsdepartementets omgrupperingsproposisjon

høsten 1999 komme tilbake til forsvarsbudsjettet og dekingen av utgifter til internasjonale operasjoner ut fra intensjonene i Langtidsmeldingen.

XVII.

St.meld. nr. 1 (1998-99) – Nasjonalbudsjettet 1999 – vert å leggje ved protokollen.

XVIII.

Budsjett-innst. S. I (1998-99) – innstilling frå finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 1999 og forslaget til statsbudsjett medrekna folketrygda for 1999 – vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Vi skal så votere i sak nr. 3, og det gjelder Budsjett-innst. S. nr. 1 og tilhørende Tillegg nr. 1.

Presidenten understreker at når han i det etterfølgende refererer til Tillegg nr. 1, dreier det seg om Budsjett-innst. S. nr. 1 Tillegg nr. 1. Vi er nå ferdig med Tillegg nr. 1 til I, slik at vi nå har summert opp hvor vi står.

Til denne saken er det fremsatt i alt 28 forslag. Det er:

- forslagene nr. 1, 3 og 4 i Tillegg nr. 1, fra Hill-Marta Solberg på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2 i Tillegg nr. 1, fra Lars Gunnar Lie på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
- De etterfølgende forslag er alle å finne i Budsjett-innst. S. nr. 1, altså den opprinnelige innstillingen:
- forslagene nr. 2, 7, 9, 19, 20 og 26, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 3, 10 og 22, fra Per-Kristian Foss på vegne av Høyre
- forslagene nr. 4, 11 og 28, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5 og 12, fra Steinar Bastesen på vegne av Tverrpolitisk Folkevalgte
- forslag nr. 13, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 14-16, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte
- forslagene nr. 17 og 18, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 21, fra Per-Kristian Foss på vegne av Høyre og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 23 og 24, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Tverrpolitisk Folkevalgte
- forslag nr. 27, fra Per Kristian Foss på vegne av Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte

Forslagene er inntatt på sidene 116 – 160 i Budsjett-innst. S. nr. 1 og sidene 20 – 44 i Tillegg nr. 1.

Presidenten gjør oppmerksom på at på grunn av at det er avgitt en tilleggsinnstilling med endret konklusjon, bortfaller noen av de forslag som var formulert i den

opprinnelige innstillingen. Det gjelder forslagene nr. 1, 6, 8 og 25, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Når det nå skal voteres over de foreliggende innstillinger, vil presidenten henvide til § 19 i Stortingets forretningsorden. Der går det fram at når det er gjort vedtak om beløpsrammer for de 24 rammeområdene som budsjettet er delt inn i, kan ikke det vedtatte beløp fravikes ved den videre behandling av rammeområdene. Slikt vedtak ble gjort under foregående sak, og av dette følger at en del av de fremsatte forslag ikke vil komme til votering og følgelig vil falle bort fordi de bygger på andre rammebeløp enn de vedtatte.

Det gjelder forslagene i Budsjett-innst. S. nr. 1, med unntak av forslagene nr. 13-24 som er uavhengig av rammeområdene. Presidenten vil komme tilbake til disse.

Videre gjelder det følgende forslag i Tillegg nr. 1: nr. 1, 3 og 4.

Av samme grunn bortfaller også tilleggsinnstillingens forslag til vedtak under rammeområde 20. Det finnes på side 84 i innstillingen.

Presidenten vil først la votere over de forslagene som er uavhengig av rammeområdene, og vi begynner med forslagene nr. 23 og 24, fra Sosialistisk Venstreparti og Tverrpolitisk Folkevalgte.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å avvikle særavgiften på sjokolade- og sukkervarer, og legge fram en slik vurdering i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1999. Vurderingen skal i tillegg til de konkurransemessige sidene ved avgiften, omfatte avgiftens begrunnelse – også sett i sammenheng med prinsippene for en grønn skatteomlegging. Gjennomgangen skal gi Stortinget grunnlag for å kunne vedta en plan for avvikling av avgiften.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å avvikle særavgiften på sukker m.v. og legge fram en slik vurdering i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1999. Vurderingen skal i tillegg til de konkurransemessige sidene ved avgiften, omfatte avgiftens begrunnelse – også sett i sammenheng med prinsippene for en grønn skatteomlegging. Gjennomgangen skal gi Stortinget grunnlag for å kunne vedta en plan for avvikling av avgiften.»

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til de refererte forslag.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 72 stemmer mot og 46 for forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Tverrpolitisk Folkevalgte (Voteringsutskrift kl. 23.25.41)

Ida Marie Løvlien (Sp) (fra salen): Jeg stemte feil. Jeg skulle stemt imot.

Presidenten: Da skal vi endre det. Da korrigeres stemmetallene til 73 stemmer mot forslagene og 45 stemmer for. Dermed er forslagene forkastet.

Forslag nr. 22, fra Høyre, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig legge frem forslag om endring av tonnasjeskatten innenfor en provenynøytral ramme, med bredere beregningsgrunnlag og lavere satser, slik at de nye reglene gjøres gjeldende for 1999.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 100 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.26.16)

Presidenten: Forslag nr. 21, fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen justere satsene for forenklet fortolling i samsvar med prisstigningen i perioden.»

Her har Fremskrittspartiet varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.26.40)

Presidenten: Forslagene nr. 19 og 20, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag i statsbudsjettet for år 2000 om at årsavgiften kun skal betales for den del av året kjøretøyet er registrert.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett legge frem en avviklingsplan for avgift på båtmotorer.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 98 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.27.05)

Presidenten: Forslagene nr. 17 og 18, fra Fremskrittspartiet og Høyre, tas opp til votering.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme med en plan for avvikling av avgiften på sjokolade- og sukkervarer snarest og senest i Revidert nasjonalbudsjett 1999.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme med en plan for avvikling av avgiften på sukker snarest mulig og senest i Revidert nasjonalbudsjett 1999.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 80 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.27.30)

Presidenten: Forslagene nr. 14, 15 og 16, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte tas opp til votering.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen engasjere Transportøkonomisk institutt til å foreta en utredning om progresjonen og nivået på engangsavgiften på motorvogner i forhold til den totale samfunnsøkonomi, sikkerhet i trafikken, miljø, sammensetning av bilparken (alder, bruktbilimport, nybilsalg m.m), proveny og dynamiske virkninger.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en snarlig avvikling av avgiften på kassetter.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem et forslag til en snarlig avvikling av avgiften på radio- og fjernsynsmateriell.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte ble med 80 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.27.57)

Presidenten: Forslag nr. 13, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om ikke å utløse GSP-ordningens sikkerhetsmekanisme i 1999.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 73 stemmer mot og 45 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti.

(Voteringsutskrift kl. 23.28.19)

Steinar Bastesen (TF): Jeg stemte feil. Jeg skulle stemt imot.

Presidenten: Da korrigeres stemmetallene til 74 stemmer mot forslaget og 44 for.

Det skal så votes over innstillingen, og presidenten går først til rammeområde 23. Vi befinner oss nå på sidene 46 – 69 i Tillegg nr. 1.

Komiteen hadde innstillet:

C. RAMMEOMRÅDE 23
(Skatter og avgifter)

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

I n n t e k t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Toppskatt m.v.	16 121 000 000	
	72	Fellesskatt	69 802 000 000	
5506		Avgift av arv og gaver		
	70	Avgift	1 150 000 000	
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt	7 807 000 000	
	72	Særskatt på oljeinntekter	9 318 000 000	
	73	Produksjonsavgift	3 300 000 000	
	74	Arealavgift m.v.	300 000 000	
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70	Avgift	3 645 000 000	
5511		Tollinntekter		
	70	Toll	2 200 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	5 800 000	
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.		
	70	Avgift	115 200 000 000	
5526		Avgift på alkohol		
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m.	4 739 000 000	
	72	Produktavgift på øl	3 705 000 000	
	73	Emballasjeavgift på brennevin, vin m.m.	76 000 000	
	74	Emballasjeavgift på øl	16 000 000	
	75	Grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer	200 000 000	
5531		Avgift på tobakkvarer		
	70	Avgift	7 285 000 000	
5536		Avgift på motorvogner m.m.		
	71	Engangsavgift på motorvogner m.m.	8 699 000 000	
	72	Årsavgift	4 570 000 000	
	73	Vektårsavgift	231 000 000	
	75	Omregistreringsavgift	1 500 000 000	
	76	Avgift på bensin	9 950 000 000	
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	4 425 000 000	
5537		Avgifter på båter m.v.		
	71	Avgift på båtmotorer	118 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5541	70	Avgift på elektrisk kraft Forbruksavgift	3 715 000 000	
5542	71	Avgift på mineralolje m.v. Avgift på smøreolje	73 000 000	
5543	70	Miljøavgift på mineralske produkter m.v. CO ₂ -avgift	4 200 000 000	
	71	Svovelavgift	130 000 000	
5545	70	Miljøavgifter i landbruket Miljøavgift, kunstgjødsel	165 175 000	
	71	Miljøavgift, plantevernmidler	45 000 000	
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall Avgift på sluttbehandling av avfall	600 000 000	
5555	70	Sjokolade- og sukkervareavgift Avgift	871 000 000	
5556	70	Avgift på kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer m.m. Produktavgift	935 000 000	
	71	Emballasjeavgift	12 000 000	
5557	70	Avgift på sukker Avgift	220 000 000	
5558	70	Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m. Produktavgift	33 000 000	
	71	Emballasjeavgift	42 000 000	
5565	70	Dokumentavgift Avgift	2 500 000 000	
5580	72	Avgift på flyging av passasjerer Avgift	940 000 000	
5581	70	Avgift på utstyr for opptak og/eller gjengivelse av lyd eller bilder m.v. Avgift på kassetter	45 000 000	
	72	Avgift på radio- og fjernsynsmateriell m.v.	311 000 000	
5583	70	Særskilte avgifter m.v. i telesektoren Inntekter fra frekvenser	45 000 000	
5700	71	Folketrygdens inntekter Trygdeavgift	47 500 000 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	65 030 000 000	
		Totale inntekter		401 774 975 000

II

SKATTE-, AVGIFTS- OG TOLLVEDTAK
Om endringer i Stortingets skattevedtak av
27. november 1997 for inntektsåret 1998

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2 *Upersonlig skattepliktig*

Selskap og sammenslutning som nevnt i selskaps-
skatteloven § 1-2 fjerde og femte punktum svarer for-

muesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under kr 10 000 er skattefri.

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 7,5 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 11 pst.
- For andre skattepliktige: 28 pst.

Kapittel 6 skal lyde:

Kapittel 6 – Tonnasjeskatt

§ 6-1 Tonnasjeskatt

Aksjeselskap som får inntekten beregnet etter skatteloven § 51 A skal svare tonnasjeskatt, jf. skatteloven § 51 A-7, etter følgende satser:

Kr 0 for de første 1 000 nettotonn, deretter kr 36 pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter kr 24 pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter kr 12 pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Om endring i Stortingets vedtak av 27. november 1997 om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 1998

Med hjemmel i lov av 18. august 1911 nr. 8 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 73 fastsettes:

I inntektsåret 1998 skal

1. Den fylkeskommunale inntektsskattøren være
 - For personlige skattytere og dødsboer: Minimum 5,5 pst., maksimum 6,25 pst.
 - For andre skattytere: 0 pst.
2. Den kommunale inntektsskattøren være
 - For personlige skattytere og dødsboer: Minimum 10,25 pst., maksimum 10,75 pst.
 - For andre skattytere: 0 pst.

De høyeste satser skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser. Satser mellom minimum og maksimum fastsettes i tilfelle til hele eller halve prosentenheter.

Om Stortingets skattevedtak for inntektsåret 1999

Kapittel 1 – Generelt

§ 1-1 Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder forskuddsutskriving og endelig utskrivning av skatt på inntekt og formue.

Utskriving av statskatt skjer for de skattepliktige og etter de satser som følger av dette vedtak.

§ 1-2 Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

§ 1-3 Klasseansettelse

Reglene om klasseansettelse i skatteloven § 75 gjelder tilsvarende for skatt etter dette vedtaket. Personer og boer som ikke har krav på klassefradrag, skal settes i skatteklasse 0. Personer som må bo i utlandet på grunn av tjeneste i den norske stat, følger samme regler som personer bosatt i Norge.

§ 1-4 Forskuddsutskriving

Skattepliktig som nevnt i skattebetalingsloven § 1 jf. § 2, skal betale forskudd på formues- og inntektsskatt til staten for inntektsåret 1999. Ved beregningen og innbetalingen gjelder reglene i dette vedtaket og i skattebetalingsloven.

Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av petroleumsskatteloven, og den skattepliktige ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

Plikten til å betale forskudd på inntektsskatt omfatter også person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten

§ 2-1 Personlig skattepliktig og dødsbo

Personlig skattepliktig og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den del av den skattepliktiges samlede antatte formue som overstiger kr 120 000 i klasse 0 og 1 og kr 150 000 i klasse 2. Skattepliktig i klasse 1 som får særfradrag etter skatteloven §§ 76 og 77 henføres til klasse 2 når det gjelder formuesskatt. Det samme gjelder ektefeller som lignes særskilt etter skatteloven § 16 fjerde ledd.

Formuesskatten beregnes etter disse satsene:

	Klasse 0 og 1	Klasse 2
0,2 pst. av de første	420 000	430 000
0,4 pst. av de overskytende beløp		

§ 2-2 Upersonlig skattepliktig

Selskap og sammenslutning som nevnt i selskapskatteloven § 1-2 fjerde og femte punktum svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under kr 10 000 er skattefri.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten

§ 3-1 Toppskatt

Personlig skattepliktig skal av personinntekt fastsatt i medhold av skatteloven § 55, svare toppskatt til staten med 13,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger kr 269 100 i klasse 0 og 1 og kr 318 600 i klasse 2.

Personlig skattepliktig i en kommune i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal li-

kevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 9,5 pst. av hele den delen av inntekten som overstiger kr 269 100 i klasse 0 og 1 og kr 318 600 i klasse 2.

Dersom den skattepliktige er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattepliktige som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 15 bokstav c og d, eller petroleumsskatteloven.

§ 3-2 Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 6,4 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 9,9 pst.
- For andre skattepliktige: 28 pst.

§ 3-3 Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 19 A-4 svares grunnrenteskatt med 27 pst.

§ 3-4 Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattepliktig etter lov av 17. juni 1988 nr. 55 om skatt av inntekt for sjømenn bosatt i utlandet, skal i tillegg til bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen gis tilsvarende anvendelse.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattepliktig og dødsbo ellers i § 3-2 annet ledd, samt toppskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsen i skatteloven § 22 A gjelder tilsvarende skattepliktig som nevnt i dette ledd.

Person som ikke har bopel i riket og som er aksjonær i aksjeselskap skattepliktig etter skatteloven § 15 første ledd b eller c, og som innen riket eller på områder nevnt i petroleumsskatteloven § 1, deltar aktivt i driften av selskapet, skal svare toppskatt som nevnt i § 3-1 første ledd av personinntekt fastsatt av selskapets inntekt i medhold av skatteloven § 55 første ledd nr. 5.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3-5 Skatt til staten på honorar til utenlandske artister m.v.

Skattepliktig etter lov av 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister, skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-6 Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale til bo som omhandlet i skatteloven § 42 åttende ledd tredje punktum skal være 45 pst.

§ 3-7 Skattefri inntekt

Inntekt under kr 1 000 er skattefri. I utlandet bosatt aksjonær (parthaver) i aksjeselskap og dermed likestilt selskap ilignes skatt når inntekten – fastsatt under ett for samtlige aksjonærer – utgjør minst kr 100.

Kapittel 4 – Skatt etter petroleumsskatteloven

§ 4-1 Ordinære skatter

Skattepliktig som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i petroleumsskatteloven, skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattepliktige enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst. De regler som ellers gjelder for beregning av formuesskatt til kommunen, gis tilsvarende anvendelse.

Av inntekt svares skatt med 28 pst. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i petroleumsskatteloven. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen av alminnelig inntekt gis tilsvarende anvendelse.

§ 4-2 Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i petroleumsskatteloven § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4-3 Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 1999 skrives ut og betales i samsvar med petroleumsskatteloven § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4 Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt til staten av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap som er skattepliktig etter petroleumsskatteloven § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter petroleumsskatteloven § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som

fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Skattebegrensning

§ 5-1 Skattebegrensning

Hvis den skattepliktiges samlede skatter ved endelig ligning overstiger 80 pst. av alminnelig inntekt, skal formuesskatt til staten og dernest formuesskatt til kommunen nedsettes slik at nevnte grense ikke overskrides. Skatt av nettoformue over kr 1 000 000 kan likevel ikke nedsettes under 0,6 pst. av den overskytende formue.

Skatt som nevnt under § 4-1 kan ikke nedsettes etter første ledd. Dette gjelder likevel ikke skatt etter § 4-1 annet ledd for skattepliktige som ikke omfattes av petroleumsskatteloven.

§ 5-2 Avgrensning av skatter og inntekter

Under samlede skatter etter § 5-1 regnes:

- Inntekts- og formuesskatt til staten med unntak av toppskatt,
- inntekts- og formuesskatt til kommunen og inntektsskatt til fylkeskommunen.

Følgende skatter og inntekter tas ikke i betraktning ved anvendelsen av dette kapittel:

- Tillegg etter ligningsloven kap. 10,
- skattetillegg etter skatteloven § 44 ellefte ledd,
- særskatt etter § 4-2,
- skattefradrag etter lov av 10. desember 1976 nr. 90 om forsørgerfradrag i skatt for barn og ungdom, og
- inntekt som beskattes etter særskilt sats i henhold til lov av 9. juni 1961 nr. 16 om skatt av slik inntekt.

§ 5-3 Ektefeller

Ved ligning etter skatteloven § 16 gjelder bestemmelsene i § 5-1 for inntekt som ligned under ett, og skatten av denne inntekt og felleslignet formue. Nedsettelsen av skatt skal beregnes før fordeling etter skatteloven § 16 niende ledd og fordeles mellom ektefellene etter størrelsen av den enkeltes netto formue ved statsskatteligningen.

§ 5-4 Anvendelsesområde

Bestemmelsene under § 5-1 til § 5-3 gjelder bare for skattepliktige i klasse 1 og 2, som går inn under § 2-1 og § 4-1. Bestemmelsene gjelder også dødsbo.

§ 5-5 Fordeling mellom skattekreditorene

Ved fordeling av skatt mellom skattekreditorene skal nedsettelse etter § 5-1 i sin helhet belastes staten.

Kapittel 6 – Tonnasjesskatt

§ 6-1 Tonnasjesskatt

Aksjeselskap som får inntekten beregnet etter skatteloven § 51 A skal svare tonnasjesskatt, jf. skatteloven § 51 A-7, etter følgende satser:

Kr 0 for de første 1 000 nettotonn, deretter
kr 36 pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
kr 24 pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
kr 12 pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Kapittel 7 – Skattested

§ 7-1 Skattested for forskuddsutskrivningen

Forskuddsutskrivningen foretas i den kommune hvor den forskuddspliktige er bosatt, jf. skatteloven § 24. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 18. For boer gjelder bestemmelsene i skatteloven § 21.

For person som ikke er bosatt i riket, skal den kommunen som er angitt i skatteloven § 23 første og sjette ledd, § 24 siste ledd eller petroleumsskatteloven § 6 nr. 2, utskrive skatten.

Første og annet ledd gjelder i den utstrekning annet ikke er bestemt i medhold av skattebetalingsloven §§ 8 nr. 4 og 18 nr. 4.

Utskriving av forskudd som omhandlet i § 1-4 tredje ledd foretas i Oslo.

§ 7-2 Skattested for ligningen

Statsskatteligningen foregår i den kommune hvor den skattepliktige etter bestemmelsene i skatteloven §§ 20, 21, 23 og 24 blir å iligne kommuneskatt. Ved ligningen medregnes formue og inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i skatteloven §§ 18 og 19. Ved utligning av skatt for skattepliktig etter petroleumsskatteloven, gjelder § 6 i denne loven.

I utlandet hjemmehørende mottaker av godtgjørelse, tantieme, gratiale og lignende fra selskap eller innretning som er hjemmehørende her i riket (skatteloven § 23 femte ledd), skattlegges i den kommune der selskapet har sitt kontor (hovedkontor) eller styret har sitt sete. Det samme gjelder andelsmeieri (skatteloven § 20 sjuende og åttende ledd) og selskap eller samlag for omsetning av brennevin, vin, fruktvin, mjød eller øl.

Et rederiselskaps inntekt av rederivirksomhet blir ved utligningen av denne inntektsskatt til staten å ansette under ett i den kommune hvor selskapet har sitt kontor eller hvor bestyrelsen foregår, jf. skatteloven § 20 tredje ledd. Ved ansettelsen i denne kommunen blir å medregne inntekt som skal skattlegges der etter reglene i skatteloven § 18. For selskap som driver fangstvirksomhet på havet eller bergningsvirksomhet, beregnes inntektsskatt til staten av den del av selskapets inntekt som er skattepliktig til vedkommende kommune, forutsatt at denne del når den fastsatte grense.

Skattlegging av inntekt som nevnt i § 3-4 annet ledd, foretas i Oslo.

Kapittel 8 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser m.v.

§ 8-1 *Kapitalavkastningsraten for fastsetting av personinntektsdel av nærings- og selskapsinntekt (deling)*

Kapitalavkastningsraten som nevnt i skatteloven § 60 annet ledd skal være maksimalt 11,0 pst.

§ 8-2 *Normalrentesatsen for rimelig lån i arbeidsforhold*

Normalrentesatsen som nevnt i skatteloven § 42 c annet ledd skal være 5,0 pst.

§ 8-3 *Minstefradrag*

Fradrag beregnet etter skatteloven § 44 første ledd bokstav g nr. 1 annet ledd, skal ikke settes lavere enn kr 3 900 og ikke høyere enn kr 34 900. Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

§ 8-4 *Foreldrefradrag*

Fradrag beregnet etter skatteloven § 44 sjettede ledd skal ikke settes høyere enn kr 25 000 for ett barn og kr 30 000 for to eller flere barn.

§ 8-5 *Klassefradrag*

Fradrag etter skatteloven § 75 er kr 26 300 i klasse 1 og kr 52 600 i klasse 2.

§ 8-6 *Skattereduksjon for skattyter med liten skatteevne*

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 78 nr. 1 første punktum skal være kr 71 800 for enslige og kr 117 500 for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 16 tolvte ledd.

Kapittel 9 – Forskriftskompetanse m.v.

§ 9-1 *Avrundingsregler og utfyllende regler*

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrundning av inntekts- og formuesposter, samt fradragposter.

§ 9-2 *Adgang til å fravike reglene i vedtaket*

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 56 nr. 5.

Om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 1999

Med hjemmel i lov av 18. august 1911 nr. 8 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 73 fastsettes:

I inntektsåret 1999 skal

1. Den fylkeskommunale inntektsskattøren være
 - For personlige skattytere og dødsboer: Minimum 5,35 pst., maksimum 6,60 pst.
 - For andre skattytere: 0 pst.
2. Den kommunale inntektsskattøren være
 - For personlige skattytere og dødsboer: Minimum 10,0 pst., maksimum 11,50 pst.
 - For andre skattytere: 0 pst.

De høyeste satser skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser. Satser mellom minimum og maksimum fastsettes i tilfelle til hele eller halve prosentenheter.

Om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 1999

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 89 øre pr. standardkubikkmeter,
- b) for olje eller kondensat 89 øre pr. liter.

Om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 1999

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov av 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver skal det fra 1. januar 1999 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

§ 2

Fradrag etter loven § 15 annet ledd for begravelser, omkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til kr 25 000, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter loven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til kr 25 000 pr. år.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første kr 200 000	intet
Av de neste kr 300 000	8 pst.
Av overskytende beløp	20 pst.

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første kr 200 000	intet
Av de neste kr 300 000	10 pst.
Av overskytende beløp	30 pst.

Om fastsetting av avgifter m.v. til folketrygden for 1999

Med hjemmel i folketrygdloven §§ 23-2, 23-3 og 23-9 fastsettes:

For året 1999 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1 Arbeidsgiveravgift

- a) Når arbeidstakeren i inntektsåret 1999 er skattepliktig etter skatteloven § 24 til en kommune i sone V: 0,0 pst. Denne sonen omfatter:
- i Finnmark fylke, alle kommuner,
 - i Troms fylke, kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.
- Samme satsen skal benyttes for arbeidsgiveravgift av inntekt som blir skattlagt etter lov av 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.
- b) Når arbeidstakeren i inntektsåret 1999 er skattepliktig etter skatteloven § 24 til en kommune i sone IV: 5,1 pst. Denne sonen omfatter:
- i Troms fylke, de kommuner som ikke er blant de nevnte i a første ledd,
 - i Nordland fylke, alle kommuner,
 - i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Flatanger, Fosnes, Grong, Høylandet, Leka, Lierne, Namdals-eid, Namsskogan, Namsos, Nærøy, Overhalla, Røyrvik og Vikna.
- c) Når arbeidstakeren i inntektsåret 1999 er skattepliktig etter skatteloven § 24 til en kommune i sone III: 6,4 pst. Denne sonen omfatter:
- i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Frøya, Hitra, Osen, Roan og Åfjord,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunen Smøla.
- d) Når arbeidstakeren i inntektsåret 1999 er skattepliktig etter skatteloven § 24 til en kommune i sone II: 10,6 pst. Denne sonen omfatter:
- i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Frosta, Leksvik, Meråker, Mosvik, Snåsa og Verran,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Agdenes, Bjugn, Hemne, Holtålen, Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rissa, Røros, Selbu, Snillfjord, Tydal og Ørland,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunene Aukra, Aure, Eide, Gjemnes, Halså, Haram, Herøy, Midsund, Nesset, Norddal, Rauma, Rindal, Sande, Sandøy, Stordal, Stranda, Sunndal, Surnadal, Tingvoll, Tustna, Vanylven, Volda og Ørsta,
 - i Sogn og Fjordane fylke, alle kommuner,
 - i Hordaland fylke, kommunene Austevoll, Austrheim, Bømlo, Eidfjord, Etne, Fedje, Fusa, Granvin, Jondal, Kvam, Kvinnherad, Lindås, Masfjorden, Meland, Modalen, Odda, Osterøy, Radøy, Samnanger, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Vaksdal og Ølen,
 - i Rogaland fylke, kommunene Bokn, Finnøy, Forsand, Hjelmeland, Kvitsøy, Sauda, Suldal, Vindafjord og Utsira,
 - i Vest-Agder fylke, kommunene Audnedal, Hægebostad, Sirdal og Åseral,
 - i Aust-Agder fylke, kommunene Bygland, Bykle, Evje og Hornnes, Gjerstad, Iveland, Valle, Vegårshei og Åmli,
 - i Telemark fylke, kommunene Drangedal, Fyresdal, Hjartdal, Kviteseid, Nissedal, Nome, Notodden, Seljord, Tinn, Tokke og Vinje,
 - i Buskerud fylke, kommunene Flå, Gøll, Hemsedal, Hol, Nes, Nore og Uvdal, Rollag og Ål,
 - i Oppland fylke, kommunene Dovre, Etnedal, Gausdal, Lesja, Lom, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Nordre Land, Ringebu, Sel, Skjåk, Søndre Land, Sør-Aurdal, Sør-Fron, Vestre Slidre, Vågå, Vang og Øystre Slidre,
 - i Hedmark fylke, kommunene Alvdal, Eidskog, Engerdal, Folldal, Grue, Nord-Odal, Os, Rendalen,

Stor-Elvdal, Tolga, Trysil, Tynset, Våler, Åmot og Åsnes.

- e) Ellers skal satsen være 14,1 pst. Dette øvrige området kalles sone I. Denne satsen skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel nedenfor i § 4, og arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen etter reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd.
- f) Når arbeidstaker nevnt under bokstav a-e fra samme arbeidsgiver mottar ytelser i 1999 på mer enn 16 ganger grunnbeløpet i folketrygden, skal det i tillegg til satsene nevnt ovenfor regnes en særlig avgift etter en sats på 12,5 pst. på det overskytende.

§ 2 Trygdeavgift

- a) Av pensjon, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 44 annet ledd nr. 1 og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1: 3,0 pst.
- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3: 10,7 pst. Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk over 7,8 pst. av inntekten skal dekkes med tilskudd knyttet til jordbruksoppgjøret.
- Næringsinntekt er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i forskrift gitt av Finansdepartementet 5. oktober 1970 nr. 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 3 Tilskudd fra kommunene og fylkeskommunene som nevnt i folketrygdloven § 23-9 annet ledd

- a) I kommuner: 0,0 pst.
- b) I fylkeskommuner: 0,0 pst.

§ 4 Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgiften og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden.

Om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 1999

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I.

I 1999 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning fra fartøy av fisk, hval og sel, og produkter av disse:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjongivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.

4. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
5. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II.

Produktavgiften skal være 3,2 pst. for 1999.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov av 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

Om tollavgifter for budsjetterterminen 1999

I.

Tolltariffen slik den gjelder 31. desember 1998, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal fortsatt gjelde fra 1. januar 1999, med følgende endringer:

A.

Tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 4 skal lyde:

Motorkjøretøy som er registrert i utlandet, dersom det nyttes til ervervsmessig person- eller varetransport enten fra sted i utlandet til sted i tollområdet, eller fra sted i tollområdet til sted i utlandet.

Motorkjøretøy som er registrert i et annet EØS-land kan likevel nyttes til ervervsmessig varetransport innenfor tollområdet, så fremt det foreligger en tillatelse til dette utstedt av rette myndighet i registreringslandet.

Motorkjøretøy som nevnt i første og annet ledd kan ikke eies eller føres av person bosatt i tollområdet. Tollvesenet kan i særlige tilfelle dispensere fra dette.

Tollfriheten omfatter på vilkår fastsatt av departementet også utenlandske tilhengere.

B.

For landbruksvarer endres oppdelingene og tollsatsene for friske poteter slik som angitt i vedlegg 3 til St.prp. nr. 1 (1998-99) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

C.

For industrivarer som 31. desember 1998 er oppført i tolltariffen med høyere tollsats enn 0, reduseres tollsatsene i samsvar med det som følger av Norges forpliktelser etter WTO-avtalen og den særskilte Ministererklæringen om liberalisering av handel med informasjonsteknologiprodukter.

D.

Tollsatsene settes til 0 på de varenumre i tolltariffen som er angitt i vedleggene 4, 5 og 6 til St.prp. nr. 1 (1998-99) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

II.

Finansdepartementet gis fullmakt til i budsjetterterminen 1999 å innarbeide nye inndelinger i tolltariffen.

III.

Finansdepartementet gis fullmakt til i budsjetterterminen 1999 å iverksette de tollreduksjoner som følger av frihandelsavtalen mellom EFTA-landene og Marokko, samt eventuelle frihandelsavtaler mellom EFTA-landene og henholdsvis Tunisia, Kypros og de palestinske selvstyremyndigheter.

IV.

Finansdepartementet gis fullmakt til i budsjetterterminen 1999 å iverksette de tollreduksjoner som måtte følge av WTO-forhandlingene om utvidelse av produktdekningen under Ministererklæringen om liberalisering av handel med informasjonsteknologiprodukter.

V.

Finansdepartementet gis fullmakt til i budsjetterterminen 1999 å iverksette de tollreduksjoner som måtte følge av WTO-forhandlingene om utvidelse av produktdekningen under overenskomsten vedrørende tollfri markedsadgang for farmasøytiske produkter.

Om særavgifter til statskassen for budsjetterterminen 1999

AVGIFTER PÅ ALKOHOL I A. Avgift på brennevin og vin m.m.

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. juni 1964 nr. 1 betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk tilvirking av sprit, isopropanol, brennevin, vin, fruktvin og mjød med følgende beløp:

1. Drikk med alkoholstyrke over 22 volumprosent alkohol: 690 øre pr. volumprosent og liter.
2. Drikk med alkoholstyrke 15-22 volumprosent alkohol (sterkvin): 682 øre pr. volumprosent og liter.
3. Drikk med alkoholstyrke over 7 og under 15 volumprosent alkohol (svakvin): 358 øre pr. volumprosent og liter.
4. Drikk med alkoholstyrke over 0,7 til og med 7 volumprosent alkohol, avgiftsbelegges etter satsene som gjelder for øl med tilsvarende alkoholstyrke.

For svakvin med alkoholstyrke over 7 og under 15 volumprosent alkohol, fastsettes den avgiftspliktige alkoholstyrken etter departementets nærmere bestemmelser.

Satsene i avsnittene foran gjelder også varer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.

Departementet kan fastsette en forenklet avgiftsbelegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

For avgiftspliktige varer etter § 1 første ledd nr. 1-3 betales i tillegg en miljøavgift på kr 3,37 pr. emballa-

sjeenhet. Departementet avgjør hva som skal anses som avgiftspliktig emballasje.

Avgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan på nærmere vilkår frita for, sette ned eller refundere avgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

For avgiftspliktige varer etter § 1 første ledd nr. 4 betales miljøavgift etter reglene for øl.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c) Brukes ved framstilling av essenser i tilfelle som nevnt i punkt b.
- d) Leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denatureert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk.
- e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

§4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

I B. Avgift på alkohol i essenser m.v. som innføres

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. juni 1964 nr. 1 betales avgift til statskassen på alkohol i es-

senser som innføres. Departementet kan bestemme at det skal betales avgift på alkoholen også i andre varer til forterring m.v. som innføres.

Avgiften beregnes etter satser og regler som gjelder for sprit og isopropanol i § 1 i vedtaket for avgift på brennevin og vin m.m.

§2

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på alkoholen i varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres til bruk om bord i skip eller fly i utenriks fart,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c) Blir nyttet som råstoff eller hjelpemiddel ved fremstilling av særavgiftsbelagte ferdigvarer.

§3

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§6

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Avgift på øl

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 28. juni 1912 nr. 4 betales avgift til statskassen på øl med følgende beløp for hver liter:

- a) Av øl som inneholder til og med 0,7 volumprosent alkohol: kr 1,55.
- b) Av øl som inneholder over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol: kr 2,46.
- c) Av øl som inneholder over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol: kr 9,26.
- d) Av øl som inneholder over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol: kr 16,05.
- e) Av øl som inneholder over 4,75 til og med 5,75 volumprosent alkohol: kr 22,82.

- f) Av øl som inneholder over 5,75 til og med 6,75 volumprosent alkohol: kr 29,62.
 g) Av øl som inneholder over 6,75 til og med 7,0 volumprosent alkohol: kr 30,98.

Departementet kan fastsette en forenklet avgiftsbe-
 regning for varer som reisende innfører til personlig bruk
 utover avgiftsfri kvote.

§2

For øl betales i tillegg en miljøavgift på kr 3,37 pr.
 emballasjeeenhet.

Departementet avgjør hva som skal anses som avgifts-
 pliktig emballasje.

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette
 ned eller refundere avgiften dersom emballasjen inngår i
 et retursystem.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunde-
 res eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske
 og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfri-
 het.
- b) Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om
 bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart,
 eller leveres til bruk i forbindelse med utfor-
 sking og utnytting av undersjøiske naturfore-
 komster i havområder utenfor norsk territorial-
 grense, etter de samme bestemmelser som gjel-
 der for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til
 utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens
 innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 4. kommer i retur,
 5. overføres til et bryggeri.
- c) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til per-
 sonlig bruk.

§4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser
 om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgifts-
 beløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjø-
 res spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når
 det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var
 overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i
 det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgifts-
 beløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fast-
 satt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

GRUNNAVGIFT PÅ ENGANGSEMBALLASJE FOR DRIKKEVARER

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai
 1933 nr. 11 betales grunnavgift til statskassen på eng-
 gangsemballasje på drikkevarer med kr 0,79 pr. emballa-
 sjeeenhet. Som engangsemballasje anses emballasje som
 ikke kan gjenbrukes.

Grunnavgiften på engangsemballasje for produkter
 som omfattes av Stortingets vedtak om avgift på bren-
 nevin og vin m.m. § 1 første ledd nr. 1-3, inngår ikke i
 beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan fastsette en forenklet avgiftsbe-
 regning for varer som reisende innfører til personlig bruk
 utover avgiftsfri kvote.

§2

Unntatt fra avgiftsplikten er engangsemballasje for:

- a) Melk, melkeprodukter.
- b) Drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og kon-
 sentrater av dette.
- c) Varer i pulverform.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunde-
 res eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske
 og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfri-
 het.
- b) Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om
 bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart,
 eller leveres til bruk i forbindelse med utfor-
 sking og utnytting av undersjøiske naturfore-
 komster i havområder utenfor norsk territorial-
 grense, etter de samme bestemmelser som gjel-
 der for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til
 utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens
 innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til per-
 sonlig bruk.

§4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser
 om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgifts-
 beløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjø-
 res spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når
 det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var
 overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i
 det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan i forskrift gi regler om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§8

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

AVGIFT PÅ TOBAKKVARER

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1993 nr. 11 betales avgift til statskassen etter følgende satser av:

- a) Sigarer: kr 0,79 pr. gram av pakningens nettovekt.
Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.
- b) Sigaretter: kr 1,58 pr. stk.
Med én sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks. 180 mm, osv. Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.
- c) Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning: kr 0,95 pr. gram av pakningens nettovekt.
- d) Skråtobakk: kr 0,45 pr. gram av pakningens nettovekt.
- e) Snus: kr 0,45 pr. gram av pakningens nettovekt.
- f) Sigarettpapir og sigarettthylser: kr 0,02 pr. stk. av innholdet i pakningen.

Departementet kan fastsette en forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.»

§2

Varer som er ment – eller som departementet finner er tjenlig – som erstatning for forannevnte varer, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1 for tilsvarende tobakkvare.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,

4. kommer i retur.

- c) Kvalitetsprøves og forbrukes i fabrikker eller på lager.
- d) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

§ 4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan i forskrift gi regler om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1-3.

§8

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

AVGIFTER PÅ MOTORVOGNER M.M.

I A. Engangsvgift på motorvogn m.m.

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. juni 1959 nr. 2 betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk tilvirking av motorvogner i henhold til følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
2. varebiler klasse 1 og
3. understell med motor for slike motorvogner:

kr 23,92	pr. kg av de første 150 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 47,85	pr. kg av de neste 250 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 95,70	pr. kg av resten (vektavgift),
dessuten:	
kr 7,28	pr. cm ³ av de første 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 19,07	pr. cm ³ av de neste 600 cm ³ av slagvolumet,
kr 44,84	pr. cm ³ av de neste 400 cm ³ av slagvolumet,
kr 56,03	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:	

- kr 95,27 pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
 kr 347,50 pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,
 kr 695,22 pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
 kr 1 176,66 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe b:

1. Varebiler klasse 2,
2. kombinerte biler med totalvekt 3 500 kg inntil 5 000 kg,
3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser og
4. understell med motor for slike motorvogner:
20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

1. Campingbiler og
2. understell med motor for slike motorvogner:
28 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

1. Kombinerte biler med totalvekt under 3 500 kg og
2. understell med motor for slike motorvogner:
35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

1. Trekkvogner (ikke semitrailer),
2. beltebiler og
3. understell med motor for slike motorvogner:
36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:

- kr 6 550 pr./stk. (stykkavgift),
 dessuten:
 kr 0,00 pr. cm³ av de første 125 cm³ av slagvolumet,
 kr 22,50 pr. cm³ av de neste 775 cm³ av slagvolumet,
 kr 49,33 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
 dessuten:
 kr 0,00 pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten,
 kr 291,50 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

- Beltemotorsykler (snøscootere):
 30 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe h:

- Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede:
 40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

- Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre:
 kr 2 155,00.

§2

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – i skal det i tillegg til avgiften under § 1 svares en vrakpantavgift på kr 1 200 pr. kjøretøy. Avgiften inngår i beregningsgrunnlaget for merverdiavgift.

§3

Ved beregning av avgift basert på slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med kjøretøyets typegodkjenning og/ eller skal fremkomme i kjøretøyets norske vognkort.

Vektavgiftsgrunnlaget er den egenvekt som er fastsatt i forbindelse med kjøretøyets typegodkjenning, med eventuelt tillegg av ekstrastyr. Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om ekstrastyr og om beregning av avgift på dette.

Verdiavgiftsgrunnlaget er ved innenlandsk tilvirkning prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

- a) Motorvogner som utleveres fra innenlandsk produsent eller innføres som umontert enhet eller uten det utstyr eller de deler som tilsvarende komplette motorvogner har ved utleveringen/innførselen.
- b) Motorvogner som har vært registrert i utlandet før for-tolling.
- c) Motorvogner som utleveres/innføres i skadet stand eller med skjulte feil og mangler.

Forskrift om fastsettelse av avgiften for disse grupper og regler om fradrag for bruk o.l. gis av Finansdepartementet.

§4

Ved vurderingen av hvilken avgiftsgruppe motorvogner skal henføres under, legges definisjonene av kjøretøygruppene i Vegdirektoratets forskrift av 25. januar 1990 om krav til kjøretøy til grunn så langt de passer og ikke annet er bestemt. Hvor slik definisjon mangler kan Finansdepartementet fastsette nærmere bestemmelser.

Oppstår det avgiftsmessig sett tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§5

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
2. Motorvogner som registreres på NATO-hovedkvarteret i Norge og organisasjonens utenlandske personell som nyter personlig tollfrihet.
3. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.

4. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring.
5. Kombinerte rutevogner.
6. Ambulanser, herunder leilighetsambulanser.
7. Begravelseskjøretøyer.
8. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.
9. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift.
10. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:
 - a) innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov av 4. juni 1976 nr. 63, unntatt turvogner,
 - b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede m.v.
11. Motorvogner som innføres som flytte- eller arvegods.
12. Motorvogner til undervisningsformål.
13. Beltevogner til Forsvaret.

§6

Departementet fastsetter forskrift om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

- a) innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 1 avgiftsgruppe h,
- b) innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 5 nr. 10.

§7

Når motorvogn uten å ha vært i bruk her i landet utføres til utlandet, enten direkte eller via tolloplag, kan betalt særavgift og merverdiavgift refunderes, når det ikke er gått over 3 år mellom fortollingen og gjenutførselen.

§8

Departementet kan gi forskrift om avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftssats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrift om avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogns grunnlag for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§9

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§11

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i

det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§12

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

I B. Avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. juni 1959 nr. 2 betales avgift til statskassen ved registrering av motorvogn, herunder motorsykler, som er innført i deler fra utlandet og som er avgiftspliktig etter vedtak om engangsavgift. Avgift skal også betales ved registrering av oppbygging vedrørende motorvogn som tidligere er registrert her i landet, når nytt registreringsdokument må opprettes som følge av oppbyggingen.

Avgiften skal så vidt mulig svare til summen av toll og avgifter som oppkreves ved innførselen av en tilsvarende motorvogn i oppbygd stand.

§2

Departementet avgjør i tvilstilfeller hva som er oppbygging av motorvogn og hva som er tilsvarende motorvogn i oppbygd stand.

For motorvogner av serier, fabrikat, typer eller modeller som ikke tidligere har vært innført eller som ikke er gjenstand for ordinær innførsel, fastsettes avgiften av departementet.

Toll og avgifter som ved tollkvitinger legitimeres å være betalt ved innførsel av deler til den oppbygde motorvogn, går til fradrag i avgiften. Fradragsrett gjelder dog ikke merverdiavgift som gir rett til fradrag etter merverdiavgiftsloven.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på oppbygginger på grunn av skader på motorvogn. Registreres motorvognen etter oppbyggingen på en annen enn den som stod som registrert eier av vognen på skadetidspunktet, skal det svares avgift etter post IV (omregistreringsavgift).

§4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var

overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Årsavgift

§ 1

For 1999 betales i henhold til lov av 19. juni 1959 nr. 2 avgift til statskassen med:

1. kr 1 965 av:
 - a) Personbiler
 - b) Varebiler
 - c) Campingbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg
 - d) Busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser (minibusser)
 - e) Kombinerte biler med tillatt totalvekt mindre enn 3 500 kg
 - f) Årsprøvekjennermerke for kjøretøy
2. kr 1 005 av campingtilhengere med egenvekt over 350 kg
3. kr 1 550 av motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge
4. kr 1 140 av:
 - lastebiler
 - trekkbiler
 - kombinerte biler
 - med tillatt totalvekt 3 500 kg og mindre enn 12 000 kg.

§2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
- b) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 7 i lov av 4. juni 1976 nr. 63 som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede.
- c) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 3 i lov av 4. juni 1976 nr. 63 som rutevogn.
- d) Motorvogn som er godkjent og registrert som ambulans (herunder leilighetsambulans) eller registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå o.l.
- e) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn.
- f) Kjøretøy som er 30 år eller eldre.
- g) Kjøretøy som dokumenteres levert senest innen avgiftens forfall til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopp huggeri for vraking/hugging.
- h) Kjøretøy som er registrert på NATO-hovedkvarteret i Norge og organisasjonens utenlandske personell som nyter personlig tollfrihet.
- i) Kjøretøy som drives kun med elektrisk strøm (el- biler).

§3

For kjøretøy som er eller blir registrert i første halvår, skal det svares full avgift. Det samme gjelder for årsprøvekjennermerker som er eller blir tildelt første halvår.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det svares halv avgift på kjøretøy som:

1. dokumenteres levert til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopp huggeri for vraking/ hugging i første halvår, men etter avgiftens forfall,
2. registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

§4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om innkreving av tilleggsavgiften.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

III. Vektårsavgift

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. juni 1959 nr. 2 til statskassen betales vektgradert årsavgift på innenlandsregistrerte kjøretøy, etter følgende satser:

Vekt kg	Med enkelt-aksler kr pr. år	Andre kr pr. år
9 001-11 999	0	0
12 000-13 000	1 155	1 155
13 001-14 000	1 155	1 155
14 001-15 000	1 155	1 155
15 001-16 000	2 374	1 155
16 001-17 000	2 374	1 155
17 001-18 000	2 936	1 155
18 001-19 000	3 519	1 755
19 001-20 000	4 103	2 348
20 001-21 000	4 690	2 936
21 001-22 000	5 277	3 519
22 001-25 000	5 867	4 103
25 001 og over	6 445	4 690

Dersom kjøretøy angitt i tabellen over skal trekke tilhengere med totalvekt over 13 000 kg, skal det i tillegg betales avgift avhengig av tyngste tilhenger som ønskes benyttet, etter følgende satser:

Vekt kg	kr pr. år
13 001-14 000	1 755
14 001-15 000	2 348
15 001-16 000	2 936
16 001-17 000	3 519
17 001-18 000	4 103
18 001-19 000	4 690
19 001-20 000	5 277
20 001-21 000	5 867
21 001-22 000	6 445
22 001-25 000	7 038
25 001 og over	7 621

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift basert på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift for de enkelte tilhengergrupper, ved korttidsbruk av tilhenger.

§2

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§3

Vektårsavgiftsgrunnlaget er kjøretøyets tillatte totalvekt, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Totalvekten settes ikke høyere enn det kjøretøyet maksimalt tillates brukt med på det norske vegnettet. Avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt etter forskrift fastsatt av departementet.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke direkte går fram av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§4

Følgende kjøretøy er på vilkår fastsatt av departementet fritatt for vektårsavgift:

- traktorer,
- kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,

- motorredskaper,
- kjøretøy som er registrert på innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov av 4. juni 1976 nr. 63 som personrutevogn, kombinert rutevogn eller turvogn samt demonstrasjonsbusser i samme bevillingskjøring. Som turvogn menes i denne sammenheng busser med over 8 sitteplasser i tillegg til fører-setet og tillatt totalvekt over 5 000 kg,
- kjøretøy som er 30 år eller eldre. Fritaket gjelder ikke tilhengere,
- kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport).

§5

Departementet kan gi forskrift om utskrivning av avgiften i flere terminer, og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

§6

Departementet kan fastsette nærmere forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§9

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IV. Omregistreringsavgift

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. juni 1959 nr. 2 betales avgift til statskassen ved omregistrering av etternevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	1999 og 1998 kr	1997 kr	1996 kr	1995 til 1988 kr	1987 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler.					
1. Mopeder	450	450	450	450	450
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum	1 285	1 285	1 285	1 285	1 120

3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 135	2 135	2 135	2 135	1 120
---	-------	-------	-------	-------	-------

b. Personbiler. Busser.

Egenvekt (typegodkjent):

1. t.o.m. 800 kg	6 280	4 760	3 590	2 405	1 120
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	8 580	6 670	4 935	3 420	1 120
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	12 335	9 585	7 005	4 760	1 120
4. over 1 600 kg	15 975	12 335	9 025	6 155	1 120

c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler. Campingbiler. Beltebiler.

Egenvekt (typegodkjent):

1. t.o.m. 1 000 kg	5 105	3 925	3 080	1 960	1 120
2. over 1000 kg t.o.m. 2 000 kg	7 790	6 330	4 710	3 255	1 120
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	12 830	10 260	7 620	5 210	1 120
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	17 655	14 120	10 590	7 115	7 115
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	22 700	18 110	13 615	9 080	9 080
6. over 5 000 kg	27 405	21 970	16 420	11 045	11 045

d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg.

Egenvekt (typegodkjent):

1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	5 105	3 925	3 080	1 960	1 960
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	5 885	4 710	3 590	2 300	2 300
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	8 910	7 175	5 375	3 590	3 590
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	11 885	9 410	7 245	4 710	4 710
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	16 705	13 450	10 090	6 670	6 670
6. over 5 000 kg	21 580	17 320	12 950	8 630	8 630

§2

På vilkår departementet kan fastsette, fritas eller refunderes avgift ved omregistrering av kjøretøy:

1. ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
2. på ektefelle,
3. mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
4. som er 30 år eller eldre,
5. som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
6. som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
7. på NATO-hovedkvarteret i Norge og organisasjonens utenlandske personell som nyter personlig tollfrihet,
8. som har vært registrert på samme eier i 2 måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
9. som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
10. ved fusjon mellom aksjeselskaper.

§3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§4

Departementet kan fritas for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§5

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

AVGIFT PÅ BÅTMOTORER

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen ved import og innenlandsk tilvirking av båtmotorer (framdriftsmotorer). Som båtmotor anses også motorblokker til slike.

Avgiftsplikten gjelder båtmotorer på minst 9 hk. Elektriske motorer er unntatt fra avgiftsplikt.

§2

Avgiftssatsen er kr 118,50 pr. hk.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra tilvirkers, importørs eller forhandlers lager
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,

- 3. leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåtre-gisteret (dog ikke utenbordsmotorer og hekk-aggagater),
- 4. leveres til bruk i fartøy m.v. registrert i skips-registeret, med unntak av fritidsbåter.
- c) Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11, pkt. 10, 12, 13 eller 14 e.
- d) Benyttes i Forsvarets marinefartøy.

§4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgifts-beløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjø-res spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan i forskrift gi regler om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 3.

§8

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgifts-beløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fast-satt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

FORBRUKSAVGIFT PÅ ELEKTRISK KRAFT

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på elektrisk kraft som leveres eller innføres til bruk her i landet. Avgift skal betales også ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk. Avgiftssatsen er 5,94 øre pr. kWh.

Avgift oppkreves ikke for industri, bergverk, arbeids-markedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen.

Departementet kan i forskrift gi regler om avgifts-messig avgrensning av industri, bergverk, arbeidsmar-kedsbedrifter som utøver industriproduksjon og vekst-husnæringen samt om praktiseringen av fritaket.

Avgift oppkreves ikke for Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

§2

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunde-res eller ytes tilskudd for avgift på kraft som:

- a) Leveres i direkte sammenheng med produksjonen av elektrisk kraft.
- b) Er produsert ved energigjenvinningsanlegg.
- c) Er produsert i mottrykksanlegg.

- d) Er produsert i aggregat med generator som har mindre merkeytelse enn 100 kVA.
 - e) Er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet.
 - f) Er produsert og forbrukt i transportmidler.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensingen av unntaksbestemmelsene.

§3

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgifts-beløpene.

§4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjø-res spørsmålet av departementet.

§5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§6

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgifts-beløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fast-satt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

AVGIFT PÅ SJOKOLADE- OG SUKKERVARER M.M.

I.

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen med kr 13,45 pr. kg på sjokolade- og sukkervarer m.m. av varens avgifts-pliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningmiddel. Departe-mentet kan gi forskrift om hva som skal anses som av-giftspliktige sjokolade- og sukkervarer.

Departementet kan fastsette en forenklet avgiftsbe-regning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§2

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunde-res eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfri-het.
- b) Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 - 1. utføres til utlandet,
 - 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utfor-sking og utnyttning av undersjøiske naturfore-komster i havområder utenfor norsk territorial-grense, etter de samme bestemmelsene som gjel-der for toll,

3. legges inn på tollager, når varen er bestemt til utførsel eller bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

- c) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
d) Brukes som råstoff m.v. ved fremstilling av varer.

§3

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§6

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

Fra 1. april 1999 skal avgiftssatsen i § 1 være kr 13,89 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

AVGIFT PÅ ALKOHOLFRIE DRIKKEVARER

M.M.

A. Avgift på kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer m.m.

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på:

- a) kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer med kr 1,55 pr. liter,
b) sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l med kr 9,30 pr. liter,
c) kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges. Avgiften utgjør kr 62,00 pr. kg kullsyre.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol, unntatt øl.

§2

For avgiftspliktige varer etter § 1 a betales i tillegg en miljøavgift på kr 3,37 pr. emballasjeenhet. Departementet avgjør hva som skal anses som avgiftspliktig emballasje.

Departementet kan på nærmere vilkår frita for, sette ned eller refundere avgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
b) Fra tilvirkers eller importørs lager
1. utføres til utlandet,
2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
c) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

§4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§7

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B. Avgift på kullsyrefrie, alkoholfrie drikkevarer m.m.

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på kullsyrefrie, alkoholfrie drikkevarer med kr 1,55 pr. liter salgsvare. Med alkoholfrie drikkevarer likestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol, unntatt øl.

§2

For kullsyrefrie, alkoholfrie drikkevarer betales i tillegg en miljøavgift på kr 0,34 pr. emballasjeenhet. Departementet avgjør hva som skal anses som avgiftspliktig emballasje.

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette ned eller refundere avgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

§3

Unntatt fra avgiftsplikten etter §§ 1 og 2 er:

- a) Melk, melkeprodukter.
- b) Drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette.
- c) Varer i pulverform.

§4

Unntatt fra avgiftsplikt etter § 1 er råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetning av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse.

§5

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c) Nytt til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.
- d) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

§6

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§9

Departementet kan i forskrift gi regler om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1, 3 og 4.

§10

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

AVGIFT PÅ SUKKER M.V.

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på sukker m.v. med kr 5,38 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

§2

Avgiftsplikten omfatter:

1. Sukker (roe- og rørsukker).
2. Sirup og sukkeropløsning av nevnte varer.

§3

Varer som inneholder sukker m.v. nevnt under § 2, og som er ment eller som departementet finner tjenlige som erstatning for avgiftspliktig vare, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1.

§4

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på sukker som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant m.v. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c) Nytt til ervervsmessig fremstilling av varer.
- d) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

§5

Departementet fastsetter i forskrift bestemmelser om hvilken ervervsmessig fremstilling av varer som faller inn under § 4 punkt c.

§6

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§9

Departementet kan i forskrift gi regler om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1, 2, 3 og 4.

§10

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

DOKUMENTAVGIFT

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 12. desember 1975 nr. 59 betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn, med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, dog minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 pr. hjemmelsoverføring.

§2

Fritatt for avgift, på vilkår som departementet kan fastsette, er:

- a) Gaveandel i dokument som inneholder gave, donasjon o.l. til det offentlige eller til offentlig godkjente stiftelser og legater, eller til foreninger med allmenntilfelle formål og med styresete her i landet.
- b) Dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner.
- c) Egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie.
- d) Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller.
- e) Arveandel etter loven ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel.
- f) Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg.

§3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§5

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

AVGIFT PÅ KASSETTER

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på uinnspilte lyd-kassettbånd og uinnspilte videokassettbånd etter disse satsene:

- a) for lyd-kasset: kr 4,00 pr. kasset,
- b) for videokasset: kr 20,17 pr. kasset.

Avgiften omfatter også delvis innspilte kassettbånd etter departementets nærmere bestemmelser.

Med kassettbånd menes også magnetbånd på spole tilpasset innbygging i kasset.

§2

Hvis det oppstår tvil om omfanget av og grunnlaget for avgiftsplikten, blir spørsmålet avgjort av departementet.

§3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) utelukkende kan brukes i dikteringsmaskiner,
- b) utelukkende kan brukes i datamaskiner,
- c) brukes til produksjon av lydbøker for blinde og svak-synte,
- d) brukes til produksjon av videoinnspillinger for døve og hørselssvekkede,
- e) fra importør, registrert tilvirker eller virksomhet som driver ervervsmessig innspilling av kassettbånd
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres til bruk om bord i skip eller fly i utenriks fart,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
- f) brukes til ervervsmessig innspilling,
- g) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

§4

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§5

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

**AVGIFT PÅ RADIO- OG FJERNSYNS-
MATERIELL M.V.**

§ 1

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på radio- og fjernsynsmateriell m.v., etter en avgiftssats på 10,35 pst.

Departementet kan i forskrift gi regler om avgrensning og utfylling av bestemmelsen.

§ 2

Avgiften beregnes på grunnlag av engrosprisen på vedkommende materiell ved salg til detaljforhandler – merverdiavgiften og særavgiften ikke medregnet.

Departementet kan gi nærmere forskrift om beregning av avgiftsgrunnlaget, herunder fastsette at for avgiftspliktig materiell som tilvirkes/omsettes for bruk i tilknytning til annet avgiftspliktig materiell, kan avgiften for begge materiellgrupper knyttes til den ene materiellgruppe med en forholdsmessig høyere avgift. På tilsvarende måte kan avgiftssatsen fastsettes pr. enhet etter fastsatt skala (stykkpris).

§ 3

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Fra/til tilvirkers, importørs eller forhandlers lager:
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tolllager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 3. leveres til bruk om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av under-sjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll.
- c) Bare brukes til annet formål enn lyd- og billedkringkasting.
- d) Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11 pkt. 13.
- e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f) Anses som multimediautstyr tilknyttet datamaskiner.

§ 4

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpet.

§ 5

Oppstår det tvil om omfang av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var

overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

ANDRE AVGIFTSVEDTAK

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 1999 kan:

1. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av DCS 1800 (kap. 5583 post 70 Inntekt fra frekvenser),
2. forestå salg av 5-sifrede telefonnummer (kap. 5583 post 71 Inntekter fra særskilte nummer),
3. fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

Om endringer i Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om merverdiavgift og avgift på investeringer m.v. for 1999

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om merverdiavgift og avgift på investeringer m.v. for 1999 gjøres følgende endringer:

A.

Vedtaket kapittel I § 2 skal lyde:

Unntaket i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 2 gjelder ikke for omsetning av statens postselskaps bilbudtjenester. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om avgrensning av avgiftsplikten.

B.

Vedtaket kapittel II ny § 12 skal lyde:

Det skal ikke betales avgift ved anskaffelser som hovedsakelig er til bruk i jordbruk, husdyrhold, hagebruk, gartneri og skogbruk.

C.

Nåværende §§ 4 – 11 i vedtakets kapittel II blir nye §§ 5 – 12.

D.

Vedtaket kapittel II ny § 13 skal lyde:

Det skal ikke betales avgift av nærmere angitte investeringer i distribusjonsnett for naturgass.

E.

Nåværende § 12 i vedtakets kapittel II blir ny § 14 og skal lyde:

Departementet kan

1. gi nærmere forskrifter om avgrensning, utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i §§ 1 – 13 og kan herunder bestemme at visse driftsmidler skal avgiftsberegnes etter den sats som er nevnt i § 1, selv om driftsmidlet er til bruk som nevnt i § 2,
2. når særlige forhold foreligger bestemme at visse driftsmidler skal være fritatt for avgiftsberegning, selv om driftsmidlet ikke er til bruk som nevnt i § 2.

Om endringer i Stortingets særavgiftsvedtak av 17. juni 1998 for 1999

I.

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om avgift på bensin for budsjetterterminen 1999 gjøres følgende endringer:

A.

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a) For blyholdig bensin med blyinnhold over 0,05 g/l: kr 5,03,
- b) for blyholdig bensin med blyinnhold 0,05 g/l eller under: kr 4,50,
- c) for blyfri bensin: kr 4,25.

B.

§ 2 bokstav e skal lyde:

Som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense.

II.

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) for budsjetterterminen 1999 gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen med kr 3,54 pr. liter mineralolje til framdrift av motorvogn.

III.

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om CO₂-avgift for budsjetterterminen 1999 gjøres følgende endringer:

A.

§ 1 skal lyde:

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales CO₂-avgift til statskassen på følgende mineralske produkter i henhold til følgende satser:

1. Generell sats
 - a) Mineralolje: 46 øre pr. liter.
 - b) Kull og koks m.v.: 46 øre pr. kg.
 - c) Bensin: 92 øre pr. liter.
2. Redusert sats, jf. § 2
 - a) Mineralolje: 26 øre pr. liter. For treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er satsen 23 øre pr. liter.
 - b) Bensin: 24 øre pr. liter.

Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelse.

B.

§ 2 nr. 1 bokstav b skal lyde:

Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike an-

legg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

C.

§ 2 nr. 2 bokstav b skal lyde:

Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

D.

§ 3 nr. 1 ny bokstav e skal lyde:

Er avgiftspliktig etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.

E.

§ 4 nytt annet ledd skal lyde:

På vilkår departementet kan fastsette, fritas, refunderes eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

IV.

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om svovelavgift for budsjetterterminen 1999 gjøres følgende endring:

§ 2 bokstav b skal lyde:

Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

V.

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om avgift på smøreolje m.v. for budsjetterterminen 1999 gjøres følgende endringer:

A.

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. januar 1999 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på smøreolje m.v. med kr 1,11 pr. liter.

B.

§ 2 bokstav d skal lyde:

Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

VI.

I Stortingets vedtak av 17. juni 1998 om flyseteavgift for budsjetterterminen 1999 gjøres følgende endringer:

A.

Vedtaketets tittel skal lyde:

Avgift på flyging

B.

§ 3 ny bokstav c skal lyde:

Flyging fra lufthavn i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyløen, Nordreisa, Skjervøy og Storjford.

C.

§ 3 ny bokstav d skal lyde:

Flyging med luftfartøy som er godkjent til befordring av 10 passasjerer eller mindre.

D.

Fra 1. april 1999 skal § 2 lyde:

- a) For flyging fra norsk lufthavn til utlandet betales avgift med kr 109 pr. sete.
b) For flyging i Norge mellom steder nevnt i § 1 betales avgift med kr 54,50 pr. sete.

Presidenten: Presidenten antar at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil stemme mot de refererte forslag til vedtak for dette rammeområde, rammeområde 23,

med de tilhørende skatte- og avgiftsvedtak under romertall II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 69 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.29.44)

Presidenten: Det voteres så over innstillingens forslag til vedtak under rammeområde 24 med de tilhørende romertall II og III.

Komiteen hadde innstillet:

D. RAMMEOMRÅDE 24 (Utbytte m.v.)

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

I n n t e k t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5316		Norges Kommunalbank		
	70	Garantiprovisjon	25 000 000	
5616		Renter og utbytte fra Norges Kommunalbank		
	80	Renter	1 040 000	
	81	Utbytte	18 000 000	
5618		Innskuddskapital i Posten Norge BA		
	80	Utbytte	86 000 000	
5620		Renter og utbytte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)		
	80	Renter, grunnfinansieringsordningen	358 000 000	
	81	Renter, risikolåneordningen	140 000 000	
	82	Renter, lavrisikolåneordningen	23 000 000	
	83	Utbytte, grunnfinansieringsordningen og lavrisikolåneordningen	30 000 000	
	84	Utbytte, egenkapitalordningen	50 000 000	
	85	Rentemargin risikolåneordningen	40 000 000	
5622		Grunnfondskapital i Postbanken BA		
	80	Utbytte	60 000 000	
5623		Aksjer i SAS Norge ASA		
	80	Utbytte	50 000 000	
5630		Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as		
	80	Utbytte	6 800 000	
5631		Aksjer i A/S Vinmonopolet		
	80	Statens overskuddsandel	40 000 000	
	81	Utbytte	2 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5632		Aksjer i A/S Norsk Medisinaldepot		
	80	Utbytte	25 000 000	
5640		Aksjer i Telenor AS		
	80	Utbytte	700 000 000	
5651		Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet		
	80	Utbytte	63 200 000	
5652		Innskuddskapital i Statskog SF		
	80	Utbytte	8 500 000	
5656		Aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning		
	80	Utbytte	1 257 000 000	
5680		Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet		
	80	Utbytte, Statnett SF	350 000 000	
	81	Utbytte, Statkraft SF	90 000 000	
5685		Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s		
	80	Utbytte	1 000 000 000	
5691		Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesterings fond		
	80	Avkastning på bevilget kapital	754 000 000	
5692		Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank		
	80	Utbytte	52 000 000	
		Totale inntekter		5 227 542 000

II.

Garantiprovisjon Norges Kommunalbank

Stortinget samtykker i at Norges Kommunalbank for 1999 betaler en provisjon på statsgarantien på 0,1 pst. av bankens innlån.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 69 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.30.20)

III.

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at statens andel i 1999 av driftoverskuddet i A/S Vinmonopolet fastsettes til 35 pst. av resultatet i 1998, før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.

Presidenten: Vi går så til innstillingens forslag til vedtak under rammeområde 19 med tilhørende romertall II.

Komiteen hadde innstillet:

A. RAMMEOMRÅDE 19
(Rammetilskudd til kommunesektoren)

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

U t g i f t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
571		Rammetilskudd til kommuner		
	60	Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning	22 421 368 000	
	61	Inntektsutjevnennde tilskudd	6 179 259 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	973 812 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	63	Regionaltilskudd	283 350 000	
	64	Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 572 post 64	2 581 500 000	
	65	Hovedstadstilskudd	159 000 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning	9 133 829 000	
	61	Inntektsutjevnenende tilskudd	5 587 000 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	657 600 000	
	64	Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 571 post 64	1 039 500 000	
	65	Hovedstadstilskudd	129 000 000	
		Totale utgifter		49 145 218 000

II.

Forskudd på rammetilskudd

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet kan:

1. utgiftsføre uten bevilgning inntil 100 mill. kroner på kap 571, post 90, i statsbudsjettet for 1999 som forskudd på rammetilskudd for år 2000 til kommuner.
2. utgiftsføre uten bevilgning inntil 25 mill. kroner på kap 572, post 90, i statsbudsjettet for 1999 som forskudd på rammetilskudd for år 2000 til fylkeskommuner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 68 mot 48 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.30.50)

Presidenten: Vi har da kommet til forslag til vedtak under rammeområde 20, og her minner presidenten om at innstillingens forslag til vedtak har bortfalt da det konkluderer med et annet beløp enn det som ble vedtatt under foregående sak.

Det vil her bli votert over forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, som befinner seg på side 20 i Tillegg nr. 1. Forslaget lyder:

**«RAMMEOMRÅDE 20
(Tilfeldige utgifter og inntekter)**

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

U t g i f t e r

Kap.	Post.	Formål	Kroner	Kroner
2309		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	5 271 274 000	
		Totale utgifter		5 271 274 000

I n n t e k t e r

Kap.	Post.	Formål	Kroner	Kroner
5309		Tilfeldige inntekter		
	29	Ymse	50 020 000	
		Totale inntekter.....		50 020 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre bifaltes med 69 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.31.47)

Presidenten: Det gjenstår da å votere over de rammeuavhengige forslag til vedtak.

Komiteen hadde innstillet:

I.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om investeringsavgiftsfritak for nærmere angitte investeringer

m.v. i solenergianlegg i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 96 mot 19 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.32.24)

Videre var innstillet:

II.

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 1999 å komme med en vurdering av en systemomlegging av emballasjeavgiften på all drikkeemballasje basert på emballasjens art. Det forutsettes at forslag til en endelig systemomlegging fremmes i budsjettet for år 2000.

III.

Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget gir samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 1/98 av 30.januar 1998 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester) og vedlegg XIX (Forbrukervern), jf. vedlegg 1 til St.prp. nr. 84 (1997-98).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Øystein Djupedal satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Det votes først over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og deretter over innstillingen. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å legge begrensninger på norske bedrifters mulighet til å spekulere mot krona.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:124 (1997-98) – forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om tiltak mot valutaspekulasjon – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 6

Referat

1. (77) Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm og Terje Knudsen om et bredt sammensatt regjeringsoppnevnt utvalg som skal utrede hele verdikjeden i matvaremarkedet for å få en oversikt over prisforholdene og mulighetene for rimeligere matvarer (Dokument nr. 8:11 (1998-99))
Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
2. (78) Årsmelding for Datatilsynet 1997 (St.meld. nr. 15 (1998-99))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
3. (79) Verksemda til Den Norske Stats Husbank 1996–97 (St.meld. nr. 14 (1998-99))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
4. (80) Forslag fra stortingsrepresentantene Sverre J. Hoddevik, Ansgar Gabrielsen og Ivar Kristiansen om at vitenskapelige undersøkelser og praktiske fiskeforsøk kan utføres i både offentlig og privat regi (Dokument nr. 8:14 (1998-99))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
5. (81) Virksomheten til Posten Norge BA (St.meld. nr. 16 (1998-99))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.
6. (82) Samtykke til at Norge deltar i den 5. kapitaløkning i Den afrikanske utviklingsbank (St.prp. nr. 29 (1998-99))
Enst.: Sendes utenrikskomiteen.
7. (83) Stortingets presidentskap har med hjemmel i Forretningsordenens § 15 annet ledd besluttet å omfordele kap. 481 og 3481 i proposisjonen om endringer på statsbudsjettet for 1998 under diverse kapittel administrerte av Justis- og politidepartementet fra justiskomiteen til forsvarskomiteen (St.prp. nr. 10 (1998-99))
Enst.: Vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 23.35.